– Adevărat a înviat Domnul, părinte Gherasim!

9. Se spunea despre părintele Gherasim că aproape zilnic veneau la el săraci, infirmi, copii orfani de prin sate şi-i cereau milostenie. Iar bătrânul îi punea la masă pe cerdacul chiliei şi le împărţea tot ce găsea la îndemână.

Avea încă şi acest obicei. Când auzea că se zideşte vreo biserică nouă, aduna bani de la călugări şi de la rude, apoi cumpăra icoane, evanghelii, sfinte vase şi veşminte şi le dăruia personal la bisericile noi.

10. Cu puţin înainte de obştescul sfârşit i-a zis ucenicul:

– *Părinte Gherasim, dă-mi sfatul cel mai de pe urmă!*

Iar bătrânul i-a răspuns:

– Păzeşte biserica în toată viaţa, că şi biserica te va păzi! Iar dacă nu păzeşti pravila bisericii, vei cădea în mari ispite şi primejdii.

11. Ultimele două săptămâni, schimonahul Gherasim Cârjă a stat numai la chilie, în aşteptarea venirii lui Hristos. Îmbrăcat cu rasă şi mantie, cu crucea şi metaniile în mână, aştepta pe marginea patului. Nu voia nici să mănânce, nici să se odihnească. Tot timpul se ruga.

– De ce nu te culci, părinte Gherasim? îl întrebau ucenicii.

– Nu pot dormi. Sunt în aşteptare!... Nu ştiu în care ceas va veni Mirele.

În dimineaţa zilei de 16 ianuarie, 1957, când împlinea 50 de ani de nevoinţă călugărească, bunul ostaş şi-a dat sufletul în mâinile lui Hristos şi a fost îngropat în cimitirul mânăstirii.

SFÂNTUL IOAN IACOB HOZEVITUL DE LA NEAMŢ (1913–1960)[3]

a. Viaţa

Cuviosul Ioan Iacob, cu metania din Mânăstirea Neamţ, a fost un sihastru sfânt al zilelor noastre care s-a nevoit 24 de ani în Ţara Sfântă, atât pe Valea Iordanului, cât şi în pustiul Hozeva. Acest fericit purtător de Hristos s-a născut în satul Crăiniceni, comuna Păltiniş-Botoşani, la 23 iulie, 1913, într-o familie de ţărani credincioşi, anume Maxim şi Ecaterina, fiind singur la părinţi. Din botez s-a chemat Ilie, iar în familie i se spunea „Iliuţă". La şase luni după naştere, mama sa, îmbolnăvindu-se, a decedat, iar copilul a rămas în

[3] P.S. Lucian Tomitanul, *Cuviosul Ioan Iacob de la Neamţu (Hozevitul)*, în *Sfinţii români...*, op. cit., p. 550; *Vetre de sihăstrie...*, op. cit.

grija bunicii sale după tată, Maria Iacob, care îl îngrijeşte ca o adevărată mamă timp de zece ani.

În anul 1916, când copilul Ilie avea trei ani, tatăl său a decedat pe front. În anul 1923 a decedat şi bunica, lăsând pe micul Ilie cu totul orfan şi lipsit de mângâierea părinţilor şi a bunicilor. De acum, copilul este luat în grija unchiului său, Alecu Iacob, care avea acasă şase copii. Între anii 1926–1932, tânărul Ilie urmează Gimnaziul „Mihail Kogălniceanu" şi Liceul „Dimitrie Cantemir" din Cozmeni-Cernăuţi.

În vara anului 1933 a intrat ca vieţuitor în obştea Mânăstirii Neamţ. La 8 aprilie, 1936, este tuns în monahism, primind numele de Ioan, iar în noiembrie acelaşi an se duce, cu alţi doi călugări din marea lavră, să se închine la Mormântul Domnului. Apoi rămâne definitiv în Ţara Sfântă, unde se nevoieşte în obştea Mânăstirii Sfântul Sava de lângă Betleem.

La 14 septembrie, 1947, este hirotonit preot în Biserica Sfântului Mormânt de către mitropolitul Irinarh şi apoi numit egumen la Schitul românesc Sfântul Ioan Botezătorul de la Iordan. După cinci ani de ascultare se retrage cu ucenicul său, monahul Ioanichie Pârâială, în pustiul Hozeva, aproape de Ierihon. Aici se nevoiesc împreună opt ani de zile, în peştera Sfânta Ana, pe valea pârâului Horat.

La 5 august, 1960, când avea 47 de ani, Cuviosul Ioan Iacob se mută la cereştile lăcaşuri şi este înmormântat în peştera în care s-a nevoit. După 20 de ani, la 8 august, 1980, s-a aflat întreg în mormânt, fiind preamărit de Dumnezeu ca sfânt.

La 15 august, acelaşi an, moaştele sale au fost duse la Mânăstirea Sfântul Gheorghe Hozevitul din apropiere, cu binecuvântarea Patriarhului Benedict al Ierusalimului, şi se păstrează în biserică alături de celelalte sfinte moaşte.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Acest cuvios a fost ales de Dumnezeu pentru Împărăţia cerurilor din pântecele maicii sale, căci din pruncie se vedea umbrit de darul Duhului Sfânt, fiind întru toate blând ca un miel, smerit, tăcut, râvnitor pentru cele sfinte şi răbdător în ispitele cele dinăuntru şi din afară. Apoi rugăciunea cu lacrimi, neîncetat se lucra în mintea şi inima sa. Încă şi mama sa Ecaterina a fost rânduită de Hristos să ducă viaţă neîntinată până la nuntă şi să nască pe pământ un singur fiu, căci îndată după naştere se strămută la cereştile lăcaşuri.

2. Fericitul Ilie, rămas orfan din pruncie de ambii părinţi trupeşti, avea tată în cer pe Dumnezeu, iar mamă duhovnicească avea Biserica şi pe smerita

sa bunică Maria, văduvă, care l-a crescut şi l-a ocrotit cu rugăciunea şi dragostea ei până la vârsta de zece ani.

Spun bătrânii din satul său natal că bunica îşi ducea zilnic nepoţelul să i-l alăpteze mamele tinere din apropiere şi stătea lângă el de veghe ziua şi noaptea, până ce copilul a început să vorbească. Iar vara, când pleca la lucrul câmpului, punea copilul într-o traistă, încât numai capul i se vedea, îl aşeza în spate, se însemna cu Sfânta Cruce şi se ducea la muncă cu rugăciunea pe buze şi cu lacrimile în ochi. Acolo îl adăpostea la umbra unui copac, până la apusul soarelui. Apoi îl aşeza în traistă şi-l aducea acasă. După ce îl hrănea, îl culca lângă sfintele icoane, iar ea se ostenea cu rugăciuni şi metanii până noaptea târziu, după tradiţia sfântă străbună.

3. Fiind luminat la minte, copilul învăţa bine la şcoală şi făcea mare bucurie bunicii sale. Mai târziu, bătrâna îl învăţa pe de rost sfintele rugăciuni, îl ducea regulat la biserică şi îl punea să citească la Psaltire, căci ea nu ştia carte. Alteori îi spunea să citească patimile Domnului, iar ea plângea şi făcea metanii. Uneori copilul o întreba:

– Mamă, de ce plângi aşa tare când citesc patimile Domnului?

Iar bătrâna îi răspundea, suspinând:

– Dragul meu, tu nu ştii durerea din casa noastră. Nu sunt eu mama ta! Ea a decedat când tu aveai numai şase luni, iar tatăl tău a murit în război, când erai de trei ani. Eu sunt bunica ta, iar bunicul tău s-a dus la cer de mult. Fiind văduvă, voiam să mă duc la mânăstire, dar, văzând că ai rămas orfan de părinţi, am renunţat ca să te cresc pe tine. De aceea plâng, că sunt bătrână şi după moartea mea vei rămâne singur şi orfan pe lume. Dar să ai credinţă în Dumnezeu, să te rogi Lui mereu, să fugi de păcat şi să-ţi aduci aminte de noi. De vei face aşa, te va acoperi Maica Domnului şi vei scăpa de multe primejdii. Eu nu-ţi doresc altceva mai bun în viaţă decât să ajungi preot şi să slăveşti pe Hristos!

4. La vârsta de 20 de ani, terminând liceul şi fiind luminat la minte cu darul lui Hristos, prietenii şi rudele îl îndemnau să urmeze teologia şi să se facă preot. Însă conştiinţa şi cugetul inimii sale îi spuneau: „Nu, eu vreau să mă fac călugăr!" Odată, pe când lucra la câmp, fiind în îndoială, se ruga lui Dumnezeu să-i descopere ce să facă. Apoi a auzit o voce tare de sus: „Mânăstirea". Din clipa aceea nu mai avea odihnă, căci Duhul Sfânt îl îndemna să plece cât mai repede la mânăstire şi să-şi închine viaţa lui Hristos.

5. În vara anului 1933, într-o zi de Duminică, pe când tinerii din sat se adunau cu veselie la nuntă, alesul Domnului, Ilie, s-a închinat cu lacrimi în biserica din Crăiniceni, şi-a sărutat crucile părinţilor din cimitir şi, luându-şi

rămas bun de la ai săi, a plecat să se logodească cu Hristos în obştea Mânăstirii Neamţ.

6. Văzându-l episcopul Nicodim, stareţul lavrei, l-a întrebat:

– De ce ai venit, frate Ilie, la mânăstire?

– Părinte stareţ, doresc să mă fac călugăr, să-mi plâng păcatele mele, să mă rog pentru părinţii care m-au născut şi să laud neîncetat pe Dumnezeu.

– Bun lucru ţi-ai ales, frate Ilie. De vei avea smerenie şi ascultare şi vei iubi rugăciunea, pe toate cele bune le vei săvârşi, vei birui cu uşurinţă ispitele acestei vieţi şi cu sfinţii în cer te vei număra.

– Aşa să-mi ajute Bunul Dumnezeu, preasfinţite părinte stareţ!

– Numai să ai răbdare în toate, să te hrăneşti din învăţăturile Sfintei Scripturi şi ale Sfinţilor Părinţi şi să urmezi viaţa şi sfaturile cuvioşilor duhovnici şi nevoitori din obştea Mânăstirii Neamţ. Vino să te închini la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului din biserică, ocrotitoarea acestui sfânt lăcaş, apoi te încredinţez sub ascultarea părintelui Iov, farmacistul mânăstirii, cel mai duhovnicesc călugăr din obştea noastră. Să-i urmezi după putere viaţa şi sfatul, să nu lipseşti de la slujbele bisericii şi să faci ascultare la biblioteca mânăstirii.

7. Trei ani a făcut ucenicie rasoforul Ilie Cuviosului părinte Iov Burlacu, silindu-se să-i urmeze nevoinţa aspră, postul, tăcerea, smerenia, sărăcia şi neîncetata rugăciune. Iar la bibliotecă a pus în rânduială toate cărţile, a citit multe din învăţăturile Sfinţilor Părinţi şi dădea bune sfaturi fraţilor tineri, încât se foloseau toţi de râvna, de înţelepciunea şi osteneala lui şi era iubit de toţi în obştea marii lavre.

8. Văzând stareţul şi duhovnicii râvna lui pentru Hristos, la 8 aprilie, 1936, în Miercurea Mare a Sfintelor Patimi, când Domnul a fost vândut pentru noi, rasoforul Ilie Iacob a fost tuns în cinul monahal împreună cu alţi zece fraţi, primind numele Sfântului Ioan Botezătorul. Amândoi marii prooroci, Ilie şi Ioan, începători ai vieţii pustniceşti din Vechiul şi Noul Testament, aveau să-i fie dascăli, părinţi şi rugători ai nevoinţei lui călugăreşti. Amândoi îl îndemnau să le urmeze viaţa, postul, rugăciunea şi fecioria şi îi aminteau de Ţara Sfântă şi de marii sihaştri de pe Valea Iordanului. Sfântul Ilie Tesviteanul îi dădea râvna pentru mărturisirea dreptei credinţe şi îl îndemna spre urcuşul duhovnicesc al Carmelului şi Sinaiului. Iar Sfântul Ioan Botezătorul îl chema spre mânăstirile din Ţara Sfântă şi-l sfătuia să îndemne pe toţi la pocăinţă şi să mustre cu îndrăzneală păcatul. Aceasta a făcut-o în toată viaţa sa prin frumoasele sale versuri şi cuvinte de învăţătură ce ni le-a lăsat până astăzi.

9. Fiind rănit de dragostea lui Hristos pentru Mormântul dătător de viaţă din Ierusalim şi pentru viaţa pustnicească de acolo, smeritul monah Ioan Iacob s-a împărtăşit cu dumnezeieştile Taine, a sărutat icoana Maicii Domnului din biserică, şi-a cerut iertare şi binecuvântare de la stareţ şi de la toţi şi a plecat definitiv spre Ţara Sfântă în toamna anului 1936, fiind acoperit în toate de darul Duhului Sfânt care îi aprindea inima de dumnezeiescul dor.

10. Primul popas în Ţara Sfântă a fost închinarea pe Golgota şi sărutarea Sfântului Mormânt. După ce s-a împărtăşit cu Trupul şi Sângele lui Hristos, fericitul ostaş al lui Hristos a străbătut toată Ţara Sfântă şi a păşit pe urmele Domnului şi ale Sfinţilor săi ocrotitori, Ilie Tesviteanul şi Ioan Botezătorul. După ce s-a nevoit mai întâi singur într-o peşteră din pustiul Iordanului, s-a retras apoi în obştea Mânăstirii Sfântul Sava de pe Valea Cedrilor, unde se osteneau şi alţi câţiva sihaştri români. În această străveche lavră s-a jertfit Cuviosul Ioan până în vara anului 1947.

11. Aici a dobândit ostaşul lui Hristos, Ioan, darul lacrimilor şi al rugăciunii inimii. Aici a răbdat grele lupte şi încercări de la diavoli, căci nu-l puteau suferi duhurile rele să se roage neîncetat şi să laude pe Dumnezeu. Aici a primit tunderea în marea schimă şi tot aici a biruit el pe vrăjmaşii cei nevăzuţi cu postul aspru şi îndelungat, cu privegherile obositoare de noapte, cu sabia biruitoare a rugăciunii şi cu scutul smereniei. Astfel, ajunsese atât de despătimit, încât răbda ocara şi toate cu bucurie, avea mare milă pentru toată zidirea şi nu se temea niciodată de diavoli, de boală şi de moarte.

12. Cuviosul Ioan Iacob avea în obştea Sfântului Sava ascultarea de bibliotecar şi de infirmier. Noaptea lua parte la biserică, se ruga la chilie şi îngrijea marea bibliotecă a mânăstirii, iar ziua era infirmier şi îngrijitor de bolnavi la bolniţa din incintă. Cerceta pe călugării şi sihaştrii bolnavi, le ducea de mâncare, spăla rănile răniţilor de război aduşi aici de pe front şi alina pe toţi cu dragoste, iar cu inima neîncetat se ruga şi simţea pe Hristos.

13. Cu sfatul arhimandritului Victorin Ursache, superiorul Căminului românesc din Ierusalim, Cuviosul Ioan Iacob a primit hirotonia în preot şi a stat egumen cinci ani la Schitul Sfântul Ioan Botezătorul de la Iordan, înfiinţat de Patriarhia Română. Aici a adăugat noi osteneli pustniceşti şi a suferit nu puţine ispite de la diavoli. Iar nevoinţa lui era aceasta: ziua nu mânca nimic până la apusul soarelui şi rostea neîncetat rugăciunea din inimă, iar cu mâinile lucra la grădină, la întreţinerea schitului şi odihnea cu dragoste pelerinii români şi străini care poposeau aici. Noaptea făcea slujbele rânduite în biserică, spovedea închinătorii şi se retrăgea câteva ore la linişte într-o peşteră de pe malul Iordanului, iar dimineaţa se întorcea la schit cu chipul luminat.

14. Arzând cu inima mai mult pentru Hristos şi iubind desăvârşit liniştea şi rugăciunea, fericitul stareţ Ioan s-a retras în toamna anului 1952 în pustiul Hozeva, din apropierea Mânăstirii Sfântul Gheorghe Hozevitul, împreună cu ucenicul său, monahul Ioanichie.

După ce s-a nevoit câteva luni în obşte, s-a aşezat apoi definitiv în peştera Sfânta Ana, de pe valea pârâului Horat, unde se nevoiau şi alţi sihaştri, pentru a trăi ultimii ani ai vieţii numai în rugăciune şi în convorbire cu Hristos. Şi s-a nevoit aici peste şapte ani, însă nimeni, nici chiar ucenicul său Ioanichie nu ştia toate nevoinţele sale, fiind ascunse în Dumnezeu şi în taina inimii sale. Căci ucenicul vedea numai ostenelile cele din afară, precum: privegherile de toată noaptea, citirea celor şapte Laude, osârdia la sfintele slujbe pe care le făcea în paraclisul din peşteră, citirea cărţilor sfinte, traducerea din învăţăturile Sfinţilor Părinţi şi compunerea de versuri religioase pentru pelerinii care îl cercetau la peşteră.

Dar nevoinţele sale cele din inimă, lacrimile de taină, lupta cu gândurile şi cu duhurile rele, cugetările duhovniceşti la cele de sus şi căldura Duhului Sfânt care îi aprindea inima pentru Hristos, singur Dumnezeu le vedea şi le primea ca o ardere de tot a Cuviosului Ioan Sihastrul, neştiute de nici un muritor.

15. Despre nevoinţa acestui sfânt sihastru, iată ce spunea ucenicul său:

– Cât a fost bolnav, niciodată nu a oftat sau a suspinat, ci răbda toate cu seninătate şi bucurie. Apoi tăcea mult, nu râdea niciodată, se ruga neîncetat cu inima şi răbda cu multă tărie bolile şi necazurile vieţii. Ţinea regim sever şi post, primind foarte puţină mâncare şi băutură, cât să-şi ţină zilele; iubea mult liniştea şi singurătatea, ţinea cu tărie la dreapta credinţă, la Tradiţie şi Sfintele Canoane şi avea mintea totdeauna aţintită la Iisus Hristos răstignit pe Golgota. Nimic din cele pământeşti nu cugeta, nici nu voia să ştie. Astfel, trupul său, mintea şi inima erau despătimite, dematerializate şi unite tainic cu Dumnezeu *prin rugăciune şi prin darul Duhului Sfânt.*

16. Spunea şi acestea părintele Ioanichie, ucenicul său:

– Cuviosul Ioan ştia mai dinainte data sfârşitului său, pe care şi-a însemnat-o pe peretele peşterii. Îndată după ce s-a săvârşit, l-am îmbrăcat cu rasa, i-am aşezat schima mare, căci era schimnic din Mânăstirea Sfântul Sava, i-am pus epitrahilul pe piept şi l-am culcat pe rogojină. Apoi i-am aprins trei lumânări de ceară şi candela şi am anunţat pe stareţul Mânăstirii Sfântul Gheorghe Hozevitul, arhimandritul Amfilohie, cu care era foarte apropiat. La porunca lui i s-au tras trei zile clopotele mânăstirii şi s-a făcut trisaghion la peşteră.

17. Pentru înmormântarea Sfântului Ioan Iacob şi pentru minunea care s-a săvârşit atunci, spune ucenicul său următoarele:

– În ziua stabilită pentru înmormântare a venit stareţul mânăstirii, Amfilohie, cu câţiva călugări şi cu pustnicii care sihăstreau în peşterile din pustia Ruva din apropiere. S-au urcat pe scară, sus, în peşteră şi la orele 10, sâmbătă, 7 august, stareţul a început slujba prohodului. Deodată însă, peştera s-a umplut de nenumărate păsărele de pustie, cărora Cuviosul Ioan le dădea zilnic pesmeţi să mănânce. Acum, însă, nu veniseră să primească hrană, ci au fost trimise de Dumnezeu, spre cinstirea Sfântului Ioan, ca să-l jelească şi să-l petreacă spre mormânt.

Despre aceasta, stareţul Amfilohie spunea:

– Păsările ne incomodau în timpul slujbei, zburau pe capetele noastre, ne-au stins lumânările, ne-au închis cărţile, băteau din aripi deasupra trupului cuviosului, se aşezau şi pe el, pe cap, pe piept, pe picioare şi fiecare glăsuia după felul ei. Ele nu voiau mâncare, ci pe părintele lor, pe binefăcătorul lor pe care îl pierduseră. După săvârşirea slujbei, spune stareţul, l-am pus în mormântul care era în peşteră şi în care mai fuseseră îngropaţi şi alţi sihaştri, iar deasupra am pus un capac de scânduri. Abia atunci au plecat păsările şi s-au împrăştiat. Apoi am adus pământ, am făcut mortar şi am lipit cu el scândurile de pe mormânt, unde cuviosul a rămas până în august, 1980...

18. Din ziua adormirii sale, mormântul Cuviosului Ioan Iacob a rămas aproape uitat în peştera Sfânta Ana timp de 20 de ani. Însuşi ucenicul său, Ioanichie, s-a mutat în lavra Sfântului Gheorghe Hozevitul. Numai în anumite zile sau când veneau pelerini români, urcau pe scară la peşteră conduşi de ucenic, îi aprindeau lumânări şi candela la mormânt, tămâiau, făceau Vecernia în peşteră, cântau trisaghionul morţilor, cereau ajutorul marelui sihastru, ascultau pe scurt viaţa lui povestită de ucenic, sunau toaca şi coborau din peşteră cu ochii în lacrimi şi ziceau: „Ce mare a fost nevoinţa Cuviosului Ioan Iacob!"

19. În vara anului 1980, la 8 august, un grup de pelerini ortodocşi în frunte cu un arhimandrit grec, fost sihastru aproape de Cuviosul Ioan Hozevitul, au urcat în peştera Sfânta Ana, au făcut o rugăciune şi i-au sărutat mormântul. Apoi a spus acel arhimandrit:

– M-am nevoit aici aproape de peştera aceasta şi iubeam foarte mult pe Părintele Ioan Iacob, care îmi era duhovnic. Apoi, plecând misionar în America de peste 20 de ani, nu mai ştiam nimic despre el. Dar într-o noapte l-am visat şi mi-a spus: „Dacă vrei să mă vezi, vino la peştera Sfintei Ana din pustiul Hozeva şi mă vei vedea!" Este o lună de zile de când l-am visat şi de atunci nu mai am odihnă. De aceea am venit ca să vorbesc cu Părintele Ioan,

duhovnicul şi prietenul meu. Eu însă nu ştiam că s-a mutat la Domnul. Acum, sufletul meu nu are pace până nu îi voi deschide mormântul ca să-i sărut cinstitul său trup atât de nevoitor!

20. Stareţul lavrei, Amfilohie, cu greu a dat binecuvântarea să se deschidă mormântul Cuviosului Ioan din peşteră. Însă cum l-au deschis, a ieşit un miros de bună mireasmă care a umplut peştera şi inimile tuturor. Iar trupul cuviosului şi hainele erau întregi şi nevătămate şi răspândeau o aromă cerească de sfinţenie. Parcă era de curând adormit. Atunci toţi pelerinii au îngenuncheat şi, cu lacrimi de emoţie şi evlavie, au strigat:

– Slavă Ţie, Doamne, pentru această mare minune! Cuviosul Ioan Românul este sfânt!

Apoi au sărutat sfintele lui moaşte, le-au tămâiat, au aprins lumânări şi au cântat troparul: „Întru tine, părinte, cu osârdie s-a mântuit cel după chip, că, luând crucea ai urmat lui Hristos şi învăţând să nu se uite la trup, căci este trecător; ci să poarte grijă de suflet, de lucrul cel nemuritor. Pentru aceasta împreună cu îngerii se bucură, Preacuvioase Părinte Ioane, duhul tău!"

Deci, primind o bucăţică din hainele cuviosului de binecuvântare, pelerinii s-au dus cu pace, iar moaştele lui au rămas în peşteră până la 15 august.

21. Spunea părintele Ioanichie, ucenicul său, că în ajunul praznicului Adormirii Maicii Domnului, stareţul lavrei a urcat un sicriu de lemn în peşteră şi împreună cu alţi preoţi a aşezat sfântul său trup în sicriu, fiind cu totul întreg şi uşor şi l-au tămâiat. Iar la 15 august, fiind hramul Mânăstirii Sfântul Gheorghe Hozevitul, au venit câţiva arhierei, preoţi şi călugări români şi greci şi numeroşi pelerini ortodocşi. Apoi, în sunetul clopotelor, au coborât din peşteră sfintele moaşte şi le-au dus cu procesiune în biserica marii lavre unde le-au aşezat alături de alte sfinte moaşte. Apoi au făcut 40 de Sfinte Liturghii, ca Dumnezeu să descopere sfinţenia moaştelor sale. Deci, văzând că trupul său a rămas şi după aceea întreg şi nealterat, l-au numărat şi l-au cinstit cu toţii în ceata sfinţilor părinţi.

Mai târziu, câţiva credincioşi iubitori de Hristos i-au făcut un sicriu nou din abanos şi au aşezat în el odorul cel de mult preţ, cum se vede. Din vara anului 1980 până astăzi, vin mulţi pelerini ortodocşi români, greci, ciprioţi, sârbi şi din alte ţări să se închine şi să ceară binecuvântare şi ajutor în lupta acestei vieţi de la moaştele preamărite de Dumnezeu ale celui mai nou sfânt al Bisericii Ortodoxe, cunoscut cu numele de „Cuviosul Ioan cel Nou Hozevitul" sau „Cuviosul Ioan Iacob de la Neamţ (Românul)". Multe din scrisorile şi versurile sale duhovniceşti se citesc cu evlavie astăzi de credincioşi, îndemnându-i pe calea mântuirii.

Sfinte Preacuvioase Părinte Ioane, roagă-te lui Dumnezeu pentru lume, pentru neamul din care te-ai născut, pentru mânăstiri şi credincioşi, pentru mântuirea tuturor celor ce cred şi caută pe Domnul!

IEROSCHIMONAHUL DANIIL TUDOR
Schitul Rarău-Suceava
(1896-1962)

Viaţa şi nevoinţa duhovnicească a Ieroschimonahului Daniil Tudor este mai puţin cunoscută celor mulţi. S-a născut în Bucureşti la 22 decembrie, 1896, într-o familie de oameni învăţaţi şi iubitori de Hristos, Alexandru şi Sofia, dobândind din tinereţe o aleasă cultură şi educaţie religioasă. Avea încă şi darul scrisului, compunând imne către Maica Domnului şi Sfânta Treime, dintre care cel mai iubit de credincioşi este Acatistul „Rugului Aprins", plin de dulceaţă duhovnicească.

În anul 1945 a întemeiat un aşezământ de înnoire filocalică la Mânăstirea Antim-Bucureşti, intitulat „Rugul Aprins", care a adunat în jurul său numeroşi teologi, scriitori, călugări şi iubitori de Hristos.

În anul 1948 a intrat în viaţa monahală la Schitul Crasna-Gorj, primind la călugărie numele de Agaton. Apoi a fost hirotonit ieromonah de către mitropolitul Firmilian al Olteniei. Între anii 1949-1952, s-a nevoit în obştea Mânăstirii Antim-Bucureşti. Între anii 1952-1953, s-a închinoviat la Mânăstirea Sihăstria, îmbrăcând marele şi îngerescul chip al schimniciei, primind numele de Daniil. Era un mare lucrător şi dascăl al rugăciunii lui Iisus, îndemnând pe mulţi, călugări şi mireni, să înveţe această înaltă rugăciune duhovnicească.

Apoi intră în obştea Mânăstirii Slatina-Suceava, povăţuită de Arhimandritul Cleopa Ilie, şi este numit egumen al Schitului Rarău, care aparţinea de această mânăstire voievodală. Timp de patru ani, cât a fost egumen, a înflorit duhovniceşte acest schit, mângâind şi învăţând, atât pe călugări, cât şi pe credincioşii care ajungeau până aici.

În anul 1958 este arestat şi închis la Aiud, cea mai grea închisoare din România, unde sufereau mii de preoţi, călugări, creştini, tineri, bătrâni şi intelectuali de toate vârstele. Aici a suferit şi Ieroschimonahul Daniil patru ani de zile, răbdând multe bătăi, suferinţe, foame şi umilinţe de tot felul. Însă, fiind întărit cu neîncetata rugăciune a inimii, pe care o practica de mulţi ani, şi cugetând la Crucea lui Hristos şi la pătimirea sfinţilor Lui, răbda toate cu

bărbăţie şi nădejdea mântuirii, îndemnând şi mângâind pe fraţii săi de suferinţă.

Închisoarea a fost, pentru Ieroschimonahul Daniil şi pentru toţi cei ce sufereau în numele lui Hristos, cea mai înaltă şcoală de pocăinţă şi de creştere duhovnicească din viaţa lor.

În luna noiembrie, 1962, Cuviosul Daniil, fiind bolnav şi simţindu-şi aproape obştescul sfârşit, s-a mărturisit în taină la un preot, apoi s-a împărtăşit cu Trupul şi Sângele Domnului, aduse prin minune dumnezeiască de unul din gardieni, şi aşa şi-a dat duhul cu pace în mâinile lui Hristos, în adânc de smerenie şi cu chip luminat.

Trupul său a fost îngropat în cimitirul comun al închisorii, împreună cu alte zeci de mii de creştini condamnaţi la moarte, fără să se ştie până astăzi unde se află mormântul lui.

Doamne, numără în ceata sfinţilor Tăi pe Ieroschimonahul Daniil şi pe toţi mărturisitorii ortodocşi, care au pătimit pentru numele Tău!

MONAHUL DAMIAN ŢÂRU
Mânăstirea Secu-Neamţ
(1892-1964)[4]

a. Viaţa

Monahul Damian Ţâru a fost un mare nevoitor, un neîntrecut isihast al zilelor noastre.

S-a născut la Târgu Ocna-Bacău, dintr-o familie de ţărani credincioşi. După terminarea şcolii primare este dat ca ucenic la un atelier de tâmplărie din localitate. Însă, fiind ales de Duhul Sfânt, în anul 1915 intră în viaţa monahală. Mai întâi se duce la Mânăstirea Frăsinei, pentru a fi cât mai înstrăinat de lume. După zece ani de ascultare, aceeaşi dorinţă de linişte îl trimite la Mânăstirea Turnu. Aici nu stă decât patru ani.

În anul 1930, călăuzit de pronia lui Dumnezeu, se reîntoarce în Moldova şi se stabileşte la Schitul Ţibucani-Neamţ. Între timp şi sora sa după trup intră în viaţa monahală. În anul 1935 este călugărit cu numele de Damian. Iar în anul 1940 se retrage la Mânăstirea Secu unde rămâne până la moarte. Aici părintele Damian Ţâru ajunge la o mare sporire duhovnicească, întrecând pe toţi ceilalţi din mânăstire cu ascultarea, cu rugăciunea şi cu smerenia.

[4] După mărturiile ucenicului său, monahul Nicodim Costachi, vieţuitor în Mânăstirea Sihăstria.

La 20 ianuarie, 1964, se mută din viaţa aceasta şi este înmormântat în cimitirul Mânăstirii Secu.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Părintele Damian dorea din copilărie să slujească lui Hristos. Spunea ucenicului său că, pe când era mic, se furişa din casa părintească şi se încuia singur în biserica satului. Acolo petrecea toată noaptea, rugându-se şi citind sfintele cărţi cu lumânarea în mână, iar când se lumina de ziuă, se întorcea din nou acasă. Mama lui, nu o dată, îl bătea să-i spună unde doarme noaptea. Dar el răbda toate pentru dragostea lui Hristos.

2. Pe când petrecea în Mânăstirea Turnu, l-a întrebat odată stareţul:

– Frate Dumitre, când vrei să te călugăreşti?

– Părinte stareţ, a zis el, aş vrea să rămân frate până la moarte. Că n-am venit la mânăstire să mă călugăresc cu numele, ci cu faptele. Când voi face fapte de călugăr, atunci voi depune şi jurământul.

3. În Schitul Ţibucani–Neamţ, părintele Damian s-a nevoit câţiva ani, având ascultarea de tâmplar. Deşi lucra cu multă îndemânare, nu primea niciodată să fie lăudat. Dacă zicea cineva „lucrul acesta este foarte bun", se întrista mult în inima sa. Iar dacă zicea „lucrul acesta nu este bine făcut", atunci se bucura şi îi mulţumea.

4. Mutându-se la Mânăstirea Secu pentru mai multă linişte, a zis odată ucenicului său, singura persoană cu care vorbea:

– *Părinte Nicodim*, eu n-am venit aici pentru Mânăstirea Secu, ci pentru Râpa lui Coroi. Acolo, în adâncul codrilor, aş fi vrut să mă ascund, să nu văd faţă de om, să vorbesc numai cu Dumnezeu şi să mă hrănesc cu ierburile din pustie. Dar pentru că nu am ajuns la măsura aceasta, am ales viaţa de obşte. Însă mă silesc să fac aici ceea ce trebuia să fac acolo.

5. Alteori iarăşi zicea ucenicului său:

– Părintele meu, eu mi-aş zidi definitiv uşa chiliei. Mi-aş lăsa doar o mică ferestruie, prin care să vorbesc cu un singur om până la moarte.

– Cu cine să vorbeşti, părinte Damian?

– Numai cu duhovnicul.

6. A zis iarăşi bătrânul către ucenicul său:

– Mulţi ani am căutat peste tot un povăţuitor duhovnicesc, dar n-am găsit. Atunci am început să citesc Sfânta Scriptură şi pe Sfinţii Părinţi. Aici am găsit ceea ce căutam. Cu sfintele cărţi mă mângâi toată viaţa.

7. Zicea iarăşi:

– Nu-i destul pentru călugări să rămână numai la Ceaslov şi la Psaltire. Trebuie să citească mereu Sfânta Scriptură şi învăţăturile Sfinţilor Părinţi, ca să ştie cum să se nevoiască pentru mântuirea lor.

8. Părintele Damian citea foarte mult noaptea. Pe lângă cuvintele Sfântului Isaac Sirul şi Ioan Scărarul, citea Vieţile Sfinţilor şi toate cărţile de la strană, ca: Mineiele, Triodul, Penticostarul, Octoihul şi altele. Într-o seară a spus ucenicului său:

– Părinte Nicodim, multă dulceaţă şi înţelepciune am gustat din citirea sfintelor cărţi. Acum chiar de aş vrea, nu mă mai pot despărţi de ele.

9. Altă dată a zis ucenicului său:

– Rugăciunea şi citirea sunt singura mea mângâiere. Uneori mă apuc seara de citit şi când mă adâncesc în citire, uit să mai mănânc şi să mă mai culc. Deodată mă întreb: de ce nu mai luminează lampa? Când privesc pe fereastră, observ că răsare soarele.

10. Spunea ucenicul său că părintele Damian nu mânca niciodată stând pe scaun, ci şezând în picioare. Uneori, când îi aducea mâncare de la trapeză, zicea bătrânul:

– Nu mai încetezi cu mâncarea asta?

– Ia, părinte şi mănâncă! Este caldă! – îl îndemna ucenicul. După ce gusta puţin, în atelierul de tâmplărie, răspundea:

– Parcă îi lipseşte ceva la mâncarea asta, că n-are nici un gust. Pune-o colo în dulap. Mai spre seară nu ştiu cine o drege acolo, că tare este bună.

Seara, însă, părintele uita să mai mănânce şi ucenicul ducea mâncarea înapoi.

11. Chilia părintelui Damian se afla în livada mânăstirii. Şi spun toţi că el niciodată nu ieşea prin livadă să vadă pomii înfloriţi sau păsările cerului, nici l-a văzut vreodată cineva să guste măcar un măr, căci bucuria Duhului Sfânt era în inima lui.

12. Odată a fost rânduit bătrânul să îngrijească de stupina mânăstirii. Timp de cinci ani, cât a avut această ascultare, n-a gustat mierea de albine, atât era de înfrânat şi stăpân pe sine.

13. Spunea ucenicul său că în ultimii douăzeci de ani n-a voit să primească de la nimeni nici un ban, încât nici nu ştia cum arată. Iar dacă vreun mirean încerca să-i plătească pentru a-i lucra ceva în atelier, bătrânul îi răspundea cu asprime:

– Du-te cu aceştia din chilia mea.

14. Uneori, văzându-l ucenicul ostenit de atâta ascultare şi priveghere, îi zicea:

– Părinte Damian, mai culcă-te puţin, că eşti bătrân şi slăbit de tot.

– Nu mai pot dormi, părinte Nicodim. A fugit somnul de la mine. Abia dacă dorm două-trei ore pe noapte. Apoi mă scol, îmi fac rugăciunea, citesc şi încep să lucrez în atelier. Şi atât mă îndeletnicesc cu lucrul, că nu ştiu când trece ziua.

15. Spunea iarăşi ucenicul său:

– Nu l-am văzut niciodată pe părintele Damian stând culcat sau odihnindu-se pe scaun. Ci, ori lucra în atelier cu rugăciunea pe buze şi în inimă, ori citea şi scria în chilie. El obişnuia să facă la toţi părinţii şi fraţii câte ceva – o masă, un scaun, un cuier –, dar de la nimeni nu primea nimic.

16. În timpul războiului, unii călugări erau îngrijoraţi. Se gândeau unde şi cum să-şi salveze viaţa. Deci îl întrebă ucenicul:

– Părinte Damian, te-ai pregătit? Unde mergem?

– Eu m-am pregătit să merg până la marginea pământului! Apoi îşi continua lucrul în atelier fără nici o grijă, încât toţi se mirau şi se foloseau de credinţa şi nădejdea pe care o avea în Dumnezeu.

17. Spunea ucenicul său că părintele Damian lucra în atelier câte zece-cincisprezece ore pe zi, fără întrerupere. Tot timpul tăcea, lucra şi zicea rugăciunea lui Iisus. Apoi se retrăgea în chilie.

18. Odată a venit un călugăr din altă mânăstire să-l vadă pe acest cuvios monah. Deci, intrând în atelier, i-a zis:

– Părinte Damian, am auzit de sfinţia ta şi am venit să te văd.

Iar bătrânul, slab şi firav la trup, s-a învârtit încet împrejur în faţa lui, apoi i-a răspuns:

– Iată, m-ai văzut! Şi, tăcând, s-a apucat iarăşi de lucru.

19. Într-o zi i-a spus stareţul mânăstirii:

– Părinte Damian, toţi călugării mai ies afară din chilii, se recreează, admiră frumuseţea naturii, ascultă cântecul păsărilor din pădure, stau de vorbă unii cu alţii. Numai sfinţia ta nu ieşi deloc din chilie. Stai tot timpul cu ochii în jos şi fugi de oameni.

– Părinte stareţ, eu am ogorul meu de prăşit. Eu din el trăiesc, din el îmi plătesc datoriile, îmi achit hrana şi chiria. Că pentru asta am venit aici, să-mi achit toată datoria. Deci, cum să ies afară, dacă nu mi-am terminat ogorul de lucrat!

20. Altă dată spunea ucenicului său:

– Dacă eşti sănătos şi nu te osteneşti, cu siguranţă că eşti şi păcătos.

21. Zicea ucenicul către bătrân:

– Nu-i destul pentru călugări să rămână numai la Ceaslov şi la Psaltire. Trebuie să citească mereu Sfânta Scriptură şi învăţăturile Sfinţilor Părinţi, ca să ştie cum să se nevoiască pentru mântuirea lor.

8. Părintele Damian citea foarte mult noaptea. Pe lângă cuvintele Sfântului Isaac Sirul şi Ioan Scărarul, citea Vieţile Sfinţilor şi toate cărţile de la strană, ca: Mineiele, Triodul, Penticostarul, Octoihul şi altele. Într-o seară a spus ucenicului său:

– Părinte Nicodim, multă dulceaţă şi înţelepciune am gustat din citirea sfintelor cărţi. Acum chiar de aş vrea, nu mă mai pot despărţi de ele.

9. Altă dată a zis ucenicului său:

– Rugăciunea şi citirea sunt singura mea mângâiere. Uneori mă apuc seara de citit şi când mă adâncesc în citire, uit să mai mănânc şi să mă mai culc. Deodată mă întreb: de ce nu mai luminează lampa? Când privesc pe fereastră, observ că răsare soarele.

10. Spunea ucenicul său că părintele Damian nu mânca niciodată stând pe scaun, ci şezând în picioare. Uneori, când îi aducea mâncare de la trapeză, zicea bătrânul:

– Nu mai încetezi cu mâncarea asta?

– Ia, părinte şi mănâncă! Este caldă! – îl îndemna ucenicul. După ce gusta puţin, în atelierul de tâmplărie, răspundea:

– Parcă îi lipseşte ceva la mâncarea asta, că n-are nici un gust. Pune-o colo în dulap. Mai spre seară nu ştiu cine o drege acolo, că tare este bună.

Seara, însă, părintele uita să mai mănânce şi ucenicul ducea mâncarea înapoi.

11. Chilia părintelui Damian se afla în livada mânăstirii. Şi spun toţi că el niciodată nu ieşea prin livadă să vadă pomii înfloriţi sau păsările cerului, nici l-a văzut vreodată cineva să guste măcar un măr, căci bucuria Duhului Sfânt era în inima lui.

12. Odată a fost rânduit bătrânul să îngrijească de stupina mânăstirii. Timp de cinci ani, cât a avut această ascultare, n-a gustat mierea de albine, atât era de înfrânat şi stăpân pe sine.

13. Spunea ucenicul său că în ultimii douăzeci de ani n-a voit să primească de la nimeni nici un ban, încât nici nu ştia cum arată. Iar dacă vreun mirean încerca să-i plătească pentru a-i lucra ceva în atelier, bătrânul îi răspundea cu asprime:

– Du-te cu aceştia din chilia mea.

14. Uneori, văzându-l ucenicul ostenit de atâta ascultare şi priveghere, îi zicea:

– Părinte Damian, mai culcă-te puţin, că eşti bătrân şi slăbit de tot.

– Nu mai pot dormi, părinte Nicodim. A fugit somnul de la mine. Abia dacă dorm două-trei ore pe noapte. Apoi mă scol, îmi fac rugăciunea, citesc şi încep să lucrez în atelier. Şi atât mă îndeletnicesc cu lucrul, că nu ştiu când trece ziua.

15. Spunea iarăşi ucenicul său:

– Nu l-am văzut niciodată pe părintele Damian stând culcat sau odihnindu-se pe scaun. Ci, ori lucra în atelier cu rugăciunea pe buze şi în inimă, ori citea şi scria în chilie. El obişnuia să facă la toţi părinţii şi fraţii câte ceva – o masă, un scaun, un cuier –, dar de la nimeni nu primea nimic.

16. În timpul războiului, unii călugări erau îngrijoraţi. Se gândeau unde şi cum să-şi salveze viaţa. Deci îl întrebă ucenicul:

– Părinte Damian, te-ai pregătit? Unde mergem?

– Eu m-am pregătit să merg până la marginea pământului! Apoi îşi continua lucrul în atelier fără nici o grijă, încât toţi se mirau şi se foloseau de credinţa şi nădejdea pe care o avea în Dumnezeu.

17. Spunea ucenicul său că părintele Damian lucra în atelier câte zece-cincisprezece ore pe zi, fără întrerupere. Tot timpul tăcea, lucra şi zicea rugăciunea lui Iisus. Apoi se retrăgea în chilie.

18. Odată a venit un călugăr din altă mânăstire să-l vadă pe acest cuvios monah. Deci, intrând în atelier, i-a zis:

– Părinte Damian, am auzit de sfinţia ta şi am venit să te văd.

Iar bătrânul, slab şi firav la trup, s-a învârtit încet împrejur în faţa lui, apoi i-a răspuns:

– Iată, m-ai văzut! Şi, tăcând, s-a apucat iarăşi de lucru.

19. Într-o zi i-a spus stareţul mânăstirii:

– Părinte Damian, toţi călugării mai ies afară din chilii, se recreează, admiră frumuseţea naturii, ascultă cântecul păsărilor din pădure, stau de vorbă unii cu alţii. Numai sfinţia ta nu ieşi deloc din chilie. Stai tot timpul cu ochii în jos şi fugi de oameni.

– Părinte stareţ, eu am ogorul meu de prăşit. Eu din el trăiesc, din el îmi plătesc datoriile, îmi achit hrana şi chiria. Că pentru asta am venit aici, să-mi achit toată datoria. Deci, cum să ies afară, dacă nu mi-am terminat ogorul de lucrat!

20. Altă dată spunea ucenicului său:

– Dacă eşti sănătos şi nu te osteneşti, cu siguranţă că eşti şi păcătos.

21. Zicea ucenicul către bătrân:

– Părinte Damian, ce-ai zice sfinţia ta dacă ar veni unii din mânăstire şi te-ar sili să te faci preot?

– Cu vorba asta i-aş scoate afară din chilie.

22. Altă dată iarăşi l-a întrebat:

– Ce mai faci, părinte Damian? Iar bătrânul, oprindu-se puţin din lucru, i-a răspuns:

– Părinte Nicodim, *întru necaz m-am desfătat* (Ps. 117, 5). Dacă avem pace şi bucurie cu darul lui Dumnezeu, în orice fel de ispite şi necazuri să îndrăznim, că nu ne vom ruşina.

23. Altă dată, fiind suferind de reumatism, i-a zis ucenicul:

– Părinte Damian, nu voieşti să faci nişte băi, că tare eşti bolnav?

– Ei, părinte Nicodim! Boala vine pentru păcatele mele. Dacă vreau să scap de boală, rămân cu păcatul. Deci, mai bine primesc cu răbdare tot ce-mi dă Dumnezeu.

24. Într-o vară, bătrânul a fost tare bolnav paisprezece zile. În acest timp nici n-a mâncat, nici n-a dormit, nici n-a vorbit, nici pe pat nu s-a aşezat. Ci stătea rezemat de perete şi se ruga.

– Cum te mai simţi, părinte Damian? l-a întrebat ucenicul.

– Părinte Nicodim, astă noapte am fost ispitit de diavoli!

25. Altă dată a spus bătrânul ucenicului său:

– Părinte Nicodim, în noaptea asta, pe când citeam la Psaltire, l-am auzit pe diavol râzând cu hohote în chilia mea. Atunci am început să mă rog cu lacrimi şi nu l-am mai auzit.

26. Un călugăr i-a cerut într-o zi cuvânt de folos, iar bătrânul a zis:

– Cândva, faraon dădea evreilor tot mai mult de lucru, ca să nu-şi mai aducă aminte de Dumnezeu şi să se roage. Acum este un faraon nevăzut care îndeamnă pe călugări să-şi înmulţească averile, grijile şi lucrul, ca să nu mai aibă timp să se roage lui Dumnezeu ziua şi noaptea, aşa cum au făgăduit!

27. Odată a venit la bătrân un frate din mânăstire şi i-a zis:

– *Părinte Damian, s-au înmulţit ispitele asupra mea şi nu le mai pot* răbda. Ce să fac să scap de ele?

– Frate, dacă fugi de ispite, fugi de mântuire. Ci, mai degrabă să ne gândim în vremea ispitelor *că necazul răbdare lucrează...* (Rom. 5, 3), după cuvântul Sfântului Pavel. Deci, să ne rugăm mai mult şi trece ispita. Că toate sunt pentru mântuirea noastră.

28. În altă zi i-a zis un frate:

– Părinte Damian, ce să fac, mă biruiesc ispitele?

Bătrânul l-a mângâiat, zicând:

– Nu lăsa rugăciunea, frate. Avem nevoie de rugăciune ca de aer. Nimeni nu poate trăi fără ea. Roagă-te cum poţi, chiar dacă eşti tulburat, şi îndată fuge ispita.

29. Alt frate i-a zis:

– Părinte Damian, ce să fac, că mi se răspândeşte mintea la rugăciune şi nu simt nici o dulceaţă?

– Deprinde-te cu rugăciuni scurte, mai ales cu rugăciunea lui Iisus şi numaidecât ţi se adună mintea.

30. Odată i-a zis un frate:

– Părinte, sunt tulburat. Dă-mi un cuvânt de folos.

Iar bătrânul, înţelegând durerea lui, a luat din chilie Patericul şi i-a zis:

– Primeşte această carte sfântă şi o citeşte cu atenţie. Vei afla în ea multe medicamente pentru sufletul tău.

31. În altă zi a întâlnit bătrânul un călugăr întristat. Deci, aflând pricina, s-a dus la chilie, a scris pe o foaie de hârtie câteva versete din Sfânta Scriptură şi câteva cuvinte de la Sfinţii Părinţi, apoi, întâlnindu-l, i-a zis:

– Primeşte, părinte, această mică reţetă duhovnicească, că îţi va fi de mare folos.

32. A zis bătrânul către ucenicul său:

– Părinte Nicodim, astă-noapte am citit viaţa Cuvioasei Maria Egipteanca şi, adormind puţin, m-am trezit plângând în hohote.

33. A zis iarăşi ucenicului său:

– Când eram tânăr, mă supărau gândurile trupeşti. Iar într-o noapte, pe când mă rugam cu lacrimi, am aţipit puţin şi am auzit un glas: de acum nu vei mai fi luptat de asemenea gânduri. Din ceasul acela, cu darul lui Hristos, am odihnă.

34. Ne spunea părintele Nicodim şi acestea despre dascălul său:

– Părintele Damian nu suferea să audă pe cineva cârtind sau osândind pe aproapele. Dacă venea un frate la el şi începea a cârti şi a osândi, bătrânul lăsa capul în jos, se oprea din lucru şi ofta. Atunci fratele, văzând aceasta, se ruşina de cuvintele sale şi îşi cerea iertare.

35. Un ieromonah din altă mânăstire a venit să cunoască pe bătrân şi să-i ceară cuvânt de folos.

– Sfinţia ta eşti părintele Damian? întrebă el. Doream să te cunosc. Spune-mi, părinte, cum aş putea să învăţ şi eu rugăciunea lui Iisus?

Bătrânul însă nu i-a dat nici un răspuns. Ci stătea cu privirea în jos, rezemat de masă. Atunci preotul străin a ieşit scârbit din chilia lui.

Mai târziu îl întrebă ucenicul:

– De ce nu i-ai dat nici un răspuns părintelui, căci a plecat întristat de la sfinţia ta?

– Părinte Nicodim, de cum a intrat la mine şi a început să mă laude, am simţit că duhul lui îndepărtează duhul lui Dumnezeu de la mine. De aceea am tăcut.

36. Spunea iarăşi ucenicul său că părintele Damian stătea la biserică întotdeauna în picioare, cu rugăciunea lui Iisus pe buze şi cu privirea în jos. Uneori, mai ales la slavoslovie, lăcrima.

37. Se spunea despre dânsul că în timpul sinaxarului şi când se citea cuvânt de folos în biserică, bătrânul se apropia de strană.

– Părinte Damian, ai venit să cânţi cu noi? îl întrebau ceilalţi.

– Iertaţi-mă, fraţilor. N-am venit să cânt, nici să citesc, ci numai să aud cuvântul, că foarte mult mă îndulcesc de pătimirea sfinţilor mucenici şi cuvioşi.

38. Într-o zi l-a întrebat ucenicul:

– Părinte Damian, ştiu că înainte te împărtăşeai mai rar. Acum observ că te împărtăşeşti săptămânal. Cum este mai bine să ne împărtăşim?

– Dacă părinţii din mânăstire nu s-ar sminti – a răspuns bătrânul –, m-aş împărtăşi în fiecare zi. Însă, am ales calea de mijloc, o dată pe săptămână. Când eram mai tânăr, eram în luptă şi nu îndrăzneam să mă unesc cu Hristos mai des. Acum, la bătrâneţe, simt în inima mea o mare pace şi bucurie duhovnicească. De aceea doresc să mă unesc cât mai des cu Trupul şi Sângele Domnului.

39. Altă dată l-a întrebat ucenicul:

– Ce mai faci, părinte Damian?

– Părinte Nicodim, cuget la moarte. Gândul morţii mă stăpâneşte tot mai mult. Însă mă întristez că nu sunt pregătit.

40. Spunea ucenicul său că bătrânul ajunsese în ultimii ani la o mare nepătimire duhovnicească. Inima îi era curată ca de copil, faţa iradia o bucurie negrăită, trupul său ostenit de nevoinţă nu mai dorea nimic. Nici odihnă, nici mâncare, nici haină. Când i se aducea mâncarea, răspundea:

– Părinte, dar n-am mâncat? Până când trebuie să mănânc? De peste şaptezeci de ani mi s-au tocit dinţii de atâta mâncare.

41. Cu puţin înainte de obştescul sfârşit, l-a întrebat ucenicul:

– Cum te mai simţi, părinte Damian?

– Părinte Nicodim, aştept să vină moartea din tinereţile mele. Dar nu ştiu de ce întârzie atât!

– Ba nu, părinte Damian, eu mă rog lui Dumnezeu să mai trăieşti.

– Ei, părinte, ce mare dar este moartea! Şi ce pedeapsă ar fi pentru om dacă n-ar muri. Pământul ar deveni o temniţă pentru el.

42. După mutarea sa din viaţa aceasta, spunea ucenicul despre dascălul său:

– Dacă m-am folosit în viaţă de cineva, m-am folosit de părintele Damian. Mă întăream sufleteşte numai cât îl vedeam. Neîncetat se ruga, permanent lucra cu mâinile, întotdeauna tăcea. Cele mai alese fapte bune pe care le-am văzut la el erau acestea: neagonisirea, tăcerea, liniştea, rugăciunea neîncetată, postul, citirea sfintelor cărţi, privegherea, răbdarea în boală şi desăvârşita smerenie.

SCHIMONAHIA VALENTINA NEACŞU
Pustnică din Munţii Sihlei
(1886–1964)

Această smerită nevoitoare a lui Hristos a fost ultima călugăriţă care a sihăstrit în Munţii Neamţului, în secolul acesta.

Era de loc din judeţul Vaslui. În tinereţe a fost căsătorită şi a avut doi copii. Apoi, murindu-i soţul în război, în anul 1920 şi-a luat fiica şi s-au dus amândouă în Mânăstirea Giurgeni–Roman. Acolo au făcut ascultare zece ani. Alţi cincisprezece ani au făcut ascultare în Mânăstirea Almaş–Neamţ. Iar în anul 1945, iubind foarte mult liniştea, s-au retras împreună în Munţii Sihlei.

Aici, găsind un bordei pustnicesc, cu binecuvântarea stareţului Cleopa din Mânăstirea Sihăstria, au rămas într-însul. Şi s-au nevoit mama şi cu fiica pentru dragostea lui Hristos douăzeci de ani, la linişte, smerindu-se una înaintea celeilalte şi rugându-se ziua şi noaptea pentru ele şi pentru oameni.

Maica Valentina era curată la suflet, blândă la cuvânt, luminată la chip şi plină de dumnezeiască dragoste. Toată săptămâna o petrecea în pustie, iar în zile de sărbători îşi lua toiagul şi fiica şi coborau amândouă la Schitul Sihla sau în Mânăstirea Sihăstria. După ce primeau Preacuratele Taine, se întăreau cu puţină hrană şi urcau iarăşi la munte.

Aşa s-a nevoit schimonahia Valentina până la sfârşitul anului 1964. Apoi, luând crucea în mână, a zis către fiică:

– Mă duc la Tata! Mă duc la Tata! Şi şi-a dat duhul în mâinile Domnului. Părinţii au coborât-o de pe munte pe crengi de brad şi au îngropat-o în mânăstire. Asemenea şi fiica ei, schimonahia Emiliana, a răposat în primăvara anului 1979, a doua zi după Duminica Floriilor, şi a fost înmormântată în pădure, alături de bordei.

PROTOSINGHELUL IOSIF RUSU
Mânăstirea Dintr-un Lemn
(1883–1966)

a. Viaţa

Protosinghelul Iosif Rusu a fost un iscusit duhovnic al Mânăstirii Dintr-un Lemn şi un călugăr cu viaţă sfântă.

S-a născut în comuna Icuşeşti–Neamţ, din părinţi iubitori de Dumnezeu. În anul 1908, tânărul Ioan a intrat ca frate în Mânăstirea Bogdana–Bacău, iar după doi ani a luat jugul lui Hristos, primind tunderea monahală. Pentru viaţa lui aleasă, în anul 1911 a fost hirotonit diacon şi preot de episcopul Romanului, Gherasim Safirin.

În anul 1914, ieromonahul Iosif Rusu s-a dus la Sfântul Munte, unde s-a nevoit mult cu postul şi cu rugăciunea opt ani de zile. Apoi, întorcându-se în ţară, a slujit ca preot paroh zece ani de zile în satul Brâncoveanu–Dolj, povăţuind pe mulţi credincioşi la calea mântuirii. Între anii 1933–1940 a fost egumen la Mânăstirea Călui–Dolj, iar din anul 1940 a fost numit duhovnic la Mânăstirea Dintr-un Lemn–Vâlcea.

După 58 de ani de aleasă nevoinţă, milostenie şi totală jertfire de sine, Cuviosul Iosif, „părintele săracilor", şi-a dat obştescul sfârşit la începutul anului 1966, lăsând în urmă numeroşi fii duhovniceşti. Petrecut de maici şi de locuitorii satului Dezrobiţi, a fost înmormântat între stejarii seculari din cimitirul mânăstirii.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Fiind la parohie în comuna Brâncoveni, părintele Iosif era aşa de blând şi milostiv cu oamenii, că toţi îl iubeau şi-l căutau. Numele lui se făcuse cunoscut prin sate şi mulţi bolnavi veneau la el şi se vindecau.

2. Părintele Iosif iubea până la jertfă pe Dumnezeu şi pe oameni, biserica şi săracii. Iar dintre faptele bune, cel mai mult iubea rugăciunea şi milostenia.

3. Pentru acest cuvios părinte, biserica era Însuşi Dumnezeu. De aceea, ziua şi noaptea zăbovea în biserică şi săvârşea cele sfinte cu bucurie şi cu lacrimi. Uneori îl întrebau fiii săi duhovniceşti:

– Unde mergi, părinte Iosif?

– Tată, mă duc la Dumnezeu! răspundea bătrânul plin de bunătate. Apoi intra în biserică.

4. Îndată ce auzea toaca sau clopotul, părintele Iosif zicea către ucenica sa:

– Achilino mamă, hai la Dumnezeu! Ne cheamă clopotul. Aceasta este calea mântuirii. Aceasta este calea către Împărăţia cerurilor. Eu aş vrea să fie biserica cât mai departe, ca să mă ostenesc mai mult, că îngerii lui Dumnezeu ne numără paşii spre biserică.

5. Acest minunat duhovnic punea toată nădejdea mântuirii călugărului în ascultare şi participare permanentă la slujbele bisericii. De aceea mereu sfătuia pe fiii săi duhovniceşti:

– Veniţi, tată, cât mai mulţi la biserică. Şi cel bogat, şi cel sărac, şi cel flămând, şi cel sătul, cu toţii să vină la Dumnezeu!

6. Timp de 26 de ani, părintele Iosif a slujit zilnic Sfânta Liturghie la Mânăstirea Dintr-un Lemn, căci era singur preot şi duhovnic. După slujbă citea la bolnavi, spovedea obştea, sfătuia şi mângâia pe credincioşi, împărţea milostenie la săraci, se ruga şi iarăşi venea la biserică.

Aşa s-a nevoit bătrânul până şi-a dat duhul.

7. Pentru o petrecere ca aceasta, satana mult îl zavistuia şi îi făcea mereu ispite. Că uneori îi ieşea aievea în faţă. Alteori venea în chipul unui câine negru, îl apuca de rasă şi îl trăgea în altă parte, să nu nimerească uşa bisericii. Şi cum bătrânul era gârbov, uneori ajungea la poartă, alteori la grajd, până îl găseau maicile şi îl aduceau la biserică. Deci, zicea bătrânul:

– Vrăjmaşul, tată, mi-a făcut ispită!

Apoi, cu chip luminat intra în biserică, făcea trei metanii la icoana Maicii Domnului şi dădea binecuvântare de Utrenie.

8. Odată a zis bătrânul către ucenica sa:

– Când merg la biserică sau vin la chilie, îmi iese uneori înainte un câine negru, mă apucă mânios de rasă şi nu mă lasă să merg la slujbă. Este diavolul, tată!

– Dar nu te temi de el, părinte Iosif?

– De ce să mă tem? Mântuitorul este cu noi. Atunci îndată fac semnul Sfintei Cruci şi zic: „Piei din faţa mea, satană, să mă duc la sfânta biserică!" şi repede dispare.

9. Ori de câte ori vrăjmaşul îl supăra cu vreo ispită, bătrânul îi zicea:

– Ei, iar ai venit? Degeaba te-ai ostenit! La Iosif nu ai nimic!

10. Uneori vrăjmaşul nu-l lăsa noaptea să doarmă. Cum aţipea puţin, îi bătea în uşă şi-i zicea:

– Părinte Iosif, hai la biserică!

Atunci bătrânul repede se scula, se ducea la uşa bisericii, apoi spunea maicilor:

– Nu trageţi clopotul de Utrenie?

– Preacuvioase, mai este o oră până la miezul nopţii!

– Dar n-aţi bătut voi în uşa mea?

– Nu, părinte, nu v-am sculat noi.

– Ei, tot vrăjmaşul mi-a făcut ispită!

11. Spun maicile din mânăstire că nimeni din fiii săi duhovniceşti nu ştia cum se nevoieşte în chilie. Dar oricând băteau la uşa lui, îl găseau deşteptat la rugăciune. Iar când îl chemau la biserică, bătrânul răspundea cu bucurie:

– Gata, tată, vin! Hai la Dumnezeu!

12. Spuneau ucenicii părintelui Iosif că într-o iarnă a alunecat pe gheaţă din ispita vrăjmaşului şi s-a lovit. Astfel, a stat mai multe zile bolnav la chilie. Iar când s-a făcut puţin mai bine, a zis către maici:

– Haideţi, copiii tatei, să mergem la biserică. M-am făcut sănătos. Mâine slujim Sfânta Liturghie! Şi era bucuros şi luminat la faţă ca un copil.

13. Avea obicei părintele Iosif că săvârşea slujbele foarte liniştit şi cu evlavie. Niciodată nu se grăbea. Mai ales la proscomidie pomenea cu mare grijă pe toţi. Iar când îl întreba cineva, bătrânul răspundea:

– Tată, trebuie să pomenesc şi să scot părticică pentru fiecare nume, căci am primit banul săracului şi al văduvei şi voi da socoteală de aceasta în ziua judecăţii!

14. O deosebită grijă avea părintele Iosif şi pentru cei răposaţi. Timp de 40 de zile săvârşea pentru ei Sfânta Liturghie şi parastasul. Apoi obişnuia să facă la trapeză masă pentru toţi şi dădea multe milostenii la săraci. La aceasta îndemna şi pe maici, zicând:

– Daţi şi sfinţiile voastre, maicilor, pentru morţi. Să facem o masă împreună, că toţi au parte de rugăciunea şi de mila lui Dumnezeu. Căci suntem datori să-i ajutăm pe cei adormiţi. Unii sunt în iad şi aşteaptă să-i scoatem cu Sfânta Liturghie şi cu milostenia.

15. Acest mare părinte duhovnicesc iubea fără deosebire pe toţi oamenii. Iar dintre ei purta o mare grijă pentru săraci, pentru copii şi văduve. Pe toţi îi

ajuta cu rugăciunea şi cu milostenia. Zeci de săraci şi orfani din satul Dezrobiţi, din apropierea mânăstirii, primeau bani, hrană şi îmbrăcăminte din mâinile părintelui Iosif. Pentru aceea, toţi îl iubeau şi îl numeau „părintele săracilor".

16. Spun maicile că zilnic veneau copii, văduve şi lipsiţi la chilia părintelui Iosif. Iar bătrânul le zicea:

– Veniţi, tată, veniţi la părintele să vă dea, că are de unde. I-a dat Dumnezeu! Apoi îi aşeza la masă şi le împărţea tot ce avea, pâine, bani şi îmbrăcăminte. Iar după ce plecau săracii, zicea către maici:

– Aceştia sunt avocaţii mei, tată, care o să mă apere în faţa lui Hristos!

17. Darurile pe care părintele Iosif le primea de la credincioşi le împărţea în trei părţi. Partea cea mai mare o dădea mânăstirii pentru trebuinţele obştii. A doua parte o împărţea săracilor şi văduvelor din satul Dezrobiţi, iar a treia parte o păstra la sine pentru călugăriţe, pentru copiii orfani şi pentru pomenirea morţilor.

18. Odată au rămas în sat trei copii orfani de ambii părinţi, pe care nimeni nu-i ajuta. Atunci bătrânul i-a chemat la chilia sa şi le-a zis:

– Copii, să veniţi la tata în fiecare zi, la amiază, că tata are cu ce vă ajuta şi hrăni. Şi s-au deprins copiii şi veneau zilnic la părintele Iosif. Iar el singur le fierbea mâncare, le cumpăra pâine şi îi servea la masă. Apoi îi îndemna:

– Mâncaţi, tată, că este de unde. Ne-a dat Dumnezeu din belşug. La urmă le împărţea bani şi haine de îmbrăcat.

Aşa a crescut bătrânul mulţi copii orfani din satul Dezrobiţi, până ajungeau să-şi câştige pâinea cea de toate zilele.

19. Altă dată a auzit bătrânul că este o văduvă în sat, anume Maria, cu şase copii, care nu aveau nici casă, nici hrană, nici bani. Pe aceasta a chemat-o părintele Iosif la sine şi i-a zis:

– Marie, iată, ţi-a trimis Domnul bani pentru o casă nouă. Cumpără tot ce trebuie şi începe lucrul. Eu voi plăti şi meşterii. Dar nu spune la nimeni, tată!

După ce casa a fost gata, bătrânul a zis femeii:

– Marie, vină la mine cu copiii.

– Aceştia sunt copiii mei, părinte.

– Dumnezeu să vă binecuvinteze, tată!

Ori de câte ori venea văduva aceasta pe la mânăstire, bătrânul spunea ucenicei sale:

– Maică Achilină, să dai Mariei din toate celea, să mănânce ea şi copiii

20. Când nu-i venea nici un sărac, părintele Iosif era mâhnit toată ziua. Către seară zicea ucenicei sale:

– Achilino tată, astăzi n-a venit nici un avocat la mine. Vină măcar sfinţia ta de gustă ceva. Mai cheamă şi altă maică. Să am ceva dat şi pe ziua de astăzi.

21. Obişnuia acest părinte să facă praznic mare pentru tot soborul mânăstirii şi pentru săracii satului Dezrobiţi, de două ori pe an. De ziua Sfântului Vlasie – 11 februarie – şi de ziua Sfântului Atinoghen – 16 iulie. Atunci părintele Iosif cumpăra din vreme alimente şi îmbrăcăminte pentru maici şi săraci. Iar în ziua rânduită săvârşea Sfânta Liturghie cu tot soborul şi făcea parastas pentru cei răposaţi. Apoi zicea:

– Veniţi, tată, cu toţii la trapeză, să mâncăm în cinstea Sfântului Vlasie. Nimeni să nu rămână astăzi flămând. Aceasta este ziua mea! Mi-au ajutat şi mie Sfinţii Vlasie şi Atinoghen, de aceea fac pomenire în cinstea lor.

La urmă părintele Iosif împărţea la toţi pachete cu mâncare şi îmbrăcăminte pentru maici.

22. Odată, pe când bătrânul mergea la biserică, s-a oprit în prag şi, oftând uşor, a zis către maici:

– Vai, tată, ce o să facem noi la judecată? Acolo toate faptele noastre ne vor ieşi înainte! De aceea avem nevoie de rugăciune, de smerenie, de lacrimi şi metanii. Să te rogi, tată, să te închini lui Dumnezeu, să îndemni, să faci milostenie. Dacă nu ai ce da, măcar un cuvânt bun să dai săracului, să nu plece nemiluit, că Dumnezeu îl trimite spre mântuirea noastră.

23. La spovedanie, părintele Iosif avea mulţi fii duhovniceşti, căci era blând şi înţelept la cuvânt. Fiecăruia îi dădea sfat şi canon pe măsura puterii lui. Uneori îi spuneau maicile:

– Părinte Iosif, daţi-ne canon mai aspru la spovedanie. Iar bătrânul le răspundea:

– Eu vă dau canon, dar să-l puteţi face. Că dacă vă dau canon greu şi nu-l puteţi face, eu răspund de el. De aceea vă dau canon uşor, că munciţi destul. Noi suntem călugări, tată, şi facem canon toată viaţa!

24. Veneau la bătrânul călugăr şi oameni cu multe necazuri. Iar el îi mângâia, zicând:

– Lasă, tată, că sunt bune şi necazurile. Ai răbdare că toate trec. Iată, părintele Iosif se roagă pentru mata. Nu te întrista, că Domnul este cu noi. Astfel, toţi se întorceau liniştiţi la casele lor.

25. Pentru sfinţenia vieţii sale, părintele Iosif dobândise de la Dumnezeu darul rugăciunii şi al vindecării de boli. Că veneau la el mulţi suferinzi din toate părţile şi cu rugăciunea lui căpătau sănătate şi îşi dobândeau cererea.

26. Într-o zi, a venit la el o femeie plângând:

– Părinte, mi-a plecat nora şi a rămas feciorul cu trei copii.

– Lasă, mamă, a zis bătrânul, peste trei zile va veni acasă.

Şi cuvântul lui s-a împlinit întocmai.

27. Altă dată i-a zis un tânăr:

– Părinte, m-a lăsat soţia. Iar bătrânul i-a răspuns:

– Ioane, întoarce-te înapoi şi ai credinţă că vei găsi soţia acasă, căci Maica Domnului face minuni cu fiecare.

MONAHIA EPRAXIA MĂLĂU
Mânăstirea Văratec
(1890–1967)

Această smerită călugăriţă, de loc din comuna Stăniţa–Neamţ, era sora marelui duhovnic Vichentie Mălău din Mânăstirea Secu.

Când avea numai patru ani, a venit împreună cu sora şi cu mama ei să slujească lui Hristos la Mânăstirea Văratec. Aici a crescut, aici a învăţat carte, aici a deprins frica de Dumnezeu de la cele mai alese călugăriţe. În anul 1912 a primit tunderea monahală. Apoi, timp de 55 de ani, a purtat cu desăvârşită smerenie crucea lui Hristos, făcându-se tuturor pildă de tăcere, de rugăciune, de ascultare şi blândeţe.

Iar nevoinţa maicii Epraxia era aceasta:

Nu ieşea niciodată din mânăstire, nici la alte maici nu se ducea. Iubea cel mai mult biserica, chilia şi liniştea. La slujbă mergea totdeauna, la chilie se ostenea mult cu postul şi cu citirea Psaltirii, iar în pădure se ducea adesea să guste din dulceaţa liniştii. Permanent tăcea, cugeta cele dumnezeieşti şi rostea rugăciunea lui Iisus.

În anul 1938 a murit la Mânăstirea Agapia mama ei, monahia Migaluşa. Iar în anul 1945 s-a odihnit cu pace în Banat şi fratele ei, Protosinghelul Vichentie. De acum, maica Epraxia a început o nevoinţă şi mai mare. S-a unit duhovniceşte cu o altă călugăriţă de acelaşi cuget, anume Lavrentia Beu. Deci, petreceau amândouă sub acelaşi acoperământ, ca două suflete într-un singur trup, împreună rugându-se, împreună bucurându-se şi una pe alta mângâindu-se. Că, deşi trăiau în mare lipsă de cele pământeşti, simţeau totdeauna dulceaţa celor cereşti şi slăveau neîncetat pe Dumnezeu.

În anul 1967, la sfârşitul lunii mai, a zis maica Lavrentia către sora ei de nevoinţă:

– Iartă-mă, maică Epraxia, eu mă duc înainte la Hristos!

– Dumnezeu să te ierte, maică Lavrentia. După şapte zile vin şi eu.

Într-adevăr, la 7 iunie, 1967, a adormit în pace şi maica Epraxia, mutându-se împreună în lumina lui Hristos!

PROTOSINGHELUL DANIIL PRICOP
Mânăstirea Slatina–Suceava
(1878–1968)[5]

Părintele Daniil, duhovnicul Mânăstirii Slatina, era din comuna Găineşti – Suceava. În anul 1923 a venit să slujească lui Hristos. Un an mai târziu a fost călugărit; şi era părintele Daniil cel mai blând şi ascultător călugăr din Mânăstirea Slatina. Că pe toţi îi iubea, de toţi asculta şi nu avea nici un vicleşug în inimă. Oriunde intra părintele Daniil, intra şi pacea Duhului Sfânt.

În anul 1935 a fost hirotonit preot şi a ajuns duhovnic vestit în toate satele din împrejurimi. Tineri şi bătrâni, sănătoşi şi bolnavi, toţi întrebau de părintele Daniil şi se foloseau de blândeţea inimii lui.

În vara anului 1944, Protosinghelul Daniil Pricop a scăpat de la distrugere biserica Mânăstirii Slatina, zidită de voievodul Alexandru Lăpuşneanu. Că, fiind singur în mânăstire şi năvălind un grup de soldaţi străini asupra bisericii, au minat-o şi voiau s-o arunce în aer. Atunci bunul nevoitor a căzut în genunchi lângă zidul bisericii şi se ruga cu lacrimi să-i îmblânzească Dumnezeu. Deci, văzând părintele Daniil că soldaţii nu se liniştesc, a întins mâinile în sus în chipul crucii şi a zis:

– Dacă voiţi să distrugeţi biserica, ucideţi-mă şi pe mine, că eu nu mă duc de aici!

În clipa aceea, Dumnezeu a trimis peste ei un duh de frică şi îndată au fugit din mânăstire.

În ultimii 24 de ani, părintele Daniil era nelipsit de la biserică. Slujea cele sfinte, spovedea, citea la bolnavi şi mângâia pe toţi. Odată l-au văzut părinţii plângând în pragul bisericii şi l-au întrebat:

– De ce plângi, părinte Daniil?

– Mi-i milă de oameni, a zis bătrânul, şi plâng că nu pot face atât bine, câtă dragoste am.

Altă dată a venit la el o femeie din Găineşti cu copilul bolnav. Iar bătrânul i-a spus:

---

[5] După mărturiile ucenicului său, Protosinghelul Emilian Olaru, duhovnic renumit al mânăstirii.

– Lasă, mamă, nu mai plânge, că îţi vindecă Maica Domnului copilul. Apoi i-a citit de trei ori rugăciuni de vindecare, l-a împărtăşit şi l-a liberat cu pace. După trei zile s-a întors femeia şi a zis:

– Părinte, s-a vindecat copilul!

– Dă slavă lui Dumnezeu şi mulţumeşte Maicii Domnului.

Fiind plin de milă şi dragoste, veneau la bătrânul şi fraţi din mânăstire şi-i cereau cuvânt de folos. Odată a venit la el un frate învăluit de ispite. Iar bătrânul Daniil i-a zis:

– Ai răbdare, frate. Nu pune toate la inimă. Aşa este viaţa aceasta cu ispite, cu necazuri şi suferinţă. Altfel nu ne putem mântui. Frăţia ta fă ascultare, nu lipsi de la biserică, spovedeşte-te mai des, iartă pe toţi şi vei avea multă linişte în mânăstire. Apoi, binecuvântându-l, i-a adăugat:

– Aşa, frate, ascultă pe bătrânul şi nu vei greşi!

Într-o vară, un frate a plecat la altă mânăstire. Zadarnic a încercat părintele Daniil să-l liniştească. A doua zi l-au văzut părinţii în grădină, stând pe o piatră şi plângând.

– De ce plângi, părinte Daniil? i-au zis ei. Iar bătrânul a răspuns:

– Zice Sfântul Duh: „Cel ce va face din rău bun, ca gura Mea va fi", iar eu nu am putut să fac acest lucru cu fratele meu care a plecat din mânăstire!

În noaptea Învierii din anul 1968, părintele Daniil a chemat pe duhovnicul său şi i-a spus:

– Părinte Emilian, mă cheamă Împăratul să mă duc la El. Împărtăşeşte-mă cu Preacuratele Taine şi ai grijă de sufletul meu.

Deci, sărutându-se cu toţi, a doua zi de Sfintele Paşti şi-a dat sufletul în mâinile Domnului, fiind în vârstă de 90 de ani.

SCHIMONAHUL IUVENALIE BÂRSAN
Mânăstirea Slatina
(1890–1968)

a. Viaţa

Acest părinte iubitor de nevoinţă era din comuna Mălini–Suceava. În anul 1923, luând jugul lui Hristos, a intrat în Mânăstirea Slatina. După doi ani s-a călugărit şi a ajuns un călugăr foarte sporit. În anul 1949 a primit marele şi îngerescul chip al schimniciei, iar în anul 1968 s-a săvârşit cu pace.

1. Nevoinţa părintelui Iuvenalie era aceasta:

Toată ziua tăcea şi zicea rugăciunea lui Iisus, făcea ascultare cu multă dragoste şi mânca o dată pe zi, după ce termina de citit Psaltirea. Noaptea dormea câteva ore pe o laviţă şi făcea sute de metanii, iar de la biserică era nelipsit.

2. Odată l-a întrebat stareţul:

– Părinte Iuvenalie, de ce te grăbeşti aşa spre chilie? Iar bătrânul a răspuns:

– Mă aşteaptă Psaltirea şi nu pot s-o las singură!

3. În altă zi iarăşi l-a întrebat:

– De ce eşti întristat, părinte Iuvenalie?

– Pentru că a trecut ziua şi n-am terminat Psaltirea de citit, a răspuns el. Dar nu mănânc până n-o citesc.

4. Într-o zi, a văzut bătrânul câţiva fraţi stând de vorbă pe cerdac. Deci, trecând pe lângă ei, a zis cu glas tare: „Doamne, Iisus Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!" Cum au auzit fraţii cuvintele acestea, îndată s-au ruşinat şi, lăsând vorba, au plecat la chilii.

5. Altă dată i-au zis fraţii:

– Părinte Iuvenalie, dă-ne un cuvânt de folos.

– Iertaţi-mă, fraţilor, a răspuns bătrânul, sunt om păcătos. Întrebaţi pe părinţii duhovnici.

6. Timp de 40 de ani, părintele Iuvenalie a avut în mânăstire aceeaşi sfântă ascultare de paracliser şi clopotar. Şi suna clopotele cu aşa îndemânare, că toate formau o adevărată simfonie, slăvind pe Dumnezeu şi repetând mereu numele ctitorului fondator: A-le-xan-dru Lă-puş-nea-nu!

7. Odată l-a întrebat stareţul:

– Părinte Iuvenalie, ce zgomot se aude noaptea în chilia sfinţiei tale?

– Iartă-mă, părinte stareţ, când mă îngreunez de somn, atunci las Psaltirea şi mă apuc de pisat grâu pentru colivă. Apoi iar citesc la Psaltire şi fac metanii.

8. În altă zi l-au întrebat fraţii:

– Părinte Iuvenalie, de ce fugi aşa de noi? Iar bătrânul le-a răspuns:

– Dar nu ştiţi că schimnicul nu are voie să vorbească mai mult de şapte cuvinte pe zi? Apoi îndată a intrat în chilie.

9. Pentru multa lui osteneală, părintele Iuvenalie ajunsese un călugăr sporit şi plin de dragoste pentru Dumnezeu şi oameni. Diavolul însă îl zavistuia şi îi făcea multe ispite ca să-l tulbure la rugăciune.

Într-o zi l-au întrebat părinţii:

– Cu cine vorbeai astă noapte, părinte Iuvenalie? Iar bătrânul a răspuns:

– Ei, mă sfădeam cu vrăjmaşul, că mereu mă vizitează! Uneori îmi stinge candela, alteori îmi închide Psaltirea, îmi răstoarnă scaunul, îmi varsă oala cu apă sau îmi ascunde metaniile, ca să mă îndepărteze de la rugăciune.

10. În vara anului 1968, pe când părintele Iuvenalie citea la Psaltire, deodată s-a luminat la faţă şi şi-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu! Unii părinţi au văzut o lumină cerească la fereastra chiliei lui şi, intrând înăuntru, l-au găsit adormit în genunchi cu capul sprijinit pe Psaltire.

Aşa s-a nevoit şi aşa s-a mutat la cele veşnice schimonahul Iuvenalie!

MONAHIA AGAFIA ILIE
Mânăstirea Agapia Veche
(1876–1968)

Monahia Agafia Ilie, mama Arhimandritului Cleopa Ilie, era din comuna Suliţa–Botoşani. Din căsătorie ea a avut zece copii. Dintre aceştia, cinci copii au intrat în nevoinţa călugărească şi cinci au rămas acasă. Apoi, după neştiute judecăţi ale lui Dumnezeu, unul câte unul, i-au murit nouă copii. La urmă i-a murit şi soţul.

Rămânând singură, această venerabilă mamă a intrat în nevoinţa călugărească la Mânăstirea Agapia Veche, în anul 1946. După un an a primit tunderea monahală şi s-a lipit cu inima de obştea maicilor ca de copiii ei. Ziua şi noaptea era nelipsită de la biserică, ajuta la bucătărie, aduna lemne din pădure şi se ruga singură cu multe lacrimi.

După o nevoinţă de peste 20 de ani în viaţa mânăstirească, maica Agafia – această smerită călugăriţă cu inimă de mamă – şi-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu la 15 septembrie, 1968.

SCHIMONAHIA MELANIA MINCU
Schitul românesc
„Sfântul Ioan Botezătorul”–Iordan
(1893–1969)

Această floare aleasă a monahismului nostru era de loc din comuna Chiajna–Prahova. Când avea 12 ani, a venit la Mânăstirea Ţigăneşti şi a stat opt ani de zile sub ascultarea unei călugăriţe bătrâne.

În anul 1913 a primit schima monahală. Apoi s-a smerit în mânăstire încă 35 de ani, fiind foarte iubitoare de biserică şi râvnind pentru fericita linişte. În anii 1925–1935 s-a învrednicit să se închine de două ori la Mormântul Domnului, iar în anul 1947 a fost trimisă ca vieţuitoare la Schitul românesc „Sfântul Ioan Botezătorul" de pe malul râului Iordan.

Timp de 22 de ani s-a nevoit schimonahia Melania cu încă două suflete în pustiul Iordanului, răbdând bărbăteşte lipsa, arşiţa soarelui şi străinătatea. Căutând să urmeze Cuvioasei Maria Egipteanca şi mai ales Sfântului Ioan Botezătorul, maica Melania se hrănea numai cu pesmeţi şi legume. Toată ziua tăcea, căra apă din Iordan, uda grădina, lucra la facerea chiliilor şi zicea rugăciunea lui Iisus. Seara făcea Vecernia în biserică şi dormea câteva ore. Apoi se deştepta, făcea Utrenia, citea la Psaltire şi stătea de veghe până către ziuă. La toate aceste osteneli era însoţită de maica Natalia, ucenica ei, cu metania din aceeaşi mânăstire, iar duhovnicul lor era Cuviosul Ioan Iacob, egumenul mânăstirii.

În primăvara anului 1969, maica Melania Mincu s-a îmbolnăvit şi s-a mutat la odihna cea de veci, trupul ei fiind îngropat acolo, alături de biserică.

IEROMONAHUL DAMIAN STOG
Schitul românesc „Sfântul Ioan Botezătorul"-Iordan (1914–1970)

Părintele Damian era de loc din judeţul Soroca. Fiind chemat de Hristos, în anul 1937 s-a făcut călugăr în Mânăstirea Noul Neamţ. Între anii 1940–1943 s-a nevoit în Mânăstirea Căldăruşani, întrecând pe mulţi cu ascultarea şi cu smerenia.

Odată, la slujba Învierii Domnului, a întrebat episcopul:

– Pe cine propuneţi să-l facem preot? Iar părinţii au răspuns:

– Dar este altul mai bun ca părintele Damian?

Deci a fost hirotonit diacon şi preot la Mânăstirea Antim. Şi a făcut aici desăvârşită ascultare 20 de ani ca paracliser, preot slujitor şi duhovnic renumit. Era cunoscut tuturor părintele Damian, pentru dragostea cu care primea şi odihnea pe fraţi. În aceşti ani a crescut mulţi fii duhovniceşti, învăţându-i pe toţi smerenia şi blândeţea lui Hristos.

În primăvara anului 1970, ieromonahul Damian a fost trimis ca preot şi egumen la Schitul românesc „Sfântul Ioan Botezătorul", de pe malul

Iordanului. Deci, plecând cu mare bucurie în Ţara Sfântă, se nevoia acolo aproape de Mormântul Domnului. Iar în vara aceluiaşi an l-a chemat Dumnezeu la veşnica odihnă şi a fost îngropat la biserica lui Zaheu din oraşul Ierihon.

PROTOSINGHELUL EFTIMIE TĂNASE
Mânăstirea Agapia Veche
(1884-1970)

Părintele Eftimie a fost cel dintâi ucenic al Protosinghelului Vichentie Mălău şi renumit duhovnic al Mânăstirii Agapia. S-a născut în comuna Valea Seacă-Bacău. În tinereţe a fost căsătorit şi a avut doi copii. Apoi, plecând la război, a fost grav rănit, dar părintele său duhovnicesc i-a prevestit, zicând: „Ai credinţă, frate Ioane, că te vei face sănătos, vei veni la mânăstire şi preot te vei face!"

În anul 1918, părintele Eftimie s-a călugărit în Mânăstirea Secu, iar soţia sa, în Schitul de maici Buciumeni-Galaţi. În anul 1923 s-a învrednicit de harul preoţiei. Şi a slujit cele sfinte cu multă credinţă şi dragoste aproape 50 de ani, silindu-se în toate să urmeze marelui său dascăl - Protosinghelul Vichentie Mălău.

Între anii 1923-1940, Protosinghelul Eftimie a fost duhovnic la Mânăstirea Agapia, câştigând multe suflete pentru Împărăţia lui Dumnezeu. Că era foarte râvnitor la slujbele bisericii şi la citirea sfintelor cărţi, din care nu puţin hrănea pe cei ce veneau la dânsul. Iar noaptea se nevoia în taină cu privegherea, cu metaniile şi cu citirea Psaltirii.

Între anii 1940-1945 a fost preot misionar în Banat. Apoi, întorcându-se în Moldova, s-a stabilit definitiv ca duhovnic la Mânăstirea Agapia Veche. Timp de 25 de ani a fost un sfeşnic aprins în această sihăstrie, luminând şi mângâind pe toţi, slujind cele sfinte şi slăvind pe Hristos.

Spre sfârşitul anului 1970, părintele Eftimie a spus ucenicei sale:

- Peste două zile mă duc din viaţa aceasta. Apoi, cerând crucea, a adăugat: Iată, văd două cete de îngeri, una în veşminte albe şi alta în veşminte întunecate, luptându-se pentru sufletul meu. Nu vor să mă lase să intru în cămară!...

Deci, îmbrăcându-se în hainele sale de călugărie şi dând tuturor binecuvântarea cea mai de pe urmă, a adormit cu pace, încredinţându-şi sufletul în mâinile Domnului!

MONAHUL PAISIE NICHITENCU
Mânăstirea Sihăstria
(1892-1970)

Acest cuvios călugăr a fost un mare lucrător al rugăciunii lui Iisus din zilele noastre. Era de loc din nordul Bucovinei.

În anul 1933 a intrat în nevoinţa călugărească, iar după un an a primit tunderea monahală la un schit aproape de Cernăuţi. Şi era plin de dragoste părintele Paisie, ascultător şi fără nici o răutate, asemenea unui copil. Toată viaţa sa, aproape o jumătate de secol, a făcut în mânăstire cea mai grea ascultare, aceea de bucătar. Permanent tăcea, cu mâinile lucra, iar cu mintea şi cu inima se ruga neîncetat. Dobândise încă de la Dumnezeu darul sfintelor lacrimi şi cu acelea se mângâia ziua şi noaptea la chilie, la biserică şi la ascultare. Era aşa de blând şi luminat la faţă, că numai vederea chipului său te liniştea şi te cucerea.

Acest smerit ostaş al lui Hristos nu s-a dus niciodată din mânăstire să-şi vadă rudele şi casa părintească. În anul 1950, însă, l-a învoit stareţul să meargă pentru câteva zile în satul natal. Cum aştepta trenul în gara Suceava, a venit un frate din mânăstire şi i-a spus:

– Părintele stareţ te cheamă înapoi, că nu are pe nimeni la bucătărie!

Atunci părintele Paisie, acest mare fiu al ascultării, tăindu-şi voia, şi-a însemnat faţa cu semnul crucii, s-a întors la mânăstire şi n-a cerut niciodată să mai meargă undeva.

După 28 ani de mucenicească ascultare la Dragomirna, în anul 1960 a fost transferat la Mânăstirea Sihăstria. Aici a continuat aceeaşi nevoinţă şi ascultare încă şase ani de zile. Toţi se foloseau de trăirea lui şi doreau măcar chipul feţei să i-l vadă. Bătrânul însă vorbea foarte puţin. Câte zece ore stătea în bucătărie, curăţa cartofi, tăia legume, făcea focul şi se ruga în taină cu rugăciunea lui Iisus, iar din ochii lui mereu picurau lacrimi. Ca să nu fie observat, purta în sân un prosop alb, cu care îşi ştergea adesea faţa şi nu privea niciodată în ochii cuiva. Numai dacă îl întâlnea cineva în curte şi-i cerea binecuvântare, bătrânul îi făcea închinăciune până la pământ, îi cuprindea mâna în palmele sale, îl privea nevinovat în faţă cu ochii umezi de lacrimi, apoi îi zicea:

– Binecuvintează-mă, părinte!

La biserică, bătrânul stătea nemişcat în picioare până se termina slujba, iar la chilie citea mai ales Psaltirea şi paraclisul Maicii Domnului.

Ultimii ani i-a petrecut părintele Paisie numai în rugăciune. Îşi mărturisea săptămânal gândurile şi primea de două ori pe lună Preacuratele Taine.

La sfârşitul anului 1970, Cuviosul Paisie s-a săvârşit cu pace, având numele lui Hristos în inimă şi pe buzele sale. El este considerat cel mai renumit lucrător al rugăciunii inimii din a doua jumătate a secolului nostru.

MONAHUL GUDIIL AVĂCĂRIŢEI
Mânăstirea Neamţ
(1892–1971)

Acest părinte vrednic de pomenire, cu nume de arhanghel, a fost toată viaţa portarul Mânăstirii Neamţ. Era din comuna Vânători-Neamţ. În anul 1925 a intrat în nevoinţa călugărească şi a sporit mult în ascultare şi smerenie, încât toţi se foloseau de viaţa lui.

Ascultarea părintelui Gudiil era aceasta: ziua tăia lemne la bucătărie, făcea curăţenie în curte şi hrănea animalele, iar noaptea stătea de strajă la poarta mânăstirii. Şi a împlinit cu sfinţenie această ascultare, fără cârtire şi fără împotrivire. Se ducea oriunde era trimis, asculta ca un copil de fiecare şi făcea toate cu bucurie şi binecuvântare. Pentru aceea îl iubeau toţi părinţii şi se foloseau de smerenia lui.

Aproape o jumătate de secol a stat de veghe părintele Gudiil în poarta Mânăstirii Neamţ, ca o candelă nestinsă. Seara închidea porţile grele de stejar, ducea închinătorii la arhondaric şi suna clopotul de odihnă. La miezul nopţii suna clopotul de Utrenie şi chema părinţii la rugăciune, iar în zorii zilei, iarăşi deschidea porţile mânăstirii, trăgea clopotul de deşteptare şi mergea la biserică.

Părintele Gudiil era încă foarte milostiv şi primitor de străini. Seara aduna închinători şi săraci la el, îi hrănea cu mâncare de la trapeză şi îi odihnea. Iar el aţipea pe o laviţă afară lângă poartă. Dimineaţa îi deştepta şi îi libera cu pace. Dacă îl întreba cineva cum îl cheamă, bătrânul răspundea: Gudiil monahul şi portarul!

Spre sfârşitul anului 1971 a zis smeritul ascultător către unul din clerici:

– Părinte Ioane, în curând mă duc din viaţa aceasta. Te rog să vorbeşti ceva la îngroparea mea.

– Despre ce să vorbesc, părinte Gudiil?

– Eu toată viaţa am făcut ascultare şi am fost întotdeauna mulţumit.

După două zile, părintele Gudiil şi-a dat sufletul în mâinile Domnului. Aşa s-a săvârşit un mare călugăr al Mânăstirii Neamţ!

PROTOSINGHELUL GHERVASIE HULUBARIU
Mânăstirea Agapia Veche
(1888-1973)

a. Viaţa

Protosinghelul Ghervasie s-a născut în anul 1888, în comuna Războieni-Neamţ. La vârsta de 16 ani a intrat în obştea Mânăstirii Neamţ, unde s-a călugărit şi a fost hirotonit diacon de arhiereul Narcis, stareţul marii lavre. În anul 1911 a intrat în obştea Mânăstirii Secu, şi din anul 1928 a fost numit preot slujitor la Mânăstirea Agapia.

Era un mare cântăreţ şi săvârşea cele sfinte cu mare evlavie şi frică de Dumnezeu. De asemenea, era un bun pictor bisericesc, reuşind să picteze mai multe biserici în frescă şi tempera. Totodată era şi un iscusit sfetnic duhovnicesc, căci cunoştea bine Sfânta Scriptură şi învăţăturile Sfinţilor Părinţi.

Ajungând la vârsta proorocită de psalmistul David, şi-a dat sufletul cu pace în mâinile Domnului în vara anului 1973, fiind în vârstă de 85 de ani.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Ce sfaturi vă dădea duhovnicul Veniamin din Agapia, când eraţi mai tânăr? a întrebat un părinte.

– Bătrânul ne sfătuia zicând: Roagă-te neîncetat cu rugăciunea lui Iisus, chiar şi când te îndeamnă şi te biruie satana să faci vreun păcat. Chiar şi când mergi să faci păcatul roagă-te, strigă la Hristos, însemnează-te cu Sfânta Cruce şi te va izbăvi Domnul de păcat în chip minunat.

2. Cum să ne luptăm cu duhul mândriei?

– Să nu te mândreşti în cugetul tău, zicând: „Eu sunt feciorelnic, aşa cum m-a făcut mama! Eu nu sunt ca alţii!" Că mai plăcut este lui Dumnezeu desfrânatul smerit decât tine! Şi dacă te birui de slava deşartă, te slobozeşte Dumnezeu să cazi şi tu mai rău decât cel pe care l-ai judecat.

3. Spuneţi-ne ceva despre Sfânta Liturghie.

– Dacă eşti preot sau ieromonah, niciodată să nu te laşi de Sfânta Liturghie, că mare ajutor vei lua. De aceea şi eu, cât am putut, de sfântul altar nu m-am depărtat, nici nu m-am lenevit. Cât vrednic, cât nevrednic, am slujit, şi Dumnezeu mi-a ajutat...

4. Spuneţi-ne ceva despre vedenia de la Agapia Veche.

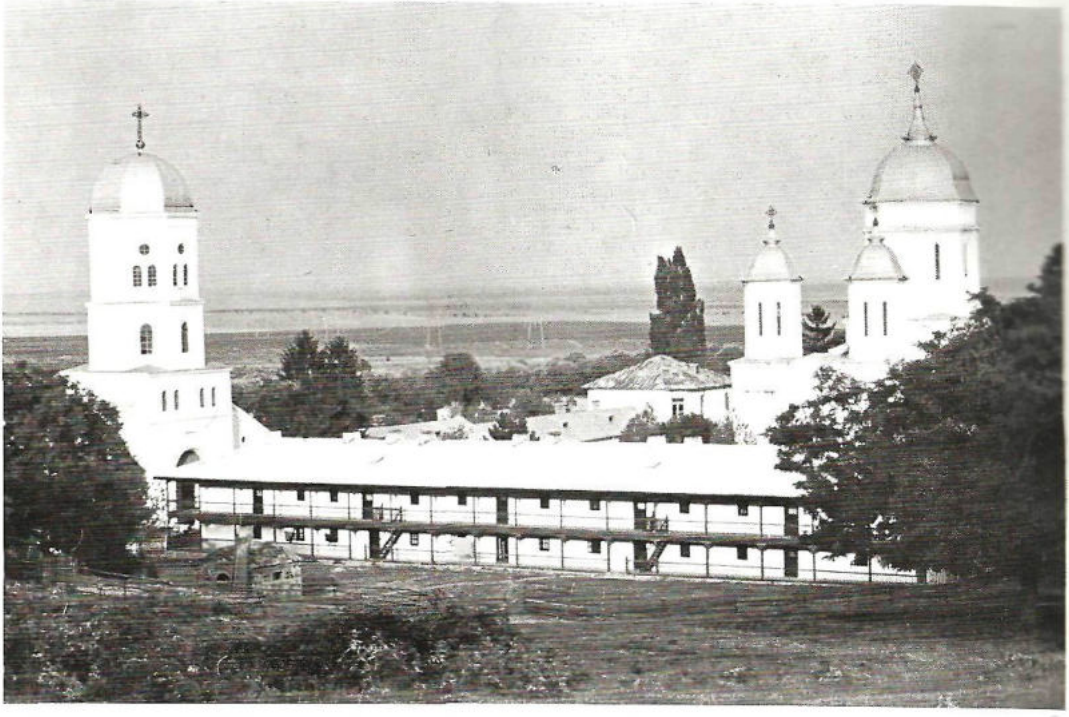

Sfînta Mînăstire Cocoş-Tulcea (secolul XVIII)

Sfînta Mînăstire Vorona-Botoşani (secolul XVIII)

Sfînta Mînăstire Frăsinei (secolul XVIII)

Cuviosul Arhimandrit Irodion Ionescu (+1900), Duhovnicul Sfîntului Calinic de la Cernica

Protosinghelul Porfirie Bucurescu (+1927), Mînăstirea Frăsinei

Mitropolitul Moldovei Iosif Naniescu (+1902)

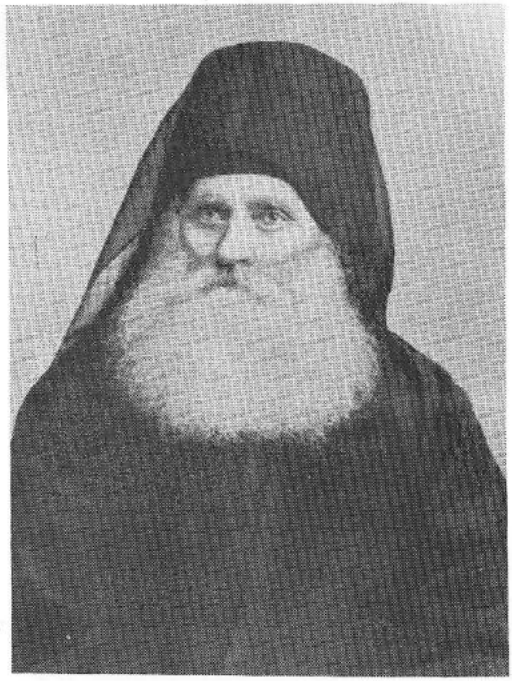

Ieroschimonah Varlaam Vîntu (+1934), Muntele Athos

Protosinghelul Ioanichie Moroi (+1945), Mînăstirea Sihăstria

Ieroschimonahul Vasian Panaite (+1903), Schitul Pocrov-Neamț

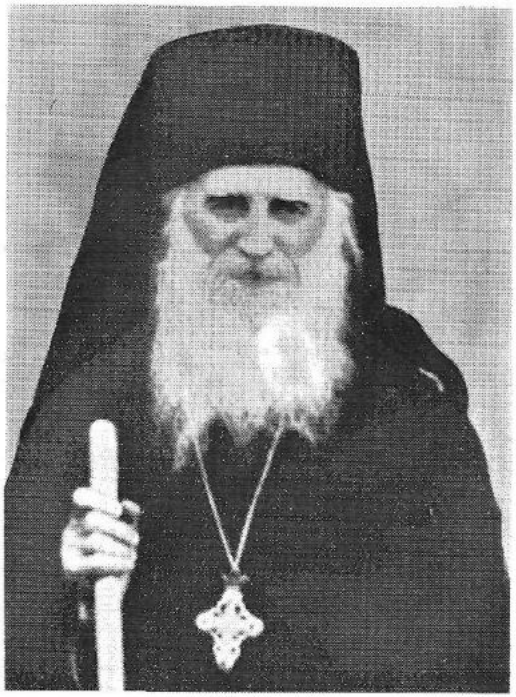

Protosinghelul Daniil Pricop
(+1970) Mînăstirea Slatina

Protosinghelul Mihail Bădilă
(+1957), Schitul Peştera
Ialomicioarei

Moşul Gheorghe
Lazăr (+1916),
Mînăstirea Văratec

Protosinghelul Vichentie Mălău (+1945), Mînăstirea Secu

Protosinghelul Calistrat Bobu (+1975), Mînăstirea Vasiova

Protosinghelul Ioachim Spataru (+1976), Mînăstirea Neamț

Monahul Veniamin Iorga (+1976), Mînăstirea Sihăstria

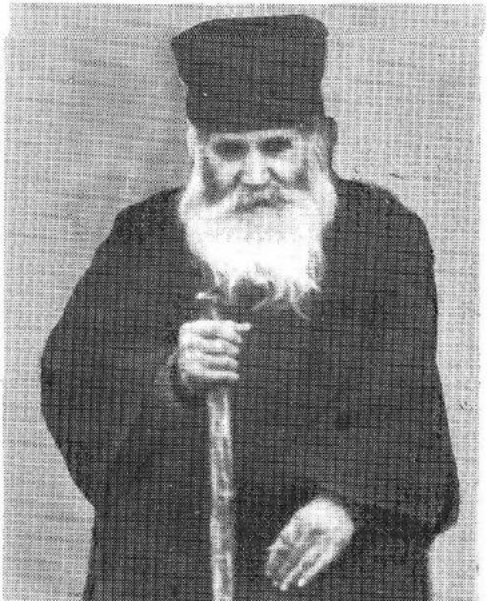

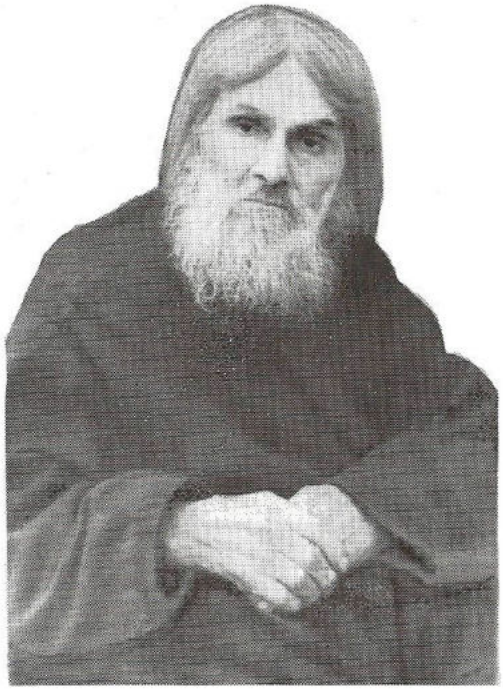

Protosinghelul Iosif Rusu (+1966), Mînăstirea Dintr-un Lemn

Arhimandritul Grigorie Georgescu (+1940), Mînăstirea Cheia

Arhimandritul Dometie Manolache (+1975), Mînăstirea Rîmeț

Monahul Evghenie Dumitrescu (+1954), Schitul Brazi-Vrancea

Cuviosul Ioan Iacob de la Neamț (Hozevitul) (+1960), mare sihastru din Țara Sfîntă

Arhimandritul Hrisostom Postolache (+1979), Schitul Bucium-Iași

Protosinghelul Damian Stog (+1970), Schitul Românesc de la Iordan

Schimonahia Melania Mincu (+1969), Schitul Românesc de la Iordan

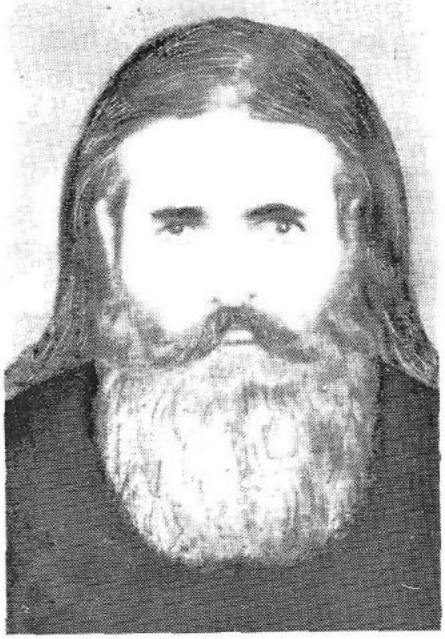

Protosinghelul Antim Găină (+1974), Mînăstirea Secu

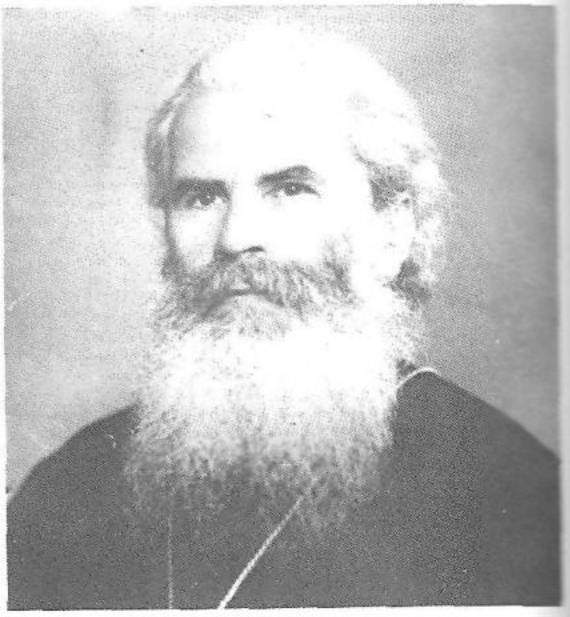

Protosinghelul Nicodim Măndiță (+1975), Mînăstirea Agapia

Monahul Paisie Nichitencu (+1970), Mînăstirea Sihăstria

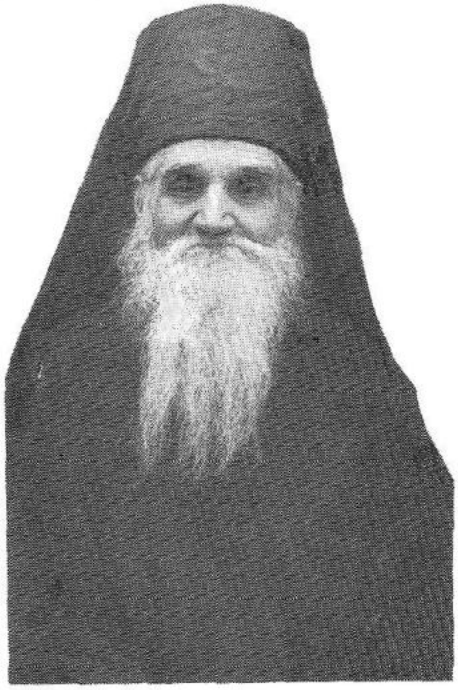

Arhidiaconul Varlaam Arghirescu (+1942), Catedrala Mitropolitană-Iași

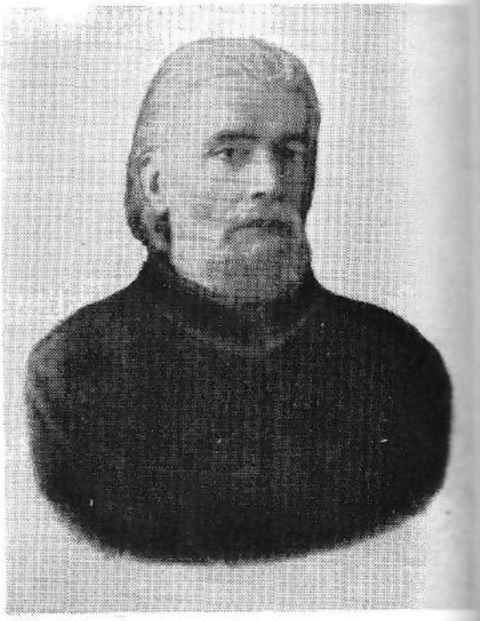

– Părintele Veniamin de la Agapia a văzut nişte pustnici sfinţi, care se rugau cu mâinile înălţate la cer aici, în poiană, şi a auzit din gura lor un glas, zicând: „Să zideşti o biserică spre slava lui Hristos, în acest loc sfânt, şi să fie aici iarăşi adunare de călugări!"

5. Mai sunt călugări sporiţi în zilele noastre?

– Or mai fi, dar nu trebuie să lauzi pe oamenii care aparţin contemporaneităţii. Lasă să-i laude urmaşii. Noi să-i lăudăm pe înaintaşii noştri, iar pe noi să ne laude urmaşii, dacă vom fi vrednici. Mai mult, Hristos ne va judeca pe toţi, aşa cum ştie El. Nu-i bine, părinţilor, să apreciezi pe om mai mult decât este sau să te lauzi tu cu faptele altora. Să ne lăudăm cu vieţile sfinţilor care au făcut cărare până la noi. Iar noi, care mergem pe drumul bătut de ei, de ce laudă suntem vrednici? Multe aş avea de spus despre bătrâneţile mele. Însă poate este mai bine să tac. Unii spun că este bine să-ţi aminteşti la bătrâneţe de faptele tale. Însă eu şi acum mă tem că mă pot arunca în patimi ori în mândrie ori în deznădejde. Aşa că este mai bine parcă să tac. Omul este ca şi copacul. Primăvara, seva se urcă din tulpină, când pomul înfrunzeşte şi face roade. Iar toamna, seva se lasă în pământ, frunzele îngălbenesc şi cad, roadele se culeg şi iarna vine peste copac, ca şi moartea peste om.

6. Cum trebuie să răbdăm boala, părinte?

– Mulţumesc Domnului pentru cât mi-a dat! Suferinţa (boala) este foarte bună pentru călugări. Ea este ham şi jug pentru bătrâni. Şi de la o vreme te deprinzi cu ea, aşa cum se învaţă boul cu jugul şi singur întinde gâtul şi îl ia. Boala ne scapă de multe păcate!

7. *Cum putem împăca şi mulţumi pe toţi care vin la noi?*

– Părinţilor, să-i primim pe toţi cu inimă bună, fără deosebire. Să le dăm o vorbă bună, un sfat, o binecuvântare şi, dacă putem, ceva de mâncare. Căci, atunci când vor pleca, vor zice între ei: „Ce oameni buni! Ce bine ne-au primit!" Şi se va preamări Dumnezeu şi pe calea asta. Iar dacă nu-i primim cu dragoste, se vor sminti de noi şi se va huli Dumnezeu prin noi. Că noi prin oameni, prin creştini, ne ridicăm şi tot prin ei ne coborâm. Mediul înconjurător ne pune nota, bună sau rea. Nu trebuie să fugim de mireni, că ei nici într-un caz nu pot trăi fără noi, fără preoţi. Să ne sprijinim unii pe alţii.

8. Este sub osândă călugărul care nu primeşte preoţia?

– Glasul mulţimii este glasul lui Dumnezeu. Vezi ce spune lumea, vezi care este părerea celor mulţi şi ascultă de ei, că prin mulţime grăieşte Dumnezeu. Este bine să te smereşti un timp, dar de la o vreme trebuie să primeşti preoţia, dacă îţi dă dezlegare duhovnicul.

9. Este bine să ţinem predică pentru mireni?

– Este foarte bine, dar niciodată să nu înfrunţi pe omul păcătos în public. Să combaţi păcatul, dar nu pe omul păcătos, ca să nu se deznădăjduiască. Să fii foarte atent la cuvânt, ca să zideşti, iar nu să sminteşti. Apoi să te păzeşti a vorbi mult, pentru mândrie. Să vorbească mai mult faptele noastre. Că degeaba vorbim şi scriem, dacă noi nu facem sau ne biruim de slava deşartă.

10. Părinte, mă mustră cugetul, că nu pot face canonul ca în tinereţe.

– Ei, nu mai ţine atâta la literă şi la formă! Caută mai întâi slava lui Dumnezeu şi folosul aproapelui, şi ai nădejde. Iată, acum nici eu nu mai pot face aproape nimic. De aceea, este bine ca orice călugăr să-şi facă pravilă şi canon mai mult la tinereţe, că la bătrâneţe, oricât ar vrea, nu mai poate face.

11. Îmi zice gândul să mă întorc la metanie. Ce ziceţi să fac?

– Este şi asta o ispită din iubirea de sine. Fiecare vrea să se mântuiască pe el şi uită de aproapele. Este o adevărată înşelare să zici că în cutare mânăstire nu te mântuieşti, că oamenii sunt răi, că nu te simţi bine. Acolo unde stai, acolo este şi Dumnezeu cu tine. Căci acolo unde te rogi, unde faci ascultare şi împlineşti voia lui Dumnezeu, acolo este şi mântuire. Deci, este păcat să cugeţi astfel.

12. Cum se mântuiesc călugării care nu au linişte şi nu se pot ruga în tulburare şi zgomot, fiind aproape de sate?

– Mai mare este zgomotul minţii decât zgomotul satului. De acela să te temi mai mult. Că mare război dă satana călugărului prin imaginaţie şi gânduri. Satana întotdeauna caută să-şi pună tronul în mintea şi inima omului. Iar noi trebuie să-l alungăm prin post şi rugăciune şi să aşezăm în noi tronul Etimasiei, al Mielului lui Dumnezeu şi al Sfântului Duh.

13. Ce trebuie să fac să mă mântuiesc?

– Ce cuvânt să-ţi dau eu, păcătosul! Să cauţi pacea tuturor şi să nu ţii mai mult la rugăciune, la pravilă, decât la aproapele! Când cineva îţi bate în uşă, lasă-ţi pravila, deschide-i uşa, dă-i un ban, o haină, un sfat, o vorbă bună; dă-i dragostea ta, bunătatea inimii tale, tot ce ai mai de preţ, ca el să plece mulţumit şi folosit. Că mai mare este dragostea decât pravila! Că dacă-ţi rămâne pravila, o poţi termina pe urmă, după ce pleacă fratele; iar dacă fratele pleacă scârbit sau smintit de la uşa ta, nu ştii dacă îl mai întâlneşti în viaţă, ca să-l ajuţi. Şi aşa, rugăciunea ta nu mai ajunge la Dumnezeu.

– Vă mulţumesc, părinte Ghervasie, pentru aceste frumoase sfaturi duhovniceşti. Dumnezeu să vă plătească în ceruri!

– De ce să-mi mulţumiţi? Doar nu mă doare gura să vorbesc! Că toate le-am primit în dar: şi ochii, şi urechile, şi limba, şi mintea. Se cade ca pe

toate să le folosim spre slava lui Hristos şi spre zidire sufletească. Este drept că sfinţii cei dintâi primeau talanţii, adică darurile, direct de la Dumnezeu, pentru viaţa lor neprihănită; iar noi trebuie să ne ostenim mult, ca să câştigăm darurile Duhului Sfânt şi să le păstrăm!

– Binecuvântaţi-ne, preacuvioase părinte Ghervasie, să plecăm.

– Să fiţi binecuvântaţi de Dumnezeu, de Maica Domnului, de toţi sfinţii şi de mine, bătrânul. Mă bucur că m-aţi vizitat.

– Şi noi ne bucurăm că vă găsim tare în credinţă, mulţumit şi împăcat sufleteşte. Vă rugăm să nu plecaţi dintre noi, până nu vă mai vedem o dată.

– Facă-se voia Domnului! Noi trebuie să fim în tot ceasul gata de moarte!

ARHIMANDRITUL NICODIM SACHELARIE
Mânăstirea Frăsinei
(1902–1973)

a. Viaţa

Părintele Nicodim Sachelarie a fost un vestit pedagog şi duhovnic de seminar al zilelor noastre.

S-a născut la 8 septembrie, 1902, în satul Măldăreşti, comuna Dealul Morii-Bacău, din părinţi agricultori. Rămas de mic fără mamă, a fost crescut de rude. Fiind foarte iubitor de Dumnezeu, în toamna anului 1921 a intrat în obştea Mânăstirii Cernica. După câteva luni s-a stabilit la Mânăstirea Frăsinei. Acolo a primit schima monahală şi s-a format duhovniceşte lângă cei mai iscusiţi călugări.

Între anii 1922–1930 a urmat Seminarul din Râmnicu-Vâlcea. Apoi a continuat Facultatea de Teologie din Bucureşti, ajungând un eminent teolog. Din anul 1930 a fost neîntrerupt pedagog, profesor şi director la mai multe seminarii, ca: Cernica, Râmnicu-Vâlcea, Mânăstirea Neamţ, Craiova şi Curtea de Argeş, crescând în frică de Dumnezeu mii de slujitori ai Bisericii lui Hristos şi scriind mai multe cărţi teologice de morală şi drept canonic.

Între anii 1960–1973 s-a retras ca pensionar în satul natal. Aici a construit din temelie o biserică nouă şi a fost cel mai iubit sfetnic şi părinte al credincioşilor săi. La 24 noiembrie, 1973, arhimandritul Nicodim Sachelarie şi-a dat sufletul în mâinile Domnului şi a fost îngropat alături de biserica ctitorită de el.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Spun ucenicii săi că părintele Nicodim era un călugăr foarte nevoitor în viaţă, crescut şi format în Mânăstirea Frăsinei, cea mai vestită sihăstrie românească. Era încă un mare teolog al Bisericii noastre, care trăia Evanghelia lui Hristos. Iar ca duhovnic şi dascăl de teologie, era unul din cei mai apreciaţi pedagogi de seminar.

2. Spun iarăşi ucenicii săi că arhimandritul Nicodim Sachelarie era un părinte duhovnicesc cu multă înţelegere şi dreaptă socoteală, unind cu pricepere blândeţea cu mustrarea. Nici nu ierta tot, nici nu pedepsea pe măsura greşelilor. Purta întotdeauna haine simple, vorbea ca un părinte cu fiecare, mânca la un loc cu elevii, se ruga împreună cu ei şi era un exemplu pentru toţi. De aceea îl iubeau, atât elevii, cât şi profesorii, şi se foloseau de smerenia şi înţelepciunea lui.

3. Spun încă ucenicii săi că părintele Nicodim era un nevoitor smerit şi ascuns. *Se ruga mult, mai ales noaptea, citea şi postea mereu. Ca profesor şi* pedagog era foarte practic, cu multă logică şi legat de realităţile vieţii. Vorbea convingător, pe înţelesul tuturor, dar ca un profund teolog. De obicei preda dogmatica, morala şi dreptul canonic.

4. Acest smerit dascăl şi duhovnic de seminar punea mare accent pe rugăciune şi pe trăirea morală, care duc la mântuire şi stau la temelia adevăratei preoţii creştine.

5. Părintele Nicodim considera spovedania şi sfatul personal ca un mijloc deosebit de important pentru formarea duhovnicească a viitorului preot. De aceea spovedea adeseori pe elevi, le dădea sfaturi, le citea cuvinte de la Sfinţii Părinţi şi le rânduia să citească cele mai bune cărţi, atât teologice, cât şi de cultură generală.

6. Duhovnicul, zicea părintele Nicodim, trebuie să ştie bine funcţiile puterilor sufleteşti, încât după un contact suficient cu penitentul, să poată cunoaşte care îi sunt lipsurile care îl împing la păcat. Pe unul îl împinge la păcat trupul, pe altul simţul afectiv, iar pe altul lipsa pătrunderii intelectuale sau unele obstacole care apar în viaţa sa.

7. Iar despre duhovnicii neiscusiţi spunea:

– Ei înşişi nu sunt în stare, uneori, să se înţeleagă pe sine. Dar să mai cunoască pe alţii! Insuficienţa cunoaşterii şi trăirii Sfintei Evangheliii, asociindu-se cu o credinţă sentimentală şovăielnică, dă naştere la o convingere nedeplină şi astfel voinţa lor nu mai poate să realizeze o personalitate religioasă care să poată corespunde cu înalta demnitate de ispravnic al Tainelor lui Dumnezeu.

8. Zicea iarăşi:

– Apa nu se poate ridica singură mai presus de nivelul izvorului său, omul nu poate da ceea ce nu are, iar un duhovnic nu poate să povăţuiască pe înalta scară a vieţii creştine pe altcineva, dacă nu s-a urcat el însuşi mai întâi pe treptele perfecţiunii duhovniceşti.

9. Apoi adăuga şi aceste cuvinte:

– În virtutea asistenţei harice, un duhovnic, oricât de inferior ar fi el, este cu mult mai în măsură să povăţuiască pe cineva la calea mântuirii decât un credincios cu adevărat evlavios, dar lipsit de harul Sfântului Duh, care vindecă pe cele neputincioase şi întăreşte pe cele slabe.

10. Zicea şi acestea:

– Cu cât cineva se înduhovniceşte mai mult, cu atât trebuie să se lupte şi mai mult, căci binele pe care îl câştigă nu este din lumea aceasta. Pentru aceasta este duşmănit.

11. Ţinând seama de punctul diferit de plecare al fiecăruia şi de greutatea urcuşului duhovnicesc, precum şi de sublima ţintă finală la care este menit omul, călăuzirea duhovnicească este cea mai grea sarcină pusă pe umerii slabului om!

12. Părintele Nicodim împărţea pe credincioşi în trei categorii: credincioşii care fac voia lui Dumnezeu din iubire – dintre aceştia sunt foarte puţini; credincioşii care împlinesc poruncile din frica de Dumnezeu, şi credincioşii care le împlinesc din constrângere, siliţi de necazurile vieţii, aceştia formează majoritatea fiilor Bisericii.

13. Spunea părintele Nicodim şi aceste cuvinte:

– Duhovnicul, care se recrutează din prima şi din a doua categorie de credincioşi, este în stare să se înţeleagă, atât pe sine, cât şi pe alţii, călăuzind cu folos pe toţi care îi cer ajutorul. Cel din ultima categorie abia se conduce pe sine, dar să mai conducă şi pe alţii! Totuşi, prin harul preoţiei, ajută la mântuirea oamenilor.

14. Zicea iarăşi:

– Preotul care nu este sincer în conştiinţa lui, dar este moral din motive sociale, acela îşi face slujba de ochii lumii, Dumnezeu folosindu-se de el ca de Valaam vrăjitorul. Dar la înfricoşata judecată se va odihni, potrivit cu faptele sale.

15. Spunea încă părintele Nicodim:

– Duhovnicul este dator să primească pe toţi la spovedanie, fără nici o alegere, numai să fie ortodocşi. Ceea ce este spitalul pentru boala trupească,

acelaşi lucru este Taina Spovedaniei pentru boala sufletească. Boala trupească este o lipsă a sănătăţii. Păcatul, boala sufletească, este o lipsă a sfinţeniei, căci sfânt este tot cel ce are nădejdea mântuirii.

16. Spunea iarăşi că cel mai cinstit canon material la spovedanie este milostenia către cei săraci. Iar cel mai uşor canon şi mai de valoare este sfânta rugăciune. Duhovnicul trebuie să-i oblige pe fiii săi sufleteşti să se roage măcar cât de puţin[6].

17. În anul 1960, părintele Nicodim s-a retras în satul natal, şi-a făcut o chilie aproape de biserică şi s-a nevoit acolo singur, ca un adevărat sihastru, 14 ani de zile. Între anii 1966–1973 a construit, cu ajutorul credincioşilor, o biserică nouă în cinstea Născătoarei de Dumnezeu şi mult a mângâiat pe toţi cu cuvintele şi faptele sale. Ziua lucra la biserică şi vorbea cu oamenii, iar noaptea se ruga în chilie şi scria cuvinte de învăţătură şi zidire creştinească. Cărţile scrise de el în satul Măldăreşti sunt *Pravila bisericească* (o ediţie nouă - 600 pagini) şi *Comentarii la Sfintele Evanghelii*.

18. În primăvara anului 1970, părintele Nicodim s-a îmbolnăvit. Deci, dorind să termine biserica din sat, s-a rugat lui Dumnezeu asemenea împăratului Iezechia, zicând:

– Doamne, Doamne, Tu ştii că mi-a fost dragă viaţa pe care Tu mi-ai dat-o, dar niciodată n-am preţuit-o în lungimea sau scurtimea ei, decât în cadrul voii Tale proniatorii. Tu faci toate câte voieşti în cer şi pe pământ. Dar, întrucât marea Ta bunătate a chemat la colaborare voinţa liberă a fiinţelor raţionale, între care este şi nevrednica mea viaţă, fii, Doamne, milostiv şi îmi prelungeşte viaţa, ca să pot duce la sfârşit lucrul bisericii Tale, spre slava Ta şi spre împlinirea misiunii mele. Rogu-mă Ţie, dă-mi atâtea zile câte sunt necesare pentru depunerea banilor adunaţi în zidurile bisericii Tale. Apoi, facă-se voia Ta! Până acum Tu m-ai ajutat şi eu m-am luptat. Şi de acum încolo mă încredinţez aceluiaşi ajutor providenţial şi mă ofer cu toată smerenia ca să mă lupt spre a împlini cu inimă curată toată poruncile dragostei Tale. Amin.

A doua zi, părintele Nicodim s-a sculat sănătos, a mai trăit încă trei ani şi a terminat biserica de lucrat.

19. Spunea bătrânul şi aceste cuvinte, într-una din însemnările sale:

– Încă din copilărie m-am rugat Domnului nostru Iisus Hristos să-mi dea mintea de la bătrâneţe, ca să pot face începuturi bune şi pe temelia lor să-mi urzesc viaţa după legile voinţei Tatălui ceresc. Şi Domnul m-a ascultat. Dacă

[6] Capetele 7–16 sunt extrase din Pravila bisericească, partea I, de Arhim. Nicodim Sachelarie, Mânăstirea Cernica, 1940.

m-aş naşte a doua oară, aş face tot ceea ce am făcut până acum. Căci în această lume, care veşnic se schimbă, nimic nu este mai măreţ decât a sluji lui Dumnezeu întru stăpânire de sine, întru sfântă dăruire, având credinţă statornică în pronia cea de sus.

20. Spre sfârşitul anului 1973, când construcţia bisericii din Măldăreşti era terminată, părintele Nicodim s-a îmbolnăvit. Ucenicii voiau să-l ducă la spital, iar el le-a zis:

- Lăsaţi, fraţilor. Ajunge! Atât a fost de la Dumnezeu!

Apoi, lăsând testament de înmormântare, a primit Preacuratele Taine şi la 24 noiembrie, în ziua plecării sale la mânăstire, şi-a dat duhul în mâinile Domnului cu această rugăciune pe buzele sale:

- Slavă lui Dumnezeu pentru toate!

PROTOSINGHELUL ANTIM GĂINĂ
Mânăstirea Secu
(1894-1974)

a. Viaţa

Părintele Antim a fost un călugăr cu adâncă trăire duhovnicească şi unul din cei mai aleşi ucenici ai marelui duhovnic Vichentie Mălău.

S-a născut în comuna Prisăcani-Iaşi şi a îmbrăţişat din tinereţe viaţa călugărească, împreună cu tatăl şi cu bunicul său. În anul 1920 a primit schima monahală în Mânăstirea Secu, iar după un an s-a învrednicit de treapta preoţiei. Între anii 1921-1928 a fost preot şi duhovnic în mânăstirea de metanie. Apoi, timp de trei ani, a fost preot paroh în satul Pluton-Pipirig. Iar între anii 1934 -1956 a fost duhovnic la Mânăstirea Agapia.

Retrăgându-se din nou la metanie, în anul 1974 s-a săvârşit cu pace în adâncă smerenie şi lepădare de sine.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Spun ucenicii lui că părintele Antim dorea mult să se nevoiască în Muntele Athos. Deci, a zis duhovnicului său:

- Părinte Vichentie, mă duc la Sfântul Munte.

- Nu-ţi dau binecuvântare, a răspuns bătrânul, că nu vei putea trăi acolo. Apoi, mult rugându-se, l-a lăsat zicând:

- Bine, du-te. Dar să ştii că nu vei sta mult în Athos, iar la întoarcere va trece trenul peste sfinţia ta.

După câteva luni de zile, părintele Antim s-a întors în ţară. Iar la Turnu-Severin, când traversa linia ferată, l-a ajuns un tren şi, culcându-se între linii, a scăpat cu viaţă, prin rugăciunile părintelui său.

2. În anul 1928, părintele Antim a fost trimis preot misionar în comuna Pipirig pentru îndreptarea credincioşilor stilişti care refuzau să asculte de Biserică. La început părintele nu primea. Apoi, cu sfatul duhovnicului său, a primit ascultarea şi în câţiva ani a înnoit desăvârşit viaţa duhovnicească în satul Pluton, şi, văzând oamenii blândeţea şi sfinţenia vieţii lui, s-au întors în sânul Bisericii lui Hristos. În sat a introdus o atmosferă creştinească de armonie şi unire, rar întâlnită în altă parte. Apoi, pe mulţi i-a deprins cu postul, cu milostenia şi cu lucrarea cea de taină a rugăciunii lui Iisus. Şi astăzi mai sunt bătrâni care trăiesc această viaţă de rugăciune şi bucurie de taină.

3. La Mânăstirea Agapia a fost, de asemenea, preot pătruns de frica lui Dumnezeu şi un duhovnic căutat de mulţi credincioşi. Mereu se socotea nevrednic de Taina Preoţiei şi se cutremura de dumnezeiasca Liturghie. Când slujea la biserică, petrecea numai în post şi rugăciune şi nu stătea de vorbă cu nimeni.

4. Ca duhovnic, părintele Antim primea la spovedanie numai pe cei care doreau cu adevărat să se mântuiască. Era foarte atent la gânduri şi cerea fiilor săi duhovniceşti să iubească mai ales tăcerea, ascultarea şi rugăciunea lui Iisus. Pentru aceasta ucenicii săi erau puţini la număr, dar cu aşezarea cea din afară şi cu lucrarea cea dinlăuntru erau mai sporiţi ca ceilalţi.

5. Spun ucenicii lui că părintele Antim îndepărta de la sine pe cei care zăboveau în aceleaşi păcate şi care nu-şi împlineau canonul de la spovedanie.

Unul din fiii săi duhovniceşti vorbea mult. Bătrânul i-a dat canon să vorbească puţin şi să se roage. Văzând că nu-l ascultă, la a treia spovedanie i-a zis:

– Frate, acum vorbeşti mai mult ca înainte! De aceea nu te mai primesc la mărturisire.

6. Se mai spunea despre dânsul că dacă îi cerea cineva cuvânt de folos, se gândea mult şi cu greu răspundea. Uneori amâna răspunsul pentru a doua zi şi întărea cuvântul său cu texte din Sfânta Scriptură şi de la Sfinţii Părinţi.

7. Acest părinte era foarte lepădat de sine şi de orice fel de materii. El nu primea nici un dar de la credincioşi în chilia sa. Nici bani, nici mâncare, nici îmbrăcăminte. Tot ce i se aducea dădea la obşte şi la săraci. Uneori alerga pe cale după săraci şi le împărţea tot ce găsea de prisos în chilie.

8. Spun părinţii că bătrânul nu primea pe nimeni în chilie, afară de stareţ şi de ucenic. Nici el nu voia să intre în chilia altuia. Ci bătea la uşă şi aştepta afară. Iar cuvântul său era întotdeauna înţelept, scurt şi foarte blând.

9. La biserică, părintele Antim stătea în urmă şi niciodată nu se aşeza în strană. Ţinea permanent privirea în jos şi rostea rugăciunea lui Iisus în tăcere şi linişte adâncă. Iar în sfântul altar intra numai când slujea şi stătea permanent cu faţa spre sfântul jertfelnic.

10. Părintele Antim era un profund lucrător al rugăciunii lui Iisus. El purta în suflet bucurii de taină, străine celor mulţi. De aceea nu-l ispiteau cu nimic cele din afară. Nici florile, nici cântările, nici hainele, nici mâncarea, nici odihna, nici laudele oamenilor. Căci inima lui era rănită de dragostea lui Hristos.

11. Acest smerit părinte nu privea niciodată pe om în faţă, nici nu osândea pe cineva, nici nu îngăduia cuiva să vorbească de rău pe aproapele. Numai când îşi mustra ucenicii, îi privea o clipă în faţă, apoi îi libera.

12. Spun ucenicii lui că bătrânul nu intra în chilie când era tulburat sau când avea cineva supărare asupra lui. Căci sufletul său nu avea odihnă şi nu se putea ruga. Ci, mai întâi înconjura chilia de câteva ori, apoi îşi cerea iertare de la cel pe care îl supărase. Iar după ce intra în chilie, se pedepsea pe sine cu post şi rugăciune trei zile, până îşi liniştea conştiinţa.

13. Mai spun ucenicii lui că părintele Antim era foarte nevoitor. Mânca numai legume, o dată pe zi, cu multă înfrânare. Iar vin, brânză şi lapte gusta de câteva ori pe an. Purta haine vechi şi sărăcăcioase, nu făcea foc în chilie şi nu avea nici o avere, decât un cojoc şi trei cărţi: Ceaslovul, Psaltirea şi Patericul.

14. O altă nevoinţă a părintelui Antim era privegherea de toată noaptea. Spun părinţii că bătrânul nu dormea niciodată pe pat. După ce-şi termina rugăciunea de seară, făcea sute de metanii, apoi aţipea un ceas, două, în genunchi, sub icoane. Când se deştepta, îşi continua rugăciunea de miezul nopţii şi iar aţipea un ceas sub icoane.

15. Odată a rămas peste noapte în Târgu Neamţ la un fiu duhovnicesc al său pe care îl iubea foarte mult. Deci, după ce i-a mângâiat pe toţi cu alese cuvinte de la Sfinţii Părinţi, gazda i-a pregătit patul şi l-a lăsat singur în cameră. A doua zi dimineaţă, patul era cu totul neatins. Părintele Antim priveghease toată noaptea înaintea sfintelor icoane.

16. Spun iarăşi călugării că, noaptea, chilia părintelui Antim era permanent luminată şi la orice oră îl găseai la rugăciune. Uneori, când se îngreuia de somn, ieşea afară, înconjura chilia de câteva ori şi iar intra înăuntru.

17. În ultimii zece ani, bătrânul nu mai slujea Sfânta Liturghie, dar nu lipsea niciodată de la biserică. Odată l-a întrebat unul din ucenici:

– Părinte Antim, dă-mi ultimul sfat înainte de a ne despărţi. Iar bătrânul i-a răspuns:

– Să nu pierzi niciodată slujba bisericii!

18. Ajungând la vârsta de 80 de ani şi îmbolnăvindu-se, părintele Antim şi-a dat obştescul sfârşit la 29 august, când se prăznuia hramul mânăstirii, chiar în timpul Sfintei Liturghii. Alături a lăsat o foaie cu mărturisirea sa, cerând de la toţi iertare şi rugăciune.

Doamne, odihneşte cu dreptii pe părintele Antim!

PROTOSINGHELUL CALISTRAT BOBU
Mânăstirea Vasiova-Banat
(1900-1975)

Protosinghelul Calistrat a fost un vestit preot misionar în Banat. Era de loc din Burdujeni-Suceava, iar cu metania din Mânăstirea Sihăstria. În anul 1925 a luat jugul lui Hristos, iar în anul 1931 s-a învrednicit de darul sfintei preoţii. Şi a săvârşit cele sfinte în Mânăstirea Sihăstria cu multă osârdie şi frică de Dumnezeu timp de 12 ani.

În anul 1942 este trimis preot misionar în Banat. Aici a înfiinţat o nouă aşezare călugărească – Mânăstirea de maici Timişeni (1945) şi a înnoit viaţa duhovnicească în Mânăstirile Săraca, Partoş şi Vasiova.

Timp de 33 de ani, părintele Calistrat a fost o făclie mereu aprinsă pentru călugării şi credincioşii din Banat. Un adevărat păstor, duhovnic şi părinte pentru toţi. Cel mai mult iubea biserica şi rugăciunea. Ziua şi noaptea zăbovea în faţa sfântului altar. Săvârşea dumnezeiasca Liturghie cu bucurie şi cutremur, spovedea şi mângâia pe oameni, mărturisea şi apăra dreapta credinţă şi se ruga pentru toţi.

Pentru smerenia şi blândeţea inimii lui a primit de la Dumnezeu darul vindecării şi al izgonirii duhurilor necurate dintre oameni. Că nu puţini din cei care alergau la el primeau sănătate şi mângâiere. Pentru aceea, credincioşii din partea locului îl cinsteau ca pe un adevărat părinte duhovnicesc al Banatului.

În primăvara anului 1975, Protosinghelul Calistrat s-a săvârşit cu pace în ziua Sfintelor Paşti şi a fost îngropat alături de biserica Mânăstirii Vasiova.

PROTOSINGHELUL NICODIM MĂNDIŢĂ
Mânăstirea Agapia
(1889-1975)[7]

a. Viaţa

Protosinghelul Nicodim Mândiţă a fost un iscusit apărător al Ortodoxiei şi un călugăr misionar fără egal în monahismul nostru contemporan. Acest preacuvios părinte s-a născut în satul Buneşti, judeţul Argeş, din părinţi credincioşi. Între anii 1916-1918 a luat parte la primul război mondial, iar în anul 1920 a intrat în nevoinţa monahală la Schitul Măgura-Bacău. În vara aceluiaşi an s-a învrednicit de darul preoţiei.

Între anii 1921-1923 a fost preot misionar în satul Schitul Frumoasa - Bacău. Apoi încă doi ani a fost duhovnic la Mânăstirea de maici Giurgeni-Roman. Între anii 1925-1935 a slujit ca preot misionar în Transilvania, în satele Pâclişa-Alba, Hărmaşul Ciceului şi Leurda Gârboului-Cluj.

Între anii 1935-1945 a fost duhovnic la Mânăstirea Agapia, apoi încă 17 ani, duhovnic la Mânăstirea Văratec. Ultimii ani, 1962-1975, i-a petrecut la Agapia în linişte şi rugăciune, săvârşindu-se cu pace în vârstă de 86 ani.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Acest cuvios părinte avea de mic o aleasă trăire duhovnicească, iubind cel mai mult rugăciunea, postul şi citirea sfintelor cărţi. Pentru aceea toţi se foloseau de înţelepciunea lui.

2. Când a intrat în Schitul Măgura-Târgu Ocna, stareţul, văzând ascultarea lui, îndată l-a făcut călugăr. Apoi, văzându-l blând şi priceput în Sfânta Scriptură, l-a făcut preot şi păstor de suflete. Şi învăţa aşa de frumos pe credincioşi, încât veneau de departe să-l vadă şi să primească de la el cuvânt de mângâiere.

3. Satul Schitu Frumoasa-Moineşti era un sat mic, lipsit de preoţi şi dezbinat de secte. Timp de trei ani, cât a fost paroh aici, părintele Nicodim a schimbat profund viaţa duhovnicească a credincioşilor. Mai întâi a întors la Ortodoxie pe toţi cei dezbinaţi. Apoi a combătut cu multă putere imoralitatea, beţia şi certurile în familie, desfiinţând cârciumile şi întărind unitatea, buna credinţă şi omenia între toţi. Şi acestea toate le-a săvârşit prin trei căi: printr-o

[7] Învăţăturile Protosinghelului Nicodim Mândiţă s-au luat din cărţile scrise de el şi de la ucenicii săi în viaţă.

viaţă personală exemplară, prin slujbe frumoase la biserică şi prin predicarea vie şi permanentă a cuvântului lui Dumnezeu.

4. Spun fiii săi duhovniceşti că părintele Nicodim era plin de dragoste pentru Dumnezeu şi pentru oameni şi foarte râvnitor la săvârşirea celor sfinte. Iubea până la jertfă Biserica şi dreapta credinţă apostolică şi cunoştea bine Sfânta Scriptură, slujbele şi învăţăturile Sfinţilor Părinţi. Pentru aceea era permanent căutat de credincioşi şi temut celor răucredincioşi. Că oricine asculta cuvintele lui se lumina la suflet şi se întorcea cu bucurie la Hristos.

5. Spun iarăşi ucenicii lui că se ruga mult la chilie şi nimic nu făcea fără rugăciune. Zilnic citea cele şapte Laude la vremea lor, psalmii şi alte rugăciuni de taină. Apoi citea câteva capitole din Biblie, precum şi viaţa sfântului respectiv. La urmă stătea de vorbă cu oamenii, spovedea şi scria cuvinte de folos.

6. Zece ani părintele Nicodim a fost preot misionar în Transilvania. Spun părinţii care l-au cunoscut că s-a dovedit un mare apărător al Ortodoxiei şi unităţii româneşti. Cel mai mult se ostenea pentru întoarcerea celor rătăciţi în sânul Bisericii noastre. În puţină vreme a realizat o unitate religioasă deplină, înlăturând cu pricepere dezbinările confesionale, imoralitatea şi întărind dreapta credinţă.

7. Văzând acest cuvios părinte că numai cu cuvântul vorbit nu se pot apăra credinţa şi morala ortodoxă, cu binecuvântarea Patriarhiei Ortodoxe Române şi a episcopului de Cluj, a scris şi a tipărit sute de broşuri cu conţinut moral profund ortodox, împodobite cu imagini pe înţelesul credincioşilor, pe care apoi le împărţea gratuit. Opera sa literar-duhovnicească însumează peste 40 de volume a peste 400 pagini fiecare, plus alte peste zece mii de pagini în manuscris.

Prin aceasta s-a dovedit un bun pedagog şi un preot misionar rar întâlnit în monahismul nostru.

8. Se spunea despre dânsul că în satul Leurda Gârboului a zidit din temelie o biserică nouă şi a înzestrat-o cu tot felul de obiecte de cult, donate, atât de credincioşi ardeleni, cât şi de moldoveni. După patru ani de preoţie în acest sat, s-a întors din nou în Moldova.

9. Se mai spunea despre părintele Nicodim că în parohia lui nu puteau locui sectanţii şi cârciumarii. Sectanţii fanatici plecau în alte sate, pentru că nu puteau face nici un prozelit, iar cârciumarii plecau pentru că nu venea nimeni să le cumpere băuturile. Ei erau singurii oameni care nu-l iubeau pe acest slujitor al lui Hristos.

10. Odată l-au reclamat unii la episcop cum că ar fi preot eretic. Deci, chemându-l episcopul şi cercetându-l, i-a zis:

– Du-te, părinte Nicodim, înapoi la parohie şi învaţă pe credincioşi ca şi până acum, că nu sfinţia ta, ci cei care te-au reclamat mi se pare că sunt eretici.

11. La Mânăstirile Agapia şi Văratec, părintele Nicodim a continuat aceeaşi activitate de duhovnic şi preot misionar. Slujea cele sfinte cu frică de Dumnezeu, se ruga şi citea mult la chilie, spovedea, învăţa pe oameni şi tipărea cărţi bisericeşti. După anul 1940 ajunsese cel mai iscusit duhovnic pentru mireni şi călugări din partea locului.

12. Părintele Nicodim considera spovedania cel dintâi şi cel mai necesar mijloc de cunoaştere, de formare duhovnicească şi de îndreptare a creştinului. De aici începea urcuşul duhovnicesc. Iar spovedania o făcea astfel:

Mai întâi cerea credinciosului să citească pravila bisericească, să se roage, să-şi cerceteze conştiinţa şi să-şi noteze pe hârtie toate păcatele. Apoi îl spovedea fără grabă, din copilărie, lăsând pe om să-şi spună liber păcatele. La urmă adăuga şi câteva întrebări, apoi rupea hârtia în faţa penitentului, ca semn de iertare, îi rânduia canon după putere şi îndată îi citea rugăciunea de dezlegare. Dacă cineva avea pe conştiinţă păcate grele, îl lăsa pe penitent după spovedanie încă un ceas-două să-şi cerceteze conştiinţa, apoi îl dezlega.

13. Acest duhovnic iscusit nu dădea la spovedanie canon aspru niciodată. Mai întâi cerea creştinului să înceteze păcatul, apoi să se roage. Îi cerea să citească zilnic cele şapte Laude, să citească Sfânta Scriptură, Învăţătura de credinţă, Vieţile Sfinţilor şi alte cărţi de folos sufletesc. El punea accent îndeosebi pe cunoaşterea dreptei credinţe şi pe sfânta rugăciune.

– Cine nu citeşte, zicea el, nu cunoaşte. Şi cine nu cunoaşte Sfânta Scriptură şi credinţa ortodoxă, acela uşor cade în păcate de moarte şi este prins în mreaja sectelor.

14. Odată spunea unuia din ucenici:

– Părinte, eu nu-ţi dau post şi metanii multe. Că şi ursul şi şarpele postesc. Dar ursul tot urs rămâne şi şarpele tot şarpe. Când muşcă, amândoi omoară! Aşa şi omul, posteşte uneori mult, dar în inimă este plin de răutate, iar când dezleagă la mâncare şi băutură cade în păcatul lăcomiei. Deci, posteşte şi te roagă după putere, dar mai întâi citeşte Sfânta Scriptură şi pe Sfinţii Părinţi. Atunci singur te vei învăţa ce trebuie să faci, cum să te rogi şi să posteşti, de ce să te fereşti şi cum să te mântuieşti.

15. Altui ucenic pe care l-a spovedit i-a zis:

– Frate, nu-ţi dau alt canon decât să citeşti Noul Testament de cinci ori. De patru ori ca să-ţi fie ca patru pereţi de casă, iar a cincea oară ca să-ţi fie de acoperământ pentru casa sufletului tău.

16. O bătrână care nu ştia carte l-a întrebat:

– Părinte, cum să citesc în Noul Testament, că nu ştiu carte? Iar el i-a răspuns:

– Dar când primeşti o scrisoare de la feciorul tău, nu te duci la un vecin să ţi-o citească? Aşa fă şi cu Noul Testament. Roagă pe cei ce au dragoste să-ţi citească din el şi amândoi vă veţi folosi.

17. Se spunea despre dânsul că dacă îl întreba cineva ceva, bătrânul nu-i răspundea imediat şi direct la întrebare, ci îl trimitea la Sfânta Scriptură, la canoane şi la Sfinţii Părinţi, ca singur să citească, să se înveţe şi să afle răspunsul dorit.

18. Se spuneau şi acestea despre dânsul, că niciodată nu chema pe nimeni la spovedanie, ca să nu vină cineva din silă. Nici nu se interesa de la alţii despre fiii săi duhovniceşti, ci lăsa pe fiecare ca în mod liber şi conştient să lucreze şi să-L caute pe Hristos.

19. Uneori spunea fiilor săi duhovniceşti:

– Fraţilor, pe lângă citirea sfintelor cărţi, vă dau şi acest canon, ca unul pe altul să vă îndemnaţi la biserică, la spovedanie, la milostenie şi la citirea Sfintei Scripturi. Că de nu vă veţi ajuta pe calea mântuirii, veţi da socoteală în faţa lui Hristos de cei care se pierd. Nu vedeţi pe sectanţi cum se silesc să amăgească pe ortodocşi?

20. Spun ucenicii lui că părintele Nicodim nu primea la spovedanie pe călugării şi mirenii care aveau alţi duhovnici, fără binecuvântarea acelora. Nici el nu dădea voie fiilor săi duhovniceşti să meargă de la un duhovnic la altul fără motive întemeiate. Pe mireni însă îi sfătuia să se mărturisească la preoţii lor, iar pe călugări la duhovnicii din mânăstirile lor.

21. Uneori învăţa pe călugări, zicând:

– Când mergi la cineva dornic de învăţătură şi lipsit, să-i duci vreo carte bună de citit, du-i şi vreo pâine sau altceva de mâncare. Nu vezi că peştele nu vine la undiţa goală? Că trebuie să întrebuinţăm tot ce ne stă la îndemână ca să putem câştiga suflete pentru Împărăţia lui Dumnezeu. Astfel, văzând fratele dragostea ta, va primi cu bucurie cuvântul vieţii.

22. Alteori spunea la spovedanie:

– Fraţilor, am socotit să vă dau de ascultare şi canon citirea cuvântului lui Dumnezeu. Că de vă veţi lumina mintea cu cuvântul lui Dumnezeu, atunci veţi

fi capabili să duceţi o viaţă plină de fapte bune şi folositoare. De vă dau să postiţi mult şi să faceţi metanii, nu vă cunosc puterea. De vă dau să faceţi milostenie, nu vă cunosc starea materială. Şi dacă nu vă miluiţi mai întâi sufletul vostru, ci îl lăsaţi flămând, ce folos mai are milostenia?

De aceea, întâi luminaţi-vă mintea cu rugăciunea şi cu cuvântul lui Dumnezeu şi apoi postiţi şi faceţi milostenie.

23. Acest cuvios părinte era în toate foarte chibzuit şi cu dreaptă socoteală. La mâncare şi la post, la rugăciune şi la citire, la tăcere sau la cuvânt, la chilie sau la slujbă. Toate le făcea în tăcere, cu blândeţe şi cu multă frică de Dumnezeu.

24. Spun călugării care l-au cunoscut că el niciodată nu amintea lucruri din trecut. Când vorbea, rostea fiecare cuvânt cu atenţie să nu greşească sau să smintească pe cineva cu ceva. Niciodată n-a fost auzit să osândească, să se certe sau să vorbească de rău. Nici pe altul nu-l îngăduia să pârască sau să clevetească pe aproapele în chilia lui.

– Nu uitaţi, zicea bătrânul, *că pentru tot cuvântul deşert vom da seama în ziua judecăţii lui Hristos* (Matei 12, 36). Alteori le amintea cuvântul psalmistului: *Pune, Doamne, pază gurii mele şi uşă de îngrădire împrejurul buzelor mele* (Ps. 140, 3). Cuvântul lui era înţelept, liniştit, dres cu sare.

25. Mai spun părinţii că el nu primea slujbe, nici nu se ruga pentru cei ce nu citeau cuvântul lui Dumnezeu. De asemenea, nu primea la spovedanie pe cei ce nu veneau la biserică şi refuzau citirea sfintelor cărţi.

26. Părintele Nicodim preţuia foarte mult timpul şi nici un minut nu-l risipea în zadar.

– Timpul, zicea el, este scump ca şi sufletul. Ai pierdut timpul, ai pierdut sufletul! Că eu dacă n-aş fi economisit bine timpul şi n-aş fi trăit cu program, nimic n-aş fi făcut în viaţă.

27. Bătrânul cerea ucenicilor lui să facă toate cu rugăciune şi cu sfat; să-şi facă dinainte canonul şi rugăciunea pentru timpul cât lipsea din mânăstire.

28. Uneori învăţa pe maici, zicând:

– Dacă plângi numai şi nu pui început bun, nu te foloseşti. De aceea să fim cu grijă, să nu ne găsească moartea dormind. Vai de noi de ne va afla moartea dormind. Că *în ce ne va găsi în aceea ne va judeca* (Romani 2, 6).

29. Zicea părintele Nicodim:

– Patru sunt felurile de vieţuire în lume:

a. Vieţuire diavolească, a celor ce se ridică împotriva lui Dumnezeu, a Bisericii şi a oamenilor. Adică a celor ce hulesc împotriva Duhului Sfânt şi fac rău binefăcătorilor lor.

b. Vieţuire dobitocească, a celor ce se răzbună pe semenii lor, care răsplătesc rău pentru rău, care nu iartă şi nu rabdă nedreptatea, precum şi a celor ce trăiesc în beţii şi desfrânări.

c. Vieţuire omenească, a celor ce răsplătesc cu bine pentru bine şi iubesc pe cei ce îi iubesc; a celor ce cad şi iarăşi se ridică din păcate.

d. Vieţuire duhovnicească, a celor ce se ostenesc a face bine vrăjmaşilor lor. Adică a celor ce iartă, miluiesc şi vorbesc de bine pe cei ce îi urăsc, precum şi a celor ce pururea cugetă la legea Domnului.

30. Zicea iarăşi:

– Creştinul are patru feluri de părinţi:

a. părinţi trupeşti, care ne-au născut după legile firii;

b. părinţi sufleteşti, naşii de la botez, de la cununie sau călugărie;

c. părinţi duhovniceşti, adică preoţii şi duhovnicii, şi

d. Tatăl nostru Cel ceresc, Care ne-a creat şi ne poartă în toate de grijă.

Pe părinţii noştri cei pământeşti se cuvine să-i cinstim şi să-i ascultăm, iar pe Dumnezeu se cade neîncetat să-L slăvim şi să-L lăudăm.

31. Zicea iarăşi părintele Nicodim:

– Sunt patru feluri de împărtăşiri:

a. prin săvârşirea a toată fapta bună, după cuvântul Domnului, Care zice: *Cine face poruncile Mele acela Mă iubeşte pe Mine* (Ioan 14, 21);

b. prin ascultarea cu atenţie a cuvântului lui Dumnezeu, adică prin citirea sfintelor cărţi, prin slujbe şi cântări duhovniceşti, după cuvântul care zice: *Nu numai cu pâine va trăi omul, ci şi cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu* (Matei 4, 4);

c. prin sfânta rugăciune făcută cu smerenie şi luare-aminte, şi

d. prin împărtăşirea cu Trupul şi Sângele Domnului nostru Iisus Hristos; aceasta este împărtăşirea cea mai înaltă, fără de care nimeni nu se poate mântui.

32. Spuneau maicile din Mânăstirile Văratec şi Agapia că părintele Nicodim era un om de rugăciune. Se ruga în chilie cu mâinile înălţate spre cer, se ruga în biserică, se ruga pe cale, se ruga în pădure, permanent slăvea pe Dumnezeu. După ce-şi termina rugăciunea, deschidea uşa chiliei şi vorbea cu oamenii, spovedind şi mângâind pe toţi. Uneori faţa lui era luminată de darul rugăciunii şi de bucuria Duhului Sfânt.

33. Acest renumit duhovnic era foarte râvnitor pentru mântuirea celor ce veneau la el. Pe toţi îi primea cu dragoste, îi mărturisea cu atenţie şi îi sfătuia cu înţelepciune, căci era statornic şi hotărât în cuvânt şi niciodată nu se schimba. Făcea totul să salveze sufletul omului.

34. Odată a venit la părintele un om tulburat şi i-a spus:

– Părinte, au venit peste mine multe necazuri şi nu le mai pot răbda. Dă-mi un cuvânt de folos.

– Nu te tulbura, frate, a zis bătrânul. Vezi scârbele acestea? Iată, pe aici a păşit Hristos. Pe aici au trecut Sfântul Ioan Botezătorul, Sfinţii Apostoli, sfinţii mucenici şi toţi părinţii. Pe aici se cade să trecem şi noi, cei care urmăm lui Hristos. Că nu este altă cale de mântuire. Nu putem dobândi bucuria mântuirii, până nu gustăm mai întâi din paharul suferinţei şi al necazurilor vieţii.

35. Într-o zi a venit la părintele Nicodim o femeie să se spovedească, iar el i-a spus:

– Citeşte cu atenţie această carte, notează păcatele pe care le-ai făcut, apoi stai în genunchi înaintea sfintelor icoane şi le repetă de şapte ori cu căinţă şi cu lacrimi. După aceea, vino să te mărturisesc. Că precum Neeman Sirianul s-a afundat de şapte ori în apa Iordanului (IV Regi 5, 10) şi s-a curăţat de lepră, aşa şi noi se cade să ne căim din inimă, ca să ne spele Dumnezeu de lepra păcatelor.

36. Iar pentru sfânta rugăciune învăţa:

– Fraţilor, să ne rugăm neîncetat cu luare-aminte şi cu atenţie. Să nu lăsăm mintea să hoinărească în timpul rugăciunii. Că la ce te gândeşti, la aceea te şi închini şi rugăciunea se preface în păcat, că te închini idolilor din minte, iar nu lui Hristos. Deci, să cerem ajutorul lui Dumnezeu, ca să ne putem ruga cum trebuie. Iar dacă gândurile noastre fug, să le întoarcem înapoi, precum îşi întoarce ciobanul oile ce fug din turmă.

37. Odată i-au zis ucenicii:

– Părinte, dă-ne un cuvânt de folos. Iar bătrânul le-a răspuns:

– Fraţilor, să aveţi credinţă în Dumnezeu că, ce nu pot face oamenii, face El într-o clipă. De nimic să nu vă temeţi decât de Dumnezeu. De aceea păziţi poruncile Lui ca lumina ochilor, că a Lui este slava în vecii vecilor. Amin!

38. Părintele Nicodim avea mare evlavie către Maica Domnului, căreia i-a închinat multe rugăciuni şi pagini frumoase. Iar în faţa sectanţilor a apărat cu multă putere cinstirea Preasfintei Fecioare, mărturisind-o Născătoare de Dumnezeu cu adevărat şi mijlocitoarea mântuirii noastre. El nu îngăduia să pună cineva podoabe şi obiecte de mult preţ la icoana Maicii Domnului.

39. Acest neobosit duhovnic purta mare grijă pentru mântuirea tuturor. Pe călugări îi sfătuia să facă ascultare fără cârtire şi să se roage neîncetat. Pe mireni îi sfătuia să muncească cu demnitate pentru pâinea cea de toate zilele şi să vină neîntrerupt la biserică. Pe cei căsătoriţi îi sfătuia să nască copii şi să-i

crească în frică de Dumnezeu, combătând cu multă putere divorţul şi avortul. Iar pe tineri îi îndemna să asculte de părinţi, să înveţe carte, să se ferească de beţie şi desfrânare, ca să fie folositori societăţii în care trăiesc.

Pe toţi îi îmbărbăta ca un părinte, îi învăţa ca un duhovnic şi îi mângâia cu dragoste de mamă. Încă şi pe cei bolnavi îi vindeca cu rugăciunea, căci era întărit cu darul Duhului Sfânt.

40. Un călugăr iubitor de linişte l-a întrebat:

– Părinte Nicodim, ce este mai de folos astăzi pentru călugări? Să stea la linişte şi să se roage sau să ajute la mântuirea altora?

– Să le facă pe amândouă: întâi rugăciunea şi viaţa cât mai sfântă şi apoi misiunea care este dragoste şi milostenie duhovnicească. Când vezi casa vecinului în flăcări, poţi să stai la linişte şi să te rogi, până nu arunci pe foc o găleată de apă? Lumea de astăzi este aprinsă de focul urii, al desfrâului şi al păcatului. Să ajutăm şi noi, călugării, după putere la mântuirea oamenilor.

41. Spunea părintele Nicodim ucenicilor săi:

– Când am fost hirotonit preot, m-am rugat în taină lui Dumnezeu şi I-am cerut să-mi dea darul cuvântului, al înţelepciunii duhovniceşti şi al povăţuirii sufletelor pe calea mântuirii, ca să pot călăuzi cât mai mulţi creştini la Împărăţia cerurilor. Am gândit atunci să nu primesc bani pentru slujbele religioase. Dar, văzând că prin aceasta aduc sminteală altora şi se mâhnesc credincioşii că le refuz darul, am hotărât înaintea lui Dumnezeu să primesc cele ce-mi dau credincioşii la biserică; însă, o parte de bani să-i dau la săraci, iar altă parte să-i folosesc pentru tipărirea şi cumpărarea de cărţi sfinte, pe care apoi să le împart gratuit celor ce au nevoie. Aşa am făcut toată viaţa mea de preot şi multe suflete s-au folosit şi s-au întors la Hristos cu ajutorul rugăciunilor, al sfatului bun şi al cărţilor sfinte.

42. Unui ucenic, care se certa cu cei din jur, i-a zis:

– Nu este bine şi creştineşte să-ţi pierzi timpul în discuţii care duc la ceartă şi dezbinare. Acela este biruitor în discuţii care la început se pare că este biruit, dar până la urmă reuşeşte să rămână în pace şi dragoste cu acela cu care nu se potriveşte în idei.

43. Uneori zicea bătrânul către ucenicii săi:

– Poporul nostru creştin este foarte iubitor de Dumnezeu, de adevăr, de dreptate, însă fiecare i-a pipăit numai buzunarul. Rar s-a găsit câte unul ici-colo ca să-l ajute, să-l călăuzească şi să-l îndemne cu adevărat la cele bune, la mântuire. Mă doare inima că nu pot face mai mult pentru acest popor, căci şi eu sunt os din oasele lui, carne din carnea lui. Dacă aş putea, m-aş duce din casă în casă să stau de vorbă cu credincioşii noştri, să-i învăţ dreapta credinţă,

să le las vreo carte bună pentru citit, să fac rugăciuni cu ei, să-i mângâi în necazuri şi să mă bucur împreună cu ei, ca să nu se simtă singuri şi părăsiţi.

44. Părintele Nicodim punea mare accent pe răspândirea cărţilor bune, ortodoxe, în rândul credincioşilor. Uneori zicea către fiii săi duhovniceşti:

– O carte bună, creştinească, este un înger al lui Dumnezeu, căci te *învaţă să-L cunoşti şi să-L iubeşti, să descoperi frumuseţea vieţii în Hristos*, să iubeşti pe oameni, să te fereşti de păcat şi să te îngrijeşti de mântuirea sufletului. Dacă în viaţă agoniseşti cărţi sfinte în locul banilor, urmaşii s-ar folosi de pe urma lor; iar dacă le-ar vinde, tu nu vei pierde folosul lor şi ţi se va socoti ca o milostenie sufletească, pentru că oriunde vor ajunge cărţile sfinte, vor răspândi lumină şi vor aduce sufletele la cunoştinţa de Dumnezeu. Iar dacă vor rămâne după tine bani sau averi şi urmaşii le vor cheltui în păcate, nu numai că nu te vei folosi cu ceva, ci vei fi găsit vinovat că, prin zgârcenia şi lăcomia ta, ai dat urmaşilor prilej de păcate.

45. Dacă faci praznic mare, încât să hrăneşti tot satul; dacă îmbraci pe cei săraci cu haine noi, dacă faci chiar şi biserici din temelie, nu se supără atât de mult vrăjmaşul, ca atunci când dai cuiva o carte bună de citit, o carte creştinească în care să poată vedea, ca într-o oglindă, starea lui sufletească de decădere morală şi de păcătoşenie.

46. Un credincios l-a întrebat pe părintele Nicodim:

– Cuvioase părinte, locuiesc într-o casă moştenită de la o mătuşă de-a mea. Oare ce aş putea face eu mai bun pentru sufletul ei?

– Ca să ai mai multă nădejde pentru mântuirea ei, a răspuns bătrânul, şi să capeţi şi o pace lăuntrică, este bine ca din ce economiseşti, după putere, să cumperi cărţi creştineşti şi să le dai celor dornici drept milostenie, să le citească şi să cunoască voia lui Dumnezeu. Căci, pe lângă sfintele slujbe *pentru cei răposaţi, mare folos îşi agonisesc creştinii care dau cărţi bune în* dar celor ce doresc mântuirea sufletului.

47. Iar pentru Sfânta Spovedanie spunea ucenicilor săi:

– Aveţi grijă de cei care îi aduceţi să se mărturisească. Nu purtaţi oamenii pe drumuri, dacă ei nu sunt hotărâţi să părăsească păcatele. Nu legaţi oamenii la ochi, ci spuneţi-le clar şi desluşit să ştie ce au de făcut pentru sufletele lor. Dacă nu vor să părăsească beţiile, desfrânările, judecăţile, certurile, lenea şi toată răutatea, lăsaţi-i pe unii ca aceştia în voia inimii lor. Iar dacă vor încolţi frica de Dumnezeu şi gândul morţii în inimile lor, dacă se vor hotărî să părăsească păcatele care îi robesc, să ducă lupta cea bună creştinească, să se roage, să postească, să meargă regulat la biserică, să facă milostenie, să se împace cu semenii lor, să nu mai înjure de cele sfinte şi să

asculte de păstorii Bisericii, atunci daţi-le să citească cărţi ziditoare de suflet şi ajutaţi-i să se pregătească pentru Sfânta Spovedanie.

După ce se vor pregăti bine de tot, să-şi noteze păcatele din copilărie, să şi le citească cu căinţă înaintea sfintelor icoane cu candela aprinsă şi cu o zi de post, să se hotărască a le părăsi, a face canon şi a pune început bun. Numai aşa trebuie să vină credincioşii noştri la Taina Spovedaniei. Iar dacă vin în grabă, fără hotărâre de a părăsi păcatele şi nu fac nici canon, păcatele rămân în inimile lor şi spre osândă se împărtăşesc cu Sfintele Taine ale lui Hristos.

48. Odată, părintele Nicodim a spus unui grup de credincioşi:

– Dragii mei, chiar dacă aţi fi nebotezaţi, când este vorba să suferiţi pentru dreapta credinţă sau pentru sfintele cărţi, acea suferinţă are putere să cureţe păcatele celui ce suferă fără cârtire. Cel ce pătimeşte pentru dreapta credinţă şi pentru cărţile sfinte, acela este numărat cu mucenicii Bisericii lui Hristos. Pentru nimic nu se supără mai mult vrăjmaşul, ca pentru o carte bună, folositoare de suflet, dată credincioşilor. Prin cărţile sfinte ce le citim, se strică toate planurile vrăjmaşului diavol. Dacă faci praznic cu săracii, el nu se supără atât de mult. Dacă te faci ctitor la biserică, el nu-ţi are grija. Dacă posteşti şi te rogi, el se supără mult, dar nu ca atunci când dai cuiva pentru citit o carte bună, ziditoare de suflet. Prin asemenea cărţi ortodoxe, multe suflete se trezesc din robia patimilor care îi stăpânesc, ca dintr-o beţie.

49. Un fiu duhovnicesc l-a întrebat pe părintele Nicodim:

– Creştinul care are râvnă pentru faptele bune şi citeşte cărţile sfinte, dar nu se mărturiseşte regulat şi nu urmează sfatul duhovnicului său se poate mântui?

– De va avea cineva, a răspuns bătrânul, multe cărţi sfinte şi se va sili la împlinirea poruncilor lui Dumnezeu fără spovedanie şi fără ascultare faţă de un duhovnic iscusit, nu se poate mântui. Acela este asemenea unui om bolnav ce intră să cumpere medicamente dintr-o farmacie, dar lipseşte farmacistul. Fără cel ce poate să-i dea medicamentele necesare, bolnavul nu se va vindeca.

Duhovnicul este, pentru fiii săi duhovniceşti, doctor, dascăl şi părinte, model de trăire în Hristos, rugător, povăţuitor, garant înaintea Preasfintei Treimi, mijlocitor înaintea Fiului şi izvor prin care se revarsă harul Duhului Sfânt asupra ucenicilor săi. Prin mâinile lui i se dezleagă păcatele, prin cuvintele lui se învaţă cele sfinte şi prin rugăciunea lui se coboară peste el harul mântuirii. Mare rol are duhovnicul bun în viaţa creştinului!

50. Mai zicea Părintele Nicodim:

– Fraţii mei, să iubim cartea sfântă, începând cu Sfânta Scriptură, Vieţile Sfinţilor şi cărţile de rugăciune şi să le dăm cu inimă deschisă şi altora spre

folos şi mântuire. Banii daţi pe o carte sfântă sunt o jertfă bineplăcută lui Dumnezeu. Noi ne vom duce de aici mai devreme sau mai târziu, dar, dacă reuşim să lăsăm urmaşilor cât mai multe cărţi sfinte, le lăsăm o zestre de mare valoare pentru ei şi pentru cei care vor urma după ei.

După 55 de ani de aleasă slujire în Biserica lui Hristos, cunoscându-şi dinainte sfârşitul, părintele Nicodim şi-a dat sufletul în mâinile Domnului, Duminică, 6 iulie, în anul mântuirii 1975. Obştea maicilor din Agapia şi Văratec i-a aşezat trupul, până la a doua venire, lângă altarul bisericii pe care cu demnitate a slujit-o peste o jumătate de secol.

ARHIMANDRITUL DOMETIE MANOLACHE
Mânăstirea Râmeţ-Alba
(1924-1975)

a. Viaţa

Cuviosul arhimandrit Dometie a fost un iscusit duhovnic al Mânăstirii Râmeţ şi un preot misionar de mare preţ al monahismului românesc.

S-a născut în comuna Bălăneşti-Buzău. Dorind să slujească toată viaţa Biserica lui Hristos, a urmat Seminarul Teologic din Buzău. Între anii 1945-1949 a urmat teologia şi s-a făcut călugăr la Mânăstirea Prislop-Haţeg. Apoi, primind preoţia, a fost stareţ şi preot misionar timp de zece ani în câteva sate şi mânăstiri din Ardeal, ca: Prislop şi Afteea-Haţeg, Piatra Fântânele - Năsăud, Dragomireşti-Maramureş şi Ciolanu-Buzău.

În anul 1959 s-a stabilit ca duhovnic la Mânăstirea Râmeţ, fiind şi preot misionar în satele mocanilor din Munţii Apuseni. După 26 de ani de totală dăruire şi slujire a monahismului şi Bisericii, arhimandritul Dometie s-a mutat la odihna cea de veci, în vara anului 1975.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Acest neobosit călugăr şi preot al Bisericii lui Hristos a trăit o aleasă viaţă duhovnicească, a vestit Evanghelia celor care n-o înţelegeau şi s-a jertfit cu trup şi suflet pentru mântuirea altora. Timp de 20 de ani a mărturisit şi a apărat cu mult zel credinţa ortodoxă în Transilvania lovită de secte, ca un adevărat apostol al zilelor noastre.

2. Spun ucenicii săi că s-a nevoit mult în satele în care a slujit, pentru a aduce în staulul Bisericii lui Hristos pe creştinii dezbinaţi, învăţându-i că toţi

suntem una în Hristos şi că avem o credinţă, un botez şi o patrie - Împărăţia lui Dumnezeu. Astfel a întors la Biserica mamă pe mulţi fii rătăciţi.

3. Părintele Dometie mărturisea Ortodoxia nu numai cu cuvântul, ci şi cu fapta. Că era un adevărat ucenic al lui Hristos. La cuvintele sale părinteşti adăuga multă milostenie, rugăciuni cu lacrimi de zi şi de noapte, bunătate, răbdare, adâncă smerenie şi totală dragoste. Prin acestea toate covârşea inimile credincioşilor, câştiga pe cei slabi în credinţă, ruşina pe hulitori şi semăna peste tot bucurie, unitate şi nădejde de mântuire.

4. Cuviosul Dometie era şi un neostenit slujitor al sfântului altar. Permanent zăbovea în biserică, săvârşea cele sfinte cu mare credinţă, predica cu timp şi fără timp, mustra şi mângâia pe toţi, nu lipsea niciodată de la Sfânta Liturghie şi ieşea de la slujbă iluminat la faţă.

5. Spun iarăşi ucenicii săi că părintele Dometie era un duhovnic foarte căutat şi un iscusit povăţuitor de suflete. Avea peste tot fii duhovniceşti care îl ascultau şi trăiau după sfaturile lui. Mai ales în posturi şi sărbători veneau la mânăstire, se spovedeau, primeau Sfintele Taine, cereau binecuvântare şi se întorceau mângâiaţi la casele lor.

6. Cât timp a fost părintele Dometie preot misionar şi stareţ în Transilvania a înnoit viaţa duhovnicească în fiecare lăcaş, bine chivernisind casa lui Dumnezeu. În orice mânăstire în care slujea, lăsa în urmă biserici frumos împodobite, slujbe după rânduială, chilii noi, numeroşi fii duhovniceşti şi multă dragoste şi armonie.

7. Ceea ce a încununat sufletul părintelui Dometie a fost activitatea sa duhovnicească, dusă până la jertfa de sine, în Mânăstirea Râmeţ din Munţii Apuseni. El este un mare ctitor al acestui lăcaş străbun. În cele două decenii de nevoinţă şi răbdare, de smerenie şi dăruire, de bucurii şi lacrimi la Râmeţ, părintele Dometie a lăsat monahismului românesc o obşte cu 40 de călugăriţe bine organizată, întemeiată pe ascultare şi dragoste.

8. Spun fiii săi duhovniceşti că părintele Dometie era sufletul Mânăstirii Râmeţ. Zilnic săvârşea Sfânta Liturghie, la care lua parte toată obştea. Zilnic era înconjurat de călugări şi mireni, de sănătoşi şi de bolnavi, de tot felul de oameni care doreau să-l vadă şi să-i vorbească. Iar el cu mare dragoste se jertfea pentru fiecare, mângâind, odihnind şi hrănind pe toţi. Apoi împărţea tuturor cu bunăvoinţă ultima bucată de pâine, ultimul loc de dormit, ultima cămaşă din chilie. Iar părintele, cu cugetul împăcat, aţipea câteva ceasuri în biserică sau afară pe coridoare.

9. Părintele Dometie învăţa lumea şi pe călugăriţe cu multă autoritate duhovnicească, dar în acelaşi timp cu blândeţe şi înţelepciune.

Odată zicea către maici:

– Nu este lucru mare a face şcoală şi a spune multe cuvinte. Dumnezeu cere de la noi fapte bune şi inimă curată.

10. Altă dată iarăşi spunea către călugăriţe:

– Maicilor, să rupem legătura cu plăcerile păcătoase şi să ne vedem de sfânta noastră călugărie. Că *cine pune mâna pe coarnele plugului şi se uită înapoi nu este vrednic de Mine* – zice Mântuitorul (Luca 9, 62). Să se contopească inima noastră cu inima lui Iisus Hristos. Să ardem pentru dragostea de Dumnezeu, cum arde o lumânare în sfeşnic. Apoi încheia cu aceste cuvinte: *Râvna casei Tale, Doamne, mă va mistui* (Ioan 2, 17) şi îndată începea a lăcrima.

11. Zicea odată către ucenicii săi:

– Nimic în viaţă călugărului nu este mai de cinste şi mai odihnitor, decât să ştie a face orice ascultare, fără cea mai mică cârtire. Apoi încheia, zicând:

– Să mă credeţi că sunt fericit!

12. Altă dată iarăşi zicea:

– Dacă aş putea să-mi revăd tot scrisul meu, l-aş rezuma la o singură frază: Crede, nădăjduieşte, smereşte-te şi iubeşte pe Iisus Hristos! În puterea acestor cuvinte stă toată taina mântuirii şi fericirii noastre.

13. Pe călugăriţele din mânăstire aşa le învăţa:

– Maicilor şi surorilor, viaţa noastră trebuie să fie o continuă rugăciune. Sunt nemulţumit de sfinţiile voastre că nu slujiţi şi nu cântaţi lui Dumnezeu cu mai multă râvnă. Că noi trebuie să ardem pentru dragostea Lui. Nu suntem pentru rugăciuni lungi şi cu mintea împrăştiată. Ci să facem rugăciuni scurte. Dar în acele momente, fiinţa noastră, mintea, inima şi voinţa să fie unite cu Dumnezeu prin dragoste.

14. Iarăşi le zicea:

– Cine crede că vine la mânăstire ca să trăiască mai comod şi fără griji, acela greşeşte, neştiind scripturile vieţii călugăreşti, nici taina cea mare ce ancorează viaţa la cer.

15. Apoi adăuga:

– Nimbul de lumină în care se prezintă tot cadrul vieţii călugăreşti este dumnezeiesc, şi fericiţi sunt cei ce rămân în acest cadru până la sfârşit, fără nici un compromis. Fericiţi sunt de trei ori că s-au făcut vrednici de cununa cea neveştejită a slavei şi n-au trăit degeaba pe pământ. Ei sunt ca pomii răsădiţi la marginea apelor. Pentru aceia se va odihni cu adevărat Duhul lui Dumnezeu şi întreaga Sfântă Treime îşi va face lăcaş în sufletele lor.

16. Zicea iarăşi părintele Dometie:

– Numai a unora ca acestora le este viaţa fericită, care din pruncia călugărească s-au întraripat cu dumnezeiescul dar al curăţiei totale trupeşti şi sufleteşti. Pentru ei nimic nu este greu şi nimic necurat. Că zice Sfântul Pavel că pentru cei curaţi toate sunt curate şi sfinte. Pentru ei nimic nu este greu, căci toate le pot în Iisus Hristos care este veşnic cu ei.

Domnul ne vrea să fim întregi ai Lui. Întregi la minte şi întregi la trup.

17. După o nevoinţă şi o dăruire totală ca aceasta, părintele Dometie a fost chemat la odihna cea de veci. Deci, săvârşind dumnezeiasca Liturghie şi dând tuturor învăţătura cea mai de pe urmă, pe când aducea alimente în spate peste munte însoţit de obşte, s-a aşezat jos cu ochii către cer şi şi-a dat sufletul în mâinile lui Hristos. Era Duminică, 6 iulie, 1975.

Aşa a trăit şi aşa s-a jertfit părintele Dometie, duhovnicul moţilor din Munţii Apuseni![8]

EPISCOPUL CHESARIE PĂUNESCU
al Dunării de Jos
(1888–1975)

a. Viaţa

Evlaviosul episcop Chesarie Păunescu, care a păstorit Episcopia Constanţei şi Dunării de Jos timp de 29 de ani, a fost una dintre cele mai luminoase figuri de ierarhi români din a doua jumătate a secolului nostru.

Fiu de părinţi credincioşi, Toma, învăţător, şi Iordana – din satul Dobroteşti, comuna Amărăştii de Sus-Dolj, a fost ales şi chemat de mic să slujească Biserica lui Hristos. După ce urmează seminariile Sfântul Nicolae-Râmnicu-Vâlcea şi Central din Bucureşti şi apoi Facultatea de Teologie, devine licenţiat în anul 1911 şi îşi închină viaţa cu totul lui Dumnezeu.

Călăuzit de Duhul Sfânt, renunţă la cele trecătoare şi intră în cinul monahal în anul 1914, fiind tuns în monahism la Episcopia Huşilor, pe seama Mânăstirii Dobrovăţ. Apoi devine arhimandrit de scaun şi venerabil slujitor al Catedralei episcopale din Huşi, până în vara anului 1929. Mărturisesc cei care l-au cunoscut, precum şi ucenicii săi, că arhimandritul Chesarie era un călugăr foarte distins, corect, smerit, iubitor de rugăciune şi nelipsit de la slujbele

[8] *O plecare timpurie*, în „Telegraful Român", nr. 35/36, Sibiu, 1975; mărturiile fiilor săi duhovniceşti şi corespondenţa personală

bisericii. Respecta cu sfinţenie porunca ascultării, programul slujbelor şi rânduiala pravilei de chilie, ca şi sfaturile duhovnicului său, el însuşi fiind un duhovnic iscusit. Slujea cu multă evlavie cele sfinte şi avea darul duhovniciei, încât mulţi veneau la el să-şi mărturisească păcatele.

În anul 1929, arhimandritul Chesarie este numit director al Seminarului Monahal de la Cernica, apoi şi stareţ al acestei mânăstiri. Timp de peste zece ani a crescut şi a format sute de seminarişti, monahi din toate mânăstirile ţării, dintre care unii au ajuns apoi ierarhi distinşi, stareţi, duhovnici şi slujitori buni la centrele eparhiale şi prin mânăstiri. În anul 1942 este numit director al Seminarului Central din Bucureşti. Aici, ca şi la Cernica, formează numeroşi tineri, viitori preoţi şi slujitori ai Bisericii lui Hristos, făcându-şi întru toate datoria de preot, profesor şi pedagog duhovnicesc.

La începutul anului 1944, arhimandritul Chesarie Păunescu a fost ales de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române şi hirotonit episcop al Constanţei şi apoi al Dunării de Jos, ascultare pe care o duce cu mare demnitate şi dăruire pentru Biserica lui Hristos. Peste un sfert de veac a păstorit bunul păstor turma cea cuvântătoare, a hirotonit sute de preoţi, a restaurat şi înnoit zeci de biserici, a făcut vizite canonice prin oraşe şi parohii de ţară şi a mângâiat multe suflete zdrobite.

Virtuţile care au încununat creştetul şi sufletul venerabilului episcop Chesarie au fost acestea: multă evlavie şi corectitudine la săvârşirea sfintelor slujbe bisericeşti, milostenie deosebită faţă de săraci, de ţărani, de elevii lipsiţi, de toţi cei în nevoi şi suferinţe. Multă grijă duhovnicească pentru rugăciunea individuală, pentru călugări şi preoţi lipsiţi, pentru bisericile sărace, pentru oricine îi bătea în uşă şi îi cerea ajutor material sau moral.

Ultimii doi ani ai vieţii sale, episcopul Chesarie a trăit la Episcopia Dunării de Jos ca un adevărat sihastru, în totală retragere, în tăcere şi smerenie, în rugăciune, post, milostenie şi aşteptare cu nădejde a mutării sale la cele veşnice.

Încărcat de zile şi împodobit cu multe fapte bune, la 30 octombrie, 1975, evlaviosul episcop Chesarie Păunescu şi-a dat sufletul cu pace în mâinile marelui Arhiereu Iisus Hristos, fiind înmormântat alături de catedrală.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Episcopul Chesarie al Dunării de Jos a fost ales de Dumnezeu din pruncie să ia jugul cel bun al lui Hristos şi să împlinească înalta misiune de arhiereu şi păstor de suflete. Ca iconom al harului Sfântului Duh şi întâistătător al acestei sfinte eparhii, blândul episcop se caracteriza îndeosebi

printr-o viaţă duhovnicească exemplară, prin modestie şi desăvârşită lepădare de cele pământeşti.

2. Dintre celelalte virtuţi, episcopul Chesarie iubea cel mai mult rugăciunea, pe care o făcea după rânduială călugărească la chilie, fiind totodată nelipsit de la slujbele bisericii. Apoi postea foarte mult, ştiind că rugăciunea fără post nu ajunge cu uşurinţă la tronul Preasfintei Treimi. Vorbea puţin, citea mult, dădea sfaturi părinteşti tuturor cu dragoste şi miluia cu bucurie pe fiecare. Purta haine simple şi nu căuta laudă şi cinste de la nimeni. Ştia să vorbească scurt şi înţelept, ştia să mângâie pe cei loviţi de necazuri şi să rabde cu bărbăţie toate. Astfel împlinea cu faptele sale cuvintele Domnului, Care zice: *Cuvântul vostru să fie dres cu sare* (Matei 5, 13), ca şi cuvântul rostit de Sfântul Ciprian al Cartaginei: „Noi nu vorbim frumos, dar trăim frumos".

3. Când era chemat la sfinţiri de biserici în eparhie, mergea cu multă bucurie şi-i sălta inima văzându-se întâmpinat de mulţimea credincioşilor cu flori şi cu lumânări aprinse în mâini. După ce săvârşea slujba sfinţirii, ca şi Sfânta Liturghie, rostea cuvânt de învăţătură, binecuvânta poporul şi pleca la alte biserici, unde era aşteptat, fără a primi ceva de la nimeni. Iar dacă preotul şi enoriaşii îl invitau la masa de obşte, bunul păstor le mulţumea din inimă pentru dragoste şi adăuga:

– Dumnezeu să vă binecuvinteze credinţa, rugăciunea şi jertfa. Văzând dragostea dumneavoastră, mă simt hrănit şi îndestulat. Nu vreau să vă mai supăr şi cu hrana cea trupească!

4. În predicile Preasfinţiei Sale îndemna pe credincioşi mai întâi să rămână statornici în staulul Bisericii Ortodoxe întemeiate de Hristos, care, de aproape 2.000 de ani conduce poporul nostru pe calea mântuirii. Apoi îi îndemna să se roage lui Dumnezeu cât mai mult şi să nu lipsească de la slujbele bisericii, să-şi crească copiii în frica Domnului, să trăiască în iubire cu semenii lor, să asculte de păstorii lor duhovniceşti şi să-şi mărturisească regulat păcatele, pentru a se învrednici de Sfânta Împărtăşanie.

5. Uneori îndemna astfel pe credincioşi:

– Sfântul Apostol Pavel consideră viaţa noastră pământească ca o întrecere şi alergare pe stadion, pentru a câştiga cununa biruinţei (I Cor. 9, 24–25). Această cunună pentru noi este mântuirea sufletului. Ea nu ne vine de la sine, ci se dobândeşte cu trudă şi cu sârguinţă, căci nici o cunună sau premiu nu vine pe nemuncite. Aşa şi *Împărăţia lui Dumnezeu se ia cu sila şi cei ce se silesc, aceea o răpesc* (Matei 11, 12). Ea nu stă în vorbe, ci în fapte, sprijinită pe dragoste către toţi oamenii. Deci şi noi trebuie să ne supunem

rânduielilor vieţii duhovniceşti cu bucurie, iar nu suspinând. Să păzim duhul Evangheliei şi să-l trăim aşa cum ne-a învăţat bunul nostru Mântuitor, Care şi-a dat chiar viaţa Sa pentru mântuirea noastră şi pentru a ne sluji ca exemplu de urmat.

6. Alteori spunea în predicile Preasfinţiei Sale:

– Dumnezeu ne-a dăruit ce a fost mai de preţ, mântuirea. Deci şi noi să-I răspundem cu ce avem mai de preţ – iubirea curată a sufletului. Să iubim pe Dumnezeu din toată inima şi din tot sufletul, pentru că El este Tatăl nostru al tuturor şi prin El suntem ceea ce suntem. El ne-a chemat la viaţă şi ne-a înfrumuseţat mai mult decât orice, când a sădit în noi chipul slăvit şi asemănarea Sa şi ne-a făcut stăpâni peste tot ce există pe pământ. De asemenea, se cuvine să iubim şi pe semenii noştri în aceeaşi măsură în care ne iubim pe noi înşine, căci toţi suntem fii ai lui Dumnezeu şi fraţi între noi.

7. Cu alt prilej spunea fiilor săi duhovniceşti:

– Pentru noi nu mai poate fi nici o nedumerire, nici o căutare în altă parte. Drumul vieţii noastre este însemnat de Însuşi Dumnezeu. El este unul singur şi anume Acela care slujeşte Evanghelia, Biserica şi binele, înfrăţit pentru totdeauna în voinţa noastră comună. De aceea, ca părinte duhovnicesc al vostru, vă îndemn, iubiţilor, să mergeţi cu încredere pe acest drum şi niciodată nu veţi rătăci calea către fericire şi mântuirea voastră.

8. Altă dată iarăşi spunea:

– Fericirea personală a noastră depinde întotdeauna de fericirea generală. Tot aşa şi mântuirea noastră depinde totdeauna de raportul dintre noi şi semenii noştri, de cât bine le-am făcut, câtă dragoste le-am arătat.

9. Într-una din pastorale învăţa pe fiii săi sufleteşti:

– Moartea şi Învierea Domnului nostru Iisus Hristos rămân pentru totdeauna îndemn şi luare aminte de felul cum trebuie să mergem pe cărarea vieţii, care ne este deschisă fiecăruia, după cum voim noi, spre moarte sau spre viaţă. Viaţă este toată fapta bună care tinde spre binele obştesc şi spre desăvârşirea noastră creştină. Iar moarte nu este numai aceea cu care se sfârşeşte viaţa noastră pământească; ci moarte este şi vieţuirea în păcate, viaţa trăită în întunericul necunoştinţei, viaţa fără nici o preocupare folositoare duhovnicească. Căci viaţa omenească, dacă nu are un scop folositor spre care să tindă, un ideal pe care să-l urmărească zi de zi, chiar cu sacrificii la nevoie, nu are preţ. Oricine nu face asemenea înseamnă că e pom neroditor şi îşi trăieşte moartea încă din viaţă.

10. Pentru creşterea copiilor învăţa pe credincioşi:

- De la Pruncul Iisus să ne întoarcem la pruncii noştri. Ei sunt speranţa noastră, sunt binecuvântarea lui Dumnezeu pentru întărirea familiei şi a viitorului lumii. Hristos locuieşte în fiecare copil şi ne cere să avem grijă de el. De aceea, ca familia sfântă, ca păstorii, ca magii şi ca cei care i-au fost Lui de sprijin, să purtăm grijă de copiii noştri. Ei au nevoie de dragostea noastră, a părinţilor, de munca şi de jertfa noastră, spre a-i pregăti pentru viaţă, ca sa fie buni creştini şi folositori societăţii, iar noi să le servim drept exemplu de trăire.

MONAHUL VENIAMIN IORGA
Mânăstirea Sihăstria
(1891-1976)

a. Viaţa

Acest călugăr nevoitor şi lucrător al rugăciunii lui Iisus era de loc din părţile Bârladului. În anul 1924 s-a călugărit în Schitul Muşunoaiele - Vrancea. După câţiva ani a intrat sub povăţuirea unui mare călugăr, anume Evghenie Dumitrescu de la metocul Ţifeşti-Vrancea. Între anii 1957-1966 s-a nevoit la Schitul Bucium-Iaşi, iar ultimii zece ani a trăit în obştea Mânăstirii Sihăstria, unde s-a şi săvârşit.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Spunea părintele Veniamin că, după îndreptarea calendarului, s-a răzvrătit în sufletul său şi, călcând porunca ascultării, s-a făcut sihastru în Munţii Vrancei. Trei ani s-a ostenit acolo singur, dar nu avea pace duhovnicească pentru că se despărţise de Biserică. Atunci a venit la părintele Evghenie şi l-a întrebat:

- Ce să fac, părinte, că sunt tulburat?

- Dacă vrei să te mântuieşti, i-a răspuns bătrânul, intră din nou sub ascultarea Bisericii şi a unui stareţ; altfel, îţi pierzi sufletul, căci eşti înşelat de vrăjmaşul.

- Mă primeşti în obştea sfinţiei tale?

- Vină, părinte, în căruţa ascultării. Numai să iei aminte, că aici poţi avea mai multe ispite decât în pustie. Că vii de la voia sfinţiei tale la voia altuia. Dar de vei face ascultare în tăcere şi rugăciune, vei afla multă linişte în suflet.

2. Împlinind părintele Veniamin cu sfinţenie porunca ascultării şi mult ostenindu-se cu postul, cu rugăciunea şi cu paza minţii, a ajuns călugăr sporit şi plin de frica lui Dumnezeu. Că se ruga neîncetat şi toate le făcea cu binecuvântare.

3. Odată a zis către unul din părinţi:

– Dacă ne-ar judeca Dumnezeu după gânduri, cred că aproape nimeni nu s-ar mântui. Că războiul gândurilor nu ne slăbeşte până la moarte.

4. Altă dată l-a întrebat un alt părinte:

– Dacă nu săvârşim păcatul cu fapta, oare vom dobândi milă în ceasul judecăţii? Iar bătrânul i-a răspuns:

– Mintea este totul, părinte. Aici se dă războiul. De războiul minţii depinde mântuirea sau osânda noastră. Că diavolii nici o clipă nu ne slăbesc. Dacă nu reuşesc să ne biruiască cu fapta, atunci ne luptă prin gânduri şi imaginaţii. Mare este războiul minţii! Mai ales la călugări. De aceea trebuie să ne rugăm neîncetat. O, să ne scape Dumnezeu de osânda cea de veci! Şi îndată a început a plânge.

5. Apoi iarăşi a zis:

– Diavolul este acum îngăduit să lupte pe oameni şi să aleagă pe sfinţi. Că dacă nu ne-ar lupta, nu ne-am încununa. Mă luptă şi pe mine mereu. Vrea să mă tragă de partea lui. Iar eu, când văd că slăbesc, încep să strig din adâncul inimii: „Iisuse preadulce, nu mă lăsa! Maica Domnului, care ai născut pe Soarele Hristos, nu mă lăsa!" Apoi bătrânul din nou începu a plânge.

6. A zis odată către unul din părinţi:

– Mare lucru este călugăria! Să dăm slavă Împăratului şi Împărătesei că ne-au făcut fii ai luminii şi ai veşniciei. Că acesta este scopul nostru, să dobândim pe Domnul. Aceasta este tot ce dorim pe pământ. Ei, părinţilor, ce mare dar este fericirea cea de veci!

7. Zicea iarăşi părintele Veniamin:

– Cincizeci de ani m-am luptat cu gândurile mele şi m-am biruit de ele! Pentru aceasta mă întreb, oare voi vedea eu faţa lui Hristos? Oare voi dobândi îngeri buni în ceasul morţii? Oare voi câştiga atunci pe dulcele Iisus? Că trebuie să dau răspuns de fiecare cuget şi cuvânt.

8. Odată l-a întrebat un frate:

– Părinte Veniamin, cum te simţi în chilie? Iar bătrânul i-a răspuns:

– Ce folos că am linişte în chilie, dacă am tulburare în cap! Că războiul gândurilor nu ne slăbeşte, până ce ne vom muta din cortul acesta.

9. Altă dată zicea bătrânul:

– Mai de preţ era coliba Sfântului Ioan Colibaşul decât chilia mea. Că eu mă amăgesc de gânduri, de mâncare şi de somn. De aceea zic Sfinţii Părinţi că „somnul mult este icoana morţii". Ne trebuie multă smerenie, părinte. Că dacă cel dinăuntru nu este călugăr, toate sunt în zadar!

10. Într-o zi l-a întrebat un frate:

– Părinte Veniamin, mai ai rude acasă?

– De când am venit să slujesc lui Hristos, a răspuns bătrânul, n-am mai fost prin sat, nici n-am scris cuiva, ci pe toate le-am lăsat pentru mila Lui cea mare. Şi s-a folosit fratele de nevoinţa lui.

11. I-au zis fraţii iarăşi:

– Părinte Veniamin, dă-ne cuvânt de folos.

– Ei, părinţilor, a răspuns el, mare dar este călugăria! Să slăvim pe Hristos Împăratul şi pe Maica Luminii, că altă nădejde nu avem. Să ne păzim mintea curată şi să ne izbăvească Dumnezeu de desfrânare. Că acesta este cel mai greu război al călugărului. Iar pentru gânduri să ne pocăim cu lacrimi întotdeauna.

12. În anul 1966, dorind să se retragă la linişte, nu-i dădea stareţul binecuvântare.

– Părinte Veniamin, zicea el, rămâi la Bucium, că, iată, am făcut chilii noi pentru călugări.

– Părinte stareţ, acestea sunt pentru generaţiile viitoare. Iar mie, daţi-mi voie la Mânăstirea Sihăstria, că acolo vreau să mor!

13. Odată i-a cerut stareţul cuvânt de folos, iar bătrânul a răspuns:

– Să conduci mânăstirea cum te va lumina Dumnezeu, dar să ai multă dragoste şi răbdare.

14. Uneori zicea cu lacrimi către ucenicul său:

– Mântuirea, frate, mântuirea s-o câştigăm! Oare puţin lucru este aceasta?

15. Acelaşi ucenic i-a cerut odată cuvânt de folos. Iar bătrânul i-a zis:

– Frate, caută pe altul mai învăţat să-ţi dea cuvânt de folos. Iar dacă vrei să primeşti, păzeşte aceste trei lucruri: să nu te împrieteneşti cu femei, să nu bei vin şi să ai smerenie adâncă.

16. De ziua Sfântului Gheorghe, stareţul a servit pe părinţi cu pâine şi vin. Iar părintele Veniamin, văzând aceasta, a zis, suspinând:

– Astăzi Sfântul Mucenic a fost tras pe roată pentru Hristos, iar noi îl serbăm cu vin şi cu plăcinte!

17. Un duhovnic l-a întrebat pe bătrânul:

– De câte ori te împărtăşeşti, părinte Veniamin?

- O dată pe lună mă împărtăşesc, căci aşa obişnuiesc. Trei săptămâni mănânc o dată pe zi, iau parte la toate slujbele, citesc la Psaltire şi zic rugăciunea lui Iisus. În săptămâna a patra nu mănânc nimic miercurea şi vinerea. Iar sâmbăta primesc cu mare bucurie pe Hristos, mărgăritarul cel nepreţuit. Şi îndată ochii bătrânului s-au umplut de lacrimi.

18. Într-o zi, un părinte i-a dat un pahar cu must din miere de albine. Iar bătrânul, gustând puţin şi mulţumind, a zis:

- Nu vreau să beau mai mult, că-mi obosesc mintea şi pe urmă încep gândurile rele.

19. Spun părinţii despre dânsul că veneau uneori călugări şi chiar mireni şi-i cereau binecuvântare. Iar bătrânul, plin de bucurie şi cu ochii în lacrimi, răspundea:

- Acestea sunt zisele mele cele de pe urmă: Să se milostivească bunul Dumnezeu şi să ne arunce pe toţi în raiul desfătării şi în veşnicele bunătăţi cu tot neamul ce ne aparţine!

20. Într-o zi, părintele Veniamin se ruga afară culcat pe pernă, că era bolnav. Apoi, plângând cu braţele întinse spre cer, a zis:

- Doamne, aproape 60 de ani am în călugărie şi încă nu am pus început bun! Că vrăjmaşul mă biruieşte cu gândul slavei deşarte.

21. În altă zi l-a întrebat ucenicul:

- Părinte Veniamin, eşti bolnav că n-ai venit azi la biserică?

- Eu sunt întotdeauna în biserică! a răspuns bătrânul.

22. Altă dată l-au întrebat părinţii:

- Cum te mai simţi, părinte Veniamin? Iar el a zis:

- Suflet mort în trup viu! Trupul acesta nu vrea să se lase străbătut şi condus de minte. Şi dacă îi mai dai mâncare multă şi vin, te ucide cu totul.

23. L-a întrebat duhovnicul într-o zi:

- Părinte Veniamin, de câţi ani n-ai mai băut vin?

- De treizeci şi patru de ani.

- Pentru că te-ai împărtăşit astăzi, bea acest pahar cu vin. Şi a răspuns bătrânul:

- De ascultare îl iau. Dar dacă mă sileşti să mai beau unul, nu mai fac ascultare.

24. Părintele Veniamin avea mare evlavie către Maica Domnului, pe care o lăuda ziua şi noaptea. Uneori zicea către părinţi:

- O, bunătate a Împăratului, că ne-a dat pe Maica Sa să fie Maica noastră! Împărătească, Stăpână, Doamnă, Mamă prea scumpă şi prea dulce. O, bunătate a Împăratului Hristos!

25. Un părinte i-a cerut cuvânt de folos. Iar bătrânul a zis:

- Să mulţumeşti Maicii Domnului care a făcut cu noi negrăită milă. Că ne-a scos din lume şi ne-a adus în sfânta mânăstire!

26. Acelaşi părinte l-a întrebat:

- Ce este mai de nevoie creştinului spre a se mântui? Iar bătrânul a răspuns:

- Dacă nu avem smerenie nu ne putem mântui!

27. Într-o zi l-a întrebat unul din părinţi:

- Mă cunoşti, părinte Veniamin?

- Să te cunoască Dumnezeu! a răspuns el.

- Roagă-te pentru mine, părinte Veniamin.

- Du-te la altul mai vrednic, a zis bătrânul cu glas smerit.

28. Cu două zile înainte de obştescul sfârşit, a venit la părintele Veniamin un doctor şi i-a zis:

- Sunt doctor. Cu ce ţi-aş putea fi de folos? Iar bătrânul i-a răspuns:

- Da, eşti doctor. Dar eu mă duc la Doctorul Cel de sus, care vindecă şi trupul şi sufletul.

29. Fiind aproape de ceasul cel mai de pe urmă, a zis către toţi:

- *Durerile morţii m-au înconjurat* (Ps. 17, 5). Apoi a adăugat: Mâine mă duc! Mâine mă duc!

După o zi şi-a dat sufletul cu pace în mâinile Domnului, având pe buzele sale rugăciunea lui Iisus.

PROTOSINGHELUL IOACHIM SPĂTARU
Mânăstirea Neamţ
(1896–1976)

Părintele Ioachim a fost un duhovnic vestit în obştea Mânăstirii Neamţ din ultimele decenii. Era din comuna Belceşti-Iaşi. În anul 1921 a intrat în viaţa monahală, deprinzând buna nevoinţă şi ascultarea de la cei mai aleşi duhovnici din lavră.

Mai târziu, învrednicindu-se de darul preoţiei, a ajuns egumen la Schitul Pocrov şi duhovnic renumit pentru călugări şi mireni. Căci poposeau la schit numeroşi săteni şi săraci din Pipirig, unii pentru slujbă şi alţii pentru milostenie. Iar părintele Ioachim stătea cu faţa senină şi cu inima deschisă înaintea tuturor, mângâind, spovedind şi ospătând pe fiecare. El era un duhovnic al blândeţii. Prin aceasta câştiga multe suflete pentru Împărăţia lui

Dumnezeu. După ce a coborât de la Pocrov în lavră, a continuat aceeaşi ascultare de preot şi duhovnic. Chilia lui din lavra mânăstirii era un adevărat paraclis şi casă de oaspeţi pentru credincioşi. Căci era cunoscut şi căutat de multă lume de la munte şi de la şes, din Bucovina şi Ţara de Jos. Toţi ştiau bunătatea bătrânului, se foloseau de cuvintele lui şi băteau cu încredere în uşa chiliei sale.

Cincizeci de ani a slujit părintele Ioachim Sfânta Liturghie la altarul bisericii din Mânăstirea Neamţ, săvârşind cele sfinte cu multă râvnă şi dragoste. Şi tot atâţia ani a dezlegat sufletele oamenilor de legătura păcatelor, povăţuind şi crescând mulţi fii duhovniceşti.

Miercuri, în săptămâna Sfintelor Patimi, anul mântuirii 1976, pe când mergea la biserică, părintele Ioachim s-a simţit chemat la Hristos. Deci, însemnându-se cu Sfânta Cruce, în clipa aceea şi-a dat sufletul în mâinile Domnului. Aşa s-a săvârşit un mare duhovnic al Mânăstirii Neamţ.

ARHIMANDRITUL HRISOSTOM POSTOLACHE
Schitul Bucium-Iaşi
(1884-1979)

Cuviosul arhimandrit Hrisostom Postolache era din comuna Probota-Iaşi. Povăţuit de darul Duhului Sfânt, în anul 1908 ajunge vieţuitor în Schitul Prodromul din Muntele Athos, primind tunderea monahală de la arhimandritul Antipa Dinescu, egumenul schitului. Apoi, sporind în lucrarea faptelor bune, s-a învrednicit de harul preoţiei, săvârşind cu evlavie cele sfinte în obştea românească din grădina Maicii Domnului şi rugându-se ziua şi noaptea pentru toată lumea. Era încă foarte iubitor de linişte, întrecând pe mulţi cu blândeţea şi ascultarea lui şi cercetând adesea pe sihaştrii de sub vârful Atonului.

Între anii 1919-1921, arhimandritul Hrisostom a fost egumen al Schitului Românesc Prodromul, adunând în jurul său o obşte de 80 de călugări din toate colţurile ţării. Şi era între ei ca o lumânare aprinsă şi ca o mamă cu mulţi fii, mângâind pe fiecare şi povăţuindu-i către Hristos.

În anul 1921 revine în ţară, ca preot slujitor la Schitul Darvari din Bucureşti, iar în anul 1937 este numit egumen la Schitul Bucium de lângă Iaşi, ascultare pe care o duce cu multă demnitate şi aşezare duhovnicească 42 de ani. Călugăr îmbunătăţit, slujitor neobosit al Sfintei Biserici timp de 60 de ani, duhovnic cu mulţi fii sufleteşti, chip luminat, suflet blând şi stareţ venerabil, renumit în toată ţara, iată câteva din însuşirile duhovniceşti ale Arhimandritului Hrisostom Postolache.

Ca egumen al Schitului Bucium, el a adunat în jurul său până la 20 de ucenici, deprinzându-i mai ales smerenia şi ascultarea şi săvârşind zilnic dumnezeiasca Liturghie. Datorită acestui cuvios egumen, la Schitul Bucium s-a menţinut neştirbit tipicul slujbelor ca la Muntele Athos.

În vara anului 1979, simţindu-se chemat de Hristos la cereştile lăcaşuri, a chemat ucenicii la el şi le-a spus:

– Părinţilor, a zis bătrânul, siliţi-vă toată viaţa să slujiţi Biserica, căci are nevoie de sfinţiile voastre. Să faceţi ascultare, orice vi s-ar porunci. Că ascultarea este viaţă, iar neascultarea moarte lucrează. Mai ales când este poruncă. Căci aţi auzit ce zice Proorocul David: *Iar pe cei ce lucrează îndărătnicii, duce-i-va Domnul cu cei ce lucrează fărădelege* (Ps. 124, 5). Apoi, sărutându-i pe toţi, şi-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu, fiind în vârstă de 95 de ani.

În vara anului 1979, după 42 de ani de stăreţie, bătrânul se îmbolnăveşte şi este dus de ucenici la spitalul din Iaşi. Fiind noapte şi aţipind pe un scaun, a văzut că se apropiau de el trei bărbaţi sfinţi, îmbrăcaţi în veşminte strălucitoare. Unul dintre ei, arătând spre bătrânul bolnav, a întrebat pe altul mai mare dintre ei: „Ce porunceşti cu bătrânul?" „Spune-i părintelui Hrisostom să se pregătească. Să cheme pe părintele Cleopa, duhovnicul lui, să se spovedească şi să se împărtăşească. Acum eu mă duc şi când mă voi întoarce, să fie gata, căci în curând voi veni să-l iau!" Apoi, îndată, acel sfânt a plecat dintre cei trei, iar bătrânul s-a deşteptat.

Chemând pe ucenicul lui, i-a poruncit ca atunci, noaptea, să-l ducă la schit şi să trimită o maşină la Mânăstirea Sihăstria să-i aducă duhovnicul pentru spovedanie şi pentru ultima binecuvântare. În zorii zilei a sosit la Schitul Bucium arhimandritul Cleopa Ilie, l-a spovedit pe bătrânul stareţ Hrisostom, l-a împărtăşit pentru ultima dată cu Trupul şi Sângele lui Hristos, s-au sfătuit mult duhovniceşte, s-au îmbrăţişat şi, sărutându-se unul cu altul, s-au despărţit.

După opt zile de la acel vis, exact la aceeaşi oră, venerabilul şi blândul stareţ, arhimandritul Hrisostom Postolache, şi-a dat sufletul în mâinile lui Hristos, fiind plâns de toţi ucenicii şi fiii săi duhovniceşti. Mormântul său se află sub un brad, lângă altarul bisericii în care a slujit lui Dumnezeu zi şi noapte, timp de peste cincizeci de ani.

Apoi, sărutându-i pe toţi, şi-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu, fiind în vârstă de 95 de ani.

Doamne, odihneşte cu dreptii sufletul Părintelui nostru, Arhimandritul Hrisostom!

SCHIMONAHIA ACACHIA MAIOR
Mânăstirea Eleon-Ierusalim
(1890-1980)

a. Viaţa

Schimonahia Acachia s-a născut în Sighişoara şi a intrat de tânără în obştea Mânăstirii Ţigăneşti împreună cu sora sa, Filonida, unde a primit tunderea monahală. În anul 1932 a fost trimisă împreună cu altă maică la Căminul Românesc din Ierusalim, ca vieţuitoare.

După câţiva ani a fost trimisă la Schitul românesc Sfântul Ioan Botezătorul de la Iordan, care s-a înfiinţat în anii 1936-1937 de Ieromonahul Luca, cu metania din Mânăstirea Secu. Acolo s-a nevoit maica Acachia mulţi ani, în neîncetată rugăciune, în smerenie, ascultare şi lacrimi, ca ucenică a Sfântului Ioan Iacob, care a fost egumen la schitul românesc de la Iordan, între anii 1947-1952.

La bătrâneţe s-a închinoviat în Mânăstirea Eleon de pe Muntele Măslinilor, unde s-a nevoit până la sfârşitul vieţii.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Unui călugăr, care era în pelerinaj şi i-a cerut cuvânt de folos, i-a spus:

- Să-ţi faci pravila călugărească, să rabzi în mânăstire toate şi să fii în viaţă ascultător.

2. Fiind întrebată cum se simte în Mânăstirea Eleon, departe de ţară, ea a răspuns:

- În Mânăstirea Eleon mă împac aşa ca printre străini. Ştiţi ce spun Sfinţii Părinţi? „Călugărul care trăieşte printre străini are două cununi! Una este cununa ostenelilor călugăreşti, pe care le face în viaţă; iar a doua este cea pe care i-o pregătesc cei din jurul lui, prin defăimări şi dispreţ că este străin". Aşa pătimim şi noi aici!

3. Apoi Maica Acachia a adăugat:

- De vom crede cu tărie în Dumnezeu şi vom privi cu ochii sufletului spre Hristos Cel înălţat la cer, avem nădejde că nu va pieri lumea şi ţara noastră!

PROTOSINGHELUL TEODUL VARZARE
Mânăstirea Agapia
(1899-1981)

Acest mare duhovnic şi preot slujitor din Mânăstirea Agapia s-a născut din părinţi smeriţi şi iubitori de Hristos, în comuna Meşeni-Orhei. De mic iubea biserica, sfintele slujbe, cântările de la strană şi viaţa duhovnicească.

În anul 1918, începând persecuţia ateistă în Rusia, părintele Teodul, fiind în casa părintească şi ajungând la Odesa, a văzut cu ochii cum ateii ucideau obştea unei mânăstiri de maici din apropiere, aruncându-le câte una din cafas pe marmura bisericii.

Adânc mişcat de aceasta, s-a stabilit la Iaşi, unde a făcut Şcoala de cântăreţi bisericeşti. Apoi, făcând armata, a fost călugărit de episcopul Teodosie Atanasiu şi a ajuns cântăreţ şi diacon la Catedrala Episcopiei Romanului, unde se nevoieşte 10 ani. După moartea episcopului său, slujeşte ca diacon încă 10 ani la Mitropolia Moldovei, iar în vara anului 1939 este hirotonit preot şi apoi numit duhovnic la Mânăstirea Agapia, care în acea vreme avea o obşte de 400 de maici.

Aici s-a nevoit peste 40 de ani ca preot slujitor şi duhovnic iscusit al acestei vestite mânăstiri. Râvna sa pentru Hristos şi pentru sfintele slujbe, bunătatea şi milostenia sa faţă de toţi, cuvântul său blând şi mângâietor, ca şi măiestria cu care cânta în biserică, l-au făcut pe părintele Teodul cel mai căutat duhovnic şi povăţuitor sufletesc, atât pentru maici, cât şi pentru credincioşi, având mulţi fii sufleteşti.

Prin anul 1946, Protosinghelul Teodul voia să intre în obştea Mânăstirii Sihăstria, povăţuită pe atunci de Arhimandritul Cleopa Ilie. Astfel, trecând odată peste munte spre Sihăstria, a întâlnit, cu voia lui Dumnezeu, un episcop sfânt, care i-a ieşit în cale, i-a spus pe nume şi i-a povestit pe scurt viaţa sa, vorbindu-i în limba rusă. Apoi i-a spus că îl cheamă Ioan şi că a fost episcop vicar la Mitropolia Kievului şi, fiind izgonit de atei, a venit în România, stabilindu-se ca frate începător în Schitul Crasna-Gorj. Apoi i-a spus cele ce le avea în cuget, adică să nu se ducă la Sihăstria, ci să rămână duhovnic până la sfârşitul vieţii în Mânăstirea Agapia, „că acolo este mântuirea sfinţiei sale!"

Adânc mişcat de sfinţenia acestui episcop sihastru, tăinuit pe atunci în Munţii Sihlei, Cuviosul Teodul venea adeseori peste munte la Sihăstria pentru sfat şi spovedanie. Iată ce mare misiune duhovnicească a îndeplinit Protosinghelul Teodul în Mânăstirea Agapia, fiind singurul părinte care s-a

învrednicit să ne descopere câteva momente din viaţa unui episcop sfânt, care s-a nevoit în ţara noastră peste 30 de ani.

În ultimii ani, părintele Teodul se nevoia la chilie, fiind bolnav. Iar în toamna anului 1981, după primirea Preacuratelor Taine, şi-a dat sufletul în mâinile lui Hristos, fiind plâns de toată obştea Mânăstirii Agapia.

SCHIMONAHIA PELAGHIA AMILCAR
Mânăstirea Văratec
(1885-1981)

Cuvioasa schimonahie Pelaghia era fiica preotului Vasile Amilcar, din Humuleşti-Târgu Neamţ. Primind de mică o bună educaţie duhovnicească, a fost rânduită de Dumnezeu să intre în nevoinţa monahală la Mânăstirea Văratec, chiar de la vârsta de 5 ani, cum era obiceiul în acea vreme. Maica ei duhovnicească, Meropia Vasian, a crescut-o în mare frică de Dumnezeu, a dat-o la şcoală şi a deprins-o lucrarea tuturor faptelor bune, făcând-o mireasă smerită a lui Hristos.

La vârsta de 18 ani, a primit tunderea monahală, luând marele şi îngerescul chip al schimniciei, prin vestitul Ieroschimonah Ioanichie Moroi, egumenul Mânăstirii Sihăstria, care îi era duhovnic.

Fiind foarte ascultătoare, mulţi ani a fost eclesiarhă mare, îngrijind cu toată evlavia de casa Domnului. Venea cea dintâi la biserică, avea grijă de buna rânduială a sfintelor slujbe, păstra cu sfinţenie veşmintele, curăţenia şi tipicul bisericii şi se întorcea la chilie cea mai de pe urmă.

Niciodată nu lipsea de la sfintele slujbe, afară de mare nevoie. Iar la chilie îşi făcea zilnic canonul de schimnică, adică 600 de metanii şi 1.200 de închinăciuni, citea la Psaltire, postea după rânduială şi slăvea neîncetat pe Dumnezeu prin rugăciunea inimii. Chipul ei senin odihnea pe toţi, căci purta în inimă pacea Duhului Sfânt şi bucuria mântuirii.

Pentru viaţa ei duhovnicească, a fost stareţă a Mânăstirii Văratec între anii 1942-1946, devenind povăţuitoare a celei mai mari mânăstiri de călugăriţe din România, care număra pe atunci peste 500 de maici şi surori.

Din anul 1954 până în anul 1972, a fost pentru a doua oară stareţă şi mamă duhovnicească a acestei sfinte mânăstiri, crescând şi povăţuind sufleteşte pentru Hristos peste o mie de călugăriţe. Dar, între anii 1959-1961, când au fost scoşi din mânăstiri câteva mii de călugări tineri, ca urmare a decretului ateist de atunci, schimonahia Pelaghia, stareţa mânăstirii, cu greu a

reuşit să se mângâie şi să aline întristarea fiicelor sale duhovniceşti, izgonite din sfintele lăcaşuri. Însă, cu mila Domnului, după câţiva ani, toate s-au întors la chiliile lor.

Ajungând la vârsta de 87 de ani, schimonahia Pelaghia s-a retras din stăreţie şi, înmulţind rugăciunea şi nevoinţa de zi şi de noapte, şi-a petrecut ultimii ani în adâncă smerenie, osteneală şi lacrimi, cugetând ziua şi noaptea la cele cereşti.

Simţindu-şi aproape obştescul sfârşit, şi-a cerut iertare de la fiicele sale sufleteşti, s-a mărturisit din copilărie, a primit Preacuratele Taine şi, sărutându-le pe toate, şi-a dat sufletul cu pace în mâinile lui Hristos, Mântuitorul lumii.

ARHIMANDRITUL GHERONTIE GHENOIU
Catedrala Patriarhală-Bucureşti
(1910-1984)

a. Viaţa

Cuviosul Arhimandrit Gherontie, duhovnicul Catedralei Patriarhale din Bucureşti s-a născut la 21 iulie, 1910, în comuna Goleşti-Argeş. Rămânând de mic orfan de mamă, a fost chemat de Hristos la viaţa monahală. Astfel, în anul 1928 a intrat în obştea Mânăstirii Frăsinei, sub povăţuirea unui duhovnic iscusit. Apoi a plecat la Schitul Lainici, judeţul Gorj, împreună cu Ieromonahul Visarion Toia şi alţi câţiva fraţi, pentru redeschiderea acestui schit, care era părăsit de aproape 30 de ani.

După ce termină Seminarul Monahal de la Mânăstirea Cernica, urmează Facultatea de Teologie, pe care o termină în 1943, având ca teză de licenţă lucrarea „Disciplina interioară sau formarea omului duhovnicesc".

A fost hirotonit preot în anul 1941, iar între anii 1954-1958 a fost director la seminariile teologice din Bucureşti şi Curtea de Argeş. Începând din anul 1950 până la sfârşitul vieţii sale, Arhimandritul Gherontie a fost preot slujitor şi duhovnic al Catedralei Patriarhale din Bucureşti, fiind cel mai căutat părinte sufletesc de către credincioşi. Între anii 1980-1984, a contribuit personal la restaurarea şi înnoirea duhovnicească a Schitului Sfântul Nicolae - Sitaru, Ilfov.

În primăvara anului 1984 îşi dă sufletul în mâinile Domnului şi este înmormântat la Schitul Sitaru, înnoit de el, fiind plâns de numeroşii săi fii duhovniceşti.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Una din cele mai mari fapte bune ale părintelui Gherontie era iubirea de aproapele şi milostenia. Zilnic mergea pe la spitale şi la credincioşii bolnavi din Capitală, unde spovedea, făcea Sfântul Maslu şi împărtăşea pe cei din suferinţă. Apoi împărţea bani la săraci şi chema la masă în chilia sa, preoţi, călugări şi diferiţi credincioşi, pe care îi slujea personal. Altă dată trimitea ajutoare la biserici sărace şi la cei nevoiaşi.

2. Odată povestea ucenicilor despre mânăstirea sa de metanie:

– Mânăstirea Frăsinei a fost întemeiată în anul 1863 de Sfântul Calinic, pe atunci episcop la Râmnicu-Vâlcea, având rânduială de slujbe ca la Sfântul Munte, de unde a fost adus şi primul stareţ. Aici toate ascultările erau de obşte. Fiecare frate şi părinte trăia sub ascultare şi nimeni nu făcea ceva fără binecuvântare şi poruncă. Din cauza aceasta era multă linişte şi armonie în obşte. La ascultare fiecare păstra tăcerea şi se ruga în gând cu rugăciunea lui Iisus. Când mai mulţi din obşte călătoreau împreună, unul dintre ei rostea cu voce tare, pe de rost, psalmi, acatiste, paraclisul Maicii Domnului, Pavecerniţa şi alte rugăciuni. Distanţele nu le socoteau în kilometri, ci spuneau că au mers „cale de o Pavecerniţă".

3. Despre spovedania din mânăstire spunea:

– Toată obştea mânăstirii era datoare să se mărturisească o dată pe săptămână, vinerea. La fel şi Sfânta Împărtăşanie se dădea săptămânal la schimnici, bătrâni şi bolnavi; iar ceilalţi se împărtăşeau cu Sfintele Taine la două-trei săptămâni, cum le rânduia duhovnicul. Cel mai vestit duhovnic din vremea aceea la Frăsinei era Ieroschimonahul Silvestru Florescu.

4. Iarăşi despre sfintele slujbe zicea:

– La ora 1 noaptea suna clopotul de deşteptare. Timp de o oră, fiecare îşi făcea canonul la chilie, după rânduiala Muntelui Athos. Între orele 2 şi 5 dimineaţa se făceau Miezonoptica şi Utrenia, la care lua parte obligatoriu întreaga obşte, în frunte cu stareţul mânăstirii. Apoi se odihneau două ore la chilii, iar dimineaţa, între 7 şi 9,30, se făceau acatistul, ceasurile şi Sfânta Liturghie. Vecernia se făcea la ora 16, iar după masa de seară se citea în biserică Pavecerniţa mică cu bogorodicina glasului de rând, la care lua parte toată obştea. La ieşire, fraţii luau binecuvântare de la părintele stareţ şi mergeau la chilii să se odihnească.

5. Spunea iarăşi despre înaintaşii săi:

– Mi-amintesc de monahul Pimen, cu care făceam ascultare. El păştea vacile, avea faţa luminată, veselă şi mereu rostea rugăciunea lui Iisus. Părintele

Climent, schimnic, era foarte tăcut şi se ruga mult. Monahul Lazăr se ostenea toată ziua la grădină şi îmbărbăta pe fraţi să aibă răbdare şi să se nevoiască în cele duhovniceşti. Monahul Nicanor era brutar şi tipicar. El mânca numai o dată în zi şi citea zilnic din Psaltire, pe care o purta în sân. Din ea nu mai rămăsese decât cotorul, dar o ştia pe de rost. Schimonahul Trifon, un călugăr sporit, păştea caprele mânăstirii pe munte şi purta în mână zi şi noapte metaniile cu care se ruga.

6. A zis iarăşi despre legământul Sfântului Calinic:

– Pentru că nu intră femei în Mânăstirea Frăsinei, călugării au un mare folos duhovnicesc, căci sunt scutiţi de multe primejdii şi ispite ale desfrânării, căci prin femei se fac multe sminteli prin mânăstiri. Alt folos mare este liniştea duhovnicească ce domneşte în mânăstire, înstrăinarea de lume şi cugetarea la cele dumnezeieşti, mai ales în chilii şi la sfintele slujbe de zi şi noapte.

7. Iar despre Schitul Lainici spunea:

– Cel mai mare duhovnic şi stareţ al schitului a fost Cuviosul Irodion Ionescu, care era şi duhovnicul Sfântului Calinic de la Cernica. El avea o viaţă sfântă şi se numea de credincioşi „luceafărul de la Lainici". S-a mutat la Hristos în anul 1900 şi a profeţit înainte de moarte că Schitul Lainici va rămâne pustiu mulţi ani. Această profeţie a lui s-a împlinit întocmai.

8. Apoi a spus:

– După primul război mondial, credincioşii de pe Valea Jiului au observat oarecare semne dumnezeieşti la mormântul lui. Când l-au dezgropat, l-au aflat întreg, neputred şi cu bună mireasmă. Era prin anul 1935. Dar episcopul Vartolomeu Stănescu de la Râmnicu-Vâlcea nu le-a dat binecuvântare să-i scoată moaştele din mormânt. Şi astăzi la mormântul lui arde zi şi noapte o candelă, iar credincioşii îi aprind lumânări şi se roagă.

9. Altă dată zicea despre păcate:

– Cel dintâi păcat de moarte cu care ne luptăm este mândria şi apoi neştiinţa, din cauza lipsei de cunoştinţă duhovnicească. Din aceste două păcate se nasc celelalte: beţia, desfrâul, lăcomia, divorţul, uciderea de copii şi minciuna, care le îmbracă pe toate.

10. Pe un preot l-a povăţuit:

– Beţia, desfrâul, divorţul şi uciderea de prunci, se pot combate prin predici bune, rostite de preoţi în biserici, cu orice ocazii. Apoi prin spovedanie, rugăciune, exemplul personal al preotului şi citirea cărţilor sfinte.

11. Despre lupta cu ereziile şi sectele de tot felul a zis:

– Mai întâi este buna comportare a păstorilor de suflete. Apoi slujbele frumoase făcute cu evlavie, milostenia la săraci şi văduve, predica vie de bună calitate, catehizarea credincioşilor, religia în toate şcolile, inclusiv în facultăţi, deasa spovedanie, vizitarea credincioşilor la domiciliu, cunoaşterea credinţei ortodoxe, sfânta rugăciune şi altele.

12. Apoi a adăugat:

– Sfintele mânăstiri au avut întotdeauna, în trecut, ca şi astăzi, un rol însemnat în viaţa poporului român şi în apărarea credinţei ortodoxe. Unitatea naţională, ca şi unitatea credinţei, le-au făcut şi le-au apărat, prin ierarhi, preoţi, călugări şi credincioşi. Catolicii, ca să poată ocupa Transilvania şi să tragă pe ortodocşi la uniaţie, au distrus cu tunurile toate mânăstirile şi schiturile, căci mânăstirile şi călugării menţineau unitatea şi Ortodoxia peste Carpaţi şi îi întăreau pe credincioşi.

13. Altă dată a zis:

– Cea mai mare faptă bună pentru mântuirea noastră, a tuturor, este milostenia. Mila faţă de semenii noştri este cea mai necesară şi mai preţioasă faptă bună pentru mântuirea noastră. Că zice Domnul: *Milă voiesc, iar nu jertfă*. De aici vedem că mila este mai mare şi decât rugăciunea, căci este fiica dragostei, iar dragostea este Însuşi Dumnezeu. Creştinul milostiv săvârşeşte toate faptele bune cu uşurinţă, că Dumnezeul dragostei se odihneşte în inima lui.

14. Despre preoţie a spus:

– Preoţia este lucru înfricoşător. Ea se cuvenea îngerilor, însă Dumnezeu a încredinţat-o oamenilor. Puterea preotului este mai mare decât a îngerilor. Îngerii sunt puşi de Dumnezeu în slujba oamenilor, şi iată că oamenii, precum Maica Domnului şi Sfântul Ioan Botezătorul, au ajuns mai presus decât toate puterile cereşti.

15. Ucenicilor lui le-a lăsat acest din urmă cuvânt:

– Să respectaţi cu sfinţenie voturile monahale, îmbrăcându-le în smerenie, blândeţe şi dragoste faţă de Dumnezeu, faţă de sfinţi şi faţă de oameni. Să respectaţi, să împliniţi şi să învăţaţi şi pe alţii învăţăturile de credinţă ale Sfintei noastre Biserici. Călugării, preoţii şi credincioşii să fie pentru toţi exemple vrednice de urmat!

SCHIMONAHUL MARCU DĂNCILĂ
Mânăstirea Putna
(1900-1986)

Cuviosul Marcu a fost un mare călugăr isihast al zilelor noastre. Era de loc din judeţul Botoşani. Părinţii săi, Gheorghe şi Catinca, i-au dat o aleasă creştere duhovnicească. După ce termină liceul, face armata şi slujeşte în cadrul ei peste 20 de ani.

Între anii 1944-1948, din motive binecuvântate, se retrage la linişte într-o încăpere de taină din Bucureşti, unde se nevoieşte în post şi rugăciune şi dobândeşte dumnezeiasca rugăciune a minţii şi a inimii, ajungând la o înaltă măsură duhovnicească.

În anul 1950 este primit în obştea Mânăstirii Slatina-Suceava, povăţuită de Arhimandritul Cleopa Ilie. Aici primeşte tunderea în monahism. După câţiva ani intră în obştea Mânăstirii Putna, fiind făcut schimonah cu numele de Marcu.

Nevoinţa Cuviosului Marcu era cu totul ascunsă în Hristos. Nimeni nu ştia cum se roagă şi ce bucurii duhovniceşti are şi nici unul nu îndrăznea să-l întrebe cum ar putea dobândi şi el această rugăciune harică. Pentru aceea toţi părinţii din obşte îl iubeau în taină, îl respectau pentru nevoinţa lui şi se bucurau de smerenia şi blândeţea lui, care îi mişca pe toţi, încât, atât călugării, cât şi credincioşii, se foloseau de bunătatea şi pacea inimii lui.

Singurul om cu care vorbea era duhovnicul său, părintele Cleopa Ilie. La biserică venea regulat şi întotdeauna, vara şi iarna, era cu capul descoperit, fără să-i fie frig, iar faţa lui răspândea lumină, bucurie şi pace duhovnicească. De asemenea, niciodată nu vorbea neîntrebat, nu-l interesa nimic din cele omeneşti şi nu cerea nimic de la nimeni, căci ajunsese la înalta rugăciune a inimii şi avea darul tăcerii. El gusta cele cereşti încă fiind în trup.

Spuneau părinţii că nu avea decât un singur drum, care ducea de la chilie la biserică şi la ascultare. Ani de zile nu ieşea afară din incinta mânăstirii şi nu avea decât un dor: să vorbească neîncetat cu Hristos, pe Care Îl purta în inimă din tinereţe!

În biserică stătea în picioare nemişcat la locul său, până la sfârşitul slujbei; iar uneori nu ştia când se termina, încât unii din călugări îl atingeau puţin de mână şi-i spuneau: „Părinte Marcu, hai la chilie, că s-a terminat slujba!" Atunci el îndată se pleca smerit şi se întorcea luminat la chilia sa.

Aşa s-a nevoit acest preacuvios părinte în obştea Mânăstirii Putna timp de 30 de ani. Iar în noaptea zilei de 19 septembrie, anul mântuirii 1986, pe când se ruga în chilie, în genunchi, a adormit cu pace în Domnul. Părinţii l-au găsit îngenuncheat în faţa sfintelor icoane, unde întotdeauna avea obiceiul să se roage noaptea.

Aşa a trăit şi aşa s-a săvârşit acest mare părinte isihast al zilelor noastre. Doamne, numără în ceata cuvioşilor pe fericitul Marcu cel smerit!

PROTOSINGHELUL IOIL GHEORGHIU
Mânăstirea Sihăstria
(1908-1986)

a. Viaţa

Protosinghelul Ioil Gheorghiu s-a născut în anul 1908, în satul Cut, comuna Dumbrava Roşie-Neamţ, primind din botez numele de Ioan. Părinţii săi erau foarte evlavioşi. Tatăl lui a murit în primul război mondial, iar mama sa, Ecaterina, a dus văduvia în frică de Dumnezeu până la adânci bătrâneţi, dând o aleasă educaţie creştinească celor patru fii ai săi. În anul 1932, la 24 de ani, printr-o chemare lăuntrică, Ioan a intrat în viaţa monahală la Mânăstirea Sihăstria, devenind ucenic de chilie al vestitului egumen, Protosinghelul Ioanichie Moroi, de la care a deprins marea nevoinţă a vieţii duhovniceşti. Mama, deşi văduvă, a fost şi ea bucuroasă să aibă un fecior la mânăstire.

În anul 1936 a fost tuns în marea schimă monahală, după tradiţia Muntelui Athos, primind numele de Ioil. Apoi a fost hirotonit diacon şi preot şi a slujit cele sfinte cu multă evlavie şi credinţă, până la bătrâneţe, fiind nelipsit de la sfintele slujbe, ziua şi noaptea. Iar în anul 1949, la 1 septembrie, a fost numit stareţ al Mânăstirii Sihăstria în locul Arhimandritului Cleopa Ilie, transferat la Mânăstirea Slatina-Suceava, cu 30 de călugări.

În primăvara anului 1959 a fost schimbat din stăreţie şi trimis cu domiciliul forţat în satul natal, împreună cu mii de călugări, datorită persecuţiei ateiste din anii 1959-1964. În anul 1964 a fost primit ca vieţuitor în Mânăstirea Horaiţa-Neamţ, iar în anul 1968 revine la Sihăstria, mânăstirea de metanie. Din anul 1978 şi până la sfârşitul vieţii sale a fost bolnav. Iar la 12 iunie, 1986, în dimineaţa praznicului Înălţării Domnului, şi-a dat obştescul sfârşit, strămutându-se cu pace la cele cereşti.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Părintele Ioil zicea ucenicilor săi:

– Cât timp mai ţinem umbră pământului şi cât ne îngăduie Mântuitorul să trăim în trup, mai veniţi să ne sfătuim duhovniceşte. Că zice Sfânta Scriptură: *Mântuirea stă întru multă sfătuire!* Şi iarăşi: *Cei ce nu se sfătuiesc, cad ca frunzele* (Pilde 11,14). După ce voi pleca din trup, nimeni nu va mai deschide uşa chiliei mele.

2. Povestea fiilor săi duhovniceşti despre ucenicia sa:

– Viaţa duhovnicească în Mânăstirea Sihăstria acum 60 de ani era foarte aspră, datorită egumenului de atunci, Protosinghelul Ioanichie Moroi, care venise din Sfântul Munte. Rânduiala vieţii de obşte se respecta cu stricteţe. La biserică nu se dădea binecuvântare de slujbă dacă lipsea cineva, afară de cei bolnavi sau plecaţi în ascultare. Cel care nu venea noaptea la Utrenie, nu mânca a doua zi. Masa se dădea o dată pe zi, de post, la ora 3 după-amiază, afară de sâmbăta şi Duminica. Chiliile erau foarte simple şi nu se încuiau niciodată, că nu era cine şi ce lua din ele. Toată grija era numai pentru suflet. Nimeni nu avea voie să aibă bani, avere sau ceva de mâncare pe la chilii. Toţi aveam un cuget şi un suflet, toţi eram la ascultare, toţi la biserică, toţi la masă. Era alt duh de pace pe vremea aceea şi toţi eram mulţumiţi!

3. Iar despre duhovnicul său zicea:

– Părintele Ioanichie Moroi era aspru cu sine şi iubitor de osteneală. Postea şi se ruga mult, mai ales citea Psaltirea. La biserică era nelipsit, avea mare dragoste spre toţi şi ne citea zilnic cuvânt de învăţătură la trapeză, când mâncam. El a slujit 20 de ani Sfânta Liturghie, zilnic, că era singurul preot. În cele patru posturi nu mânca decât numai sâmbăta şi Duminica, fiindcă îl întărea darul lui Dumnezeu. Eu ştiu cel mai bine viaţa lui, că i-am fost ucenic de chilie chiar din prima zi când am venit, până în anul 1945, când s-a dus la Domnul. La chilie făcea sute de metanii pe noapte, ţinea mereu tăcere şi zicea permanent rugăciunea inimii, adică „Doamne, Iisuse...". Purta încălţămintea fără ciorapi, vară şi iarnă, şi dădea mâncare la toţi închinătorii care veneau la mânăstire.

4. Apoi a adăugat:

– Cel mai mult ne sfătuia să păzim aceste trei lucruri: să avem frică de Dumnezeu, să ne păzim mintea curată de gânduri şi imaginaţii rele şi să nu uităm rugăciunea „Doamne, Iisuse...". Apoi ne îndemna pe fiecare să ne facem pravila şi canonul la chilie, să ne ferim de vorbirea cu femei, de vin mult şi de agonisirea de bani şi avere.

5. Spunea iarăşi Părintele Ioil:

– Odată am intrat în chilie la părintele pe când se ruga şi, când m-a văzut, mi-a spus: „Închină-te şi fă metanii că, iată, Maica Domnului este aici de faţă şi mi-a spus că de azi înainte ia în grija ei mânăstirea noastră!" Iar când eram obosit şi supărat de ispite, bătrânul mă mângâia cu aceste cuvinte: „Drăguţă, ai răbdare, fii în pace şi nu mai băga toate în seamă!" Când mă întorceam de la ascultare, mă îmbărbăta cu aceste cuvinte: „Frate Ioane, ţi-o fi foame, ţi-o fi sete, eşti obosit! Ai nădejde, că ne întăreşte Maica Domnului! Roagă-te puţin şi culcă-te, ca să putem merge la Utrenie!" Iar când greşeam câte ceva, îmi zicea cu glas blând: „Drăguţă, îmi dai voie să te ocărăsc puţin!" Era foarte apropiat de noi toţi. De aceea, în orice clipă îţi deschidea uşa şi inima sa şi puteai să-i spui totul, fără frică. Aşa era părintele Ioanichie! A murit în mare lipsă de cele pământeşti şi de mai înainte şi-a cunoscut ceasul sfârşitului.

6. Părintele Ioil le-a zis ucenicilor:

– Cea mai mare bucurie duhovnicească din anii tinereţii a fost când m-a adus Maica Domnului din lume în acest loc binecuvântat şi că am fost ucenic de chilie părintelui şi stareţului meu, Ioanichie Moroi. De la el am putut lua pildă de o adevărată viaţă călugărească. Multe lucruri bune m-a învăţat şi multe am văzut şi am auzit de la dânsul.

7. Pentru Sfânta Liturghie, aşa învăţa pe preoţi:

– Se cuvine preotului să se pregătească după tipic. Mai întâi trebuie să se mărturisească la duhovnicul lui şi să fie împăcat cu toată lumea. Apoi, să-şi facă rânduiala de rugăciune şi canonul, după tipic, cu toată evlavia şi cu mare frică de Dumnezeu. Când slujeşte la biserică, preotul trebuie să fie permanent în rugăciune, să aibă lacrimi în ochi şi să nu vorbească cu nimeni, că stă înaintea Domnului. Preotul, în sfântul altar, se roagă pentru toată lumea şi se află înaintea Preasfintei Treimi! Sfântul Ioan Gură de Aur zice că „preotul trebuie să se şi jertfească, iar nu numai să jertfească". Iar psalmistul zice: *Slujiţi Domnului cu frică şi vă bucuraţi Lui cu cutremur!* Este oprit cu desăvârşire să slujească cele sfinte preotul care este neîmpăcat cu aproapele şi nespovedit la duhovnic.

8. Iar credincioşilor le spunea:

– La Sfânta Liturghie trebuie să stăm ca înaintea tronului Preasfintei Treimi. Cu atenţie, cu mintea curată de grijile lumii şi cu mare frică de Dumnezeu, pentru că în timpul Sfintei Liturghii se jertfeşte Hristos pe Jertfelnic pentru mântuirea noastră! Mi-aduc aminte de un frate al părintelui Cleopa, anume monahul Gherasim, cu viaţă foarte aleasă, că, fiind bolnav,

cerea să-l aducă fraţii cu targa la biserică, numai să nu piardă Sfânta Liturghie. Odată i-am dat părintelui Gherasim să citească o carte de folos sufletesc şi, când mi-a adus-o înapoi, mi-a zis: „Cuvintele acestei cărţi mă vor judeca!"

9. Despre viaţa duhovnicească sub stăreţia Părintelui Cleopa spunea:

– În timpul stăreţiei părintelui Cleopa Ilie (1945–1949), Mânăstirea Sihăstria a progresat foarte mult duhovniceşte. Obştea a crescut până la 80 de părinţi şi fraţi, iar la biserică se făceau slujbele după rânduială, cu toată evlavia, cu cântări frumoase şi cu predică în fiecare sărbătoare. Predicile Părintelui Cleopa au umplut mânăstirea de fraţi şi de credincioşi. El a introdus citirea permanentă la Psaltire, în biserică, de către toată obştea, în frunte cu stareţul. Fiecare era rânduit să citească câte două ore, zi şi noapte, afară de orele de slujbă.

Tot el a introdus privegherile de toată noaptea la praznicele împărăteşti, ca la Sfântul Munte. Părintele Cleopa este un om cu darul lui Dumnezeu. El vorbeşte frumos şi singur împlineşte cu fapta ceea ce învaţă pe alţii. La toate este întâi. Şi la rugăciune, şi la biserică, şi la învăţătură, şi la post, şi la milostenie. Pentru aceasta este iubit şi ascultat de toţi, că vorbeşte şi cu cuvântul şi cu fapta. În timpul stăreţiei sale a fost multă pace şi linişte în mânăstirea noastră.

10. Apoi a mai zis:

– Viaţa duhovnicească în mânăstiri acum 40 de ani era mult mai sporită şi mai înaltă decât în zilele noastre. Atunci fiecare venea la mânăstire numai cu gândul să-şi plângă păcatele sale şi să slujească cu credinţă lui Dumnezeu, în smerenie şi supunere. Toţi făceau ascultare cu dragoste, se supuneau rânduielilor mânăstirii şi nimeni nu dorea nimic pentru sine, decât să-şi mântuiască sufletul. În zilele noastre, râvna, evlavia, credinţa şi ascultarea au slăbit. De aceea vin mai puţini la mânăstire şi nu au multă smerenie şi răbdare. Însă, cu darul lui Dumnezeu şi cu rugăciunile Maicii Domnului, avem nădejde.

11. Vorbind despre cei doi mari stareţi ai Mânăstirii Sihăstria, Protosinghelul Ioanichie Moroi şi Arhimandritul Cleopa Ilie, spunea:

– De la părintele Ioanichie Moroi, stareţul nostru al tuturor, a rămas în Sihăstria viaţa de obşte întemeiată de sfinţia sa, după exemplul său personal. La aceasta a ajutat foarte mult viaţa sa curată, de ascet, plină de dragoste pentru tot soborul. De la părintele Cleopa Ilie a rămas citirea neîntreruptă a Psaltirii în biserică, cuvântul său înţelept cu care ne învăţa pe toţi calea mântuirii şi dragostea sfinţiei sale, care a cucerit toate sufletele. Dacă îl avem pe sfinţia sa în mijlocul nostru, nu trebuie să mai avem noi grijă de altceva,

decât să facem cele ce ne învaţă. Dumnezeu este cu el şi noi vedem şi simţim acest lucru!

12. Şi apoi a adăugat:

– Cât timp am fost stareţ în Mânăstirii Sihăstria, m-am străduit din toată puterea să urmez pe înaintaşii mei, care m-au format şi m-au îndemnat la lucruri bune. Îmi dădeam silinţa să păstrez fără ştirbire tot ceea ce am moştenit de la cei doi mari stareţi. Cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu sfaturile părinţilor am dus zece ani această grea ascultare. În acest timp, obştea s-a mărit din nou până la 70 de vieţuitori, slujbele se menţineau întocmai, ca şi citirea Psaltirii, ascultările, posturile, masa de obşte şi celelalte. Nimeni nu-şi încuia chilia şi era mare încredere între noi. Atunci eram şi eu mai tânăr, aveam mare râvnă şi putere de lucru şi slujeam mânăstirea cu toată inima. Nu aveam nimic de ascuns şi fiecare făcea toate cu rugăciune, cu sfat şi binecuvântare. De aceea, în aceşti ani, Sihăstria a progresat atât duhovniceşte, cât şi material.

13. Monahilor, care veneau pe la el, le zicea:

– Principala virtute care a slăbit astăzi prin mânăstiri este dragostea, în care sunt cuprinse toate faptele bune. Dragostea în mânăstiri se întăreşte mai ales prin exemplul personal al bătrânilor. Nu-i destul să se spună tinerilor cuvinte de folos. Ei trebuie să vadă părinţi îmbunătăţiţi cu fapte bune, pe care să-i poată urma. În mânăstire trebuie să te străduieşti să faci toate din inimă, cu multă dragoste şi supunere. Apoi, să ierţi totul, ca să fii iertat şi tu şi să ai pace. Duhovnicii să poarte grijă de cei tineri şi să-i sfătuiască cu duhul blândeţii, cu multă răbdare şi bunătate. În mânăstirile în care se găsesc duhovnici buni, acolo vin tineri mai mulţi şi mai buni şi se bucură de o viaţă duhovnicească mai înaltă. Stareţii şi duhovnicii din mânăstiri trebuie să fie pildă pentru toţi prin viaţa lor. Numai aşa se poate îndrepta şi poate spori viaţa duhovnicească.

14. Altor părinţi le spunea:

– Cel mai mult putem spori duhovniceşte, numai prin biserică şi prin sfânta rugăciune. Biserica este inima şi sufletul unei mânăstiri! Este corabia mântuirii noastre. Şi, precum omul fără inimă moare, tot aşa călugării şi credincioşii, fără biserică, fără participarea la sfintele slujbe mor, se răcesc în credinţă şi sunt robiţi de patimi. Mergerea la biserică, participarea la cele şapte Laude şi mai ales la Sfânta Liturghie, zilnic, este izvorul tuturor faptelor bune. Eu, cât puteam, niciodată nu lipseam de la biserică, ziua şi noaptea. Mergeam pe drumuri pentru folosul mânăstirii, mai ales ca stareţ, dar unde ajungeam sau când mă întorceam, întâi intram în biserică să ascult slujba, apoi mă duceam la chilie. Şi mi-a ajutat întotdeauna Dumnezeu!

15. Iar despre Sfânta Spovedanie şi Sfânta Împărtăşanie zicea:

– Aceste două Sfinte Taine formează piatra fundamentală, temelia vieţii duhovniceşti în mânăstiri. Fără duhovnici buni şi fără spovedanie deasă a întregului sobor, chiar săptămânal, nici fraţii, nici călugării din mânăstiri nu pot spori, nu se pot forma duhovniceşte. Prin deasa spovedanie a gândurilor se strică cuibul vrăjmaşului, care se luptă asupra noastră, şi păcatul nu poate prinde rădăcină. Iar Sfânta Împărtăşanie, primită cu multă pregătire, cu post şi rugăciune, după sfatul duhovnicului, aduce omului iertare de păcate, harul mântuirii, bucurie şi multă nădejde.

La noi la Sihăstria, pe timpul stareţului nostru Ioanichie, ne spovedeam în fiecare zi, seara. Sau, cel mai rar, la câteva zile. În timpul părintelui Cleopa, spovedania se făcea, ca şi acum, o dată pe săptămână, vinerea. Sfânta Împărtăşanie se dădea o dată pe săptămână, pentru schimnici şi bolnavi; iar pentru ceilalţi, la trei săptămâni sau, cel mai rar, o dată pe lună, după sfatul Sfântului Ioan Gură de Aur din *Mărgăritare* şi din *Împărţire de grâu*". Prin Sfânta Împărtăşanie primim pe Domnul nostru Iisus Hristos în sufletul nostru. Să dorim, deci, din toată inima, Preacuratele Taine, că ce binefacere mai mare, care dar mai preţios şi ce dragoste mai fierbinte s-ar putea asemăna cu aceste dumnezeieşti daruri?

16. Apoi a continuat:

Unitatea este rod al dragostei, iar dragostea şi armonia se întăresc în mânăstire prin cele ce am spus până acum, adică prin participarea regulată la slujbele zilnice ale bisericii, prin deasa spovedanie şi Sfânta Împărtăşanie. Apoi nimeni să nu ţină minte răul şi fiecare să se considere mai mic decât fratele său. Ava Dorotei spune că atâta vreme cât avem încredere unii în alţii şi se păstrează dragostea, există unitate şi armonie în obşte; iar când nu este încredere, încep bănuielile şi tulburările în mânăstire.

17. În mânăstiri, fraţii se bucură că au fost chemaţi de Hristos din noianul păcatelor, al ispitelor şi al tuturor influenţelor rele ce vin de la diavoli. Aici au ajuns la limanul mântuirii. Aici se află în corabie împreună cu Hristos şi pot cel mai uşor să crească şi să se desăvârşească pe calea mântuirii. Rugăciunea permanentă, postul, spovedania, Sfânta Împărtăşanie, smerenia, citirea cărţilor sfinte, ascultarea necondiţionată şi răbdarea sunt cele mai importante fapte bune care îi ajută să urce spre Hristos. Însă exemplul personal al stareţului şi al duhovnicilor îi îndeamnă cel mai mult să se lupte şi să-i ajungă din urmă.

Am citit într-un manuscris vechi că Sfinţii Părinţi recomandau douăsprezece porunci fraţilor şi călugărilor din mânăstiri pentru a se mântui. Să le citesc pe rând:

a. Nu avea prietenie cu femeie, ca să nu arzi de focul ei;

b. Nu avea dragoste spre copii tineri, ca să nu cazi în laţul diavolului;

c. Nu avea prietenie cu mai-marele tău, ci te supune şi ascultă porunca lui, iar după faptele lui rele nu face;

d. Nu ieşi adeseori în lume, nici să zici în tine că ai ochiul sufletului curat, că foarte curând îl vei face pe el necurat;

e. Nu bea vin cu dulceaţă întru beţie, ca să nu cazi în urâciunea lui Dumnezeu;

f. Nu mânca de trei ori pe zi, ca să nu se întărească trupul tău şi se va scula cu război tare asupra ta;

g. Nu închide celui străin uşa ta, ca să nu-ţi închidă şi Dumnezeu ţie uşa Sa, căci *cu ce măsură veţi măsura, vi se va măsura vouă*, zice Domnul;

h. Cercetează pe cel bolnav şi neputincios, ca să te cerceteze şi pe tine Dumnezeu cu darul şi cu mila Sa;

i. Nu dormi mult, ci fii treaz şi te roagă lui Dumnezeu, ca să poţi scăpa de laţurile vrăjmaşului;

j. Slujbele sfintei biserici păzeşte-le cu mare osârdie, că zice Domnul: *Pe cel ce Mă preamăreşte pe Mine şi Eu îl voi preamări pe el;*

k. Păzeşte întru curăţie şi sfinţenie trupul tău şi orice vei cere de la Dumnezeu în curând vei lua;

l. Nu cerca să ai ceva mai mult decât îţi trebuie, ci toate să-ţi fie măsurate cu măsură, după trebuinţă[9].

Aceste porunci de le vom păzi, părinţilor, ne vom mântui în Domnul!

18. Spunea odată un mare ierarh ortodox: „Daţi-mi duhovnici buni şi voi schimba faţa lumii!" Duhovnicul este sufletul unei mânăstiri. Un duhovnic bun se formează după multă nevoinţă şi osteneală şi este un vas ales al Duhului Sfânt. În el se odihneşte harul lui Dumnezeu mai mult ca în ceilalţi creştini. Duhovnicul trebuie să se roage mai mult ca ceilalţi călugări, să fie întâi la biserică, la ascultare, la post, la milostenie şi la toată fapta bună. El trebuie să cunoască foarte bine Sfânta Scriptură, Sfintele Canoane şi învăţăturile Sfinţilor Părinţi, ca să poată învăţa şi vindeca pe oricine vine la dânsul. El trebuie să unească cu multă înţelepciune şi dreaptă socoteală scumpătatea cu iconomia, asprimea cu blândeţea, canonul cu iertarea. Altfel, ori se osândeşte pe sine, ori aruncă în osândă pe fiii săi duhovniceşti.

[9] Pateric, mss. nr. 1, fila 268, Biblioteca Episcopiei Romanului

Duhovnicia este un mare dar al lui Dumnezeu. Eu întotdeauna m-am temut de duhovnicie mai mult decât de Sfânta Liturghie şi cu mare grijă am primit la spovedanie. Dar, dacă suntem sub ascultare şi ne rugăm mai mult, avem nădejde.

19. Zicea odată Părintele Ioil către ucenicul său:

– Astăzi nu mai avem duhovnici devotaţi şi iluminaţi de Duhul Sfânt, pentru că a slăbit credinţa şi dragostea noastră către Dumnezeu. Şi acolo unde nu se află credinţă multă şi dragoste fierbinte pentru Hristos, nu poate exista nici viaţă duhovnicească.

20. Zicea bătrânul şi aceasta:

– Stareţul unei mânăstiri îl reprezintă pe Hristos. El lucrează în numele lui Hristos şi al ierarhului respectiv. Deci, cum a lucrat Domnul pe pământ, aşa trebuie să lucreze şi stareţul. Adică să fie om al rugăciunii, să iubească până la jertfă pe Hristos, Biserica, pe fiii săi duhovniceşti, pe săraci şi pe toţi oamenii. Să iubească postul, tăcerea, citirea sfintelor cărţi, slujbele din biserică, ascultarea, spovedania şi să fie smerit.

Ca începător al obştii, stareţul trebuie să fie un exemplu viu pentru ceilalţi. Nici prea aspru, nici prea iertător, nici prea legat de cele pământeşti, nici nepăsător; ci să împace, după Sfânta Evanghelie, pe Marta cu Maria. Călugării sunt datori să se roage permanent pentru stareţul lor, ca să-l lumineze Dumnezeu şi atunci toate vor fi bune şi în pace.

21. Pentru înnoirea vieţii duhovniceşti, spunea:

– Viaţa duhovnicească nu se poate reînnoi decât prin multă rugăciune, prin duhovnici buni, prin părăsirea grijilor pământeşti şi prin mare nevoinţă pentru cele duhovniceşti, cerând harul şi mila lui Dumnezeu. Însă acolo unde stăpânesc patimi ca: mândria, dezbinarea, grija vieţii pământeşti, traiul bun şi odihna, nimic nu se poate înnoi, până nu se taie rădăcinile păcatelor. Apoi, nu se poate reînnoi viaţa duhovnicească fără cuvânt de învăţătură, care să iasă din inimă şi să meargă la inimă. Dar să avem nădejde, părinţilor.

22. Zis-a iarăşi:

– Oamenii în ziua de azi nu se mai pot ruga cu răbdare şi stăruinţă, pentru că zice o cântare bisericească: „grija vieţii m-a scos afară din rai". Ne-am amăgit cu grijile cele trecătoare şi cu lăcomia de a aduna mult, de a mânca mult, de a trăi după trup şi nu mai avem răbdare la rugăciune, pentru că ni s-au stins duhul şi căldura inimii şi suntem foarte risipiţi şi împrăştiaţi cu mintea la cele pământeşti.

Apoi nu ne mai rugăm cu stăruinţă şi cu lacrimi, pentru că uităm de ceasul morţii şi al judecăţii, uităm de cele ce am făgăduit la călugărie şi la

botez. Uităm încă de cei bolnavi, care zac în grele suferinţe. Cât n-ar dori aceia să fie în locul nostru şi să se roage cu lacrimi ziua şi noaptea, numai să fie sănătoşi! Să ne rugăm mai mult, fie şi din silă, pentru că Duhul Sfânt ne încălzeşte inima.

23. Apoi a mai adăugat:

– Dacă cugetăm mereu la moarte şi la judecată, dacă cercetăm pe cei bolnavi, dacă citim mai mult pe Sfinţii Părinţi şi Sfânta Scriptură, atunci începem să ne rugăm mai mult, ne îndulcim de darul rugăciunii, ne cercetează darul lacrimilor şi sporesc în noi credinţa şi râvna rugăciunii. Apoi să nu neglijăm puterea postului, că, fără post, nu ne putem ruga, şi să nu lipsim de la slujbele bisericii, mai ales de la Sfânta Liturghie, afară de boală sau ascultare.

Eu am fost foarte legat de slujbele bisericii. Acestea m-au ţinut aproape de Dumnezeu cel mai mult. Când eram la ascultări sau pe drum, ziceam mereu rugăciunea „Doamne, Iisuse...", iar la chilie cel mai mult am citit Psaltirea şi Ceaslovul. Fiecare să citească acele cărţi care îl hrănesc şi îl folosesc mai mult. Fiecare să se roage cum îl îndeamnă cugetul şi duhovnicul, dar slujbele din biserică să nu le lase niciodată. Să ne gândim la cuvântul psalmistului, care zice: „Cu duhul arzând, Domnului slujind!" Iar când nu ne putem ruga mai mult, să facem metanii, să citim ceva de folos, să cercetăm pe bolnavi, să odihnim pe fraţi, să facem milostenie şi vom avea aceeaşi plată.

24. Zicea părintele către fiii săi duhovniceşti:

– De ispitele trupeşti scăpăm numai prin deasa spovedanie, prin post şi rugăciune. Nu este altă cale. Apoi să ocolim locul şi persoanele care ne smintesc, să fugim de vin şi odihnă şi să nu osândim pe nimeni. Aşa să facem în toate necazurile vieţii. Să ne rugăm mai mult, mai ales noaptea, cu post şi metanii, să cerem sfatul duhovnicului, să citim cărţi sfinte şi ne uşurăm. Numai să nu întreţinem în noi războiul prin gânduri şi imaginaţii necurate.

25. Citim la înţeleptul Solomon*: Omul înţelept se fereşte de primejdie, iar nebunul cade într-însa*. Iar Sfântul Ioan Scărarul zice: „Prinţul iadului este Lucifer, iar prinţul patimilor este lăcomia pântecelui". Rugăciunea şi postul sunt cele două arme prin care scăpăm de desfrânare. Pocăinţa, rugăciunea stăruitoare şi mila lui Dumnezeu alungă de la om patima desfrânării şi ne întăresc în lupta cea duhovnicească.

Să vă citesc aici un scurt cuvânt al Sfântului Ioan Gură de Aur, găsit într-un manuscris vechi: „Fericită este cetatea care de împăraţi dreptcredincioşi se împărăţeşte, şi mânăstirea care de cei înfrânaţi şi iscusiţi se rânduieşte, şi corabia care de cei iscusiţi se cârmuieşte! Vai cetăţii, care de împăraţi păgâni

se împărăţeşte şi mânăstirii, care de cei lacomi şi mândri se rânduieşte, şi corabiei, care de cei neiscusiţi se cârmuieşte. Că cetatea şi ţările se pradă, şi mânăstirea se pustieşte, şi corabia se sfărâmă! Vai iubitorilor de argint şi beţivilor şi desfrânaţilor şi celor ce osândesc pe alţii. Vai pierzătorilor şi ucigaşilor şi celor ce învrăjbesc. Vai tuturor celor ce de poruncile Domnului nu se îngrijesc şi nu bagă seamă de a lor mântuire. Că pentru unii ca aceştia s-a zis că *mai bine ar fi fost lor dacă nu s-ar fi născut!*"[10]

26. Ucenicilor mei le amintesc sfatul bătrânului din Pateric, care a fost întrebat de un călugăr cum să se mântuiască. Bătrânul i-a răspuns: „Să faci în fiecare zi ceea ce ai făcut în prima zi când ai venit în mânăstire!" Îndemn apoi pe ucenicii mei să aibă multă răbdare, să fie ascultători şi supuşi, să urmeze exemplul şi sfaturile bătrânilor, să nu lipsească de la biserică, să se mărturisească cât mai curat şi des, să-şi facă canonul şi rugăciunile rânduite la chilie, să fugă de vin mult şi de prietenia cu femei şi să se hrănească cu citirea sfintelor cărţi.

27. La fel şi fiilor mei duhovniceşti din sate şi oraşe, le doresc mai multă râvnă la biserică, la rugăciune, la milostenie, la toată fapta cea bună. Să nu uite ca în fiecare post să se spovedească, să asculte de duhovnici şi de mai-marii lor şi să fugă ca de moarte de beţie şi desfrânare, de uciderea de copii şi de secte. De mă vor asculta şi vor urma lui Hristos, nădăjduiesc să se mântuiască şi ei şi să mă mântuiesc şi eu cu rugăciunile lor.

28. Iar pentru adevărata pocăinţă, zicea:

– Să ne spovedim păcatele, să nu le mai săvârşim şi să ne căim toată viaţa pentru ele. Aceasta este adevărata pocăinţă. În manuscrisul de care am amintit aici, am găsit că pocăinţa are şapte trepte, şi anume: „Printr-aceste lucruri se face iertare păcatelor celui ce se pocăieşte:

Întâi este pocăinţa, ca să nu mai greşească de atunci.

A doua este a plânge pentru păcate cu lacrimi, iar nu pentru lucruri pământeşti.

A treia este milostenia, adică a da săracilor în taină, fără mărire deşartă şi cu dragoste.

A patra este a ierta greşelile celor ce au greşit. De-ţi va greşi ţie cineva, iartă-l şi nu da rău pentru rău.

A cincea este a avea dragoste pentru toţi, către cei mici şi către cei mari, către cei ce te iubesc şi către cei ce te ocărăsc.

A şasea este smerenia, că aceasta iartă tot păcatul.

---

[10] Pateric, mss. ., op. cit., p. 68-70

A şaptea este a nu osândi pe nimeni".

29. Iarăşi a adăugat despre secte:

– Sectele sunt un semn apocaliptic văzut, din zilele noastre. Un semn al neascultării şi mândriei, care ucide şi amăgeşte pe mulţi. Sectele sînt smintelile Bisericii lui Hristos din vremea noastră. Noi, călugării, nu putem face altceva decât să ne rugăm lui Dumnezeu pentru apărarea dreptei credinţe şi să dovedim cu viaţa şi faptele noastre că noi suntem fiii Bisericii lui Hristos, care păzim adevărata credinţă. Apoi suntem datori să cunoaştem bine dogmele ortodoxe şi Sfânta Scriptură, ca să putem lămuri şi sfătui la adevărata credinţă pe cei ce vin să ne întrebe.

30. I-a spus ucenicului său:

– Părinte, să facem tot ce putem ca să nu ne pierdem sufletul, că atunci toate vor fi în zadar. Faceţi tot ce puteţi, tot ce credeţi că este bun, spre slava lui Dumnezeu şi folosul oamenilor, că mai târziu nu veţi mai putea. Apoi să aşteptăm mila lui Dumnezeu şi să nu ne pierdem nădejdea. Sunt atâţia credincioşi care se roagă lui Dumnezeu pentru noi şi cred că ne va milui Hristos pentru rugăciunile lor.

Dumnezeu şi Maica Domnului să ne binecuvânteze pe toţi, şi în veacul acesta şi în cel ce va să fie!

ARHIMANDRITUL DOMETIE TRIHENEA
Chilia Sfântul Ipatie-Muntele Athos
(1909-1986)

a. Viaţa

Acest preacuvios părinte era de loc din comuna Tilişca-Sibiu, născut din părinţi binecredincioşi, vestiţi crescători de oi. Fiind dăruit de mama sa lui Dumnezeu şi Maicii Domnului, în anul 1922, când avea numai 13 ani, s-a dus împreună cu alt tânăr în Muntele Athos şi s-au aşezat la chilia românească Sfântul Ipatie.

Râvna fierbinte pentru Hristos şi buna rânduială atonită de aici, cu părinţi români foarte nevoitori, l-au îndemnat pe tânărul Dumitru să rămână definitiv în Sfântul Munte. Nu după mult timp a deprins rânduiala sfintelor slujbe, muzica psaltică, tăierea voii şi celelalte fapte bune, plăcute lui Hristos.

Răposând bătrânii de la chilia Sfântul Ipatie, monahul Dometie a fost hirotonit preot în anul 1937, apoi a fost numit superior la această chilie, continuând aceeaşi bună rânduială şi nevoinţă a înaintaşilor săi.

În anul 1965 este făcut arhimandrit şi numit stareţ al Mânăstirii Zografu, zidită de Ştefan cel Mare şi Sfânt, pe care a povăţuit-o aproape 10 ani, contribuind mult la înnoirea ei.

Retrăgându-se iarăşi la chilia Sfântul Ipatie, Arhimandritul Dometie s-a nevoit încă 10 ani în rugăciune şi osteneală. Apoi, împărtăşindu-se cu Trupul şi Sângele Domnului, şi-a dat sufletul cu pace în mâinile lui Hristos, în anul 1986.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Povestea Părinte Dometie:

– Acum 60 de ani se nevoiau în Muntele Athos 700 de călugări români. Astăzi abia mai vieţuiesc în Athos 60–70 de călugări, din care o bună parte sunt bătrâni.

2. Iarăşi zicea:

– Deşi aici în Muntele Athos n-am avut o mânăstire a noastră în care să se laude Dumnezeu în grai românesc, totuşi călugării români sunt consideraţi pe drept cuvânt dintre cei mai evlavioşi, mai smeriţi şi iubitori de linişte şi nevoinţă. Iată câţiva dintre monahii români atoniţi îmbunătăţiţi: Ieroschimonahul Nifon Ionescu, ctitorul Schitului Românesc Prodromul († 1901); Schimonahul Nectarie Creţu († 1898), cel mai mare protopsalt atonit din secolul trecut, numit şi „privighetoarea Athosului" sau „al doilea Cucuzel"; Cuviosul Avxentie (sec. XIX), mare sihastru sub vârful Atonului, şi monahul Vitalie († 1945).

Dintre duhovnicii români atoniţi, amintesc pe Ieromonahii Gherasim Sperchez, Ilie Vulpe, Antipa Dinescu, Macarie Untan şi alţii. Iar dintre călugării români mai sporiţi, amintesc doar pe: Ignatie de la Schitul Iviru; Isaia şi Teofilact de la Cherasa; Ghenadie de la chilia Vigla–Prodromul; Visarion şi Gherasim de la Sfântul Ipatie; Ilarion de la Calimiţa; Arsenie de la Xeropotamu şi alţii.

3. Pentru slăbirea vieţii duhovniceşti, a zis:

– Suntem călugări din veacul XX şi, odată cu schimbarea lumii, în general, s-au schimbat toate, a slăbit şi viaţa duhovnicească din mânăstiri, s-au împuţinat şi călugării, a slăbit credinţa în Dumnezeu, dragostea, viaţa de rugăciune şi râvna pentru jertfă. Căci călugăria este mai întâi o jertfă totală de sine. Astăzi sunt puţini eroi, puţini sfinţi, pentru că au slăbit credinţa şi jertfa.

Apoi trebuie să recunoaştem că şi aici, în Athos, nu se pogoară nimeni din cer; ci toţi vin din învălmăşeala lumii şi nu are cine să-i crească, să-i

formeze duhovniceşte, ca să se ridice la măsura părinţilor noştri, pentru că nu mai sunt duhovnici iscusiţi nicăieri. Pe călugării buni îi dau duhovnicii buni!

4. Despre înnoirea duhovnicească a monahismului a zis:

- Monahismul ortodox, în general, şi mai ales cel atonit, a mai fost în decădere, dar niciodată ca acum. În trecut, slăbirea monahismului venea din motive din afară, precum războaie, ocupaţii străine, prigoane, erezii şi altele. Acum, însă, slăbirea monahismului vine dinăuntru, din pricina slăbirii credinţei, a dragostei şi râvnei noastre pentru Hristos, ceea ce este mult mai greu şi cu anevoie de vindecat.

5. Apoi a adăugat:

- În Athos ar fi fost cu putinţă să se menţină şi să se înnoiască viaţa duhovnicească, dacă nu s-ar fi stricat legea şi vechea rânduială a Sfântului Munte. Înainte Sfântul Munte era autonom, se conducea singur din interior şi nici un stat de pe glob nu se putea atinge de el. Dar acum este condus de legile civile din afară şi nu mai are independenţă, nici nu mai poate intra oricine aici. De aceea, încet-încet, puterile întunericului îl vor reduce la tăcere şi la nimicire. Ştiu şi la ce număr de vieţuitori va ajunge în viitor Sfântul Munte. În cele din urmă vor rămâne foarte puţini monahi, dar vor fi ca sarea în bucate.

6. Şi iarăşi a spus:

- Îndreptarea şi reînnoirea monahismului încep tot din interior. Dacă monahii vor părăsi pricinile care i-au adus în această stare de decadenţă; dacă mânăstirile vor avea din nou duhovnici buni; dacă ne vom întoarce iarăşi la cele duhovniceşti, adică la biserică şi rugăciune cât mai multă, la dragoste şi ascultare, la sărăcie şi viaţă cât mai curată şi dacă vom părăsi grijile lumeşti, materia, traiul bun şi voile noastre, atunci monahismul va fi din nou salvat, viaţa duhovnicească se va înnoi şi noi vom fi iarăşi ca nişte făclii în sfeşnic pentru toată lumea!

7. Zicea şi aceasta:

- Dacă se vor pleca sub ascultare cu smerenie şi vor avea îndemnuri duhovniceşti de la duhovnici şi bărbaţi încercaţi, pot să aducă roadă multă prin temerea de Dumnezeu.

8. Zice Domnul nostru Iisus Hristos: *Întru aceasta vor cunoaşte oamenii că sunteţi ucenicii Mei, de veţi avea dragoste între voi* (Ioan 13, 35). De dragoste şi de frica lui Dumnezeu este nevoie mai întâi, prin care oricine se îndepărtează de la rău.

9. Despre Schitul Românesc Prodromul, spunea:

- Schitul Prodromul are nevoie mai întâi de unitate duhovnicească, în simplitate şi dragoste de obşte. Apoi să ţină bună rânduială cu Sfânta Lavră de

care depinde şi să nu facă monahii între ei regionalism, care-i mai rău decât eresul.

10. Călugării şi mânăstirile să caute cu scumpătate şi evlavie trecutul luminos al înaintaşilor noştri, Vieţile Sfinţilor şi cuvintele de învăţătură ale părinţilor, vetrele mânăstirilor şi schiturilor noastre şi este de ajuns. Nu avem decât o singură cale de urmat: să mergem pe urmele lui Hristos şi să trăim Evanghelia lui Hristos! Să mângâiem poporul lui Dumnezeu şi să fim tuturor făclie aprinsă în sfeşnic. Altfel nu ne putem mântui nici pe noi, nici pe alţii. „Prin tine vine mântuirea, Israele, şi prin tine, pieirea!"

11. Fiilor săi duhovniceşti le spunea:

- Vă amintesc cântarea ce se cântă în biserică: „Iubiţi pe Dumnezeu şi va fi viu sufletul vostru; nimic să nu cinstiţi mai mult decât dragostea Lui...".

12. Altor ucenici le spunea:

- Împlinirea poruncilor dumnezeieşti, mărturisirea curată a tuturor păcatelor sub epitrahilul duhovnicului, fără nici un gând ascuns în inimă, şi împărtăşirea cu Trupul şi Sângele Domnului, cu lacrimi umile, care sigilează rugăciunea primită la cer.

Miluieşte-ne pe noi, Stăpâne, Dumnezeul tuturor, şi cercetează-ne! Ridică mâna Ta peste neamurile străine, ca să vadă puterea Ta (Isus Sirah 36, 3). Binecuvântează, Doamne, Ţara Românească, ziditoare cam peste tot de biserici şi ctitorii mânăstireşti, cu veşmântul arhieriei şi preoţiei, prin bunătatea şi măreţia Ta. Pe călugări îi îmbracă în hlamida smereniei, prin care ei vor trece toate cursele cele rele ale vrăjmaşului, iar pe binecredincioşii creştini îmbracă-i în bucuria mântuirii! *Şi de vor fi păcatele voastre ca roşeala, ca zăpada le voi albi; şi de vor fi ca păcura, ca lâna albă le voi face. Şi de veţi vrea şi Mă veţi asculta, bunătăţile pământului veţi mânca* (Isaia 1, 18-19).

13. La urmă a zis:

- O, popor binecredincios! Nu ştiu ce să admir întru tine! Iubirea de Dumnezeu, râvna pentru biserică, îndurarea, dărnicia, evlavia sau iubirea de străini? Căci cu acestea am îmblânzit hoardele năvălitoare ale popoarelor păgâne, care râvneau la bunurile ţării noastre. De aceea cred că nu există sub soare alt popor mai milostiv şi răbdător decât poporul român.

Şi acum, iubiţilor, de binevoiţi, primiţi de la mine aceste cuvinte ca pe nişte smaralde şi rubinuri, iar pe ale mele răutăţi, binevoiţi a le considera ca pe nişte bunătăţi, că numai aşa ne putem mântui noi toţi. Amin.

PROTOSINGHELUL EMILIAN OLARU
Mânăstirea Slatina
(1912-1987)

Evlaviosul Protosinghel Emilian Olaru s-a născut în judeţul Botoşani, într-o familie de ţărani credincioşi, care l-au crescut în frică de Dumnezeu. Dorind din tinereţe să-şi închine viaţa lui Hristos, a intrat în obştea Mânăstirii Slatina-Suceava, când avea peste 20 de ani, unde a fost şi tuns în cinul monahal.

Fiind foarte smerit, blând şi ascultător, după câţiva ani de nevoinţă a fost hirotonit diacon şi mai pe urmă preot şi săvârşea zilnic Sfânta şi dumnezeiasca Liturghie, împreună cu cele şapte Laude. Apoi a devenit duhovnic al obştii Mânăstirii Slatina, mărturisind, atât călugări, cât şi credincioşi.

În anul 1949, Arhimandritul Cleopa Ilie cu 30 de călugări, fiind trimis de la Mânăstirea Sihăstria la Mânăstirea Slatina, s-a creat o obşte nouă de peste 80 de călugări tineri, între care se număra şi Protosinghelul Emilian.

Ajungând duhovnic iscusit, părintele Emilian era înconjurat de mulţi fii duhovniceşti, pe care îi povăţuia cu toată evlavia pe calea mântuirii. Apoi a fost câţiva ani stareţ, după plecarea Arhimandritului Cleopa.

În anul 1959, transformându-se Slatina în mânăstire de călugăriţe, Protosinghelul Emilian a rămas duhovnicul întregii obşti până la sfârşitul vieţii sale. Nevoinţa sa, pe care o săvârşea în taină era îndeosebi neîncetata rugăciune, la care adăuga desăvârşita ascultare, blândeţea, milostenia, neosândirea, bunătatea, tăcerea şi râvna sa mare pentru sfintele slujbe.

Ajungând la vârsta de 75 ani şi fiind pregătit pentru cele veşnice, şi-a binecuvântat ucenicii, apoi şi-a dat sufletul în mâinile Domnului, fiind multă vreme plâns de fiii săi sufleteşti.

IEROMONAHUL DAMASCHIN SCHIPOR
Mânăstirea Putna
(1908-1988)

Acest smerit ieromonah era din satul Laura, Vicovul de Sus-Suceava, fiind crescut în frică de Dumnezeu. La vârsta de 28 de ani intră în obştea Mânăstirii Putna şi în anul 1939 este tuns în monahism, primind numele de Damaschin. În anul 1948 este hirotonit ieromonah şi slujeşte Sfânta Liturghie aproape zilnic în biserica acestei mânăstiri, timp de 40 de ani.

Niciodată nu lipsea de la sfintele slujbe, ci venea cel dintâi în casa Domnului şi ieşea cel mai de pe urmă. Avea chipul blând, senin şi era foarte milostiv. Citea Psaltirea în fiecare zi, pe care o ştia pe de rost, şi săvârşea în taină rugăciunea inimii. Îi iubea pe toţi şi era iubit de toţi: de călugări, credincioşi, copii şi animale.

Era întotdeauna liniştit, blând, smerit, împăcat cu sine, cu lumea şi cu Dumnezeu. De aceea îl căutau adeseori credincioşii şi îi cereau cuvânt de folos.

Sosindu-i ceasul morţii, s-a săvârşit cu pace într-o zi de Duminică dimineaţa, la 11 septembrie, 1988.

SCHIMONAHIA VERA PREOTU
Mânăstirea Eleon-Ierusalim
(1876-1988)

a. Viaţa

Maica Vera Preotu a fost una dintre cele mai vrednice călugăriţe romance care s-au nevoit de-a lungul secolelor în Ţara Sfântă. Era fiică de preot din oraşul Chişinău-Basarabia, născută în anul 1876.

Când avea 16 ani, s-a dus să se închine la Mormântul Domnului cu mai mulţi credincioşi. Apoi a rămas acolo şi a intrat în obştea unei mânăstiri ruseşti de călugăriţe, din localitatea Ain Karem, unde s-a născut Sfântul Ioan Botezătorul.

Aici a primit tunderea monahală şi s-a nevoit peste 60 de ani, făcând ascultare şi rugându-se lui Dumnezeu ziua şi noaptea, departe de ţara natală, dar aproape de Hristos, Mântuitorul lumii.

În fiecare dimineaţă când se scula, făcea cinci cruci şi cinci închinăciuni, în numele celor 5 răni ale Domnului - două pentru sfintele Lui mâini, două pentru sfintele picioare, una pentru sfânta coastă - şi zicea această rugăciune: „Preasfântă Treime, ai milă de mine, păcătoasa! Preasfântă Treime, ajută-mi!" Şi ia ajutat Dumnezeu întotdeauna!

Ajungând la vârsta de peste 78 de ani, s-a stabilit în Mânăstirea Eleon, de pe Muntele Măslinilor, unde se nevoia în plăcere de Dumnezeu împreună cu alte zece călugăriţe romance din Ţara Sfântă, participând regulat în sărbători la Sfânta Liturghie, care se săvârşea noaptea la Mormântul Domnului.

De asemenea mergea regulat în toate nopţile spre duminici şi sărbători să privegheze de seara până dimineaţa în răsăritul soarelui, când o însoţea două călugăriţe mai tinere.

În anul 1972, îmbolnăvindu-se de ochi, a fost dusă la spital. Atunci maica Vera s-a rugat Mântuitorului, promiţând că, de o va vindeca de boală, va merge regulat Duminica la Mormântul Domnului, să privegheze toată noaptea.

Fiind vindecată în chip minunat şi redobândind vederea ochilor, ani de zile era adusă sâmbătă seara să privegheze până dimineaţa lângă Mormântul dătător de viaţă al Mântuitorului Hristos. Apoi, ajungând la vârsta de peste 100 de ani şi nemaiputând veni la Mormântul Domnului, se ruga ziua şi noaptea la bolniţa Mânăstirii Eleon, fiind îngrijită de călugăriţele române din această mânăstire.

În primăvara anului 1988, când maica Vera împlinise 112 ani de viaţă şi 96 de ani de nevoinţă duhovnicească în Ţara Sfântă, Iisus Hristos, Mântuitorul lumii, a dezlegat-o cu pace de legăturile fireşti ale trupului şi a aşezat-o la loc de odihnă, în ceata sfintelor femei purtătoare de mir.

Cuvioasa maica noastră Vera a fost cu adevărat o mironosiţă şi rugătoare a neamului românesc, care s-a rugat pentru noi, ca o făclie nestinsă, aproape un secol, mijlocind la Hristos Cel înviat pentru mântuirea lumii.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Spunea către câţiva părinţi:

– Părinţilor, am apucat patru patriarhi la Ierusalim: Gherasim, care a dat binecuvântarea de s-a făcut Mânăstirea Eleon, în 1875; Damianos, Timotei şi Benedict, actualul patriarh.

2. Altădată vorbea despre viaţa duhovnicească de la Mormântul Domnului şi despre mânăstirile din Ţara Sfântă:

– Înainte în Ţara Sfântă erau călugări mulţi, duhovnici renumiţi, slujbe foarte frumoase, pustnici mari pe Valea Iordanului şi prin peşteri, pelerini nenumăraţi din toate ţările creştine şi multă bucurie sufletească!

3. Apoi a adăugat:

–Astăzi au rămas peste tot puţini călugări şi preoţi. Aproape nici nu mai are cine sluji şi cânta! Se apropie sfârşitul lumii! Acum, „eul" şi „banii". Acum stăpânesc mândria şi iubirea de argint, părinţilor!

4. Unui părinte i-a spus:

– Părinte, să ţii sfânta credinţă cu tărie, aşa cum ai apucat-o de la părinţi, şi să te rogi. Când te scoli şi când te culci, să te rogi aşa, de trei ori: „Preasfântă Treime, Ţie Îţi dau sufletul şi trupul meu. Fă, Tu, cum ştii, numai să mă mântuieşti!" Eu aşa mă rog întotdeauna, ziua şi noaptea. Nu zic multe cuvinte, şi Dumnezeu are milă şi de mine, păcătoasa!

5. La urmă a zis:

– Acum, părinte, nu mai ai de la cine cere sfat, că nu mai sunt povăţuitori, cum erau pe vremuri. Acum, fiecare să ne rugăm lui Dumnezeu cum putem, să citim Sfânta Scriptură şi pe Sfinţii Părinţi şi să facem cum credem că este mai plăcut Lui, că s-a apropiat vremea de pe urmă. De aceea, fiecare să ia aminte de sine să nu cadă, că nu are cine-l mai scula!

IEROSCHIMONAHUL PAISIE OLARU
Mânăstirea Sihăstria
(1897–1990)

a. Viaţa

Blândul şi smeritul duhovnic, Ieroschimonahul Paisie Olaru, părintele nostru duhovnicesc şi ales povăţuitor către Hristos al multor suflete – călugări şi mireni –, s-a născut la 20 iunie, 1897, în satul Stroieşti, comuna Lunca, judeţul Botoşani, primind la botez numele de Petru. Părinţii săi, Ioan şi Ecaterina, erau oameni săraci, dar cu multă evlavie şi frică de Dumnezeu, dând celor cinci copii ai lor o bună creştere duhovnicească. Tatăl său era pădurar, iar mama sa, casnică. După ce face şcoala primară, merge la armată şi ia parte la primul război mondial.

Fiind de mic ales de Dumnezeu pentru viaţa monahală, în anul 1921 a intrat în obştea Schitului Cozancea–Botoşani, unde se nevoieşte ca un adevărat sihastru aproape 30 de ani. În anul 1922, la 9 iunie, a fost tuns în monahism ca schimonah, primind numele de Paisie.

După câţiva ani de ascultare, se retrage la linişte în pădurea de alături. Aici îşi face o mică chilie cu paraclis de lemn şi duce viaţă pustnicească mulţi ani, crescând câţiva ucenici aleşi, printre care şi pe Arhimandritul Cleopa Ilie, cu toţi fraţii lui. Nevoinţa lui era aceasta: practica rugăciunea lui Iisus, iar noaptea citea la Psaltire; postea zilnic până seara, îngrijea de părinţii bolnavi din mânăstire şi nu lipsea niciodată de la slujbele bisericii.

În anul 1943, la 14 octombrie, a fost hirotonit diacon, iar la 4 aprilie, 1947, a fost hirotonit preot şi apoi numit egumen al Schitului Cozancea, pe care l-a condus aproape un an de zile. Iubind liniştea, în anul 1948 s-a retras la Mânăstirea Sihăstria–Neamţ, ca duhovnic.

Între anii 1949–1953 se nevoieşte în Mânăstirea Slatina–Suceava, ca duhovnic, stareţ fiind Arhimandritul Cleopa Ilie. Din primăvara anului 1954 revine la Mânăstirea Sihăstria şi este duhovnic al întregii obşti şi a mii de credincioşi din toată ţara, timp de peste 30 de ani, până la sfârşitul vieţii sale.

Fiind foarte iubitor de singurătate şi de linişte, între anii 1972–1984 s-a nevoit la Schitul Sihla, ca sihastru desăvârşit, avându-şi chilia aproape de peştera Sfintei Preacuvioasei maicii noastre Teodora. Aici se îndeletnicea numai cu rugăciunea, cu postul şi cu spovedania zilnică a călugărilor şi mirenilor, ajungând cel mai renumit şi căutat duhovnic din toate colţurile ţării.

Revenind din nou în obştea Mânăstirii Sihăstria, după doi ani, adică în toamna anului 1986, îşi fracturează piciorul drept şi rămâne imobilizat la pat în chilia sa până la sfârşitul vieţii. Pe lângă aceasta, se îmbolnăveşte de cataractă la ambii ochi şi îşi pierde în bună parte şi auzul. Cu toate acestea, bătrânul nu-şi pierde nădejdea în mila lui Dumnezeu şi continuă să-şi mărturisească fiii săi duhovniceşti şi să dea sfaturi până în ultimele zile ale vieţii.

În noaptea de 18 octombrie, 1990, la orele 4 dimineaţa, venerabilul duhovnic, Ieroschimonahul Paisie Olaru, îşi dă sufletul în mâinile lui Hristos, în vârstă de peste 93 de ani, înconjurat de ucenicii săi apropiaţi.

Aşa s-a mutat la lăcaşurile cereşti un mare duhovnic al monahismului românesc, fiind însoţit pe ultimul drum de numeroşi fii sufleteşti – călugări, ieromonahi, preoţi de mir, ierarhi şi credincioşi veniţi din toată ţara.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Doi ucenici i-au cerut părintelui Paisie cuvânt de folos. Iar bătrânul le-a răspuns:

– Acum noi, bătrânii, nu mai avem cuvinte de folos cum aveau părinţii noştri. Ne-a luat Dumnezeu darul şi puterea cuvântului, pentru că nici noi, nici cei ce ni-l cer nu-l împlinesc cu fapta. Spunem noi câte un cuvânt de sfătuire celor ce vin până aici, dar când aud că trebuie să-l pună în practică, adică să se roage mai mult, să postească, să ierte pe aproapele lor, se întorc abătuţi acasă. Le spun unora de zece ori să nu mai facă cutare păcat, să lase beţia şi desfrânarea, ca să nu-şi piardă sufletul, dar ei, deşi făgăduiesc, îl fac mai departe. Am, însă, şi suflete care ne întrec pe noi. Numai cât deschid gura, ei şi încep a face cu fapta lucrul lui Dumnezeu.

2. Iarăşi l-au întrebat: Cine v-a îndemnat să intraţi în viaţa monahală?

– Vieţile Sfinţilor m-au îndemnat la călugărie şi dragostea mea pentru Domnul!

3. Apoi l-au întrebat: Ce bucurii duhovniceşti aţi avut la Schitul Cozancea?

– Am avut destule bucurii cât am stat la linişte în chilia mea din poieniţă, mai ales când mă rugam noaptea şi foloseam sufleteşte pe alţii. Dar cele mai sfinte bucurii duhovniceşti le-am simţit în biserică, în timpul Sfintei Liturghii.

4. Iar despre ascultarea de duhovnic, a spus:

- Duhovnicia este cea mai grea ascultare din viaţa de mânăstire. De duhovnic depinde mântuirea sau osânda fiecărui suflet care îi este încredinţat. De el depinde călugăria fraţilor de mânăstire. Cu dezlegarea lui se împărtăşesc şi călugării şi mirenii şi tot cu dezlegarea şi pe garanţia lui se hirotonesc candidaţii la preoţie. Mare răspundere are un duhovnic şi de aceea el se mântuieşte mult mai greu decât un călugăr sau un mirean.

Ca duhovnic al Mânăstirii Sihăstria, am avut multe bucurii duhovniceşti, dar şi ispite şi, uneori, dezamăgiri. Am avut la spovedanie majoritatea părinţilor şi fraţilor din obşte. Cei mai mulţi şi mai râvnitori m-au ascultat, au ţinut cont de binecuvântare, s-au spovedit sincer şi şi-au predat sufletul în mâna stareţului şi a duhovnicului. Aceştia m-au bucurat cel mai mult. Iar eu i-am primit ca pe copiii mei sufleteşti, i-am mângâiat, i-am împăcat când erau în ispită şi i-am învăţat să iubească cel mai mult ascultarea, slujba bisericii, tăcerea, smerenia şi rugăciunea la chilii. Unii dintre fraţi însă veneau rar la spovedanie, iertau mai greu pe ceilalţi, cârteau în ascultare şi erau uneori nemulţumiţi. Cu aceştia aveam mai mult de lucru. Îmi trebuia mai multă răbdare şi meşteşug ca să-i câştig duhovniceşte.

Uneori mă duceam eu pe la chiliile lor. Alteori le dădeam canon mai uşor, îi încurajam mai mult şi mă rugam pentru ei. Pe unii din ei i-am folosit, iar pe alţii măcar i-am menţinut să nu cadă mai rău şi să rămână în mânăstire. Cât am reuşit, pe câţi am dobândit sau pe câţi i-am pierdut, ştie numai singur Dumnezeu. Un lucru numai ştiu: că pentru toţi pe care i-am avut la mărturisire şi i-am povăţuit, voi da socoteală în faţa judecăţii lui Hristos.

5. Altădată a vorbit ucenicilor despre călugărie şi preoţie, zicând:

- La călugărie, mai ales, este bine să îndemnăm, dar la preoţie este mult mai greu. Numai la scaunul de mărturisire se poate constata dacă fiul duhovnicesc are înclinaţie spre bine sau spre rău, dacă are voinţă să se păzească şi pe viitor de păcat şi dacă iubeşte viaţa curată. Totuşi, este bine să-i mai amânăm un timp de la călugărie, ca nu îndată să se hotărască şi apoi să-şi schimbe hotărârea. La preoţie noi îndemnăm şi recomandăm numai pe cei ce au viaţă curată şi nu sunt opriţi de Sfintele Canoane. Altfel, nu.

6. Iarăşi a zis:

- Dacă cineva se abate de la datoria lui şi nu ascultă de sfatul duhovnicului, el singur va răspunde înaintea lui Dumnezeu. Duhovnicul, însă, este dator să se roage lui Dumnezeu pentru întoarcerea lui şi să-l ierte.

7. Fiind întrebat despre datoriile călugărilor, bătrânul a răspuns:

– Călugării sunt datori să-şi păzească făgăduinţa pe care au făcut-o la călugărie, înaintea lui Hristos şi a Sfântului Altar, adică ascultarea necondiţionată, sărăcia de bunăvoie şi fecioria sau curăţia. Pe lângă acestea, să fie smeriţi, să se roage neîncetat pentru ei şi pentru toată lumea şi să aibă sfânta dragoste, de care atârnă toată fapta bună şi care le rabdă pe toate.

8. L-au întrebat iarăşi ucenicii despre ispitele monahilor.

– Toate patimile călugărilor şi ispitele se nasc din două păcate: din neascultare şi din lenevirea la rugăciune. Când cădem din sfânta ascultare şi fugim de biserică, de rugăciune, de metanii şi de post, cădem uşor în toate ispitele şi patimile omorâtoare de suflet şi ne pierdem mântuirea. Neascultarea şi lenevirea la rugăciune, ca şi toate celelalte patimi, se vindecă prin mărturisire curată la duhovnic, prin canon şi prin plantarea faptelor bune în locul păcatelor care ne stăpânesc. De mare ajutor pe calea mântuirii ne sunt smerita cugetare şi smerenia, care spală păcatele şi biruiesc pe diavoli.

9. Unor credincioşi le-a zis:

– După cum se ştie, două sunt cele mai grele patimi care stăpânesc astăzi în rândul mirenilor: beţia şi desfrânarea. Acestea strică multe familii şi ucid nenumărate suflete omeneşti. Însă, dacă se căiesc de aceste păcate, dacă le mărturisesc la preoţi şi le părăsesc, se vindecă prin canon.

10. Apoi a adăugat:

– „Peştele de la cap se strică!" spun bătrânii, că cea mai mare vină o poartă păstorii de suflete. Dacă am fi noi mai buni, s-ar schimba şi creştinii!

11. Unii părinţi l-au întrebat pe bătrânul: Din ce motive a slăbit râvna pentru rugăciune şi pentru toată fapta bună?

– Pentru că a slăbit credinţa în toată lumea. Astăzi fiecare creştin şi călugăr mărturiseşte că nu se mai poate ruga în prezent, cum se ruga în trecut. Numai cu mare silă şi osteneală, unii călugări buni şi creştini îşi menţin rugăciunea curată de zi şi de noapte. Ceilalţi suntem mereu învăluiţi de griji, de oameni şi de neputinţe; iar când ne rugăm, mintea ne este plină de gânduri şi răspândire.

Având în vedere cele trei atacuri prin care a trecut Mântuitorul pe Muntele Ispitirii, când L-a ispitit satana, întâi cu lăcomia, al doilea cu mândria şi al treilea cu necredinţa, biruirea oricărui atac este ca „Domnului Dumnezeu să ne închinăm şi numai Lui să-I slujim".

12. Iarăşi a zis bătrânul: Astăzi este mare ceartă între cele două surori ale lui Lazăr, Marta şi Maria, care *şi-a ales partea cea bună*. În mânăstiri, ca peste tot, Marta asupreşte pe Maria şi n-o lasă să se roage mai mult, iar Maria plânge nemângâiată! Dacă vom pune întâi biserica şi lauda lui Dumnezeu,

adică pe Maria, şi apoi ascultarea şi lucrul mâinilor, adică pe Marta, atunci toate mânăstirile şi bisericile noastre ar înflori, şi diavolul ar fi izgonit dintre oameni. Iar sporirea duhovnicească a fiecăruia începe de la aceste cuvinte: „Doamne dă să-mi văd păcatele mele şi să nu osândesc pe fratele meu...".

13. Aceiaşi părinţi au întrebat de ce se înmulţesc aşa de tare sectele în satele şi oraşele noastre.

– Sectele se înmulţesc mai întâi din cauza preoţilor care nu au grijă de turma lui Hristos. Unde preoţii îşi fac datoria de păstori şi trăiesc precum învaţă pe oameni, acolo nu pătrund sectele. Mai mult decât cunoaşterea Sfintei Scripturi şi decât teologia şi predica este viaţa preotului. Aceasta este şi trebuie să fie cea mai puternică predică a preotului de la ţară şi oraş.

14. Iarăşi l-au întrebat: Cum pot ajuta mânăstirile la combaterea sectelor?

– Pot ajuta prin acestea două: prin lucrare şi rugăciune. Cu cât se va duce o viaţă mai înaltă prin mânăstiri, în rugăciune, în post, în smerenie şi iubire faţă de Dumnezeu şi de oameni, cu atât se vor întări credinţa şi viaţa duhovnicească în rândul mirenilor. Să nu uităm cum se nevoiau părinţii noştri prin mânăstiri şi să le urmăm.

15. Apoi le-a vorbit despre datoriile principale ale călugărilor:

– Să se roage neîncetat pentru ei şi pentru toată lumea, să laude permanent pe Dumnezeu, apoi să înveţe şi să mângâie pe credincioşi. În mânăstiri, Marta trebuie să asculte de Maria, iar nu invers, şi să trăiască în armonie una cu alta. De vom face aşa „nimeni nu va strica cetatea noastră!"

16. Apoi iarăşi a zis Părintele Paisie:

– Călugării trebuie să trăiască mai ales în dragoste. Căci spune Mântuitorul: *Prin aceasta vor cunoaşte oamenii că sunteţi ucenicii Mei, de veţi avea dragoste între voi* (Ioan 13, 35). Fiecare să-şi facă datoria în direcţia lui, adică unde este rânduit, cu bucurie şi fără de cârtire.

Să învăţăm şi pe alţii, dar să ne aducem aminte de cuvântul Domnului, Care zice: *Cel ce va face şi va învăţa, acela mare se va chema întru împărăţia cerurilor* (Matei 5, 19). Să ne aducem aminte şi de cuvântul proorocului David, care zice: *Slujiţi Domnului cu frică şi vă bucuraţi Lui cu cutremur* (Psalmi 2, 9). Şi, în sfârşit, orice facem să fie spre lauda lui Dumnezeu şi să fie făcut cu smerenie, precum ne învaţă Hristos: *Când veţi împlini toate acestea, să ziceţi că slugi netrebnice suntem, că ce am fost datori să facem, aceea am făcut* (Luca 17, 10). Atât călugării, cât şi mirenii, dacă au pace între ei, adică pacea Domnului, a conştiinţei, şi dacă au dragoste, se pot mântui.

17. Altădată l-au întrebat părinţii, ce cărţi sfinte recomandă pentru călugări şi mireni.

– Eu m-am folosit cel mai mult de Vieţile Sfinţilor, de pilda vieţii lor. Dar de mare folos sunt şi învăţăturile Sfinţilor Părinţi şi, mai ales, Sfânta Scriptură. Toate sunt de folos la timpul lor.

18. Aceiaşi l-au întrebat şi despre cugetarea morţii şi judecata de apoi.

– Vai de acel om care va cădea în mâinile Dumnezeului celui viu! De la o închisoare te mai scoate un avocat. Dar când se va umple cupa mâniei lui Dumnezeu, unde ne vom ascunde de la faţa Lui? Să ne aducem mereu aminte de păcatele noastre şi de ceasul judecăţii viitoare şi în veac nu vom mai greşi.

19. Şi iarăşi au zis: cum să ne purtăm cu aproapele nostru, ca să împlinim porunca dragostei?

– Să socotim pe aproapele nostru mai bun decât noi; să-i cerem sfat, în loc să-i dăm noi, iar lipsurile lui să i le completăm cu dragostea noastră. Faceţi aceasta şi vă mântuiţi!

20. Altădată a spus ucenicilor săi:

– Iată ce, părinţilor. Fiecare îşi pregăteşte mâncarea după gustul şi placul său. Dacă i se pare prea dulce, o mai acreşte; dacă i se pare nesărată, îi mai pune puţină sare şi verdeţuri şi o face cum îi place; şi dacă îi place lui, place la toţi. Eu aşa cred. Tot aşa se întâmplă şi cu viaţa noastră duhovnicească. Fiecare dintre noi îşi pregăteşte mântuirea cum crede el, cum voieşte şi cum poate, după râvna şi harul pe care i le-au dat Dumnezeu. Spun bătrânii că foamea este cel mai bun bucătar, iar sărăcia cel mai bun gospodar. Tot aşa şi cu mântuirea sufletului nostru. Râvna, rugăciunea şi smerenia ajută cel mai mult pe calea mântuirii.

21. Într-o zi, admirând bătrânul frumuseţile munţilor şi ale codrilor singuratici de la Sihla, a zis către ucenicii săi, suspinând din inimă: Tare mă tem să nu rămânem numai cu raiul acesta de aici şi să-l pierdem pe celălalt, din pricina lenevirii noastre!

22. În altă zi, slujind bătrânul la Vecernie, fiind singur în sfântul altar şi auzind citindu-se despre judecata de apoi, a oftat adânc şi a zis în taină:

– Vai! Vai! Vai! Ce înfricoşată va fi judecata lui Dumnezeu cea de pe urmă! Şi a început a plânge...

23. Altădată l-au întrebat ucenicii despre rai, iar el le-a răspuns:

– Să nu iscodim cu mintea unde este raiul şi unde este iadul, că nici Sfinţii Părinţi nu ne dau voie la aceasta. Mântuitorul atât numai ne-a spus: *Mă duc să vă gătesc loc, ca unde voi fi Eu şi voi să fiţi* (Ioan 14, 3). Aşa ne

învaţă Domnul şi nu ne trebuie mai mult! Noi să zicem mereu rugăciunea Sfântului Ioan Gură de Aur: „Doamne, nu mă lipsi pe mine de binele Tău cel ceresc; Doamne, izbăveşte-mă de muncile cele de veci!"

24. Câţiva credincioşi i-au cerut cuvânt de folos duhovnicesc. Iar părintele Paisie, arătând pajiştea plină de flori şi mireasmă, le-a spus:

– Să vă faceţi nişte albinuţe harnice, care adună nectar şi miere din florile cele mai curate şi binemirositoare, iar nu nişte gărgăuni şi bondari, care adună hrană din bălegar şi din toate buruienile. Râvniţi la faptele bune cele mai de preţ şi mai uşor de dobândit, precum dragostea, rugăciunea, mila şi smerenia. Din acestea să vă hrăniţi şi am nădejde că, cu acestea, vom vedea pe Hristos, Mântuitorul lumii!

25. La urmă a adăugat bătrânul şi aceste cuvinte:

– Cel mai bine este ca să fie omul oală de lut, care este bună pentru toate şi se foloseşte de toţi în fiecare zi, şi pentru mâncare şi pentru apă şi pentru orice lucru. Pe când vasul de aur se pune pe poliţe, se încuie în dulapuri, este râvnit de hoţi şi se foloseşte numai la zile mari sau o dată pe an. Oala de lut este vasul trebuinţelor zilnice, căci toţi o caută şi se folosesc de ea. Aşa şi omul smerit, care nu caută cinste şi dregătorie. El rămâne nebăgat în seamă între cei de jos, dar pe toţi îi foloseşte, îi îndeamnă, îi ajută, îi odihneşte şi toţi îl caută şi se bucură de el. Mare dar este smerenia pentru călugări şi creştini!

26. Părinţii l-au întrebat ce este conştiinţa.

– Conştiinţa este îngerul lui Dumnezeu care păzeşte pe om. Când ea te mustră, înseamnă că Dumnezeu te ceartă şi trebuie să te bucuri că nu te lasă uitării. Trebuie să avem pururea înaintea noastră păcatele noastre, ca să ne pălmuiască conştiinţa prin mustrare, să dobândim lacrimi la rugăciune şi să nu mai greşim. Şi lui Pavel i-a dat Dumnezeu un înger rău, ca să-l lovească peste obraz, pentru a nu se înălţa cu mintea. Conştiinţa pomeneşte păcatele noastre şi, pomenindu-le, ne smereşte. Hristos a venit pentru mântuirea păcătoşilor. Deci, să avem nădejde şi curaj, să nu mai greşim, să facem milostenie, să ne rugăm după putere şi aşa ne mântuim cu darul lui Dumnezeu.

27. O femeie, care nu voia să aibă copii mulţi, i-a cerut bătrânului sfat ce anume să facă. Iar el i-a răspuns:

– Dacă fugi de copii, fugi de mântuire. Să nu rămâi la un singur copil, ca să nu-l pierzi şi pe acela. Mai sănătoşi sunt copiii mulţi în casă. Iar unde există numai unul sau doi, de obicei şi aceia sunt răi sau bolnăvicioşi. Aici se împlineşte cuvântul Sfântului Pavel, care zice: *Cine seamănă cu binecuvân-*

tare, cu binecuvântare va şi secera, iar cine seamănă cu zgârcenie, cu zgârcenie va şi secera (II Corinteni 9, 6).

28. Apoi iarăşi a zis bătrânul: A venit la mine o femeie bătrână la spovedanie şi am întrebat-o: „Soră, câţi copii ai?" „Părinte, optsprezece copii am avut! Opt i-a luat Dumnezeu de mici, şi zece trăiesc şi sunt primii gospodari în sat!"

29. Iarăşi a zis Părintele Paisie: A venit altă femeie de departe şi am întrebat-o: „Câţi copii ai, creştină?" „Nici unul, părinte!" „Dar, câte avorturi ai?" „Patruzeci de avorturi!" „Du-te, femeie, la un episcop şi te mărturiseşte şi te pocăieşte cât mai ai vreme, că este înfricoşată judecata lui Dumnezeu!" După lepădarea de credinţă, cel mai mare păcat care se face în lume este uciderea de prunci. Aceste două păcate atrag grabnică mânie şi pedeapsa lui Dumnezeu peste oameni.

30. Câţiva călugări tineri i-au cerut părintelui Paisie cuvânt de folos, iar el le-a spus:

– De trei lucruri trebuie să se păzească mai mult călugărul: de beţie, de iubirea de argint şi de vorbirea cu femei.

31. Un alt călugăr a cerut bătrânului cuvânt de folos. Iar părintele Paisie i-a răspuns:

– Lasă-te întotdeauna în voia lui Dumnezeu şi vei avea pace în sufletul sfinţiei tale. Fă ce ţi se porunceşte, nu lucra nimic fără binecuvântare; când nu ştii, întreabă; iar când nu ai pe cine întreba, roagă-te şi Dumnezeu îţi va arăta calea cea bună.

– Dar când sunt lăsat să aleg singur şi nu ştiu care este voia lui Dumnezeu, ce să fac?

– Roagă-te stăruitor cu post şi metanii, măcar trei zile şi ascultă de glasul conştiinţei. Cum te îndeamnă ea mai mult, aceea este şi voia lui Dumnezeu.

32. O femeie bolnavă s-a mărturisit la bătrânul şi a cerut canon. Iar el i-a răspuns:

– Canonul bolnavului este patul. Patul suferinţei! Să rabzi boala cu mulţumire şi te mântuieşti. Cât mai poţi, zi „Tatăl nostru", rugăciunea „Doamne Iisuse", „Sfinte Dumnezeule", „Crezul", „Doamne ajută" şi, dacă nu cârteşti în boală şi te spovedeşti regulat, dobândeşti viaţa veşnică înaintea multora.

33. Fraţii l-au întrebat: Care este cel mai greu păcat în lume?

– Cel mai greu păcat care stăpâneşte în lume astăzi este necredinţa în Dumnezeu, că de aici se nasc toate păcatele pe pământ. Că, dacă omul nu crede şi nu se teme de Dumnezeu, nu mai are nici un sprijin, nici o nădejde,

nici o bucurie, nici un scop pe pământ şi cade în toate relele şi în prăpastia deznădejdii, de care să ne izbăvească Hristos şi Maica Domnului.

34. Odată au venit câţiva preoţi duhovnici la părintele Paisie şi l-au întrebat despre Taina Sfintei Spovedanii. Iar bătrânul, suspinând, le-a zis:

- Ei, părinţilor, duhovnicia este tare grea! Mai ales în zilele noastre! Păcate multe, credinţă puţină, rugăciune din fugă, vremuri de pe urmă... Numai mila lui Dumnezeu ne poate mântui!

35. Un călugăr l-a întrebat: Cum pot scăpa de părerea de sine şi de gândurile cele necurate?

- Prin aducerea aminte de ceasul morţii. Să nu uităm ce am fost înainte de a fi, ce după naştere, ce suntem astăzi şi ce vom fi mâine, şi să le atribuim toate lui Dumnezeu.

36. Iarăşi l-a întrebat: Care este folosul rugăciunii, în general, şi al rugăciunii inimii, în special?

- Folosul rugăciunii este împlinirea scopului ei, adică iertarea păcatelor şi mântuirea sufletului, indiferent că o facem cu gura, prin cuvânt, cu mintea sau cu inima. Fiecare cum îl îndeamnă cugetul, duhul şi duhovnicul, aşa să se roage. Numai să nu piardă mântuirea. Acea rugăciune este mai de folos, care izvorăşte lacrimi de umilinţă, care ne ajută să părăsim păcatele şi să creştem în dragoste, în smerenie şi în credinţă. Fiecare să se roage cu rugăciunea care îl ajută să sporească mai mult în fapte bune şi pocăinţă.

37. L-au întrebat ucenicii despre lacrimile de la sfânta rugăciune.

- Lacrimile sunt de mai multe feluri, dar cele duhovniceşti nu se dau, nici nu se împrumută, ci sunt un dar de la Domnul. Deci, să le cerem şi, atunci când vin, fie că ne rugăm cu gura sau cu inima, ele sunt bune şi mult folositoare, că sunt de la Domnul şi merg la Domnul. Numai să nu ne mândrim, ca să nu pierdem lacrimile.

38. Aceiaşi ucenici l-au întrebat despre folosul psalmilor.

- Părinţii noştri citeau zilnic Psaltirea, ca o rugăciune permanentă. Ba unii o ştiau pe de rost şi o spuneau în şoaptă la ascultare sau mergând pe cale. Credincioşii, puţini mai ştiu astăzi doar Psalmul 50. Este păcat că noi nu mai cunoaştem puterea Psaltirii, frumuseţea duhovnicească a psalmilor. Cândva o rosteau în ison sau o cântau, imitând pe sfinţii îngeri. Dar să nu uităm că cititul psalmilor este trupul rugăciunii, iar înţelesul adânc al psalmilor este sufletul rugăciunii. Trupul fără suflet este mort. Adică citirea psalmilor fără cugetare şi atenţie aduce puţin folos.

39. Unii credincioşi nu citesc Psaltirea, pentru că le face diavolul ispite. De ce se tem diavolii de psalmi?

– Se tem de psalmi, pentru că cine se roagă cu psalmi îi arde ca şi cu o sabie de foc. Mare putere are Psaltirea asupra duhurilor rele! Cu aceasta părinţii de demult făceau minuni şi alungau duhurile rele din oameni. Iar dacă unii nu citesc Psaltirea pentru că se tem de ispite, aceştia sunt creştini fricoşi, care vor să iasă la luptă cu diavolii fără arme. Or, dacă nu avem arme bune la noi, îndată diavolul ne dezarmează şi ne ia prizonieri, adică ne face robi ai păcatelor spre osândă. Psaltirea unită cu postul şi smerenia sunt cele mai puternice arme împotriva diavolilor. Cu aceasta sfinţii izgoneau diavolii din lume şi coborau îngerii pe pământ. Că cine citeşte psalmi imită pe îngeri şi cântă împreună cu ei.

40. Odată, vorbind cu ucenicii, le-a spus:

– Monahismul de astăzi este cu şcoală multă, dar cu practică puţină! Grija vieţii pământeşti, uitarea făgăduinţelor călugăreşti, lăcomia şi slava deşartă sunt bolile principale care bântuie acum. În capul obştii trebuie oameni mai ales cu viaţă, nu numai cu şcoală. Însă, dacă ne vom sili să mergem pe urmele părinţilor noştri, ne vom mântui.

41. Despre tăcere spunea bătrânul:

– Să ne aducem aminte de cuvântul Mântuitorului, Care zice: *Pentru tot cuvântul deşert vom da seamă în ziua judecăţii*; iar un sfânt părinte zice că „de câte ori am vorbit, m-am căit". Mare este darul tăcerii! Prin tăcere scăpăm de osândă, de clevetire, de vorbă deşartă şi învăţăm a ne ruga. Părinţii noştri vorbeau „şapte vorbe pe zi", cum se spune, dar cu inima şi cu buzele se rugau neîncetat. Dacă vom pune înaintea noastră păcatele noastre, ceasul morţii şi ziua judecăţii, încet-încet dobândim darul tăcerii şi al rugăciunii. Să ne rugăm lui Dumnezeu cu cuvintele psalmistului David: *Pune, Doamne, pază gurii mele şi uşă de îngrădire împrejurul buzelor mele.* (Psalm 140,3).

42. Iar despre sfânta rugăciune spunea iarăşi Părintele Paisie:

– Primul folos al rugăciunii este pacea sufletului şi mulţumirea duhovnicească. Oriunde eşti, eşti liniştit; orice faci, eşti mulţumit, ştiind că toate sunt rânduite de la Domnul. Când este cineva în pace, vorbeşte blând, înţelept şi liniştit, iar când nu are pace în suflet, este tulburat, cu chipul agitat şi vorbeşte fără cugetare şi cu păcat. Mare dar este pacea şi mulţumirea sufletească! Să le cerem permanent de la Dumnezeu în rugăciunile noastre.

43. Semnul sporirii duhovniceşti, spunea bătrânul, sunt lacrimile la rugăciune, cugetul că eşti cel mai păcătos, o mare bucurie în inimă şi multă iubire şi milă faţă de toată zidirea.

44. Altădată a fost întrebat cum se poate reînnoi duhovniceşte monahismul pe viitor?

– Nu depinde de noi reînnoirea monahismului, ci mai ales de Duhul Sfânt. Căci Duhul Sfânt alege oameni sfinţi, păstori şi stareţi luminaţi şi duhovnici buni, care pot forma călugări îmbunătăţiţi, iubitori de rugăciune, de nevoinţă şi smerenie. Cu aceste virtuţi întotdeauna se înnoiesc monahismul, viaţa duhovnicească, iar fără acestea, niciodată. Dacă stareţii şi duhovnicii vor fi ca făcliile în sfeşnic şi vor merge ca Păstorul cel bun înaintea turmei, atunci mânăstirile vor înflori văzând cu ochii şi călugării vor lăuda pe Dumnezeu împreună cu îngerii. Iar dacă nu, nicidecum!

45. Iarăşi a fost întrebat: Cum putem birui cugetul desfrânării?

– Respingerea gândurilor pătimaşe înainte de a intra în imaginaţia minţii şi păzirea ochilor de la privirea cea rea sunt cele dintâi arme împotriva acestei patimi. Să privim femeile bătrâne ca pe nişte mame ale noastre, iar pe cele tinere, ca pe surorile şi fiicele noastre. Apoi, să nu judecăm pe aproapele şi să ne înfrânăm de la mâncăruri alese şi de la vin, care aprind firea. Peste toate acestea să ne rugăm mai mult, ca să ne acopere Dumnezeu cu darul Duhului Sfânt, că, fără ajutor de sus, nimeni nu poate birui.

46. Doi tineri au întrebat ce să aleagă: Căsătoria sau viaţa monahală?

– Amândouă căile sunt binecuvântate, dar depinde de voinţa lor. Mai întâi trebuie să cunoască bine ispitele, greutăţile şi obligaţiile ambelor căi de viaţă, că fiecare drum are crucea lui, încercările şi bucuriile lui. Apoi să se roage mult înainte de a se hotărî. Să postească 40 de zile, să se mărturisească la duhovnicii lor şi să ceară sfaturi de la cei mai iscusiţi duhovnici. După 40 de zile de rugăciune şi post, Dumnezeu le va descoperi, prin conştiinţă şi duhovnic, pe ce cale să apuce. Dacă iubesc fecioria, liniştea, tăcerea şi rugăciunea, calea cea mai bună este călugăria. Iar dacă iubesc viaţa de familie mai mult, adică copiii, lucrul mâinilor şi toate grijile acestei vieţi, să intre în viaţa de familie. Amândouă căile duc la mântuire, dacă sunt respectate datoriile creştineşti obligatorii. Domnul a binecuvântat amândouă căile, dar nu putem noi hotărî ce cale să aleagă fiecare. Numai Dumnezeu şi omul singur hotărăsc. Bătrânii noştri aveau această vorbă înţeleaptă: „La călugărie şi la căsătorie să nu sileşti pe nimeni!"

47. Un frate începător a întrebat cum poate şti dacă are sau nu chemare pentru viaţa monahală.

– Bine faci, frate, că întrebi; că şi eu am întrebat acum 66 de ani, când am intrat la Cozancea în mânăstire! Mai întâi, fratele care doreşte viaţă de mânăstire, trebuie să se pregătească de acasă. Să meargă regulat la biserică, să

se roage mult, să citească cărţi sfinte, să ceară sfatul părinţilor bătrâni, să iubească fecioria, tăcerea, postul şi singurătatea. El trebuie să ştie de ce vine la mânăstire, cu ce scop şi ce datorii are călugărul înaintea lui Dumnezeu. Apoi să vadă cum se face o călugărie şi ce făgăduinţă face noul călugărit. Că şi eu m-am îndrăgostit de mânăstire încă din şcoală, citind viaţa Sfântului Sava cel Sfinţit şi mă ceream la mânăstire la Cozancea, în apropiere. Dar mămuca m-a oprit, zicând: „Dragul mămucăi, să nu te duci la călugărie, că acolo este canon mare de rugăciune, post şi metanii; că am văzut cum a fost făcut un călugăr şi era tare slab şi se ruga aşa: „Doamne, dacă mai am zile de trăit şi îmi sunt spre mântuire, lasă-mă să mai trăiesc; iar dacă nu, ia-mă la Tine!" Aşa că am ascultat pe mămuca. M-am dus la armată şi, după terminarea războiului, mi-am adus aminte de viaţa Sfântului Sava şi de dragostea copilăriei mele şi am intrat în viaţa monahală la Schitul Cozancea-Botoşani, în anul 1921, şi am trecut prin toate ascultările mânăstireşti. Dar, ca să nu mă laud, întrebaţi pe părintele Cleopa, că el mă cunoaşte de când era copil mic.

Unii vin la mânăstire că văd slujbe frumoase, sau la îndemnul unor rude, sau din sărăcie în familie, sau că sunt puţin bolnavi, sau că nu se înţeleg în casă, sau ca să se pocăiască de păcatele tinereţii, sau ca să ajungă preoţi, sau din alte pricini. Însă cel mai bine este când vine omul chemat de Dumnezeu, prin glasul stăruitor al conştiinţei şi cu binecuvântarea duhovnicului său. Aceasta este cea mai frumoasă chemare de sus la viaţa îngerească!

48. Odată a fost întrebat bătrânul, cum poate călugărul să devină un bun ostaş al lui Hristos.

– Dacă monahul este om de rugăciune neîncetată, om de pace cu toţi oamenii, cu Dumnezeu şi cu sine; dacă are inimă înfrântă şi smerită; dacă nu se teme de ceasul morţii şi este dezlipit de cele pământeşti, deja este ostaş deplin al lui Hristos, cum spune şi Sfântul Apostol Pavel: *Întrarmaţi-vă ca nişte buni ostaşi ai lui Hristos...*

Credinţa tare, rugăciunea şi smerenia sunt cele dintâi şi cele mai puternice arme ale călugărului şi creştinului. Iar ultima şi cea mai mare virtute a celor ce cred în Hristos, Cel înviat din morţi, este dragostea creştină, adică să iubească fără deosebire pe toţi oamenii şi toată zidirea creată de Dumnezeu.

49. Doi călugări l-au întrebat despre harul preoţiei în mânăstire.

– Călugăria, a spus Părintele Paisie, se cere de fiecare candidat, că nimeni nu poate fi călugărit, dacă el singur nu o cere; iar preoţia se dăruieşte de la Dumnezeu, prin voia celor mai mari ai noştri. Preoţia este o taină şi se dă după multă nevoinţă şi verificare, numai celor vrednici. Călugărul nu trebuie să ceară şi să dorească preoţia şi duhovnicia. Dar, dacă este silit de

păstorii săi şi este nevoie, s-o primească spre slava lui Dumnezeu şi mântuirea multora. Vai nouă, dacă recomandăm candidaţi nevrednici de preoţie. În faţa lui Hristos vor da greu răspuns, atât candidatul şi duhovnicul care l-a recomandat, cât şi ierarhul care l-a hirotonit cu grele impedimente canonice.

50. Aceiaşi părinţi au zis: Care este cel dintâi cuvânt al ucenicului către duhovnic? Dar al duhovnicului către ucenic?

– Cel dintâi cuvânt al ucenicului către duhovnicul lui este: „Iartă-mă, părinte, şi nu mă uita la sfânta rugăciune"; iar duhovnicul să zică către ucenic: „Dumnezeu să te ierte, fiule, şi să ne vedem la rai!"

51. – Părinte Paisie, ce sfaturi duhovniceşti daţi ucenicilor sfinţiei voastre, care v-au urmat sfaturile şi binecuvântarea?

– Să mă pomenească la sfânta rugăciune cât vor fi în această viaţă trecătoare şi să crească şi ei ucenici duhovniceşti. Ce au văzut bun la mine să urmeze şi ei; iar ce au văzut rău, să mă ierte, ca să fie şi ei iertaţi de Dumnezeu în cer!

52. Aceiaşi părinţi l-au întrebat: Ce sfaturi daţi ucenicilor care vă îngrijesc în suferinţă?

– Să poarte neputinţele mele trupeşti, precum le-am purtat şi eu pe ale lor, cele sufleteşti. În tinereţea mea am îngrijit şi eu de un părinte bătrân şi uneori îi făceam nemulţumiri şi îl supăram. Apoi îndată îi ceream iertare şi mă rugam pentru el la Dumnezeu şi ziceam: „Doamne, nu cer să-mi răsplăteşti aici, ci dincolo!" Aşa îi spun şi ucenicului de chilie, că dincolo îi va răsplăti Domnul dragostea şi osteneala pe care o face cu mine, păcătosul.

53. Alţi părinţi l-au întrebat, dacă se teme de ceasul morţii.

– Cum să nu mă tem, dacă sunt om păcătos! Căci şi Mântuitorul, când se ruga în Grădina Ghetsimani, zicea: *Întristat este sufletul Meu până la moarte.* În viaţa mea am văzut sfârşitul multor părinţi şi credincioşi, dar nu am văzut pe nimeni râzând în clipa morţii, că atunci e atunci!

54. Ucenicii iarăşi l-au întrebat: Care sunt ultimele cuvinte pe care aţi dori să le rostiţi în clipa plecării la Hristos?

– În ceasul acela aş dori să repet rugăciunea cea mai de pe urmă a Sfântului Apostol şi Arhidiacon Ştefan: *Doamne, Iisuse, primeşte duhul meu!* (Fapte 7, 59).

55. Ucenicii de chilie l-au întrebat: Ce cuvânt de învăţătură ne lăsaţi ca testament, pentru a merge pe calea mântuirii?

– Să facem şi noi ceea ce învăţăm pe alţii, şi tot ce facem în viaţă să fie spre slava lui Dumnezeu şi spre folosul aproapelui, că *dragostea acoperă*

mulţime de păcate. Acest testament vă las tuturor ucenicilor mei, adică testamentul dragostei.

56. La urmă a spus Părintele Paisie ucenicului său apropiat:

– Părinte Ioanichie, este timpul să pui în practică ceea ce ai scris şi ai învăţat pe alţii; că nu cel ce învaţă este mare la Dumnezeu, ci cel ce va face şi va învăţa, acela mare se va chema întru împărăţia lui Dumnezeu! Amin.

Doamne, numără în ceata sfinţilor sufletul părintelui nostru Paisie Duhovnicul!

ARHIMANDRITUL SERAFIM POPESCU
Mânăstirea Brâncoveanu
(1912–1990)

a. Viaţa

Cuviosul Arhimandrit Serafim Popescu s-a născut în anul 1912, într-un sat aproape de Alba Iulia. Părinţii săi, fiind foarte evlavioşi, i-au dat o educaţie religioasă deosebită.

Având chemare pentru viaţa monahală, mai întâi a studiat Academia Teologică din Sibiu, între anii 1932–1936, apoi şi-a luat doctoratul la Facultatea de Teologie din Cernăuţi, între ani 1936–1938. A mai studiat un an la Facultatea de Teologie din Atena, apoi încă un an s-a nevoit la Schitul Românesc din Muntele Athos.

În anul 1941 a primit tunderea în monahism la Mânăstirea Brâncoveanu, iar în anul 1943 a fost hirotonit preot şi apoi numit stareţ al acestei mânăstiri, pe care a povăţuit-o duhovniceşte mai mulţi ani de zile, reuşind să formeze o obşte bine închegată.

Retrăgându-se din stăreţie, ultimii ani ai vieţii sale i-a pus în slujba lui Dumnezeu şi a credincioşilor, devenind duhovnicul monahilor şi al tuturor bunilor creştini care veneau aici în număr destul de mare.

Ajungând la vârsta de aproape 80 de ani, blândul Arhimandrit Serafim, părintele duhovnicesc al multor pelerini şi credincioşi, şi-a dat sufletul cu pace în mâinile lui Hristos, în anul mântuirii 1990.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Arhimandritul Serafim zicea către ucenicii săi:

– Mulţumim Domnului. Ne străduim să mergem împreună cu Hristos spre Emausul cel de sus! Dumnezeu rămâne cu noi în viaţă, cât timp facem voia

Lui. Când nu-L ascultăm, ne mai lasă şi singuri, ca să vedem cât este de greu fără El!

2. L-au întrebat părinţii: Ce v-a plăcut mai mult în Sfântul Munte Athos?

– Râvna şi disciplina călugărilor atoniţi, punctualitatea lor pentru sfintele slujbe, respectarea cu sfinţenie a rânduielilor canonice şi tipiconale, precum şi osârdia lor pentru apărarea Ortodoxiei şi a învăţăturii Sfinţilor Părinţi, chiar cu preţul vieţii. Aceasta m-a mişcat şi m-a zidit mai mult sufleteşte. De aceea, m-am întors din Athos în ţară hotărât să intru şi eu în monahism, după cum am şi făcut.

3. Aceiaşi părinţi l-au întrebat despre sfaturile duhovniceşti ale bătrânilor.

– Părinţii mei duhovniceşti mă îndemnau să fiu nelipsit de la sfintele slujbe şi să iubesc cu totală dăruire pe Dumnezeu şi pe oameni. Aceste două fapte bune le iubesc şi acum cel mai mult. Să slujesc în biserică şi să sfătuiesc duhovniceşte pe credincioşii care vin la noi.

4. L-au întrebat iarăşi, care ar fi cele mai necesare virtuţi care trebuie să împodobească viaţa preotului.

– În toată viaţa sa, preotul trebuie să fie călăuzit de aceste fapte bune: credinţă puternică în Dumnezeu, dragoste spre oameni, bunăcuviinţă, smerenie şi râvnă lăuntrică pentru Hristos. Apoi să aibă înainte prezenţa lui Hristos în toate privinţele şi să facă cu credincioşii care vin la el ce ar face Iisus în locul lui. Hristos poartă poverile necazurilor noastre, Se face una cu noi. Aşa şi preotul. Hristos Se face una cu sufletul adus înaintea Lui. Îl înţelege, îl mângâie, îl ridică, îl încurajează şi Se face tuturor toate.

5. Iarăşi l-au întrebat, cum trebuie împăcată asprimea sfintelor canoane şi dreptatea lui Dumnezeu cu dragostea şi mila pentru oameni.

– Totul depinde de starea sufletească a penitentului. Acesta este cel mai bun indiciu pentru duhovnic. Nici asprime prea apăsătoare, nici mângâiere şi iertare prea uşoară. Starea sufletului arată măsura cuvenită. Depinde de rană, de vechimea ei şi de starea de îndreptare a penitentului.

6. Ucenicii săi l-au întrebat: Când putem fi vrednici de Trupul şi Sângele Domnului?

– Când aţi ajuns la starea de curăţie trupească şi sufletească, prin post, rugăciune şi împăcare cu sine, cu semenii şi cu Dumnezeu.

7. Iarăşi l-au întrebat despre rolul mânăstirilor şi al monahilor în apărarea credinţei ortodoxe şi a unităţii noastre spirituale şi naţionale.

– Mânăstirile noastre ortodoxe au fost din totdeauna lăcaşuri şi şcoli duhovniceşti ale evlaviei şi sfinţeniei, în care s-au cultivat marile virtuţi

evanghelice şi s-au desăvârşit sufletele iubitoare de Hristos, până au ajuns la asemănarea cu Dumnezeu. Mânăstirile sunt şi adevărate cetăţi ale Ortodoxiei, ale tradiţiei, ale moralei şi rânduielii Bisericii noastre Ortodoxe.

8. Iar despre călugări a zis:

– Călugării trebuie să predice oamenilor pe Hristos, nu atât prin cuvânt, cât prin ţinuta lor morală şi prin exemplul vieţii lor. Este o predică tăcută, prin exemplul personal, şi o predică arătată, văzută, prin ţinuta lui morală. Este bine să înceapă fiecare călugăr să predice pe Hristos prin viaţa lui. Aceasta este cea mai puternică predică. Preoţii călugări, însă, sunt datori să predice şi cu cuvântul, mai ales acum, când este atâta sete de cunoaştere şi de cuvânt. Să dea permanent sfat la cei care cer, să îndemne la viaţă morală, să dea ajutor material, după posibilităţi, celor săraci, să folosească pe toţi prin viaţa şi exemplul lor şi să se roage pentru lume.

9. Unii din părinţi l-au întrebat: Care este cea mai importantă faptă bună a monahilor?

– Rugăciunea de laudă lui Dumnezeu, rugăciunea pentru oameni şi pentru mântuirea sa. Călugărul este mai întâi om al rugăciunii şi apoi al cuvântului.

10. La urmă Părinte Serafim le-a dat un ultim cuvânt de folos:

– Să închidem ochii cu pace la picioarele Crucii lui Hristos!

ARHIMANDRITUL ELEFTERIE MIHALE
Mânăstirea Dervent
(1900–1990)

Evlaviosul Arhimandrit Elefterie s-a născut în sudul Dobrogei, din părinţi macedoneni binecredincioşi. La vârsta cuvenită s-a căsătorit.

Dar, murindu-i soţia de tânără, a părăsit cele pământeşti şi s-a închinoviat în obştea Mânăstirii Balaciu–Ialomiţa.

În anul 1933 a primit tunderea monahală, luând numele de Elefterie. Apoi a fost hirotonit diacon şi preot în anul 1938 şi este numit stareţ la Mânăstirea Dervent–Constanţa, pe care o povăţuieşte cu multă înţelepciune peste 20 de ani, crescând mai mulţi ucenici.

Între anii 1959–1969 a fost scos din viaţa monahală de regimul ateist. În toamna anului 1969 este numit preot slujitor şi duhovnic la Mânăstirea Agapia Veche. Fiind foarte râvnitor pentru Hristos, întrecea pe toţi cu postul, cu înfrânarea, cu nevoinţa, cu rânduiala de chilie, cu smerenia şi cu milostenia.

Timp de 16 ani de zile a săvârşit Sfânta Liturghie şi toate slujbele aproape zilnic, iar în timpul liber mărturisea, sfătuia şi îndruma pe călugăriţe şi pe credincioşi să facă întru toate voia lui Dumnezeu. Toate le făcea cu multă dragoste de Dumnezeu şi de oameni, neluând nimic de la nimeni. Iar dacă era silit să primească ceva, împărţea în aceeaşi zi la cei săraci. Aşa a ajuns duhovnic vestit în partea locului, având mulţi fii sufleteşti.

Fiind mare postitor şi rugător pentru lume, se hrănea numai cu mâncare pustnicească şi se nevoia pe ascuns, întrecând pe mulţi călugări şi duhovnici cu nevoinţa sa. Puţini alţi duhovnici din vremea sa aveau râvna şi bucuria Sfintei Liturghii zilnice precum avea Protosinghelul Elefterie. De asemenea, avea şi darul vindecării bolilor trupeşti, moştenit din tinereţe, reuşind să vindece mulţi bolnavi cu rugăciunea, cu postul şi cu plante, fără medicamente. Dar, pentru toţi bolnavii care veneau la el, întâi le făcea Sfântul Maslu, apoi îi pomenea la Sfânta Liturghie şi după aceea le recomanda tratament natural.

În anul 1985 se retrage în obştea Mânăstirii Secu, unde continuă aceeaşi nevoinţă din tinereţe. Apoi, simţindu-şi aproape sfârşitul vieţii, se reîntoarce la Mânăstirea Dervent şi la 10 mai, 1990, îşi dă sufletul cu pace în mâinile lui Hristos.

Odihneşte, Doamne, în pace pe adormitul robul Tău, Arhimandritul Elefterie!

ARHIMANDRITUL BENEDICT GHIUŞ
Mânăstirea Cernica
(1904-1990)

Fericitul şi blândul Arhimandrit Benedict s-a născut în comuna Domneşti-Vrancea, în anul 1904. Fiind ales de Dumnezeu pentru viaţa duhovnicească, face seminarul, apoi Facultatea de Teologie la Cernăuţi şi îşi termină doctoratul în Franţa.

În anul 1934 este tuns în monahism la Mânăstirea Noul Neamţ-Basarabia, unde mai târziu avea să fie propus episcop de Bălţi. Dar el, renunţând, este hirotonit preot şi ajunge slujitor şi duhovnic la Catedrala Patriarhală din Bucureşti, devenind un mare povăţuitor, mai ales pentru studenţi şi intelectuali. Având suflet râvnitor pentru Hristos, a practicat rugăciunea inimii şi a îndemnat pe mulţi la o trăire înaltă duhovnicească.

Între anii 1949-1954, a fost profesor la Seminarul Monahal de la Mânăstirea Neamţ, crescând duhovniceşte mulţi călugări şi preoţi. Între anii

1954–1958, a fost închis pentru Hristos de atei din motive religioase, împreună cu cei mai buni preoţi, profesori şi călugări din ţară, răbdând toate cu multă bărbăţie.

Din anul 1958 până în anul 1978, este din nou preot slujitor şi duhovnic la Catedrala Patriarhală, de unde apoi se retrage în obştea Mânăstirii Cernica. Aici îşi continuă mai departe viaţa sa duhovnicească de taină, în rugăciune, în liturghie şi în adânc de smerenie. Tot aici lucrează mai mulţi ani la diortosirea celor patru volume de Proloage, tipărite la Mânăstirea Neamţ în anii 1854–1856, care, peste câţiva ani, aveau să vadă lumina tiparului.

Ajuns la vârsta de 86 de ani şi fiind bolnav, îşi dă sufletul în mâinile lui Hristos în acelaşi adânc de smerenie, împăcat cu sine, cu toţi oamenii şi cu Însuşi Dumnezeu, Căruia I-a slujit cu atâta bucurie, dăruire şi blândeţe.

Doamne, numără în ceata drepţilor Tăi pe fericitul robul Tău, Arhimandritul Benedict!

PROTOSINGHELUL VITIMION NIŢOIU
Mânăstirea Slănic-Argeş
(1906–1990)

Cuviosul Protosinghel Vitimion s-a născut în comuna Zăvoieni, judeţul Vâlcea, în anul 1906. După ce termină liceul şi face armata, în anul 1937 intră în viaţa monahală la Mânăstirea Ghighiu-Ploieşti. După trei ani primeşte tunderea în monahism, iar în anul 1943 este făcut preot şi duhovnic, devenind egumen la schiturile: Cetăţeni-Dâmboviţa, Ciocanu-Argeş şi Slănic-Argeş.

Ca stareţ al Schitului Slănic, a povăţuit obştea acestui schit din anul 1944 până în 1978, construind mai multe chilii şi înmulţind numărul fraţilor la peste 20.

În aceşti 34 de ani, cuviosul egumen Vitimion a crescut peste zece ucenici buni şi iubitori de Dumnezeu, care, după retragerea sa, au continuat şi au menţinut viaţa duhovnicească, Sfânta Liturghie zilnică, rânduiala slujbelor, după tradiţia mânăstirilor noastre.

La bătrâneţe spovedea obştea şi pe credincioşi, îndemnându-i să urmeze cu toată evlavia pe calea pocăinţei, iar la sărbători săvârşea Sfânta Liturghie. La biserică era nelipsit de la sfintele slujbe de zi şi noapte. Stătea de vorbă cu credincioşii, îi întărea sufleteşte prin rugăciuni şi cuvinte de mângâiere, apoi îi invita pe toţi la masă.

Sfinţia sa era un om al rugăciunii neîncetate şi al postului. Avea încă şi darul cuvântului şi al lacrimilor şi pe toţi îi zidea şi-i împăca sufleteşte. Avea

mare evlavie către Maica Domnului şi în fiecare dimineaţă la ora cinci citea acatistul Bunei-Vestiri.

Iată şi câteva din sfaturile duhovniceşti ale părintelui Vitimion:

Tuturor ucenicilor săi le zicea adeseori: „Fraţilor, iubiţi pe Dumnezeu din tot sufletul, din tot cugetul şi din toată inima voastră". Alteori îi îndemna să iubească pe Dumnezeu mai presus de orice, apoi biserica, slujbele, postul şi milostenia şi să nu fie călugării numai purtători de haine negre.

Dacă se întâmpla ca într-o zi să nu vină vreun sărac la el, ieşea pe cerdacul chiliei şi zicea: „Astăzi nu m-a cercetat Domnul, căci nu mi-a venit nici un sărac. Ei sunt avocaţii mei la judecată".

Când pleca undeva, pentru nevoile schitului, mai întâi se ruga în biserică, cerând ajutorul lui Dumnezeu, şi aşa pleca la drum. Iar seara, când se întorcea, mulţumea lui Dumnezeu în biserică, se închina, lua anafură şi pe urmă mânca. Niciodată nu mânca la drum, dar pe ucenici nu-i oprea. De asemenea, avea privirea mereu plecată în jos şi niciodată nu privea în faţa omului. Aceasta îndemna şi pe ucenicii lui. Apoi, tot ce avea în plus dădea milostenie, lăsând numai strictul necesar.

Fiind pe patul de suferinţă, îl rugau ucenicii să mănânce. Iar el le răspundea: „S-a terminat ca aţa de pe mosor. Mă duc la Domnul şi trebuie să fiu cu stomacul gol".

În anul 1990, la praznicul Bunei-Vestiri, a spus tuturor fraţilor: „Marţi, 27 martie, între orele 10,30 şi 11,00, mă voi duce la Domnul!" Apoi a primit Preacuratele Taine. Iar în ziua de 27 martie, la ora prezisă dinainte, a zis: *Acum slobozeşte pe robul Tău, Stăpâne...* Ultimele cuvinte au fost acestea: „Maica Domnului, primeşte-mă la tine!" În clipa aceea şi-a dat duhul în mâinile Domnului, fiind plâns cu multe lacrimi de ucenicii săi.

ARHIMANDRITUL DOSOFTEI MORARIU
Mânăstirea Slatina-Suceava
(1913-1990)

Acest râvnitor arhimandrit, mare teolog şi preot misionar vestit în ţara noastră, era cu metania din obştea Mânăstirii Sihăstria.

Născut în satul Stăuceni-Botoşani, în anul 1913, din părinţi binecredincioşi, s-a format duhovniceşte de către Ieroschimonahul Ioanichie, egumenul Sihăstriei, între anii 1932-1934, primind la călugărie numele de Dosoftei.

După terminarea seminarului, continuă studiile teologice la Academia Teologică „Andrei Şaguna" din Sibiu, bucurându-se de iubirea tuturor. Apoi, râvnind pentru Hristos, a fost trimis ca diacon şi preot misionar în Basarabia şi Ucraina, în timpul celui de al doilea război mondial. Acolo a stat câţiva ani şi a făcut multă misiune ortodoxă, slujind Sfânta Liturghie, botezând mii de copii şi oameni de toate vârstele rămaşi nebotezaţi şi mângâind pe cei din suferinţă.

Aceasta a fost cea mai mare misiune evanghelică a Arhimandritului Dosoftei Murariu, pe care a împlinit-o cu multă bucurie şi râvnă apostolească.

Întorcându-se în ţară, termină Teologia la Sibiu şi susţine ca teză de licenţă lucrarea „Viaţa Sfântului Serafim de Sarov", în traducere românească, carte care a avut un mare ecou duhovnicesc în ţara noastră, îndemnând pe mulţi la practicarea rugăciunii lui Iisus şi la o profundă trăire creştinească. Prin Arhimandritul Dosoftei pătrunde la noi, atât trăirea mistică în Hristos a celui mai popular sfânt rus din secolul al XIX-lea, cât şi râvna neîncetatei rugăciuni în mânăstiri şi în rândul credincioşilor.

Între anii 1954–1958 a fost închis în temniţă pentru credinţa în Hristos, pătimind multe bătăi şi prigoniri. La întoarcere, a fost câţiva ani preot slujitor la Catedrala Patriarhală, apoi preot misionar peste zece ani în câteva sate din Ardeal.

La bătrâneţe se retrage la Mânăstirea Sihăstria, metania sa, apoi se stabileşte definitiv la Mânăstirea Slatina-Suceava, unde îşi dă obştescul sfârşit în primăvara anului 1990.

PROTOSINGHELUL CALINIC CARAVAN
Mânăstirea Lainici
(1906-1991)

a. Viaţa

Cuviosul duhovnic Calinic s-a născut în comuna Vladimir, judeţul Gorj, şi a intrat în nevoinţa monahală la Mânăstirea Frăsinei, în anul 1925, unde a primit şi tunderea monahală. În anul 1930 a fost trimis la Mânăstirea Lainici. În anul 1935 a fost hirotonit preot şi aici a slăvit pe Dumnezeu ziua şi noaptea, săvârşind sfintele slujbe cu toată evlavia şi povăţuind pe călugări şi mireni pe calea pocăinţei şi a smereniei.

Era un părinte cuvios, tăcut, blând şi smerit şi dobândise din tinereţe rugăciunea inimii, pe care o lucra neîncetat. Încă îndemna şi pe ucenicii săi să deprindă această dumnezeiască lucrare.

În anul 1952, murind egumenul Visarion Toia, Protosinghelul Calinic a fost numit stareţ în locul lui, povăţuind soborul acestui sfânt lăcaş timp de 22 de ani, până în anul 1974. În acest timp a crescut numeroşi fii sufleteşti şi a înnoit duhovniceşte Mânăstirea Lainici.

Cea mai însemnată faptă bună a Protosinghelului Calinic era neîncetata rugăciune a inimii, pe care o dobândise cu darul Duhului Sfânt şi care îi aducea multă pace şi bucurie în suflet.

Împlinind vârsta profeţită de proorocul David şi ajungând la 85 de ani şi-a binecuvântat ucenicii şi s-a mutat cu pace în odihna lui Hristos.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Ucenicii Părintelui Calinic i-au cerut cuvânt de folos. Iar el le-a zis:

– Să tăceţi mereu, să vă rugaţi mult, cât mai mult, să nu adunaţi averi pe pământ, să iubiţi biserica şi pe oameni şi să aveţi mintea la Dumnezeu!

2. Apoi l-au întrebat de rânduiala rugăciunii monahilor.

– Să nu lipsiţi de la slujbele Bisericii, la chilie să citiţi Psaltirea, un acatist şi Paraclisul Maicii Domnului, iar rugăciunea minţii şi a inimii să o ziceţi mereu ziua şi noaptea. Şi, dacă veţi trăi în dragoste şi veţi face ascultare, cred că vă veţi mântui. Că cei smeriţi, blânzi şi ascultători se mântuiesc sigur şi cel mai uşor!

3. Iarăşi l-au întrebat: Cum se pot mântui călugării şi mirenii în zilele noastre?

– La temelia mântuirii noastre, a călugărilor, stă ascultarea; iar la mireni stă milostenia şi naşterea de copii. Dar la ascultare trebuie să adăugăm, atât rugăciunea neîncetată, cât şi smerenia, că fără aceste trei fapte bune, nimeni nu se poate mântui.

4. L-au întrebat părinţii dacă este mulţumit în viaţa monahală.

– Nu sunt mulţumit de mine, pentru că mi-am cheltuit viaţa mai mult cum am vrut, decât cum ar fi trebuit şi am făgăduit. De acum nu mai doresc altceva decât să trăiesc cu Dumnezeu în inima mea, până îmi voi da sufletul în mâinile Lui, că mai mare bogăţie ca aceasta nu este alta pe pământ. Grija Martei să rămână celor mai tineri, iar eu vreau să urmez lui Hristos ca Maria.

5. Iarăşi l-au întrebat: Cum pot ajuta călugării pe mireni la mântuire?

– Cel mai mult îi pot ajuta prin rugăciune, prin sfaturi duhovniceşti, prin milostenie şi prin viaţa lor curată. Că degeaba sfătuim cu limba, dacă smintim cu faptele noastre pe mireni!

6. A fost iarăşi întrebat dacă se teme de ceasul morţii şi al judecăţii.

– Mă tem, pentru că nu am făcut binele care trebuia să-l fac înaintea lui Dumnezeu. Însă, un lucru ştiu, că m-am luptat din răsputeri să împlinesc datoriile călugăreşti, cu ajutorul lui Hristos. Dar nu orice luptă este încununată şi răsplătită.

7. Ucenicii săi l-au întrebat despre bucuriile duhovniceşti pe care le-a avut în viaţă.

– Cele mai mari bucurii mi-au dat în mânăstire viaţa de linişte şi rugăciunea stăruitoare. Dorinţa mea cea mai mare a fost să deprind rugăciunea inimii. Dar pe aceasta numai darul lui Dumnezeu o dă. Când eram stareţ, eram foarte răspândit cu grijile mânăstirii, încât nu aveam timp nici să mă rog şi să merg regulat la biserică. Dar odată m-am retras singur într-o chilie la metocul nostru şi acolo am început să postesc mult, să dorm foarte puţin şi să mă rog cu silinţă, cu osteneală şi metanii, rostind ziua şi noaptea rugăciunea „*Doamne, Iisuse...*". *Numai seara târziu gustam puţină pâine şi un pahar cu apă.*

După două zile, încă nu simţeam dulceaţa rugăciunii. Dar a treia zi a avut Dumnezeu milă de mine. Am simţit deodată o mare bucurie, o bucurie cerească, care a năvălit în sufletul meu. Lacrimile îmi curgeau fără întrerupere şi o pace sfântă îmi stăpânea întreaga fiinţă. După un timp mi-am revenit şi abia atunci am înţeles că aceasta este adevărata cale ce duce la rugăciunea cea de foc, despre care spun Sfinţii Părinţi.

Deci, rugăciune, rugăciune multă şi iar rugăciune! De când am gustat dulceaţa rugăciunii lui Iisus, n-am mai lăsat-o. Prin rugăciune am biruit toate greutăţile vieţii. Prin rugăciune am câştigat răbdare, blândeţe şi liniştea sufletului, care este aşa de scumpă!

MONAHIA EUSTOHIA CIUCANU
Mânăstirea Agapia
(1929–1991)

Monahia Eustohia a fost cea mai vrednică stareţă a Mânăstirii Agapia, din a doua jumătate a secolului XX.

S-a născut în anul 1929, în comuna Ceahlău-Neamţ, într-o familie de oameni credincioşi, primind o aleasă educaţie creştinească. În anul 1944 a intrat în obştea Mânăstirii Agapia, având ca maică duhovnicească pe monahia Haritina Gavril. În anul 1952 a primit tunderea în cinul monahal, după care a urmat Seminarul Monahal şi Facultatea de Teologie.

În anul 1960 a fost numită stareţă a Mânăstirii Agapia, pe care, împreună cu Agapia Veche, le povăţuieşte cu multă înţelepciune timp de 32 de ani, mărind numărul călugăriţelor şi surorilor de la 300 la peste 500 de suflete.

În toţi aceşti ani, monahia Eustohia a îmbinat cu multă înţelepciune râvna Mariei cu osteneala Martei, adică sfintele slujbe şi viaţa duhovnicească cu buna chivernisire a celor materiale, căutând să împace pe toţi şi să slăvească neîncetat pe Dumnezeu.

Ca stareţă a celei mai mari mânăstiri din ţară şi din lumea ortodoxă, monahia Eustohia, călăuzită de Duhul Sfânt, a crescut duhovniceşte şi a călugărit sute de monahii, care şi-au închinat viaţa lui Hristos.

Ajutată de harul lui Dumnezeu şi urmând sfatul duhovnicilor, monahia Eustohia s-a opus de mai multe ori conducerii ateiste a ţării de a transforma mânăstirile voievodale în muzee şi de a scoate monahiile tinere din Mânăstirea Agapia.

Curajul şi bărbăţia ei i-au împletit îndoită cunună, întrecând pe multe altele în mărturisirea lui Hristos. Dar, fiind suferindă, i-a rânduit Dumnezeu să se săvârşească din această viaţă tot în ascultare. Căci, fiind chemată la Patriarhie, şi-a dat acolo obştescul sfârşit, în februarie, 1991, încredinţându-şi sufletul în mâinile Mirelui Hristos, ca o fiică a nemuritoarei ascultări, fiind plânsă de obştea întregii Mânăstiri Agapia.

PROTOSINGHELUL CALINIC PRISECARU
Mânăstirea Văratec
(1906-1992)

a. Viaţa

Cuviosul Protosinghel Calinic Prisecaru s-a născut în comuna Drăguşeni-Galaţi, în anul 1906, într-o familie de ţărani credincioşi. La vârsta de 16 ani intră ca frate în obştea Mânăstirii Neamţ. Apoi urmează Seminarul şi Facultatea de Teologie la Bucureşti, iar în anul 1935 este hirotonit diacon şi preot slujitor la Mânăstirea Văratec. Şi a rânduit Dumnezeu ca în câţiva ani să devină cel mai iscusit duhovnic al acestei mânăstiri, pe care a povăţuit-o duhovniceşte peste 55 de ani.

Prin blândeţea, îndelunga răbdare şi bunătatea sa, Protosinghelul Calinic a contribuit personal la formarea duhovnicească a mii de călugăriţe şi surori din Mânăstirea Văratec, îndemnându-le neîncetat la rugăciune, la smerenie, la tăcere, la sfintele slujbe şi la ascultare. Sfinţia sa nu dădea canoane mari, ci

pe măsura şi puterea fiecăruia. Însă cerea de la fiicele sale duhovniceşti mai ales participarea regulată la Sfânta Liturghie şi la Utrenie, împlinirea canonului rânduit la chilie, milostenia şi citirea cărţilor sfinte.

Celor bolnave şi bătrâne, care nu puteau veni la biserică, le cerea pravila de chilie, adică citirea Psaltirii, a canoanelor din Ceaslov, metanii şi închinăciuni după putere şi rugăciunea „Doamne, Iisuse...". Dar mai mult decât toate le cerea să trăiască unele cu altele în permanentă iubire, să se spovedească regulat şi să facă ascultare duhovnicească fără cârtire, iar de moarte să nu uite niciodată.

Ajungând la vârsta de 86 de ani, a binecuvântat toate maicile şi surorile care îi erau fiice duhovniceşti, cerându-le să se roage pentru el. Apoi, primind Preacuratele Taine, şi-a dat sufletul cu pace în mâinile lui Hristos.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Odată spunea ucenicilor săi cum a venit la mânăstire:

– Cred că rugăciunile mele către Maica Domnului şi renumele mare pe care îl avea pe atunci Mânăstirea Neamţ în toată ţara m-au adus la mânăstire. Apoi, sfintele slujbe aşa de frumoase care se făceau aici. Nu degeaba poporul nostru credincios numea marea lavră de la Neamţ „Ierusalimul Moldovei".

2. Ca duhovnic la Mânăstirea Văratec am cunoscut călugăriţe cu înaltă trăire duhovnicească. Unele posteau toată viaţa, mâncând o dată pe zi, seara, după ce terminau Psaltirea de citit. Altele ţineau desăvârşită tăcere cu rugăciunea inimii, cum erau maicile Epraxia Mălău şi Lavrentia, sora ei de chilie, care mâncau numai legume, seara, şi privegheau noaptea în rugăciuni şi metanii. Altele erau vestite mame duhovniceşti, cu multe ucenice, pe care le creşteau cu răbdare, în smerenie şi iubire de Dumnezeu. Dintre acestea, amintesc pe maicile Glicheria Chirilă şi Agafia Gălbează.

Altele practicau rugăciunea inimii şi erau nelipsite de la biserică ziua şi noaptea. Altele sfătuiau mult pe mireni, împărţeau cărţi sfinte prin sate, formau ucenice bune, învăţau pe cele tinere muzica psaltică, coseau veşminte preoţeşti şi făceau broderii renumite pentru sfintele biserici. Toate se osteneau să devină mirese ale lui Hristos şi împlineau poruncile Domnului după râvnă şi putere, cu binecuvântarea duhovnicului lor. Dintre acestea amintesc doar câteva maici: Agripina Maxim, Agafia Roşca, Evstatia Manu, Veniamina Rădeanu şi maica Irina, eclesiarha mânăstirii. Pe toate acestea le-am avut multă vreme fiice duhovniceşti şi mă foloseam de nevoinţa şi ascultarea lor.

Am constatat că toate aceste „fiice ale Ierusalimului" veneau din familii sănătoase de la ţară, cu părinţi foarte credincioşi. Sentimentul religios sădit în

inimile lor de părinţi acasă a crescut şi a dat roade însutit prin venirea lor la mânăstire. Iată de ce este aşa de strânsă legătura sufletească între mânăstiri şi sate, între călugări, mai ales duhovnici, şi credincioşi. Roadele lor binefăcătoare se văd şi astăzi, că unii se întăresc şi se mântuiesc prin ceilalţi, căci toţi suntem fraţi întru Hristos.

3. Ucenicii l-au întrebat ce bucurii duhovniceşti deosebite a avut în viaţa de mânăstire.

– Cele mai mari bucurii mi le-au dat biserica, sfintele slujbe şi mai ales Sfânta Liturghie, pe care o săvârşesc cu nevrednicie de 50 de ani. Că dacă nu ne sunt dragi rugăciunea, biserica şi Sfânta Liturghie, nu putem fi călugări şi atunci degeaba am venit la mânăstire.

A doua mare bucurie în viaţa mea de preot şi duhovnic am avut-o când am văzut suflete tinere că lasă lumea şi vin la mânăstire să slujească lui Hristos. Toate surorile noi venite la mânăstire mi-au adus bucurie în suflet.

A treia mare bucurie am trăit-o când am văzut la spovedanie că maicile progresează mereu în rugăciune, în smerenie, în ascultare şi în toată fapta bună. Maicile şi surorile râvnitoare pentru Hristos întotdeauna m-au bucurat, iar cele îndoielnice, nehotărâte şi stăpânite de gânduri pământeşti m-au întristat, ştiind că mântuirea duhovnicului depinde de fiii săi sufleteşti.

De asemenea, mă bucur întotdeauna când fac călugării, când văd în obşte dragoste, bucurie şi râvnă pentru mântuire, şi când se săvârşesc slujbe frumoase în biserică, mai ales la hramuri şi sărbători. Acestea sunt marile mele bucurii duhovniceşti în viaţa mea de preot şi din acestea m-am hrănit. Sper ca, prin rugăciunile fiilor mei sufleteşti, să ajung şi la cea mai mare bucurie pe care o dorim cu toţii, adică mântuirea sufletului.

4. A fost întrebat iarăşi: Cum putem noi lăuda mai mult pe Dumnezeu?

– Prin cât mai multă rugăciune la chilie, la biserică şi la ascultare. Începem cu cantitatea şi terminăm cu calitatea. Apoi Îl lăudăm pe Dumnezeu prin viaţa noastră duhovnicească. Căci, dacă Îl lăudăm numai cu gura, iar cu inima şi cu viaţa nu, atunci nu suntem călugări, ci numai purtători de haine negre!

5. Aceiaşi părinţi l-au întrebat: Cum pot ajuta duhovniceşte călugării pe mireni?

– Prin trei lucruri mai ales îi folosim pe mireni. Prin rugăciune cât mai multă pentru lume, printr-o viaţă călugărească model şi prin multă dragoste. De vor vedea la noi aceste fapte bune, se vor întoarce mulţumiţi şi zidiţi sufleteşte la casele lor.

6. Despre viaţa duhovnicească în Mânăstirea Văratec zicea:

– În general viaţa duhovnicească este bună, mulţumitoare. Sunt maici de rugăciune, nelipsite de la biserică; fac milostenie, postesc mult, citesc la Psaltire, practică rugăciunea minţii, se spovedesc mai des şi au grijă de suflet. Însă, majoritatea au o viaţă duhovnicească ascunsă. Chiar acum, nu de mult, s-au săvârşit în chip minunat două maici surori după trup şi după duh, anume Epraxia şi Olimpiada Maxim. Erau din judeţul Suceava, venite din copilărie la mânăstire. Prima avea 88 de ani, iar a doua, 87, şi duceau o viaţă sfântă de post şi neîncetată rugăciune. Fiecare din ele dorea să plece la Domnul înaintea celeilalte, dar Dumnezeu le-a luat pe amândouă din trup în aceeaşi zi, la câteva ore una după alta. Au fost puse în două sicrie, prohodite odată şi îngropate în acelaşi mormânt. Cum au fost unite pe pământ, aşa s-au dus şi la cer! Un caz unic aici, la Mânăstirea Văratec.

CUVIOSUL IUVENALIE STRĂINUL
Mânăstirea Sfânta Ecaterina-Sinai
(1902-1992)

Cuviosul Ieromonah Iuvenalie Străinul s-a născut în anul 1902, în oraşul Moineşti-Bacău, din părinţi temători de Dumnezeu. Dorind să-şi închine viaţa lui Hristos, în anul 1927 a intrat în obştea Mânăstirii Durău-Neamţ. După doi ani se duce la Mânăstirea Frăsinei, unde primeşte tunderea monahală, iar în anul 1931 pleacă definitiv din ţară şi se închinoviază în Schitul Românesc Prodromul din Muntele Athos.

Aici s-a nevoit şapte ani de zile ca sihastru la mai multe chilii, fiind foarte iubitor de singurătate şi linişte şi lucrând rugăciunea lui Iisus.

În anul 1938 s-a dus în Ţara Sfântă, unde a cunoscut pe Cuviosul Ioan Iacob, la Mânăstirea Sfântul Sava, nevoindu-se împreună până în anul 1947. Înfiinţându-se Mânăstirea românească „Sfântul Ioan Botezătorul" de la Iordan, monahul Iuvenalie s-a stabilit împreună cu Cuviosul Ioan Iacob, stareţul schitului, în acest sfânt lăcaş.

În anul 1953, Cuviosul Ioan, retrăgându-se la pustie în Peştera Sfintei Ana, a rămas egumen monahul Iuvenalie, care a fost hirotonit ieromonah de către Patriarhul Justinian, în anul 1965.

În anul 1970 pleacă la Muntele Sinai şi se nevoieşte 20 de ani la Mânăstirile Sfânta Ecaterina şi Rait, în aspră nevoinţă pustnicească.

Ajungând la adânci bătrâneţi, şi-a dat sufletul cu pace în mâinile Domnului, pe Care L-a slăvit 90 de ani.

MONAHUL DAMIAN GUŢEA
Mânăstirea Cernica
(1905-1993)

a. Viaţa

Părintele Damian Guţea, din obştea Mânăstirii Cernica, s-a născut în anul 1905, la Blejeşti-Teleorman. Fiind chemat de Dumnezeu, a intrat în obştea Mânăstirii Cernica, în anul 1926, primind la călugărie numele de Damian. Duhovnicul său era Ieroschimonahul Ghelasie, un mare isihast şi un părinte duhovnicesc foarte sporit în asceză şi rugăciune, de loc din judeţul Mehedinţi.

Refuzând hirotonia, monahul Damian a fost arhondarul Mânăstirii Cernica peste 15 de ani, primind pe toţi cu multă dragoste şi călăuzindu-i la biserică şi la duhovnicii mânăstirii.

Călugăr foarte râvnitor, isihast, tăcut şi ascet, se silea să meargă pe urmele duhovnicului său. Nu-l interesa nimic din cele pământeşti, se ruga neîncetat, era nelipsit de la slujbele bisericii şi îngrijea de bătrâni şi bolnavi.

Părintele Damian avea şi darul răbdării şi al statorniciei, căci săvârşea ascultarea cu multă smerenie şi nu pleca niciodată din mânăstire. După al doilea război mondial, n-a plecat din mânăstire niciodată, timp de aproape 50 de ani, nici măcar până la poarta mânăstirii. Îşi avea chilia pe insula Sfântul Nicolae, aproape de cimitirul mânăstirii. În timpul său liber zăbovea numai în cimitir, aprinzând candelele celor răposaţi şi cugetând neîncetat la ceasul morţii.

Ajungând la vârsta de 88 de ani, s-a mutat cu pace la Hristos, pe Care L-a iubit toată viaţa, pentru a-L slăvi în veci cu sfinţii îngeri.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Zicea Părintele Damian ucenicilor săi:

– Am apucat doi duhovnici foarte vestiţi în nevoinţa călugărească: părintele Ieroschimonah Ghelasie, un schimnic desăvârşit, şi părintele Antipa. Primul a murit în 1937 şi al doilea, mai încoace. Erau foarte căutaţi de călugări şi mireni.

2. L-au rugat ucenicii să le spună ceva despre aceşti duhovnici.

– Ce să vă spun? Că tot nu veţi putea face ce au făcut ei. Pot să spun că aceia au fost sfinţi încă din viaţă, aşa trăire duhovnicească au avut! Azi nu mai avem duhovnici din aceia. Nouă ne place să mâncăm bine, să avem bani, să

luăm salariu pentru că stăm în mânăstire, să dormim mult, să bem vin, să râdem, să fim ca şi mirenii.

3. L-au întrebat iarăşi: Ce faptă bună iubeau mai mult aceşti doi duhovnici?

– Postul, că fără post nu poţi face nimic. Din mâncare multă şi vin se îngroaşă mintea, se moleşeşte trupul, vine somnul, se trezesc patimile, iar omul se răceşte în credinţă şi se depărtează de Dumnezeu. Iar dacă posteşti, atunci mintea este uşoară; somnul, mai puţin; rugăciunea, curată; şi gândurile trupeşti se risipesc. A doua faptă bună este rugăciunea. Părinţii aceştia se rugau permanent. Părintele Ghelasie era un mare sihastru şi schimnic. Zeci de ani nu ieşea deloc din chilie decât noaptea, când se închina în biserică. La chilie îşi făcea pravila, acolo postea, acolo spovedea lumea, acolo practica rugăciunea lui Iisus.

4. Părintele Ghelasie povăţuia pe călugări după învăţăturile Sfinţilor Părinţi. Odată, spunea Părintele Damian, am vrut să plec de la arhondaric, că era greu şi mă sminteam. Iar duhovnicul mi-a poruncit: „Du-te la arhondaric, dar vin să nu bei deloc! Aceasta te va scăpa de multe ispite. Iar dacă vei călca porunca mea şi vei bea vin, vei aluneca în mari primejdii." Şi l-am ascultat. Am ţinut cu sfinţenie porunca lui şi m-a scăpat Dumnezeu de căderi, de boli şi de moarte.

5. Având multe ispite, l-a întrebat pe duhovnic ce să facă.

– Du-te înapoi, fă ascultare la arhondaric şi te va păzi Domnul de orice păcat. Dar un lucru să faci mai întâi: roagă-te şi să nu bei vin, şi vei birui toate ispitele! L-am ascultat. Într-adevăr, mare lucru este să asculţi până la moarte de duhovnic.

6. Iar despre gânduri i-a spus:

– Nu mai vorbi cu ele, că de aceea cazi! Nu te îndulci de gânduri, oricare ar fi ele, ci alungă-le cu rugăciunea lui Iisus şi cu paza minţii.

7. Odată i-a spus că vrea să schimbe ascultarea, iar duhovnicul i-a spus:

– Rabdă, nu fugi de ispite, că ispitele mai mult te întăresc în viaţă. Luptă-te cu ele, nu te lăsa biruit.

8. Părinte Damian a fost întrebat dacă este păcat pentru un călugăr să refuze darul preoţiei.

– Să fie păcat? a zis bătrânul. Dimpotrivă, este o faptă bună. Lasă păcatul acesta să fie asupra mea! Câţi sfinţi nu au fugit de preoţie? Oare s-au osândit? Cu atât mai mult noi, păcătoşii? Apoi, decât să cazi în vreun păcat după hirotonie, mai bine nu primi preoţia. Mai bine să fii un călugăr bun, decât un preot rău!

9. L-au întrebat ucenicii cum trebuie să fie un adevărat călugăr.

– După aproape 60 de ani de călugărie, de abia acum îmi dau seama cum trebuie să trăiesc în mânăstire. Călugărul trebuie să fie cât mai singur, cât mai străin pe pământ şi foarte tăcut. El nu trebuie să vorbească cu oamenii, ci numai cu Dumnezeu. Că vorbirea cu mirenii, spun Sfinţii Părinţi, te desparte de vorbirea cu Dumnezeu şi de sfânta rugăciune. Postul şi rugăciunea, acestea sunt lucrurile călugărului!

10. Apoi a adăugat:

– Dacă vom face trei fapte bune, Dumnezeu ne împlineşte toate cele de folos. Adică: să ne rugăm stăruitor şi cu credinţă, să postim după putere şi să păzim cu sfinţenie fecioria (curăţia). Cu rugăciunea, cu postul şi cu viaţa curată biruim orice ispită şi ne dă Dumnezeu tot ce cerem de folos. Numai cu rugăciunea singură, mai greu ne aude Dumnezeu. Dar rugăciunea, ajutată de post şi de viaţă curată, face adevărate minuni.

11. Fiind întrebat dacă a lipsit vreodată de la slujbele bisericii, părinte Damian a răspuns:

– Nu-mi aduc aminte! Numai când am fost la spital. Slujbele bisericii m-au hrănit pe mine. După rugăciune, postul este de mare folos la călugări. Ba şi la mireni. Dacă posteşti, mintea ţi se limpezeşte, se uşurează de gânduri şi poţi s-o înalţi la rugăciune. Iar dacă nu posteşti, mintea se îngroaşă, nu mai judecă curat, nu se mai poate ruga şi omul cade în păcate grele.

A venit la mine o bătrână credincioasă, care îmi spunea: „Părinte Damian, eu ţin totdeauna sfintele posturi, pentru că am observat că postul îmi dă multă dragoste de Dumnezeu!" Femeia aceea avea dreptate. Postul creşte în sufletul nostru dragostea de Dumnezeu. Iar când eşti cu stomacul plin, nu mai ai îndrăzneală şi nu poţi să te rogi. Lăcomia pântecelui răceşte credinţa şi împietreşte inima. Mai ales vinul. Este mai bine să mănânci carne, decât să bei vin. Vinul aprinde trupul spre desfrânare şi întunecă cel mai mult mintea.

12. L-au întrebat fraţii: Ce alte fapte bune sunt mai necesare monahilor?

– Întâi, neieşirea din mânăstire. Călugărul nu trebuie să iasă, dacă se poate, niciodată din mânăstire; iar dacă iese, numai la mare nevoie şi pentru un ceas, două. Apoi, repede să se întoarcă la mânăstire. Pentru că i se răceşte sufletul, îi slăbeşte credinţa, îi rămâne rugăciunea şi canonul, şi îşi pierde liniştea. Iată de ce nu m-am silit să merg la Ierusalim. Trebuia să pierd o lună de zile pe drumuri, fără Sfânta Liturghie, fără rugăciune şi canon. Aici, însă, la Sfânta Liturghie, este tot Ierusalimul, dacă asculţi slujba cu toată frica de Dumnezeu, cu credinţă şi cu dragoste.

O altă faptă bună, foarte necesară călugărului, este tăcerea. Am văzut că dacă vorbeşti, de cele mai multe ori, greşeşti, judeci, spui minciuni, cleveteşti, te lauzi, râzi de alţii şi nu mai ai îndrăzneală la rugăciune. Iar dacă taci, mare odihnă sufletească şi îndrăzneală ai la Dumnezeu.

Apoi, fuga de oameni. Trebuie să fugi de oameni, de tot felul de oameni. Atunci ai mare odihnă şi gândul îţi este numai la Dumnezeu. Să nu vorbeşti cu nimeni, dacă se poate, să nu primeşti mireni în chilie, nici să te duci în casele lor. Că nici tu nu-i foloseşti pe ei; nici ei, pe tine. Călugărul nu trebuie să vorbească cu oamenii, ci cu Dumnezeu. Pentru aceasta a venit la mânăstire, ca să se roage permanent pentru el şi pentru lume.

Altă faptă bună a călugărului este sărăcia. Călugărul să nu aibă, dacă se poate, nici o avere, mai ales bani. Iubirea de argint îţi robeşte inima şi te lipeşti de ei, încât nimic nu mai poţi face din dragoste, ci numai pentru bani.

13. L-au întrebat părinţii: Ce păcat ucide cele mai multe suflete şi le aruncă în pierzare? Necredinţa sau desfrânarea?

– Nu, părinţilor. Este mândria! Mândria omoară cei mai mulţi oameni! Orice cădere a omului este numai din mândrie! Din pricina încrederii în sine, omul este lăsat să cadă în necredinţă, în desfrânare şi în deznădejde. Cu cât se mândreşte omul, cu atât cade mai repede şi mai de sus! Să ne ferească Dumnezeu de patima mândriei, că-i mai grea decât toate!

PROTOSINGHELUL AMBROZIE DOGARU
Mânăstirea Sihăstria
(1923–1996)

a. Viaţa

Părintele Ambrozie Dogaru a fost un mare duhovnic şi un fiu devotat al dumnezeieştii ascultări.

Născut în satul Lunca, comuna Vânători-Neamţ, a fost crescut de mic în viaţă curată, în frică de Dumnezeu şi în bucuria Duhului Sfânt.

În anul 1951 intră în viaţa monahală la Mânăstirea Slatina-Suceava, ca fiu duhovnicesc al Arhimandritului Cleopa Ilie, care îl tunde în cinul monahal în anul 1956. După zece ani de smerită ascultare a fost scos din mânăstire în anul 1960 de regimul ateu de atunci, împreună cu toţi monahii tineri din această obşte.

După câţiva ani de prigoană a intrat în obştea Mânăstirii Sihăstria, unde se nevoieşte până la sfârşitul vieţii sale. Pentru viaţa sa aleasă, în anul 1976 a fost hirotonit diacon şi apoi preot, având ascultarea de eclesiarh. În puţină

vreme, părintele Ambrozie ajunge duhovnic iscusit, căutat de numeroşi ucenici, călugări şi mireni, urmând pilda marilor săi părinţi duhovniceşti din Sihăstria, Ieroschimonahul Paisie Olaru şi Arhimandritul Cleopa Ilie.

Părintele Ambrozie nu făcea nimic fără binecuvântare şi respecta întru totul rânduiala sfintelor slujbe şi cuvântul stareţului şi al duhovnicului său, iar canonul şi rânduiala de chilie nu-i rămâneau niciodată.

Ajungând la vârsta de 73 de ani, la începutul Postului Mare şi-a cunoscut de mai înainte sfârşitul vieţii sale, spunând părinţilor: „Să ştiţi că eu nu ajung până la Sfintele Paşti!" În săptămâna Sfintelor Patimi s-a spovedit din copilărie la duhovnicul său, şi-a cerut iertare de la părinţi şi a săvârşit Sfânta şi dumnezeiasca Liturghie în Joia Mare. Iar în Sfânta şi Marea Sâmbătă, dimineaţă, a spus unui ucenic: „Mâine să-mi aprindeţi şi mie candela la mormânt!" După două ore a intrat în veşmântărie şi acolo a adormit cu pace, dându-şi sufletul în mâinile lui Hristos Dumnezeu.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Zicea Părintele Ambrozie: „Să nu-ţi laşi niciodată pravila şi canonul, căci cu acestea ţii legătura cu Dumnezeu". Sfinţia sa îşi făcea pravila şi canonul dinainte, când avea de plecat undeva, ca să nu-i rămână nefăcute.

2. Dacă vedea pe vreun frate că vorbeşte sau pierde timpul în zadar, îi zicea: „Frate, nu sta degeaba, mergi şi fă-ţi pravila, canonul sau citeşte ceva folositor de suflet".

3. Odată a venit o femeie la sfinţia sa la spovedanie. Având impedimente canonice, părintele a oprit-o de la Sfânta Împărtăşanie. Dar ea s-a dus în altă parte să se împărtăşească. Dar când să ia Sfintele Taine, a auzit o voce în spatele ei, zicând: „Foc iei!" Deşi a ezitat, totuşi până la urmă s-a împărtăşit. Când a revenit la Părintele Ambrozie, acesta i-a spus: „Eu nu te mai primesc. Dacă n-ai ascultat de sfatul meu, caută-ţi alt duhovnic!"

4. Părintele Ambrozie îşi sfătuia ucenicii să aibă frică de Dumnezeu şi să nu calce canoanele şi tipicul Bisericii pentru a plăcea oamenilor.

5. Când era eclesiarh, i-a spus paraclisierului: „Umblă în Sfântul Altar cu multă frică şi evlavie, căci să ştii că Hristos este de faţă cu adevărat şi vede tot ce faci".

6. Odată i-a spus unui frate, pe care-l vedea că se osteneşte mai presus de puterea lui: „Nevoieşte-te, dar vezi să nu ajungi povară la alţii!"

7. Altădată a venit o credincioasă la el, spunându-i de „binefacerile" şi „puterile" celor care folosesc bioenergia. Părintele Ambrozie i-a zis că el nu

este de acord cu aceste practici şi pentru a-şi convinge ucenica de aceasta i-a spus să cheme pe unul din aceşti oameni la el. Venind acesta, toate încercările lui au rămas zadarnice, neputând face nimic înaintea părintelui, care se ruga cu rugăciunea lui Iisus.

Aşa a trăit şi aşa s-a mutat la Domnul părintele Ambrozie!

IEROMONAHUL ILIE CIORUŢĂ
Mânăstirea Cernica
(1909-1997)

a. Viaţa

Acest cuvios ieromonah s-a născut în satul Vasile Alecsandri, judeţul Tulcea, dintr-o familie cu zece copii.

Rămânând orfan de părinţi, urmează Seminarul la Constanţa, apoi se căsătoreşte, face teologia la Bucureşti şi ajunge preot în judeţul Ilfov, păstorind mai multe sate. Aici face o pastoraţie misionară deosebită, cu mult zel pentru Hristos, neprimind plată pentru sfintele slujbe şi făcând multă milostenie cu cei săraci şi bolnavi.

Între anii 1962-1964 a fost închis de regimul ateu, pentru râvna cu care slujea Biserica lui Hristos.

Murindu-i soţia şi punându-şi copii în rânduială în anul 1974, după 50 de ani de pastoraţie, preotul Iorgu, după numele de botez, părăseşte lumea şi primeşte tunderea monahală în obştea Mânăstirii Cernica, de lângă Bucureşti, cu numele de Ieromonahul Ilie.

Fiind plin de râvnă pentru Hristos, în calitate de preot şi duhovnic, a săvârşit cele sfinte cu mare evlavie, cu smerenie şi totală lepădare de sine, încă 22 de ani, slăvind pe Dumnezeu ziua şi noaptea şi formând numeroşi fii duhovniceşti. A fost întotdeauna un om al dreptăţii, nesuferind nedreptatea.

Permanent era înconjurat de credincioşi şi de săraci. Postea regulat câte două sau trei zile, negustând nimic de joi până sâmbătă; stătea zilnic la moaştele Sfântului Calinic, mărturisea lumea, mângâia pe toţi duhovniceşte şi izgonea duhurile rele din oameni.

Cunoscându-şi dinainte ziua sfârşitului său şi lăsând testament scris să fie *înmormântat în cimitir, fără sicriu, în rândul oamenilor săraci*, şi-a cerut iertare de la toţi şi a adormit cu pace la 8 ianuarie, 1997, nelăsând nici un fel de avere în urma sa şi fiind plâns de numeroşii săi fii duhovniceşti.

Doamne, numără în ceata sfinţilor Tăi, pe fericitul Ieromonah Ilie cel smerit şi mult nevoitor!

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură[1]

1. Spunea de multe ori: „Când am intrat în mănăstire, îmi venea să sărut pietrele de fericire".

2. Părintele iubea foarte mult milostenia şi pe toţi care veneau la el îi îndemna la aceasta. Avea un carnet gros cu numele a mii de oameni care făcuseră milostenie la biserici şi pe aceştia i-a pomenit toată viaţa. Când ucenicii făceau milostenie, le spunea: „M-aţi întinerit, parcă am 20 de ani!"

3. Pe 1 ianuarie 1997 a scris un bilet pe care l-a pus la vedere, să-l vadă toţi călugării: „Fraţilor, eu mor, veniţi să ne împăcăm".

PROTOSINGHELUL INOCHENTIE HĂŢIŞ
Mânăstirea Robaia-Argeş
(1901-1997)

Acest cuvios părinte s-a născut în comuna Suteşti, judeţul Vâlcea, în anul 1901, din părinţi smeriţi şi credincioşi. În anul 1929 intră în viaţa monahală la Mânăstirea Bistriţa Olteană şi este tuns în monahism în 1931. Apoi este hirotonit diacon, iar în anul 1941 este hirotonit ieromonah şi trimis ca preot misionar în Transilvania.

Din 1947 până în 1955 a fost preot slujitor şi duhovnic la mânăstirea de metanie, Bistriţa, transformată în mânăstire de maici. Iar din 1955 este numit duhovnic la Mânăstirea de maici Robaia-Argeş, unde se nevoieşte până la sfârşitul vieţii.

Jertfa lui cea mai mare, din clipa hirotoniei până în ceasul morţii, a fost săvârşirea dumnezeieştii Liturghii aproape zilnic, timp de peste 60 de ani!

De asemenea, era foarte smerit, blând, iubitor de osteneală, împăciuitor cu toţi şi întotdeauna împăcat cu sine, cu oamenii şi cu Dumnezeu. A contribuit mult şi la înnoirea duhovnicească şi materială a Mânăstirii Robaia, construind chilii, lucrând la grădină, spovedind credincioşi, căci, adeseori, rostea aceste cuvinte: „Decât să stau degeaba, mai bine să lucrez degeaba!"

Viaţa Protosinghelului Inochentie a fost ca o permanentă liturghie. Toate le făcea cu pace, cu smerenie şi bucurie.

După o scurtă suferinţă, părintele Inochentie s-a mutat la odihna cea de sus, la 14 octombrie, 1997, pentru a săvârşi cereasca liturghie cu îngerii şi cu toţi sfinţii, întru slava Preasfintei Treimi.

Doamne, odihneşte în ceata Cuvioşilor Părinţi pe părintele Inochentie şi pe toţi părinţii purtători de Dumnezeu, întru slava Preasfintei Treimi!

---

[1] Extrase din Cioruţă, Ieromonah Ilie, *Un om al Altarului*, Dervent, 1999.

MONAHUL GAMALIIL PĂVĂLOIU
Mânăstirea Neamţ
(1899-1998)

Cuviosul părinte Gamaliil Păvăloiu a fost un mare monah autodidact şi misionar renumit în toată ţara.

S-a născut în anul 1899, în judeţul Vrancea, din părinţi smeriţi şi iubitori de Dumnezeu. În anul 1923 a intrat în obştea Mânăstirii Neamţ şi apoi a fost tuns în cinul monahal, primind numele de Gamaliil.

În anul 1925 s-a cumpărat o tipografie nouă la Mânăstirea Neamţ, unde, părintele Gamaliil, fiind înzestrat cu darul scrisului şi al învăţăturii duhovniceşti, a scris numeroase cărţi de învăţătură ortodoxă. Timp de peste 20 de ani, acest cuvios părinte a tipărit la Neamţ sute de mii de cărţi şi broşuri religioase de tot felul, pe care le difuza personal prin librăria Mânăstirii Neamţ, ajungând cunoscut în toată ţara.

Aceasta a fost cea mai importantă ascultare şi nevoinţă a monahului Gamaliil până în anul 1960. Ziua corecta manuscrise şi difuza cărţi bisericeşti, iar noaptea participa la sfintele slujbe în biserică.

Desfiinţându-se tipografia, blândul părinte Gamaliil şi-a închinat restul vieţii sale numai ascultării şi slujbelor bisericeşti de zi şi de noapte, fiind nelipsit de la biserică până la sfârşitul vieţii.

În anul 1997, slăbind de bătrâneţe, a fost dus la bolniţa mânăstirii pentru îngrijire, iar în 9 aprilie, 1998, şi-a dat sufletul cu pace în mâinile lui Hristos, fiind în vârstă de 99 de ani.

Doamne, primeşte în ceata drepţilor sufletul smeritului monah Gamaliil!

ARHIMANDRITUL IACHINT UNCIULEAC
Mânăstirea Putna
(1924-1998)

a. Viaţa

Cuviosul Arhimandrit Iachint Unciuleac s-a născut în anul 1924, în comuna Dagâţa, satul Mânăstirea, judeţul Iaşi.

După ce termină Şcoala de Cântăreţi Bisericeşti din oraşul Roman, în anul 1951, îmbrăţişează viaţa monahală, în obştea Mânăstirii Sihăstria. Între anii

1951–1955 urmează cursurile Seminarului Monahal din Mânăstirea Neamţ şi este hirotonit ierodiacon.

În primăvara anului 1956, un grup de 16 monahi din Mânăstirea Sihăstria, în frunte cu Arhimandritul Dosoftei Murariu, sunt transferaţi la Mânăstirea Putna, pentru a reînnoi viaţa duhovnicească de acolo. Între aceştia era şi Cuviosul Ierodiacon Iachint.

Suflet foarte blând, liniştit, temător de Dumnezeu şi paşnic, părintele Iachint era iubit şi căutat de toţi, mai ales din anul 1959, când este hirotonit preot şi ajunge duhovnicul Mânăstirii Putna şi al tuturor credincioşilor din Nordul Moldovei. A fost mulţi ani şi eclesiarh al bisericii, precum şi îndrumător la muzeul mânăstirii, căci avea darul vorbirii şi al sfătuirii duhovniceşti.

În anul 1973, pe când urma cursurile de teologie la Bucureşti, a fost rânduit stareţ al Mânăstirii Putna, pe care a povăţuit-o 20 de ani, contribuind mult la reînnoirea ei generală, atât materială, cât şi duhovnicească.

În anul 1992, după canonizarea Sfântului Daniil Sihastrul şi a Binecredinciosului Voievod Ştefan cel Mare şi Sfânt, Arhimandritul Iachint se retrage din ascultarea de stareţ şi, până la sfârşitul vieţii pământeşti, se îndeletniceşte numai cu duhovnicia şi cu sfătuirea ucenicilor săi apropiaţi. Deşi era greu bolnav în ultimii ani, nu înceta să-şi spovedească fiii duhovniceşti.

În dimineaţa zilei de 23 iunie, 1998, după ce a mărturisit câţiva ucenici, a rămas singur în scaunul său de spovedanie şi se ruga lui Dumnezeu. Către seară şi-a dat duhul în mâinile lui Hristos, în acelaşi scaun de spovedanie – fără să cadă –, unde a mărturisit şi a povăţuit multe mii de călugări şi credincioşi.

Pentru aceasta a fost plâns de obştea Mânăstirii Putna şi de toţi fiii săi duhovniceşti, iar la cimitir a fost acoperit cu ţărână, cu flori şi cu lacrimi, de mâinile ucenicilor săi, la îndemnul preoţilor care ziceau: „Să acoperim cu mâinile pe cel ce cu mâinile sale ne-a dezlegat de păcate!"

Aşa a lucrat Dumnezeu prin blândul Arhimandrit şi stareţ Iachint de la Putna, care s-a nevoit în acest sfânt lăcaş 42 de ani!

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură[2]

1. Părintele Iachint punea întotdeauna accentul pe trăire:

– A vorbi despre virtuţi, despre învăţătura lui Hristos, despre voia lui Dumnezeu, fără a lucra virtuţile şi a le trăi în fiecare clipă, este o mare nebuie, este de râsul diavolilor.

[2] Extrase din *Părintele Iachint al Putnei,* Ed. Bizantină, 2000.

2. Despre însemnătatea părintelui duhovnicesc, Părintele Iachint spunea:

- Urcuşul duhovnicesc nu poate fi înfăptuit decât sub îndrumarea unui duhovnic iscusit. Îndrumarea sufletelor spre mântuire, ridicarea din prăpastia păcatelor, a patimilor, din deznădejde, este o artă care nu se învaţă pe băncile şcolilor, ci numai în lupta cu viaţa. Această artă poate fi deprinsă numai la şcoala smereniei, a ascultării, a lepădării de sine, numai în lumina lui Hristos. Omul în viaţă poate învăţa orice singur, dar tainele sufletului şi ducerea războiului nevăzut nu pot fi înfăptuite decât sub povăţuirea unui duhovnic înţelept. Mântuirea sufletului se pune în aceiaşi termeni ca şi în veacurile trecute, *căci Iisus Hristos, ieri şi azi şi în veci, acelaşi este.*

3. Părintele Iachint era preocupat de câştigarea definitivă a celor ce părăsesc calea păcătului, dar se îndoiesc că Dumnezeu i-a iertat. Spunea cu toată convingerea că omul trebuie să aibă încredere în cuvântul lui Dumnezeu: *Veniţi la Mine toţi cei osteniţi şi împovăraţi şi Eu vă voi odihni pe voi* (Matei 11, 28); *...dar îndrăzniţi, Eu am biruit lumea* (Ioan 16, 33); *De vor fi păcatele voastre cum e cârmâzul, ca zăpada le voi albi* (Isaia 1, 18).

Venea totdeauna cu argumente scripturistice pentru a spori încrederea în mila lui Dumnezeu a celor întorşi de la păcat.

4. Celor ce se îndoiau în existenţa sufletului, Părintele Iachint le zicea:

- Ştii ce este sufletul? Este mai viu şi mai adevărat decât trupul. Trupul îl vezi, dar nu ştii ce este în interiorul lui. Nu-i cunoşti întotdeauna structura, suferinţele şi cauzele lor. Pe când sufletul este ceva clar. Aţi auzit spunându-se despre cineva că este «un mare suflet» sau că este «un om fără suflet»? Vrea să spună că omul cu suflet este acela care emană bunătate, dragoste faţă de semeni; care iubeşte pe săraci şi pe orfani; care ştie să-i ierte pe cei care i-au greşit, pe duşmani; care răsplăteşte răul cu bine, care nu ţine minte răul; care are frică de şi credinţă, care săvârşeşte roadele credinţei. Un suflet mare este acela care se jertfeşte pentru binele altuia, care nu caută ale sale, ci pacea celorlalţi.

Pe de altă parte omul cu suflet mic sau fără suflet este omul viclean, plin de răutate, care nu are astâmpăr, nici odihnă, nici mulţumire; omul nemilostiv, necinstit, mincinos, care se bucură de răul altuia; omul care nu este mişcat de suferinţa altora, care îşi clădeşte fericirea pe slăbiciunile celorlalţi.

5. Le mai spunea ucenicilor:

- Trebuie să punem mare accent pe cunoaşterea de sine, luptând pentru aceasta, şi să cerem cu insistenţă în rugăciuni, ca Dumnezeu să ne lumineze întunericul sufletelor şi să ne dea ajutor pentru a izgoni toată răutatea care şi-a făcut cuib în mintea şi în inima noastră. Fără cunoaşterea de sine şi lupta

împotriva răului, nu este posibil nici un urcuş duhovnicesc. Să cerem lui Dumnezeu să ne ajute să descoperim şi să învingem toate cugetele viclene şi duplicitatea din noi.

6. Apoi, fiind întrebat cum poate omul să se silească pe sine însuşi la rugăciune, Părintele Iachint spunea:

– Într-adevăr, nimic pe lume nu are duşmani mai mari ca rugăciunea. Este absolut necesar ca fiecare creştin să caute timp de rugăciune, să-şi facă un program de rugăciune, aşa cum îşi face program pentru treburile zilnice.

7. Mai spunea Părintele Iachint:

– Chiar dacă simţim că rugăciunea noastră nu este fierbinte, că nu ne putem concentra, că sufletul este risipit, totuşi să ne rugăm, să ne rugăm cum putem, căci vom ajunge să ne rugăm cum trebuie. Sufletul se încălzeşte încetul cu încetul prin şederea îndelungată în faţa lui Dumnezeu, prin cugetarea permanentă la lucrarea lui Dumnezeu, la sfârşitul nostru, la minunile pe care Dumnezeu le face în fiecare clipă cu noi. Cu timpul, sufletul va căpăta deprindere, va dori rugăciunea aşa cum trupul are nevoie de aer şi de apă. Astfel vom ajunge să zicem şi noi cu împăratul David: *În ce chip doreşte cerbul izvoarele apelor, aşa Te doreşte pe Tine sufletul meu, Dumnezeule.*

Rugăciunea va începe să curgă cu vreme şi fără vreme, devenind ca un izvor pururea curgător, încât ne vom ruga oriunde şi în orice condiţii.

8. Părintele Iachint era un bun cunoscător al mecanismelor de pervertire a sufletului. El spunea:

– Poftele trupului apar ca urmare a nesatisfacerii unor cerinţe sufleteşti. Apare un gol în suflet care trebuie umplut cu ceva. Astfel, dacă dorinţa sufletului de rugăciune, de cugetare sfântă, de smerenie, de ascultare, de lepădare de sine nu este satisfăcută prin citirea de cărţi sfinte, prin rugăciune şi înfrânare, prin nevoinţă şi ascultare, apar nelinişti, nemulţumiri care sunt preluate de trup şi de suflet.

Astfel apare nevoia de a mânca şi de a bea, în loc de a posti; de a cleveti şi a judeca pe alţii, în loc de a ne ruga şi a ne smeri; slavă deşartă, în loc de a ne vedea neputinţele şi păcatele noastre; iubire de avuţii, de bunuri, în loc de sărăcie; iuţime, în loc de blândeţe şi bunătate; cugetări deşarte, în loc de cugetări sfinte. Până nu ne trezim din rătăcire, suntem asediaţi de fel de fel de patimi cu care vom avea de luptat după ce vom afla calea de întoarcere.

9. Odată, Părintele Iachint le-a vorbit ucenicilor săi şi despre pofte, zicând:

– Să ştiţi că nu orice poftă este viciu. Numai poftele repetate, întreţinute şi alimentate cu plăceri, care se transformă în obişnuinţe, în deprinderi, care

Protosinghelul Teodul Varzarie († 1981)
Mânăstirea Agapia

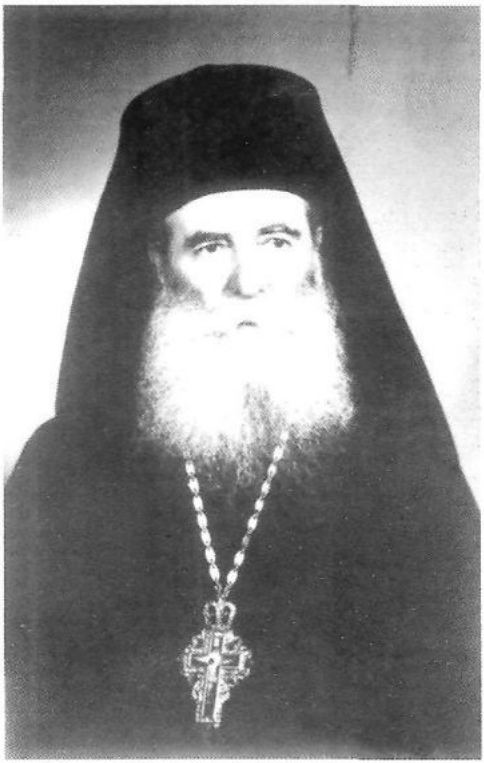

Arhimandritul Gherontie Ghenoiu († 1984)
Catedrala Patriarhală

Protosinghelul Ioil Gheorghiu († 1986)
Mânăstirea Sihăstria

Protosinghelul Emilian Olaru († 1987)
Mânăstirea Slatina

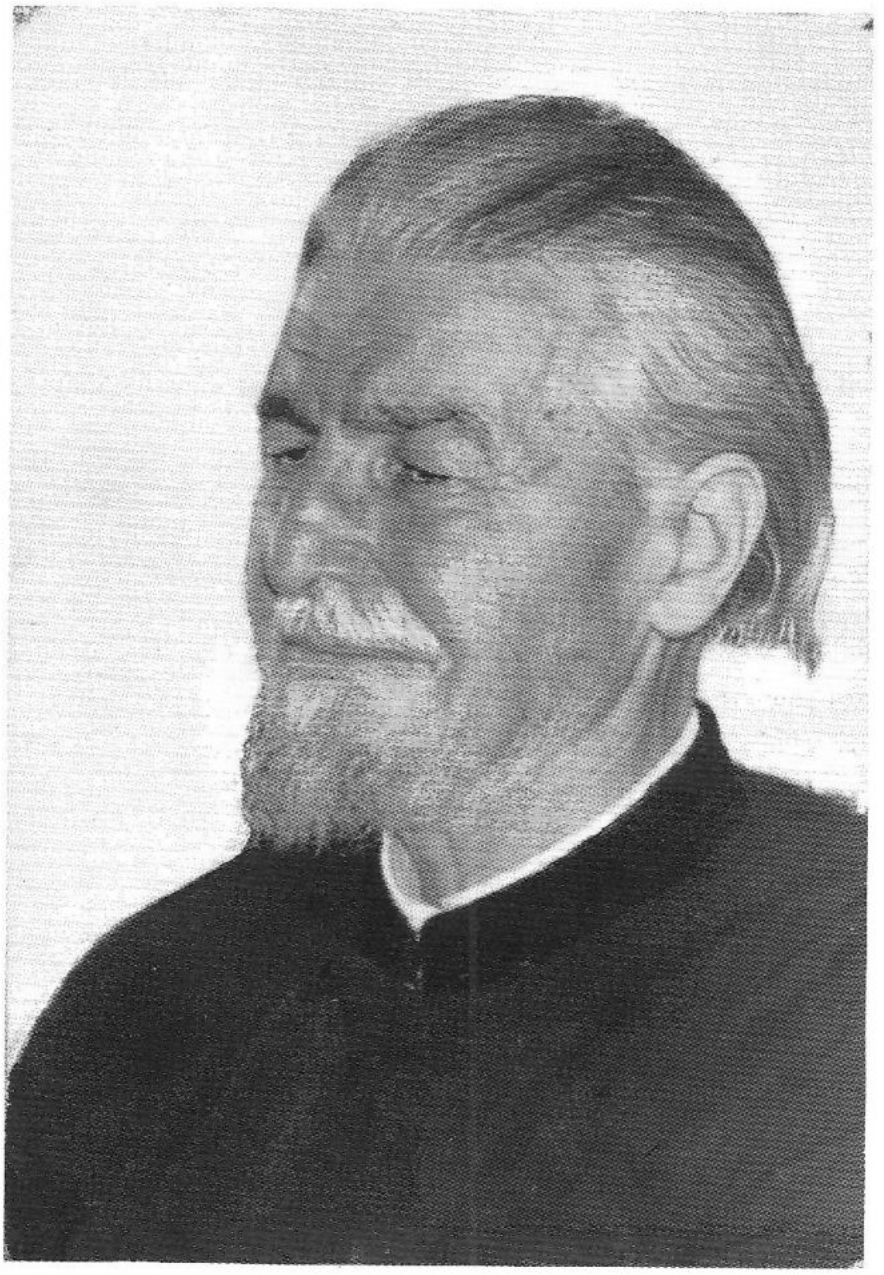

Arhimandritul Benedict Ghiuş († 1990)
Mânăstirea Cernica

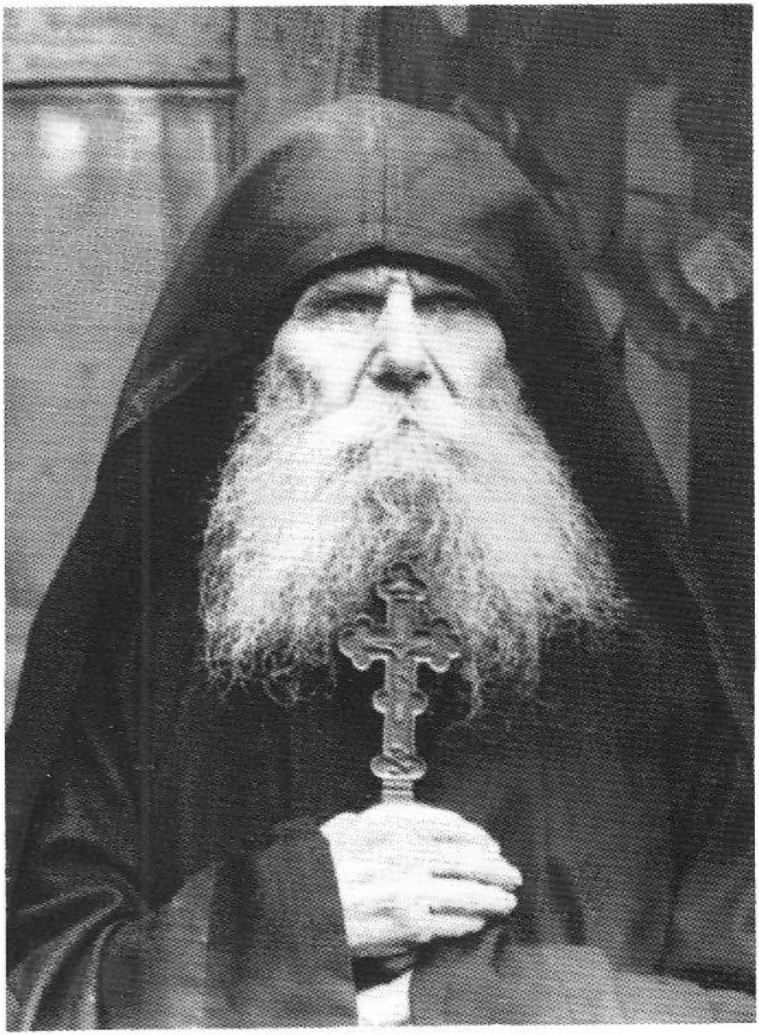

Ieroschimonahul Paisie Olaru († 1990)
Mânăstirea Sihăstria

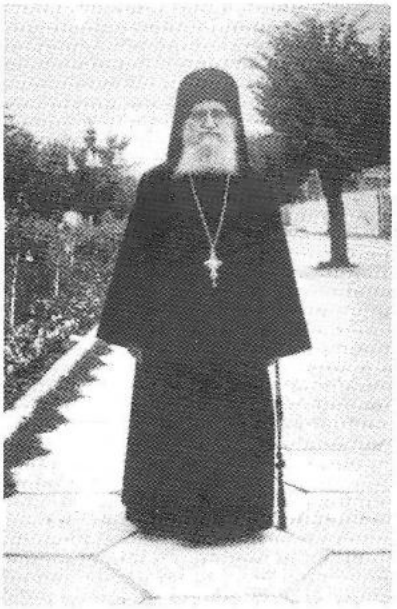

Arhimandritul Dosoftei Morariu († 1990)
Mânăstirea Slatina – Suceava

Arhimandritul Elefterie Mihale († 1990)
Mânăstirea Dervent

Monahia Eustohia Ciucanu († 1991)
Mânăstirea Agapia

Cuviosul Iuvenalie Străinul († 1996)
Mânăstirea Sfânta Ecaterina – Sinai

Protosinghelul Ambrozie Dogaru († 1996)
Mânăstirea Sihăstria

Protosinghelul Inochentie Hățiș († 1997)
Mânăstirea Robaia – Argeș

Ieromonahul Ilie Cioruță († 1997)
Mânăstirea Cernica

Monahul Gamaliil Păvăloiu († 1998)
Mânăstirea Neamț

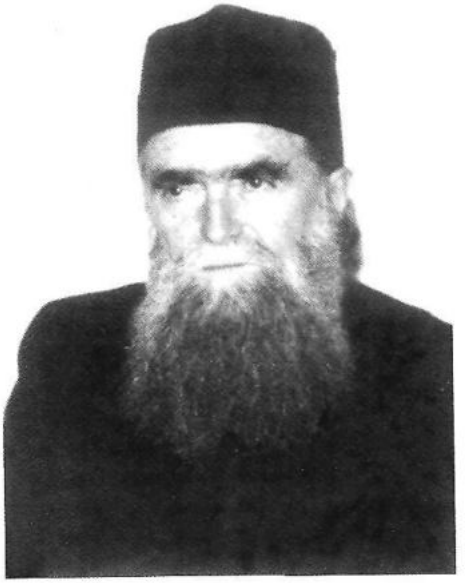

Arhimandritul Iachint Unciuleac († 1998)
Mănăstirea Putna

Monahul Marcu Dumitrescu (†1999)
Mănăstirea Sihăstria

Ieroschimonahul Onufrie Frunză († 2001)
Mănăstirea Sihăstria

Arhimandritul Cleopa Ilie († 1998)
Mănăstirea Sihăstria

ne obligă să le săvârşim, numai astfel de pofte devin vicii. Orice poftă, dacă este alungată şi nu este alimentată, cu timpul slăbeşte, se usucă şi dispare.

10. Un frate l-a întrebat pe Părintele Iachint: „De ce facem atât de uşor păcatul"? Iar părintele i-a răspuns:

– Păcatul presupune întotdeauna o plăcere aparentă, apare ca un trandafir care ascunde mulţi ghimpi. Totul este iluzie, care mai apoi se transformă în amar şi plângere. Pe când urmarea virtuţilor cere multă osteneală. Binele se face greu, pentru că presupune multă înfrânare, abstinenţă, mergerea pe calea cea strâmtă, lacrimi, răbdare, suferinţă, renunţare la propria voinţă.

11. Părintele Iachint mai spunea:

– Satana iese la luptă deschisă atunci când vede că omul părăseşte păcatul; aruncă toată oastea iadului asupra bietului suflet, numai să-l apuce.

12. Care sunt roadele ascultării duhovniceşti? l-a întrebat un ucenic.

– Sunt multe şi mari roadele ascultării creştine, în care intră şi ascultarea monahală. Că din ascultare se naşte smerenia, blândeţea, răbdarea, fără-de-grija vieţii, nădejdea mântuirii, rugăciunea cu lacrimi, netemerea de moarte, bucuria duhovnicească şi pacea inimii. Ce alte daruri mai mari ne dorim în viaţă decât acestea, şi cine este oare mai bogat sufleteşte decât cel ce iubeşte ascultarea de Hristos şi de Biserică, de părinţi şi de duhovnic? Cea mai uşoară şi sigură cale de mântuire este a celui ce trăieşte toată viaţa în ascultare, adică face toate cu sfat şi binecuvântare, cu rugăciune şi întrebare. Şi cea mai grea mântuire este a celui ce trăieşte pe pământ de capul său, fără Biserică, fără părinţi, fără duhovnic, fără cărţi sfinte, fără rugăciune şi bucurie duhovnicească în inimă. Viaţa aceluia este încă de pe pământ un iad.

13. Părintele Iachint îndemna permanent la prezenţa la biserică, la trapeză, la ascultare: „Cine nu păzeşte lucrurile acestea în viaţa monahală nu poate ca să biruiască, ci este biruit de patimi, care uşor-uşor se încuibează. Dar dacă cineva păzeşte şi are biserica, trapeza şi ascultarea, patimile îşi fac mult mai greu loc în viaţa lui duhovnicească".

14. Părintele Iachint insista foarte mult pe mărturisirea gândurilor, ştiind că aceasta are un rol deosebit în viaţa monahală. „Dacă nu-ţi mărturiseşti gândurile – zicea părintele –, acestea rămân şi nu fac altceva decât să sape la temelia casei sufleteşti".

Insista apoi şi punea foarte mult accentul pe sinceritatea faţă de duhovnic: „Să-i mărturiseşti totul, să-i spui totul, să nu ascunzi nimic".

Punea accent pe fidelitatea faţă de mănăstire: „Să iubeşti locul unde ai fost chemat". Zicea el că mănăstirea este ca o mireasă pe care ţi-ai ales-o şi trebuie să ţii la ea ca la tovarăşul tău, ca la familia ta. Mai mult decât atât: să-i iubeşti trecutul, prezentul şi viitorul acelei mănăstiri, să-i iubeşti pe părinţii

care au vieţuit în mănăstire, să-i pomeneşti în rugăciunile tale, să te simţi în duh de comuniune cu ei şi să-i iubeşti pe cei împreună nevoitori.

15. Părintele Iachint nu accepta vrajba. Ţinea foarte mult la lucrul acesta: să nu fie dezbinare între fraţi sau între părinţi. Folosea orice mijloc pentru a reaşeza în obşte pacea, echilibrul. Apoi cerea începătorului, pe lângă deschiderea deplină faţă de părintele său duhovnicesc, să-şi uite trecutul şi să trăiască prezentul, pentru viitor, pentru întâlnirea cu Hristos.

16. Spunea Părintele Iachint: „Când suntem la răscruce este bine să nu ne grăbim, ci să ne oprim, să judecăm, să ne rugăm şi să cerem ajutorul lui Dumnezeu, al Maicii Domnului, al sfântului înger păzitor, al sfinţilor şi să cerem sfat - sfatul părintelui duhovnicesc".

17. Fiind întrebat care trebuie să fie virtuţile unui călugăr, Părintele Iachint a zis:

- Smerenia. Smerenia este virtutea din care se nasc toate virtuţile. Dacă ai smerenie, ai temelia vieţii duhovniceşti. Fără smerenie nu poţi să zideşti. Rugăciunea, dacă este aşezată pe smerenie şi izvorăşte din smerenie, atunci curge, cântă inima. Dar dacă nu este aşezată pe smerenie, deşi te străduieşti, rugăciunea este ca o aramă răsunătoare şi ca un chimval răsunător. Aşa se face rugăciunea pentru cel care nu se roagă cu smerenie. Rămâne numai la nivelul de jos, nu se urcă spre înălţimi.

La monahi aprecia tăierea voii, căci ştia că ascultarea şi tăierea voii nasc smerenia cea mai adâncă. Se necăjea foarte mult când se făcea ceva fără binecuvântare. Se mâhnea, deşi nu certa mult, dar în câteva cuvinte spunea ceea ce trebuie.

18. Părintele Iachint mai spunea:

- Mântuirea sufletului presupune angajare totală şi voinţă puternică de a părăsi păcatul. Când omul nu este ferm şi hotărât şi nu urăşte din toată fiinţa sa păcatul, atunci ispitele şi căderile sunt foarte lesnicioase.

19. Iar ucenicului său celui mai apropiat îi spunea:

- Citeşte, frate, citeşte cărţi sfinte, căci cine are o asemenea preocupare sfârşeşte prin a cădea la picioarele Crucii şi de acolo se îngroapă cu Iisus şi învie cu Iisus. Acesta este canonul pe care ţi-l dau.

20. După ce s-a retras din stăreţie, Părintele Iachint s-a rugat mai mult cu rugăciunea lui Iisus. Nu a fost un om al pravilei, nu a fost un om care să ia Psaltirea şi Ceaslovul şi să le citească. Le recomanda şi pe acestea, dar ţinea la rugăciunea neîncetată către Dumnezeu. „Cine se roagă numai din Ceaslov sau din carte, acela nu se roagă" - spunea el.

Aşa a trăit şi aşa a murit marele stareţ şi duhovnic, Părintele Iachint.

MONAHUL NICODIM COSTACHI
Mânăstirea Sihăstria
(1912-1998)

Smeritul şi blândul monah Nicodim Costachi s-a născut în anul 1912, în comuna Pârjol-Bacău, din părinţi evlavioşi. În anul 1944 a intrat în obştea Mânăstirii Secu, călugărit cu numele de Nicodim, ajungând ucenic al unui mare călugăr isihast, Damian Ţâru, despre care vorbea cu mare respect.

De la el a deprins tainele vieţii duhovniceşti şi, îndeosebi, smerenia, ascultarea, rugăciunea şi liniştea. Tot de la el a învăţat să fugă de cele pământeşti şi să se hrănească din citirea Vieţilor Sfinţilor şi din cuvintele Sfinţilor Ioan Scărarul şi Isaac Sirul, pe care le iubea cel mai mult.

În anul 1948, Părintele Nicodim se închinoviază în obştea Mânăstirii Sihăstria, fiind atras de renumitul stareţ de atunci, Arhimandritul Cleopa Ilie, care i-a fost duhovnic până la obştescul său sfârşit. Aici a făcut ascultare zeci de ani la fierărie, iar noaptea şi în sărbători mergea la biserică, cânta la strană şi se liniştea în chilie. Avea şi doi ucenici, însă nici unul dintre ei nu cunoştea nevoinţa şi bucuriile duhovniceşti ale părintelui lor sufletesc.

În ultimii douăzeci de ani, părintele Nicodim venea mai rar la biserică şi la masa de obşte. Se ruga mai ales la chilie şi se hrănea cu ce îi aducea ucenicul de la trapeză. Viaţa sa în Hristos nu o ştia nimeni decât numai duhovnicul şi Dumnezeu. Aşezarea sa sufletească de acum era aceeaşi ca şi în tinereţe. Totdeauna era blând, tăcut, smerit, liniştit şi împăcat cu toţi. Apoi, permanent fugea de oameni pentru dragostea lui Hristos.

Părinţii bătrâni spun că, pe când era încă la Mânăstirea Secu, a vrut stareţul de atunci să-l facă preot. Însă el nu voia. Sosise hramul mânăstirii, venise şi episcopul de la Iaşi, iar el se ruga în chilie să-i arate Domnul voia Sa. Apoi, lăsând uşa chiliei deschisă, se ruga în taină. Apropiindu-se vremea Sfintei Liturghii, episcopul a trimis doi părinţi să-l cheme la hirotonie. Dar, văzând uşa chiliei deschisă, au crezut că nu este înăuntru şi s-au întors, aşa voind Dumnezeu. Astfel, cu rânduială de sus, Părintele Nicodim a rămas monah smerit şi iubitor de linişte în toată viaţa sa.

Spre sfârşitul vieţii sale bunul părinte Nicodim se ruga mult şi vorbea puţin, fiind ajutat în toate de ucenicul său, monahul Evghenie. Apoi, simţind că îl cheamă Dumnezeu, s-a mărturisit şi a primit Preacuratele Taine. La urmă s-a uitat către cer şi a zis ucenicului său: „Părinte Evghenie, de acum trebuie să-mi dau sufletul în mâinile Domnului!" În clipa aceea, Părintele Nicodim şi-a dat duhul cu pace în mâinile lui Hristos, în ziua de 10 iulie, 1998.

ARHIMANDRITUL CLEOPA ILIE
Mânăstirea Sihăstria
(1912-1998)

a. Viaţa

Vrednicul de pomenire Arhimandritul Cleopa Ilie s-a născut în comuna Suliţa, judeţul Botoşani, fiind al cincilea copil din cei zece fraţi. Părinţii săi, Alexandru şi Ana, erau agricultori şi duceau o viaţă creştinească aleasă.

După ce termină şapte clase primare, Constantin, care avea să devină mai târziu Arhimandritul Cleopa, se îndeletniceşte cu păstoritul oilor, împreună cu fraţii săi mai mari, Vasile şi Gheorghe, în preajma Schitului Cozancea din apropiere. Nu departe de acest schit se nevoia de mai mulţi ani şi Cuviosul Paisie „Pustnicul" din partea locului, care le-a devenit părinte duhovnicesc.

În anul 1929, cei trei fraţi, Vasile, Gheorghe şi Constantin, au intrat în obştea Schitului Sihăstria - Neamţ, care era povăţuit de vestitul egumen atonit, Ieroschimonahul Ioanichie Moroi. Între anii 1931-1933, fraţii mai mari ai Părintelui Cleopa s-au mutat la Domnul, rămânând la Sihăstria singur fratele Constantin. Între anii 1935-1936, Constantin îşi satisface serviciul militar la Botoşani. Apoi, la 2 august, 1937, este tuns în monahism de egumenul schitului, primind numele de monahul Cleopa.

Aproape zece ani a păstorit oile schitului. Iar în vara anului 1942 a fost ales de obştea schitului Iocţiitor al bătrânului egumen, care era grav bolnav.

După mutarea la Domnul a bătrânului egumen, la 5 septembrie, 1944, Părintele Cleopa este hirotonit diacon, la 27 decembrie, 1944, iar la 23 ianuarie, 1945 este hirotonit preot la Mănăstirea Neamţ şi numit egumen al Schitului Sihăstria, pe care îl povăţuieşte cinci ani de zile.

La 30 iunie 1947, Schitul Sihăstria este ridicat la rang de mănăstire prin decret patriarhal, având peste 70 de vieţuitori, iar Protosinghelul Cleopa a fost hirotesit arhimandrit.

În anul 1948, Părintele Cleopa se retrage la linişte aproape un an de zile în Munţii Neamţului; iar la 30 august 1949 este transferat cu 30 de părinţi şi fraţi de la Sihăstria la Mănăstirea Slatina - Suceava, pe care o conduce până în anul 1956. Timp de peste doi ani de zile, între 1953-1954, Părintele Cleopa s-a nevoit ca pustnic în Munţii Rarăului împreună cu Ieromonahul Arsenie Papacioc, fiind îndepărtaţi din obşte de conducerea ateistă de atunci.

În vara anului 1956, Arhimandritul Cleopa se reîntoarce la metanie, în obştea Mănăstirii Sihăstria, ca duhovnic. Dar după trei ani de zile, în timpul marii prigoane împotriva monahismului românesc din anii 1959-1964, se retrage în Munţii Neamţ.

Din toamna anului 1964 până la sfârşitul vieţii sale, Părintele Cleopa a slujit cele sfinte şi a fost duhovnicul principal al Mănăstirii Sihăstria, care număra peste o sută de vieţuitori.

La 2 decembrie 1998, Arhimandritul Cleopa şi-a dat sufletul în mâinile lui Hristos, fiind plâns de ucenicii săi şi de numeroşii credincioşi care l-au cunoscut.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. După naşterea pruncului Constantin, la 10 aprilie 1912, mama sa a văzut că nu mănâncă nimic. Atunci s-a dus cu el la Schitul Cozancea din apropiere, la vestitul duhovnic Conon Gavrilescu, ca să-i citească rugăciuni de sănătate.

- Ce să fac, părinte, cu copilul acesta? Mă tem să nu moară!
- Ştii ce să faci? Să-l dăruieşti Maicii Domnului!
- Cum să-l dăruiesc Maicii Domnului?
- Ia o lumânare şi un prosop, aşează pruncul înaintea icoanei Maicii Domnului, fă trei metanii şi spune aşa: „Maica Domnului, îţi dăruiesc ţie copilul acesta al meu care este bolnav. Fă ce ştii tu cu el!"

De atunci pruncul Constantin s-a făcut sănătos şi nu a mai fost bolnav de moarte niciodată.

2. Tânărul Constantin a fost ales de Dumnezeu din copilărie să-I slujească toată viaţa. În fiecare sărbătoare mergea la biserică împreună cu fraţii săi, făcea sute de metanii, postea mult şi învăţase pe de rost multe rugăciuni şi acatistul Bunei Vestiri, pe care îl rostea zilnic în cinstea Maicii Domnului. Vara, păştea oile împreună cu fraţii săi la Schitul Cozancea, aproape de pustnicul Paisie, care îi sfătuia şi-i binecuvânta.

3. Cei trei fraţi, hotărându-se să plece la mănăstire în Schitul Sihăstria, unde se nevoia Cuviosul egumen Ioanichie, s-au dus mai întâi să ia binecuvântare de la Schimonahul Paisie, povăţuitorul lor, care se nevoia în Schitul Cozancea.

La întoarcere părinţii îi rugau să mai stea un timp acasă. Dar ei, întăriţi de harul Duhului Sfânt, au început să cânte într-un glas acatistul Mântuitorului: „Apărătorul cel mai mare şi Doamne, Biruitorul iadului, ca cei ce ne-am izbăvit de moartea cea veşnică, cele de laudă aducem Ţie...!"

Atunci părinţii, văzând râvna lor, au început să plângă cu lacrimi şi i-au lăsat să plece la mănăstire.

4. Mama copiilor suspina mereu pentru cei trei fii ai săi, plecaţi la mănăstire. Dar soţul ei, Alexandru, îi zicea: „Femeie hăi, lasă-i să se ducă la

mănăstire! De ce n-am avut noi mintea lor când eram ca ei? Iată, mâine, poimâine plecăm şi noi la Domnul şi ce ne-a folosit nouă viaţa aceasta?"

5. În toamna anului 1930, fraţii Vasile şi Constantin, având ascultarea la oi, le păşteau prin munţii Sihlei. Într-o după amiază a trecut pe poteca muntelui un episcop sfânt şi făcător de minuni, cu numele Ioan, refugiat din Rusia, prin anul 1920.

Episcopul, poposind puţin şi binecuvântând fraţii de la oi, a zis diaconului său, care ştia limba română:

– Spune-i fratelui Vasile să se pregătească, căci are de mers o cale lungă!

Însă fratele Constantin, neînţelegând ce vrea să spună episcopul, i-a sărutat mâna şi s-a dus după oi. După şase luni de zile, fratele său mai mare, Vasile, s-a mutat la Domnul, împlinindu-se astfel profeţia episcopului Ioan.

6. După moartea fratelui Vasile, Părintele Cleopa a citit timp de 40 de zile o Psaltire pe zi, pentru a afla unde este sufletul lui. Când s-au împlinit 40 de zile de la moartea fratelui său, părintele a avut un vis.

Se făcea că s-a deschis mormântul fratelui său, care se afla în partea dreaptă a altarului bisericii, capacul de pe sicriu s-a dat la o parte, iar din Sfântul Altar a început să curgă printr-o ţeavă peste mormântul fratelui său un izvor cu apă limpede ca de cristal. Şi cum curgea apa aceea, fratele Vasile se albea din ce în ce mai tare, iar chipul îi devenea tot mai strălucitor. Apoi s-a deşteptat ca din somn şi a spus: „Măi, frate, *spăla-mă-vei şi mai vârtos decât zăpada mă voi albi!*"

La urmă Părintele Cleopa a mers la egumenul schitului, să-i spună visul, temându-se să nu fie înşelăciune diavolească. Părintele Ioanichie i-a spus: „Ai văzut, băiete? S-au împlinit 40 de zile. Ce nevoinţă mare avea acela! Ştia atâtea acatiste şi Psaltirea pe de rost. A murit martir în ascultare; până la ultima suflare s-a ţinut de oile mănăstirii. Ai văzut de unde vine izbăvirea şi izvorul? Din Sfântul Altar! Că acea apă pe care ai văzut-o închipuieşte liturghiile care s-au slujit 40 de zile. Şi prin liturghiile Bisericii şi cu cât a mai făcut el fapte bune, l-a spălat Dumnezeu şi l-a albit. N-a fost vis de la diavoli, ci ţi-a arătat Dumnezeu că rugăciunile Bisericii şi liturghiile l-au albit".

7. După mutarea la Domnul a fraţilor săi, Părintele Cleopa era foarte întristat pentru sfârşitul lor atât de timpuriu. Dar se ruga cu lacrimi lui Dumnezeu să-i descopere unde anume sunt sufletele lor. Şi, într-o seară, a visat că s-a întâlnit cu fraţii săi, Vasile şi Gherasim, împreună cu surorile lor plecate la Domnul, într-o grădină minunată plină de flori şi bună mireasmă, cu pomi încărcaţi de roade, unde păsări cereşti cântau laude lui Dumnezeu. Toată

noaptea aceea au petrecut-o plimbându-se şi cântând cu multă bucurie duhovnicească în grădina Raiului!

La urmă fraţii şi-au luat rămas bun de la el şi, promiţându-i că se vor ruga pentru dânsul ca să fie cu toţii împreună, l-au îndemnat să facă ascultare şi să se roage neîncetat, că după o vreme va fi povăţuitor de suflete şi va veni şi el lângă dânşii. Apoi s-au depărtat săltând de bucurie, iar părintele s-a deşteptat din somnul său adânc. Era ora 5 dimineaţa.

8. După zece ani de ascultare la oile schitului, părinţii din obştea Sihăstriei au urcat la stână pe munte, în vara anului 1942, şi i-au zis monahului Cleopa:

– Părinte Cleopa, iată schitul este ars de foc, stareţul nostru este greu bolnav la pat şi nu are cine conduce schitul. Te rugăm vino devale şi rânduieşte toate ascultările din schit, că te va ajuta Maica Domnului!

Atunci Părintele Cleopa le-a spus:

– Dacă este voia Domnului, fac ascultare! Dar mai întâi lăsaţi-mă să cer sfatul părintelui meu, pustnicul Paisie de la Cozancea.

După ce i-a scris, bătrânul a răspuns: „Părinte Cleopa, dacă obştea te-a ales, fă ascultare! Dar nu te bucura când te-or pune stareţ şi nu te întrista când te-or scoate din stăreţie! Roagă-te mai mult şi lasă-te în voia Domnului".

Aşa a ajuns Părintele Cleopa egumen la Schitul Sihăstria, în anul 1942.

9. Mai târziu, mergând Părintele Cleopa cu căruţa la via schitului de la Buhuşi, l-a întâmpinat o creştină din partea locului, cu un rând de veşminte preoţeşti, un Liturghier şi un toiag şi i-a zis:

– Părinte, au rămas în casa mea aceste veşminte, cartea şi toiagul, de la un preot militar. Vă rog luaţi-le dumneavoastră la mănăstire, poate vă trebuie, că noi ne temem să le ţinem în casă!

– Bine, soro, i-a zis părintele. Le luăm la mănăstire!

Aceste trei daruri le-au socotit părinţii din schit ca un semn că monahul Cleopa va primi în curând preoţia, că va povăţui bine obştea fraţilor şi că îi va învăţa pe toţi calea mântuirii.

Într-adevăr, după trei luni de zile, Părintele Cleopa a primit hirotonia în diacon, la 27 decembrie, 1944; iar la 23 ianuarie, 1945, a fost hirotonit preot şi duhovnic tot la Mănăstirea Neamţ, după care a fost numit egumen al Schitului Sihăstria.

10. În anul 1943, tatăl Părintelui Cleopa a plecat la Domnul, dar el nu s-a dus la înmormântare.

– De ce n-ai venit la înmormântarea tatei? l-a întrebat mama sa mai târziu.

– Eu am venit la mănăstire şi nu mai am tată şi mamă. Tată am pe Dumnezeu şi mamă am pe Maica Domnului!

– Dar eu nu sunt mama ta? a zis bătrâna plângând.

– Vino la mănăstire şi atunci eşti mama mea! a răspuns Părintele Cleopa.

Apoi bătrâna, rămânând singură în sat, s-a hotărât să vină şi ea la mănăstire şi să slujească lui Hristos.

În toamna anului 1946, Părintele Cleopa a dus-o pe mama sa la Mănăstirea Agapia Veche, unde s-a călugărit, primind numele de Agafia, şi s-a nevoit 22 de ani. Apoi, bineplăcând lui Dumnezeu, şi-a dat sufletul în mâinile lui Hristos, în vara anului 1968.

11. În toamna anului 1947, mergând Părintele Cleopa la Bucureşti să cumpere sfinte vase pentru noul paraclis, a fost invitat într-o seară la profesorul universitar Alexandru Mironescu, unde se adunase multă lume, preoţi şi intelectuali, şi fiecare rostea câte un cuvânt duhovnicesc.

Când a început să vorbească Părintele Cleopa, după câteva minute, icoana Maicii Domnului din perete a început a se legăna singură, scoţând un sunet ca de harpă. A fost un moment foarte emoţionant, nemaiîntâlnit până atunci, încât toţi s-au minunat şi au dat laudă lui Dumnezeu şi Maicii Domnului, spunând cu lacrimi: „O minune! O minune a Maicii Domnului!" Apoi ziceau: „Părinte Cleopa, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi!"

12. Părintele Cleopa împreună cu câţiva sihaştri din Munţii Sihlei şi ai Sihăstriei, ştiau că în partea locului se nevoia, alături de pustnicii noştri, şi un mare sihastru rus, anume episcopul Ioan, făcător de minuni.

Acest sfânt al zilelor noastre era refugiat în această zonă datorită războiului şi terorii ateiste din Rusia şi îşi avea sălaşul în Munţii Neamţ din împrejurimi. Dar nimeni nu ştia viaţa şi bordeiul lui. Şi era plin de harul Duhului Sfânt, încât uneori se arăta oamenilor la vedere, iar alteori, asemenea sfinţilor de odinioară, nu-l putea vedea nimeni, chiar dacă trecea pe lângă el. Despre aceasta spunea fericitul episcop numai duhovnicului său, Ieroschimonahul Vasian de la Sihla († 1955), precum şi duhovnicului Teodul Varzare de la Mănăstirea Agapia († 1981), care ştia limba rusă.

13. Întâlnindu-se odată în pădure cu duhovnicul Teodul, la locul numit Poiana Trapezei, Sfântul Episcop Ioan i-a spus:

– Ştiu că te duci să te spovedeşti la Părintele Cleopa, dar astăzi nu este la Sihăstria, căci este chemat la Mănăstirea Neamţ la consiliu. Întoarce-te înapoi la Agapia şi vei veni în altă zi!

– Dar când să vin, Prea Sfinţite?

– Nu te îngriji de aceasta sfinţia ta, că are Dumnezeu grijă de toate!

14. Altădată iarăşi venea Părintele Teodul la Părintele Cleopa pentru spovedanie, şi ca prin minune, fiind înainte-văzător, Sfântul Episcop Ioan îl aştepta în marginea pădurii. Apoi i-a zis:

– Acum Părintele Cleopa este la mănăstire şi poţi să mergi la Sfânta Spovedanie. Şi eu mă duc adeseori la Sihăstria la Sfânta Liturghie, dar nu mă vede nimeni, cu darul lui Hristos!

15. După război mulţi răufăcători se adăposteau prin păduri şi făceau multe tâlhării pe la mănăstiri, prădând de mai multe ori Mănăstirea Sihăstria, încât nu ştia Părintele Cleopa, stareţul mănăstirii, ce să mai facă. Atunci a cerut sfatul Episcopului Valeriu de la Mănăstirea Neamţ. Iar blândul episcop i-a spus:

– Părinte Cleopa, ştiţi ce să faceţi? Să faceţi privegherea Acoperământului Maicii Domnului în fiecare marţi seara şi să citiţi neîncetat la Psaltire câte două ore, când nu este slujbă, de la stareţ până la ultimul frate! Dacă veţi face aşa, Maica Domnului va îndepărta pe aceşti răufăcători, vă va păzi de tot răul şi vă va binecuvânta cu tot ce aveţi trebuinţă, iar Mănăstirea Sihăstria va fi păzită de orice primejdie!

Într-adevăr, cum a început să se citească la Psaltire ziua şi noaptea şi să se facă privegherea Acoperământului Maicii Domnului, îndată hoţii au dispărut din păduri, fiind prinşi, iar Mănăstirea Sihăstria a fost izbăvită de primejdii, fiind acoperită cu omoforul Maicii Domnului.

16. Tot în vara anului 1947, din lucrarea vrăjmaşului, oile mănăstirii s-au speriat într-o noapte şi o mare parte din ele s-au rătăcit în munţii Sihlei. Zadarnic le-au căutat fraţii, că nu le-au aflat.

După zece zile, au spus de pierderea oilor Părintelui Cleopa. Atunci sfinţia sa a mers cu fraţii în biserică, s-au rugat la Maica Domnului pentru oile pierdute, au făcut câte trei metanii şi au plecat să caute oile în munţi. Apoi, cu mila lui Dumnezeu şi cu rugăciunile Maicii Domnului, le-au aflat pe toate, fără să se piardă vreuna. După aceea, întorcându-se la mănăstire, au mulţumit Maicii Domnului că au aflat oile pierdute, cu rugăciunile Părintelui Cleopa.

17. În toamna anului 1947 Părintele Cleopa spovedea lumea ziua şi noaptea, încât nu avea timp nici să mănânce. Iar într-o noapte a venit la el o femeie deznădăjduită şi i-a spus plângând:

– Părinte, stau aici de şase ore şi vreau să mă spovedesc, că am păcate foarte mari pe suflet!

– Femeie, sunt obosit. Te rog să vii dimineaţă.

– Părinte, dacă nu mă primeşti acum la spovedanie, eu mă duc să mă omor! Uite, am şi o funie la mine! Am făcut păcate foarte mari şi am avortat mulţi copii. Primeşte-mă că nu mai pot răbda!

Atunci Părintele Cleopa a primit-o la spovedanie, a încurajat-o, i-a dat nădejde de mântuire şi a dezlegat-o de păcatele ei cele grele.

A doua zi, femeia a luat agheasmă mare şi s-a întors liniştită şi împăcată la casa ei.

18. În primăvara anului 1948 Părintele Cleopa a rostit o frumoasă predică în cinstea Sfinţilor împăraţi Constantin şi Elena. Aceasta a supărat autorităţile locale, care s-au hotărât să-l închidă.

Dar în acea noapte părintele s-a retras în Munţii Sihlei şi s-a nevoit acolo singur cu darul lui Hristos, timp de şase luni de zile, pătimind multe ispite de la diavoli. Că uneori îl ameninţau cu năluciri, alteori îl chinuiau cu tristeţea, iar alteori îl ispiteau cu frică şi cu vise înfricoşate. Însă el, cu darul lui Hristos şi cu rugăciunile Maicii Domnului, pe toate le-a biruit.

19. Odată, terminând Sfintele şi Preacuratele Taine, pe care le purta la piept, s-a pregătit să săvârşească Dumnezeiasca Liturghie, ca să se poată împărtăşi săptămânal. Dar, neavând cine să-i cânte la Sfânta Liturghie, a rânduit Dumnezeu să-i cânte un stol de păsărele, cum nu mai văzuse niciodată în viaţă. Şi cântau aşa de frumos acele păsări, încât Părintele Cleopa s-a uimit de glasul lor şi a înţeles că Dumnezeu le-a trimis, ca împreună să-L slăvească pe Hristos Dumnezeu.

După ce s-a împărtăşit şi s-a terminat Sfânta Liturghie, acele păsări străine au zburat în adâncul munţilor şi nu le-a mai văzut.

20. După şase luni de zile, Arhimandritul Cleopa s-a reîntors din munţi, în toamna anului 1948. Iar în vara anului 1949, a fost trimis de patriarhul Justinian cu treizeci de călugări de la Sihăstria să reînnoiască Mănăstirea Slatina, ctitoria lui Alexandru Lăpuşneanu, care era aproape pustie. Însă plecarea sa şi înjumătăţirea obştii a adus Mănăstirii Sihăstria multă întristare. Apoi, cu darul lui Hristos, în câţiva ani Mănăstirea Slatina, având în fruntea ei pe Părintele Cleopa, a ajuns cea mai organizată mănăstire din România.

21. În primăvara anului 1951, Patriarhul Justinian voia să transfere pe Părintele Cleopa cu 40 de monahi la Mănăstirea Neamţ, ca să facă aici cea mai mare lavră a monahismului românesc. Însă Arhimandritul Cleopa iubea mai mult liniştea şi rugăciunea şi nu voia să facă nimănui tulburare. De aceea s-a închis în taină în chilia sa, a postit o săptămână desăvârşit şi se ruga cu lacrimi Maicii Domnului să-l scape de această grea încercare.

Ascultând Dumnezeu rugăciunea lui, în noaptea cea de pe urmă, pe când se ruga, i-a grăit Maica Domnului din icoană, zicându-i: „Nu te întrista pentru tulburările de la Mănăstirea Neamţ, că le voi linişti eu! Dar să nu fii în îndoială!" Căci un gând îi spunea să se ducă şi alt gând să nu se ducă la Mănăstirea Neamţ.

A doua zi, după Sfânta Liturghie, Părintele Cleopa a primit înştiinţare de la Patriarhie să rămână pe loc.

22. Văzând autorităţile de atunci că la Mănăstirea Slatina vin mulţi credincioşi, într-o noapte au închis pe câţiva monahi. Atunci şi Părintele Cleopa, împreună cu ucenicul său, Ieromonahul Arsenie, au plecat în munţi a doua oară, aproape de Rarău, unde s-au nevoit împreună doi ani şi patru luni, răbdând multe necazuri, suferinţă, foame, prigoană şi ispite de la diavoli.

În vara anului 1954, Patriarhul Justinian a obţinut de la autorităţi, cu voia lui Dumnezeu, libertatea Părinţilor Cleopa şi Arsenie de a face misiune prin mănăstiri, fapt care i-a bucurat pe toţi.

23. În anul 1956, Părintele Cleopa s-a reîntors la metanie în Mănăstirea Sihăstria şi făcea multă misiune duhovnicească cu rugăciunea şi cu cuvântul, împreună cu marele duhovnic, Ieroschimonahul Paisie.

Dar diavolul căuta prilej să tulbure din nou Biserica lui Hristos. Astfel, în primăvara anului 1959, când a venit marea prigoană împotriva Bisericii şi mai ales a mănăstirilor, peste 4000 de părinţi şi fraţi au fost izgoniţi din mănăstiri, rămânând doar cei bătrâni.

Atunci s-au vărsat multe lacrimi şi mulţi credincioşi adăposteau pe părinţi prin casele lor, până s-au reîntors la mănăstirile de metanie.

24. Văzând această mare prigoană asupra mănăstirilor, Părintele Cleopa s-a retras într-o noapte pentru a treia oară în Munţii Carpaţi. Acolo s-a nevoit peste cinci ani de zile în tăcere, în linişte şi rugăciune. Ultimii ani a stat împreună cu ucenicul său, ieromonahul Varsanufie. Şi atât de mult se bucura de dulceaţa liniştii, încât nu voiau să se mai reîntoarcă la mănăstire.

25. Ne spunea ucenicul lui, Protosinghelul Varsanufie, că odată mergea Părintele Cleopa pe poteca unei păduri, şi a văzut venind spre el un tânăr necunoscut. Atunci părintele, nevrând să fie cunoscut, s-a rugat lui Dumnezeu să nu fie văzut de oameni. Astfel, prin minune, tânărul a trecut pe lângă el, dar nu l-a văzut, fiind acoperit de harul Domnului.

Aceste fapte s-au petrecut de mai multe ori, Părintele Cleopa fiind acoperit cu darul lui Hristos, şi nimeni nu le ştia decât el şi ucenicul lui.

26. Având multă linişte la bordeiul său din pădure, Părintele Cleopa îşi împărţea timpul în trei părţi: rugăciune, scriere de cuvinte duhovniceşti şi odihnă.

Cea mai mare parte a timpului se ruga, făcându-şi toată rânduiala de preot şi pustnic în fiecare zi, până la 12–15 ore. Se ruga mult şi cu rugăciunea inimii, pe care o deprinsese din tinereţe, iar timpul liber rămas îl folosea la scrierea cărţilor sfinte, mai ales predici.

Din cărţile scrise de cuvioşia sa în liniştea munţilor amintim: *Predici duhovniceşti (Urcuş spre înviere), Predici la Duminici de peste an, Predici la praznice împărăteşti şi la sfinţii de peste an, Minunile lui Dumnezeu din zidiri,* precum şi unele îndreptare de spovedanie pentru stareţi, ieromonahi, preoţi de mir, monahi şi credincioşi.

27. Odată ne spunea Părintele Cleopa că într-o sâmbătă după amiază, s-a pregătit să scrie un îndreptar de spovedanie pentru arhierei, cu binecuvântarea patriarhului Justinian. Pe când voia să înceapă a scrie, a văzut în razele soarelui un Arhiereu îmbrăcat în veşminte, care strălucea de lumină şi care l-a binecuvântat cu ambele mâini pentru începerea acestui lucru sfânt. Atunci a înţeles că Însuşi Hristos l-a binecuvântat să înceapă această sfântă lucrare, pe care a săvârşit-o cu bine în adâncul munţilor!

28. În toamna anului 1964, Părintele Cleopa, cu darul lui Hristos, s-a reîntors în obştea Mănăstirii Sihăstria, la 29 septembrie. A fost o mare bucurie duhovnicească pentru călugări şi credincioşi. Din anul acela până la sfârşitul vieţii sale, adică timp de 34 de ani, cuvioşia sa era căutat de toţi: călugări şi mireni, ţărani şi intelectuali, tineri şi bătrâni, elevi şi studenţi, români şi străini. Toţi îl căutau, toţi îi cereau sfat duhovnicesc, toţi se simţeau bucuroşi în chilia lui şi aveau mare speranţă în rugăciunile cuvioşiei sale, fiind un mare duhovnic harismatic şi cunoscător desăvârşit al Sfintei Scripturi şi al Sfinţilor Părinţi.

29. Ne spuneau adeseori credincioşii care veneau la cuvioşia sa pentru binecuvântare, că sunt fericiţi că l-au văzut pe Părintele Cleopa şi că le-a dat sfaturi duhovniceşti. Părintele îi îndemna să se roage şi ei, să se spovedească, să meargă regulat la sfânta biserică şi să facă fapte bune. Şi aşa li se împlineau cele de folos.

Astfel, ucenicii Părintelui Cleopa deveneau mai buni, mai milostivi, mai râvnitori şi mai smeriţi. Iar bătrânul le amintea deseori cuvintele Psalmistului: *Smeritu-m-am şi m-am mântuit.*

30. Către călugări zicea uneori Părintele Cleopa: „Când ai intrat în mănăstire, ai murit lumii! Nu mai ai mamă, nu mai ai tată! Nu mai ai nimic cu prietenii, cu neamurile, cu rudeniile. Vai de noi dacă ne-om întoarce cu mintea înapoi în lume, să mai avem tată şi mamă, soră şi frate, prieteni, neamuri şi rudenii, casă şi moşie! O singură datorie mai au cei din mănăstire faţă cei de acasă. Să-i înveţe cuvântul lui Dumnezeu şi să se roage pentru mântuirea lor. Dar ca să se mai ducă să-i ajute pe ei, sau să plece din mănăstire, sau să fure din avutul mănăstirii să dea la ai săi, acela este al doilea Iuda, pentru că s-a lepădat de lume numai cu gura, iar cu inima este în lume".

31. De multe ori spunea sfinţia sa ucenicilor: „Conştiinţa este glasul lui Dumnezeu în inima noastră. Prin toate ne mustră conştiinţa când greşim. Ea este glasul lui Dumnezeu care ne cheamă la El: «Omule, ai greşit. Eu te iert, dar să nu mai faci. Vino la Mine, căci la Mine este izvorul iertării, al iubirii şi al milostivirii! Pune început bun de azi înainte, să nu mai păcătuieşti»".

32. Altădată zicea: „Fraţii mei, când vom înţelege că Dumnezeu ne cheamă prin boli, prin suferinţe, prin pagube, prin necazuri, prin robie, prin secetă, să nu stăm împietriţi, ci să ne întoarcem acasă la Tatăl ceresc şi să zicem: «Iartă-ne nouă, Doamne, păcatele şi ne miluieşte pe noi!». Atunci Bunul Dumnezeu ne iartă, pentru că El nu ne ceartă din ură, ci din dragoste, ca să nu ne pierdem".

33. După zece ani de la revenirea sa din munţi, Părintele Cleopa a plecat în pelerinaj la Mormântul Domnului cu câţiva ucenici. Timp de 30 de zile s-a închinat la toate locurile din Ţara Sfântă, începând de la Ierusalim şi până la Muntele Sinai. Peste tot s-a rugat, a slujit Sfânta Liturghie, a privegheat la Golgota şi la Sfântul Mormânt şi a dat slavă lui Dumnezeu pentru toate.

34. Dorind să se închine şi la Sfântul Munte Athos, în anul 1977 cuvioşia sa a mers în pelerinaj în Grecia cu un grup de ucenici. Aici iarăşi s-a rugat la sfintele moaşte şi la icoanele făcătoare de minuni, a săvârşit Sfânta Liturghie în mai multe mănăstiri, a cercetat pe unii din pustnicii români şi a ţinut câteva predici duhovniceşti la mănăstirile greceşti şi româneşti.

Apoi a ajuns cu ucenicii săi până la Atena şi la Corint, după care s-a închinat la moaştele Sfinţilor Ierarhi Spiridon şi Nicolae, la care avea mare evlavie. De aici a făcut un scurt popas la Arhimandritul Iustin Popovici din Serbia şi apoi s-a reîntors în ţară.

35. În ultimii 20 de ani, Părintele Cleopa n-a mai plecat nicăieri. Iubea mai mult liniştea, tăcerea şi singurătatea. Mai ales noaptea, după ce rămânea singur, se ducea în marginea pădurii şi se ruga lui Dumnezeu până după miezul nopţii, vărsând multe lacrimi. Apoi se întorcea la chilie, fără să ştie nimeni nevoinţa sa de taină. Astfel, ziua o dăruia credincioşilor care veneau la el, iar noaptea o dăruia numai lui Hristos în taina inimii sale!

36. Dintre toate faptele sale bune, pe lângă rugăciune, post şi linişte, Părintele Cleopa iubea cel mai mult milostenia şi cuvântul duhovnicesc. Nimeni din mănăstire nu era mai blând, mai milostiv şi mai rugător ca Părintele Cleopa şi nimeni nu mângâia pe călugări, pe credincioşi şi pe săraci, ca sfinţia sa, căci avea darul cuvântului şi sfaturile lui se lipeau de inima lor, fiind umbrit de harul Duhului Sfânt.

37. De multe ori, la spovedanie, când fraţii spuneau că îi luptă patimile trupeşti, Părintele Cleopa le zicea: „Moartea, moartea, moartea..., sicriul, târnăcopul, hârleţul! Gândeşte-te la moarte şi la câtă necurăţie iese chiar şi din cea mai frumoasă femeie la câteva zile după moarte".

38. Alteori zicea: „Cimitirul este facultatea facultăţilor şi şcoala şcolilor. Că auzi ce zice Sfântul Ioan Gură de Aur: «Mergi la cimitire, o, frate, că acolo este şcoala cea mai înaltă a sufletelor, care ne vorbeşte despre Dumnezeu!»"

39. Spunea adeseori Părintele Cleopa: „Dacă vrem să mergem drept înaintea lui Dumnezeu, ne trebuie două ziduri până la moarte: unul de-a dreapta şi altul de-a stânga. Care sunt acelea? Zidul din dreapta este frica de Dumnezeu, iar zidul din stânga este frica de moarte".

40. De asemenea, părintele sfătuia pe fraţi amintindu-le cuvintele marelui duhovnic Vichentie Mălău: „Răbdare, răbdare, răbdare... şi când ţi se va părea că s-a sfârşit, o iei de la capăt: răbdare, răbdare, răbdare... Dar nu până la prăşit, ci până la sfârşit".

41. Mai zicea Părintele Cleopa că trebuie să avem convingerea că în fiecare clipă greşim şi nu este nici un moment în care nu mâniem pe Dumnezeu; de aceea nu este clipă când nu avem nevoie de ajutorul Lui.

42. Cuvioşia sa punea mare accent şi pe osândirea de sine, căci spunea: „Să nu zici la spovedanie că este de vină cutare, sau că este vinovat diavolul, că atunci râd diavolii de tine cu gura până la urechi! Ci să spui: «Părinte, eu sunt de vină, al meu este păcatul, la mine este rana».

43. Părintele Cleopa, când îndemna pe cineva să facă spovedanie generală, sfătuia să se folosească un îndreptar de spovedanie. Apoi zicea că la sfârşit este bine ca penitentul să spună că pe toate cele scrise acolo le-a făcut. Pentru că dacă nu le-a făcut cu fapta, le-a făcut cu gândul.

44. Altădată spunea fraţilor: „Izvorul a toată răutatea şi a tot păcatul şi rădăcina tuturor răutăţilor este iubirea de sine, care este iubire neraţională faţă de trup şi este cea mai grea şi mai subţire dintre toate patimile care robesc firea omenească. De aceea Mântuitorul, când a spus să urmăm Lui, a pus această condiţie: *Cine vrea să vină după Mine, să se lepede de sine...* Lepădarea de sine este cea mai mare virtute care-l duce pe om la sfinţenie şi la Rai.

45. Uneori spunea şi cum lucrează această patimă a iubirii de sine, apoi şi ce fiice izvorăsc din ea, rostind din memorie sute de păcate mari şi mici: „Mila de sine, cruţarea de sine, îndreptăţirea de sine, mulţumirea de sine,

trâmbiţarea de sine, lauda de sine, plăcerea de sine, părerea de sine, închipuirea de sine, simţirea de sine, îngâmfarea de sine, cinstea de sine, încrederea în sine, rezemarea pe sine, bizuirea pe sine, înălţarea de sine, cutezanţa de sine şi nesimţirea, care-i moartea minţii şi omorârea sufletului mai înainte de moartea trupului, şi altele".

46. Mai spunea că tot din iubirea de sine se nasc şi acestea: „Mândria, trufia, semeţia, ura, zavistia, pizma, invidia, răutatea, ţinerea de minte a răului, dorinţa de răzbunare, lăcomia pântecelui, somn prea mult, întunecarea minţii. Apoi păcatele cu vederea, cu auzul, cu mirosul, cu gustul, cu pipăirea, închipuirea, înfumurarea, duplicitatea, rivalitatea, încăpăţânarea, amărăciunea, ironia, ambiţia, înşelăciunea, cruzimea, neomenia, blasfemia, înfurierea năpraznică, linguşirea, împătimirea, obrăznicia, neastâmpărarea, iubirea de stăpânire, dorinţa de a porunci la alţii, prefăcătoria, îngâmfarea, neevlavia, nepocăinţa, neluarea aminte, pregetarea, pierderea vremii în deşert, rătăcirea gândului, răutatea, acedia, adică moleşala voinţei. Şi altele, precum: iubirea de bani, de plăceri, de avere, de agoniseală, de slavă" şi alte multe păcate care se nasc din iubirea de sine.

„Deci, zicea el, nu putem spune la mărturisire că n-am greşit, pentru că totdeauna greşim lui Dumnezeu cu iubirea de sine, că în multe feluri şi chipuri ne robeşte pe noi.

Iar vârfurile răutăţii care se nasc din iubirea de sine, adică slava deşartă şi mândria, le alungăm cu fapta bună făcută în ascuns, iar pe mândrie o surpăm atunci când punem toate isprăvile noastre pe seama lui Dumnezeu".

47. Altădată spunea: „Dacă iubirea de sine este izvorul a toată răutatea, lepădarea de sine este rădăcina tuturor virtuţilor.

Din lepădarea de sine izvorăsc alte virtuţi care se împotrivesc şi omoară iubirea de sine, ca de pildă: tăgăduirea de sine, însingurarea de sine, cunoştinţa de sine, desăvârşita neîncredere în sine, împotrivirea de sine, ura de sine şi la urmă dragostea şi înfrânarea".

48. Spunea odată Părintele Cleopa: „Când nu avem simţirea păcatului, suntem în cel mai greu păcat; că atunci mintea noastră este oarbă, iar nesimţirea este moartea minţii. Mintea nu simte păcatul şi omorârea sufletului, mai înainte de moartea trupului. Şi nesimţirea se naşte şi ea tot din iubirea de sine. Nu este clipă şi nu este vreme în care nu mă aflu mâniind pe Dumnezeu. Să avem încrederea aceasta şi să ştim, şi chiar de n-am simţit şi n-am ajuns la această convingere, să ajungem de-acum. Aşa trebuie să ne mărturisim. Pentru că am ajuns la convingerea asta, cu zeci de ani în urmă, că nu există clipă şi mai puţin decât aceasta, când nu ne aflăm mâniind pe Dumnezeu.

Aceasta ştii când o simţi? Când ajunge omul în treptele cele mai înalte ale rugăciunii inimii şi când vine Duhul Sfânt în inima omului, cu darul lui Hristos, atunci abia vede el milioanele de neputinţe, care-l robesc simţitor şi gânditor.

Vezi în camera asta ce curat este? Nu-i praf, nu-s gunoaie. Dacă o rază a soarelui ar intra aici şi noi am sta deoparte, am vedea milioane de fire de praf care se învârt. Dar până ce n-a intrat raza soarelui, nu vedeam. Aşa este şi cu sufletul nostru".

49. Iarăşi zicea părintele Cleopa: „În timpul rugăciunii celei curate, când se scaldă inima noastră în lacrimi şi fierbe în clocotul plânsului, după ce au trecut momentele acelea, atunci o să vezi câte milioane de neputinţe zac în mintea şi inima noastră. Şi acestea nu le simţim. Petrecem în nesimţire, în somn, în răspândire, în învârtoşare, în împietrire. Ni se pare că noi, «Slavă Domnului, n-am făcut cutare păcat!» Dar noi le avem pe toate şi suntem izvorul a tot păcatul şi a toată fărădelegea, în orice clipă.

De aceea, pentru că în fiecare clipă greşim, în fiecare clipă este nevoie de trezvie, de paza minţii, de rugăciune şi de umilinţă în faţa lui Dumnezeu. Asta este ce spunea marele prooroc David: *că fărădelegea mea eu o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea".*

50. Zicea odată Părintele Cleopa despre rugăciune: „Mai întâi este rugăciunea gurii. Apoi este rugăciunea minţii. Dar rugăciunea minţii nu este desăvârşită. Dumnezeieştii Părinţi o numesc jumătate de rugăciune, sau pasăre cu o aripă, sau rugăciune cu un picior. Trebuie să ducem această rugăciune de la înţelegerea minţii la simţirea inimii. Iar când noi zicem o rugăciune cu limba şi o înţelegem cu mintea şi o simţim cu inima, ea devine sferică, rotundă, în mişcarea sufletului nostru. Această rugăciune este mult mai desăvârşită şi se numeşte rugăciunea inimii. La rugăciunea inimii, zice Sfântul Isaac Sirianul, de abia ajunge unul din zece mii."

51. Altădată spunea: „Dumnezeiescul Părinte Isaac Sirul zice: Omule, pogoară-te cu mintea în cămara inimii tale şi atunci ai ajuns în cer. Că şi aceea este cămara cerului, a Împărăţiei cerului. Dar cine ne-a spus nouă că Împărăţia cerului este în inima noastră? Hristos. N-a spus El: *Împărăţia cerului înlăuntrul vostru este?* Deci, iată că noi avem Împărăţia cerului în inima noastră. Şi când ajungem cu mintea în inimă, am ajuns la Împărăţia cerurilor".

52. Alteori zicea Părintele Cleopa: „Mintea trebuie să se pogoare în inimă, că inima este cămara minţii. Aceasta-i cămara de care spune Hristos: *Tu, când te rogi, intră în cămara ta şi încuie uşa ta şi roagă-te Tatălui tău întru ascuns şi Tatăl tău, Care vede cele întru ascuns, îţi va răsplăti ţie la*

arătare. Voi credeţi despre cămară, că este cea de lemn, casa? Dacă o luaţi aşa, o luaţi după literă.

Ori aici dumnezeieştii Părinţi înţeleg cu totul altfel: Trei uşi ai de încuiat când te rogi: uşa cea de lemn, pentru oameni; uşa buzelor, pentru cuvinte, ca să nu grăieşti cu nimeni decât cu Dumnezeu; şi uşa inimii, pentru duhuri, ca să te pogori cu mintea în cămara inimii. Că inima este cămara minţii".

53. Spunea odată părintele: „Prin rugăciune trebuie să se unească mintea cu inima. Este o rugăciune a minţii în inimă şi este o rugăciune a inimii curate. Dar să ştiţi că mintea, pogorându-se în inimă, trece două vămi sau obstacole, ca să se unească cu inima. Întâi este vama închipuirii, a imaginaţiei şi a doua este vama raţiunii de la poarta inimii. Un om înţelept într-o clipeală de vreme le trece".

54. Despre vama imaginaţiei zicea Părintele Cleopa: „Legea cea mai scurtă a rugăciunii este să nu-ţi închipui nimic când te rogi. Că imaginaţiile sunt de trei feluri: rele, bune şi sfinte. Să nu primeşti nici un fel de imaginaţie. Că dacă te opreşti la imaginaţie, nu poţi intra cu mintea în inimă în vremea rugăciunii.

Aceasta este prima staţie. Sfântul Nil Ascetul zice în Filocalie: Fericită este mintea aceea care a ajuns să se roage lui Hristos, fără imaginaţie, fără formă! Mintea Mântuitorului n-a avut imaginaţie, spun toţi sfinţii teologi. Pentru că El era Noul Adam şi a venit să restaureze pe vechiul Adam, exact cum a fost în rai.

Adam, când a căzut, prin gândire a căzut. Ce i-a zis satana? *Nu vei muri, ci vei fi ca Dumnezeu, cunoscând binele şi răul.* Şi, cum şi-a închipuit că va fi ca Dumnezeu, a căzut prin imaginaţie din darurile date şi apoi a fost izgonit din rai. De aceea dumnezeieştii părinţi numesc imaginaţia «pod al demonilor». Nici un păcat nu trece de la minte la simţire (la inimă), dacă nu şi-l închipuie întâi omul cu mintea.

Deci, în vremea rugăciunii n-ai voie să-ţi închipui nimic. Nici imaginaţii sfinte, nici pe Hristos pe Sfânta Cruce, nici pe scaunul Judecăţii. Nimic. Că toate imaginaţiile sunt afară de inimă şi dacă rămâi să te închini la acestea, nu te închini lui Hristos.

55. Iar despre vama raţiunii spunea: „Aici, la această vamă, care este la poarta inimii, o întâmpină pe mintea noastră alte duhuri rele, *«teologii întunericului* şi *filosofii iadului»* şi-i dau minţii raţiuni duhovniceşti. Căci mintea noastră, după mărturia Sfântului Vasile, are însuşirea să izvorască veşnic gânduri, bune sau rele. Şi nu-i de vină ce izvorăşte. Că ce turnăm într-însa, moara macină. Noi suntem cei care hotărâm dacă dăm drumul la gânduri.

În clipa rugăciunii, numai ce vezi că apar cuvinte din Scriptură, cum a ispitit pe Mântuitorul în muntele Carantaniei, căci rolul lor este să te ispitească din Scriptură. Şi ne vin tot felul de raţiuni adevărate şi înalte în vremea rugăciunii! Dar vrăjmaşul nu se supără de asta, când vede că tu raţionezi. El se bucură. Bine că teologhiseşti[1] când te rogi!

Fraţilor, n-au ce căuta astea în vremea rugăciunii! Sfântul Ioan Gură de Aur spune: «Tu, când te rogi, nu teologhisi, că eşti batjocorit de demoni!» Când te rogi trebuie să ai inima înfrântă şi smerită, durerea inimii pentru păcate şi smerenie. Taina asta este a lui Dumnezeu, Izvorul minţilor raţionale din cer şi de pe pământ.

Tu te coboară în inimă cu rugăciunea de-un singur gând; adică gândind numai la numele Domnului nostru Iisus Hristos. Cu această raţiune ne coborâm în inimă, zicând aşa: «Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul (sau păcătoasa)». Cu altă raţiune n-ai ce căuta. După cum v-am spus, la vama imaginaţiei, nici o imaginaţie, cât de sfântă ar fi, nu este în inimă, ci afară de inimă şi trage mintea noastră din inimă afară. Aşa şi raţiunile acestea.

Că diavolul are scop să-i dea minţii noastre de teologhisit şi îţi aduce la rugăciune toată Scriptura, dacă vrei, numai să nu te rogi! El ştie că rugăciunea îl arde.

Atunci tu capeţi o trufie duhovnicească: «De aceea îmi vin mie acum cuvintele astea aşa de înalte, că eu mă rog lui Dumnezeu!» Şi el râde cu gura până la urechi! Tu nu te rogi atunci, ci teologhiseşti. Mântuitorul îţi spune să te rogi: *Voi nu vorbiţi multe ca făţarnicii, cărora li se pare că întru multe vorbe îi aude Dumnezeu!*

Hristos cere de la noi rugăciunea «monologhie», adică de-un singur cuvânt, de-un singur gând. Ai văzut pe canaaneanca? Mergea după Hristos şi striga cu câteva cuvinte: *Iisuse, Fiul lui David, miluieşte-mă!* şi *Fiul lui David, miluieşte-mă!* Dar striga din inimă. Ea nu s-a rugat mult, s-a rugat cu un singur cuvânt, dar îl zicea din inimă, până a biruit bunătatea lui Dumnezeu să zică: *O, femeie, mare este credinţa ta!*

Iar noi, în vremea rugăciunii, mai ales a rugăciunii inimii, când vrem să pogorâm mintea în inimă, aşa să ne rugăm, cu un singur gând. Că dacă părăseşti teologia asta în vremea rugăciunii, cu ajutorul lui Dumnezeu, îndată mintea intră în inimă".

56. Altădată zicea: „Îndată ce mintea a intrat în inimă, ai un semn firesc. Începe ca un cui de foc şi se încălzeşte inima de la centru. Apoi se încălzeşte

[1] Adică să cugeţi la cuvintele Scripturii

toată, pe urmă pieptul, umerii, coloana vertebrală, tot corpul şi încep a curge sudori cu mare putere, iar ochii încep a vărsa lacrimi calde de pocăinţă cu mare foc. Asta-i rugăciune de foc!

Acum s-a întâlnit Mirele cu mireasa. Hristos cu sufletul nostru. Această unire duhovnicească îl face pe om un duh cu Dumnezeu. Este ceea ce spune Apostolul: *Cel ce se lipeşte de desfrânată, un trup este cu ea... Iar cel ce se lipeşte de Domnul, un duh este cu El.* Această unire şi lipire de Dumnezeu în inimă, prin Iisus Hristos, aduce mare dulceaţă duhovnicească şi mare căldură".

57. Tot despre rugăciunea inimii mai spunea: „Dar nu-i temelia lucrării, nici dulceaţa, nici căldura cea din inimă. Temelia lucrării este zdrobirea inimii, căinţa, durerea inimii pentru păcate şi lacrimile de pocăinţă care se varsă atunci. În starea aceasta sufletul nostru are atâta fericire, atâta uşurare, atâta căldură şi dulceaţă duhovnicească, încât, după ce se trezeşte din starea aceasta de unire cu Iisus Hristos în inimă, el nu poate spune trei cuvinte.

Ce minute fericite, ce dulceaţă, ce bucurie a avut în inima sa! Şi dacă în starea aceasta ar sta un lucrător al rugăciunii un ceas sau două, cu mintea pogorâtă în inimă, adică să se unească mintea cu inima, când s-ar trezi, o săptămână sau două în inima lui nu mai poate intra nici un gând din lumea aceasta! Cerul inimii lui atât se curăţă, încât rămâne văzduhul inimii plin de lucrarea Duhului Sfânt. O inimă fericită care s-a adăpat cu lacrimi de pocăinţă şi cu mare dragoste din unirea cu Iisus Hristos. Dragoste duhovnicească pe care nu o poate descrie limba!"

58. Uneori părintele ne spunea despre întâlniri pe care le avusese pe când era în pădure, cu bătrâni sporiţi în rugăciunea inimii, şi despre trăirea duhovnicească a acelor bătrâni. Însă noi ştiam că de fapt nu era vorba de alţii, ci de Părintele Cleopa însuşi, care se smerea, nevrând să spună că el era acela, fugind de laudele şi slava omenească.

59. Apoi zicea: „O să mă întrebaţi: «Dar noi, părinte, ce facem, majoritatea lumii, care nu ştim această rugăciune duhovnicească? Noi ne pierdem?» Nu! Însă, fiindcă a venit cuvântul despre rugăciune, v-am arătat care este rugăciunea cea adevărată. Nu înseamnă că, dacă eu nu mă rog, nici să nu spun la altul. Nici eu nu m-am rugat aşa, de când sunt! Dar nu înseamnă să nu ştim. Că neştiinţa este orbirea sufletului.

Dar ştii ce zice diavolul mândriei şi al nesimţirii, dacă avem o lacrimă la rugăciune? «Acum te-ai rugat straşnic!» Ehei! Şi cât îi de-acolo până la rugăciunea cea curată! Cât îi de departe cerul de pământ! V-am spus că rugăciunea în creşterea ei nu are limită. Pentru că se uneşte cu Dumnezeu şi de aceea nu are margine".

60. Mai zicea Părintele Cleopa: „Nu este în puterea omului a se sui pe treptele rugăciunii. A omului este numai voinţa. Să voiască să se roage lui Dumnezeu cum poate, iar a se învrednici de rugăciuni înalte este o lucrare care depinde de darul lui Dumnezeu".

61. Altădată ne spunea bătrânul: „Odată am fost arestat de securitate la Mănăstirea Slatina şi apoi dus la Fălticeni. Aici am fost bătut şi băgat într-un beci în care ardeau o mulţime de becuri. Toţi care intrau acolo, ieşeau aproape nebuni. M-au băgat şi pe mine, ca să-mi pierd minţile. Nu mai vedeam cu ochii şi nu mai puteam de căldură. Atunci mi-am coborât mintea în inimă cu rugăciunea lui Iisus. După o oră m-au scos şi s-au mirat toţi că încă mai vorbeam şi mergeam fără să mă ţină nimeni".

62. Altădată spunea părintele: „Când ne rugăm, să zicem cum putem. Sfântul Macarie ne povăţuieşte: «Omule, eu ştiu că tu nu ştii să te rogi, dar îţi dau un sfat: „Roagă-te cum poţi tu, dar roagă-te adeseori!"» Căci din deasa rugăciune, omul începe a se învăţa rugăciunea cea adevărată.

Iar Sfântul Ioan Scărarul zice: «Oare vom părăsi rugăciunea de cantitate?» Că rugăciunea de cantitate este cea pe care o facem multă, dar fără să fim cu mintea în inimă şi fără să fim cu privirea minţii la Dumnezeu. «N-o părăsim!» Că rugăciunea dintâi este pricina celei de a doua. Cantitatea naşte calitatea".

63. Părintele spunea că primul păcat care vine din partea raţională a sufletului este uitarea. Adică uităm de binefacerile lui Dumnezeu, de prezenţa lui Dumnezeu, de frica de Dumnezeu... Apoi, din uitare vine răceala. Iar trezvia se naşte din frica de Dumnezeu şi frica de Dumnezeu se naşte din credinţă.

Pe urmă zicea bătrânul: „În zadar faci mii de metanii şi ţii nu ştiu câte zile de post, şi alte nevoinţe mari, dacă nu-ţi păzeşti mintea. Căci zice Sfântul Isihie: «Nu avem nevoie pentru a ne mântui decât de minte trează». Iar paza *minţii constă în trei lucruri: în a ne trezvi (a ne trezi cu mintea la cele ce* gândim); a ne împotrivi păcatului cu mintea; apoi a chema pe «Doamne Iisuse» prin rugăciunea minţii. Căci atâta legătură are paza minţii cu rugăciunea inimii, cât are trupul şi sufletul. Iar a păzi mintea înseamnă a zdrobi capul şarpelui".

64. Mai spunea Părintele Cleopa: „Fraţii mei, trebuie să avem inimă de fiu către Dumnezeu, minte de judecător către noi, iar către aproapele să avem inimă de mamă".

65. Părintele dădea deseori la spovedanie şi acest sfat fraţilor: „Să faci ascultare cu dragoste şi cu «Doamne Iisuse» în minte şi în inimă. Atunci ai şi pe Marta şi pe Maria. Marta, adică trupul, lucrează, iar Maria stă la

picioarele Domnului. Căci cel ce face ascultare cu dragoste şi cu «Doamne Iisuse» liturghie săvârşeşte, iar cel ce face ascultare fără rugăciune, argăţie împlineşte".

66. Odată a spus Părintele Cleopa unui frate: „De-aţi şti cât mă rog eu noaptea cu lacrimi să aveţi dragoste între voi!..."

67. Zicea uneori părintele: „Sfântul Isaac Sirul spune că semn al milei lui Dumnezeu sunt lacrimile la rugăciune. Când vezi că te cercetează Dumnezeu cu lacrimi multe la rugăciune este semn că mila lui Dumnezeu s-a atins de ochii tăi şi vrea, prin aceste lacrimi de pocăinţă şi de dragoste mare, să te cureţe pe tine, să te lumineze, să te spele de păcate şi să-ţi arate ţie care este adevărata rugăciune".

68. Altădată spunea: „Nu toate lacrimile sunt bune. Pe lângă lacrimile bune, care vin din dragostea de Dumnezeu, sau din frica de Dumnezeu, sau din frica de moarte sau de muncile iadului, sunt şi lacrimi fireşti şi lacrimi rele.

Lacrimile mijlocii, adică fireşti, nu sunt nici bune, nici rele. Lacrimi fireşti sunt şi cele din boală, din suferinţă şi din tristeţe. Lacrimile rele şi osânditoare sunt cele care se nasc din slavă deşartă, sau din mânie, sau din dezmierdare, sau din pagube.

Iar noi, ca nişte grădinari pricepuţi care-şi udă ogorul lor, trebuie ca toate lacrimile care ne vin, chiar dacă la început nu sunt dintre cele bune, să le întoarcem în lacrimi bune".

69. Părintele sfătuia oamenii să nu creadă în vise şi vedenii, ci dimpotrivă, să le respingă cu smerenie, pentru a nu fi înşelaţi de diavol. Despre vise, zicea: „Toate visele sunt de la diavoli. Doar cele care vestesc moarte şi judecată sunt de la Dumnezeu. Dar dacă te aruncă în deznădejde, şi acelea sunt tot de la diavoli". Uneori mărturisea celor prezenţi cum fusese şi sfinţia sa încercat, pe când era în pustie, şi simţea o mireasmă de crini şi de trandafiri când voia să citească Acatistul Acoperământului Maicii Domnului. Dar părintele n-a vrut să primească aceasta, rugându-se Maicii Domnului să îndepărteze de la el acea mireasmă, ceea ce s-a şi întâmplat după 40 de zile.

70. Despre înşelăciunile vrăjmaşului, mai zicea Părintele Cleopa: „Să ştiţi că cele mai multe suflete de creştini le duce diavolul în iad cu amânarea pocăinţei. La cei tineri le spune: «Eşti tânăr. Acum vrei să te spovedeşti? Acum vrei să te rogi sau să posteşti? Nu-ţi pierde timpul acum cu acestea. Trăieşte-ţi viaţa! Ai timp să te pocăieşti mai târziu». Celor maturi le spune: «Acum ai de crescut copii, ai de lucru. Mănâncă şi bea ca să ai putere. Te vei ocupa de suflet la bătrâneţe». Iar către cei bătrâni zice: «Toată viaţa te-ai

ostenit şi ai muncit. Mai eşti şi bolnav şi neputincios. Şi poate nu mori chiar acum. Mai ai timp». Şi în acest chip, amânând pocăinţa pe mâine, pe poimâine, la anul, la bătrâneţe, ne înşeală vrăjmaşul mântuirii noastre cu amânarea. Dar Dumnezeu spune: *Astăzi de veţi auzi glasul Meu, să nu vă învârtoşaţi inimile voastre*".

71. Pe când era în pustie, Părintelui Cleopa i s-a arătat demonul desfrânării şi i-a spus: „Ce-ar fi dacă vei cădea în păcat?" Iar părintele a zis: „Oricând pot cădea, că ce-i bărbatul şi ce-i femeia? Putregai şi putoare sunt! Numai harul lui Dumnezeu ne ţine."

72. Altădată, tot pe când era la pustie, îl chinuia iarăşi duhul desfrânării. Iar Părintele Cleopa a început să joace cu picioarele goale pe spini şi aşa a scăpat de acest demon cumplit.

73. Când îl întrebau fraţii din mănăstire ce mânca pe când era la pustie, părintele spunea că îi aducea un pădurar cartofi şi el făcea socoteala să-i ajungă cam unul pe zi. Dar unui părinte duhovnicesc apropiat, i-a spus că a mâncat şi pământ, dar nu voia să mai ştie ceilalţi.

74. Odată, pe când Părintele Cleopa era retras în munţi împreună cu ucenicul său, ieromonahul Arsenie Papacioc, s-a pornit o furtună în pădure. Părintele Arsenie îl chema pe Părintele Cleopa să vină lângă el, iar Părintele Cleopa stăruia să vină Părintele Arsenie lângă sfinţia sa. În cele din urmă, Părintele Arsenie a făcut ascultare şi s-a dus lângă Părintele Cleopa. În acel moment s-a produs un trăsnet puternic care a lovit chiar copacul sub care se adăpostise Părintele Arsenie. Iată ce înseamnă ascultarea!

75. Părintele Cleopa era şi un om al dreptei socoteli. De obicei, nu era pentru o nevoinţă exagerată, deşi sfinţia sa se nevoia mult în taină. Dar totdeauna sfinţii sunt aspri cu ei şi plini de dragoste faţă de ceilalţi. Uneori spunea că pădurea nu se teme de cel ce ia multe lemne odată şi încarcă prea tare căruţa. Căci ştie că se va strica mai încolo, fiind încărcată prea tare. Pădurea se teme de cel ce ia câte un lemn, câte o mică sarcină. De acela se teme pădurea, că ştie că încet, încet, o taie pe toată.

76. Tot despre dreapta socoteală zicea părintele: „Spun Sfinţii Părinţi că «împărăteasa faptelor bune este dreapta socoteală». Mulţi s-au aruncat în potopul patimilor ca să scape pe alţii de la moarte şi s-au înecat pentru că n-au avut chibzuinţă şi dreaptă socoteală în viaţă. Toate faptele bune trebuie făcute cu măsură şi dreaptă socoteală, adică să umblăm pe calea împărătească de mijloc, după darul, firea şi puterea fiecăruia, ca să nu cădem într-o parte sau alta, că «extremele sunt ale diavolului», cum spun dumnezeieştii Părinţi".

77. Pe lângă alte daruri, Părintele Cleopa a fost înzestrat de Dumnezeu şi cu o memorie rar întâlnită. După ce citea o carte de două ori, o putea spune pe de rost. De aceea cita cu uşurinţă din memorie zeci şi sute de citate patristice şi biblice, ştia Canoanele Bisericii pe dinafară şi ne încânta cu atâtea istorioare frumoase şi pline de dulceaţă.

78. Părintele avea mare evlavie la Maica Domnului şi la toţi sfinţii. Ne spunea un ucenic că l-a văzut pe Părintele Cleopa, pe când era internat în spital, cum citea Bogorodicina[2] stând culcat pe pat şi având perfuzie la mână; şi zicea: „Nu pot lăsa pe Maica Domnului, că ea totdeauna m-a ajutat!" Iar la Sfântul Maslu, pomenea uneori sute şi sute de nume de sfinţi; pe lângă aceasta, ştia pe de rost numele celor mai mulţi sfinţi din calendar şi sinaxar. De asemenea a scris versuri religioase şi acatiste în cinstea Maicii Domnului şi a mai multor sfinţi.

79. Părintele Cleopa a fost şi un mare apărător al dreptei credinţe, alcătuind cărţi foarte valoroase despre cunoaşterea şi apărarea credinţei ortodoxe. De asemenea prin predicile sfinţiei sale, a readus la Biserica lui Hristos numeroşi oameni, şi chiar grupuri întregi de credincioşi, rătăciţi de la dreapta credinţă.

80. Zicea Părintele Cleopa: „Cel mai de preţ în această viaţă este să laşi toate şi să-ţi plângi păcatele tale, pentru că cea mai scumpă pentru noi este veşnicia. Deci, trebuie să facem totul ca să n-o pierdem, că atunci degeaba am mai trăit pe pământ!"

81. Toate lucrurile pe care le făcea Părintele Cleopa erau împodobite cu smerita cugetare. Că zicea: „Să nu spunem niciodată că am pus început bun. Noi nici nu ştim cum arată acel om care a pus început bun. Noi să ne rugăm: «Doamne, ajută-mi ca să pun început bun!»"

82. Altădată zicea: „Părerea de rău completează fapta pe care nu ai făcut-o. De pildă, tu faci metanii. Cum făceam eu când eram acasă, că mă luam la întrecere cu fraţii mei, care face mai multe metanii într-o oră. Eu făceam 500 de metanii într-o oră, dar acum nu mai pot face nici una. Iar tu nu le faci cu mândrie, ci pentru păcatele tale. Şi mie îmi pare rău că nu pot face, şi zic: «Doamne, miluieşte-mă şi pe mine, păcătosul!». Iar Dumnezeu le primeşte pe amândouă la fel.

83. Odată s-a dus un frate la spovedanie şi a spus: „Părinte Cleopa, n-am râvnă". Părintele i-a zis: „N-ai? Smereşte-te! Nimeni nu s-a mântuit că a postit, sau că a făcut altă nevoinţă. Ci spune: *Smeritu-m-am şi m-am mântuit*".

[2] Cartea ce cuprinde Canoanele Maicii Domnului

84. Altădată l-a rugat un ucenic pe părintele să-l pomenească la rugăciuni. Iar sfinţia sa i-a spus: „Rugăciunea mea este ca fumul lui Cain. Aşa se târăşte pe pământ!"

85. L-a întrebat odată un frate pe Părintele Cleopa: „Părinte, cum să citesc la Psaltire? Să mă gândesc când citesc că este scrisă ca pentru Proorocul David, sau că este scrisă pentru fiecare din noi, sau cum?" Părintele i-a răspuns: „Să te gândeşti că eşti păcătos".

86. Spunea odată Părintele Cleopa: „Diavolul a căzut din mândrie şi de aceea nu poate zice «Iartă-mă!». Aşa şi noi. Când vei vedea că cineva îţi cere iertare, şi tu nu zici: «Dumnezeu să te ierte!», eşti asemenea cu diavolul, care nu poate zice «Iartă-mă!». Sau dacă ai greşit ceva, şi nu ceri iertare, te asemeni cu el, că nu zici «Iartă-mă!». Şi chiar dacă nu eşti vinovat, să nu spui: «Nu vreau să zic „Iartă-mă!". De ce să zic? El este vinovat, nu eu!». De aceea totdeauna să ne smerim".

87. Într-o zi a venit la Părintele Cleopa un credincios, plângându-se că i s-a furat calul. Părintele i-a spus să fie liniştit, căci la întoarcerea din călătorie îl va găsi în curte. Cum a ajuns acasă, omul şi-a găsit calul în ogradă şi a dat slavă lui Dumnezeu pentru ajutorul primit.

88. Odată o creştină care avea un mare necaz, a dat un pomelnic la Părintele Cleopa. După un timp femeia a revenit, spre a-i mulţumi cu lacrimi pentru ajutorul primit. Dar sfinţia sa îi spunea că nu-şi mai aminteşte nimic. Însă ea stăruia, amintindu-i împrejurările de atunci. Atunci, părintele a căutat prin buzunare şi a scos o hârtie boţită, întrebând-o dacă nu cumva acesta este pomelnicul ei. Femeia recunoscând pomelnicul, părintele i-a spus: „Vezi, eu am şi uitat de atunci de el. Dar credinţa ta a lucrat şi Domnul te-a izbăvit de necaz".

89. Altădată a venit o femeie împreună cu fiul ei la Părintele Cleopa. Când i-a dat binecuvântare, necunoscând-o mai dinainte, părintele a spus: „Numai mamă să nu fii!" Iar în predica din seara aceea a vorbit mai mult împotriva desfrânării şi a beţiei, patimi care îl stăpâneau pe fiul acelei mame. Apoi, ne-a mărturisit acea creştină, că fiul său, după plecarea de la mănăstire, a părăsit cu totul acele patimi, cu rugăciunile Părintelui Cleopa.

90. A spus odată Părintele Cleopa: „Un adevărat călugăr este bine să se împărtăşească din toate faptele bune câte puţin. Dar mai mult să prisosească smerenia, căci aceasta este poartă a Cerului; iar smerenia din ascultare se naşte. Cununa tuturor faptelor bune rămâne însă dragostea. Aceasta duce sufletul de la poarta Cerului înaintea tronului Preasfintei Treimi".

91. Într-o zi, când un frate i-a arătat biserica nouă care se construia, lăudându-i frumuseţea, părintele i-a spus: „Da, frate. Dar să ştii că este mai greu să faci un călugăr adevărat, decât o catedrală".

92. Părintele Cleopa repeta mereu: „Mâine, poimâine mă duc la Hristos! Mâine pleacă Moşul Putregai!", „Mâine nu veţi mai vedea decât o cruce în cimitir!", „Mâine, poimâine, veşnica pomenire Moşului Putregai!", „Ia, un hârb legat cu sârmă!", „Mâine mă duc la fraţii mei. Ei strigă la mine: «Hai, măi frate! Lasă vorba cu oamenii!»".

93. De multe ori când cineva îi cânta „Mulţi ani trăiască!", sfinţia sa îl oprea şi îi zicea: „Nu aşa, ci: «Veşnica pomenire, veşnica pomenire, veşnica lui pomenire!»" Sau zicea: «La mulţi ani, Moşul Putregai»!"

94. Inimile credincioşilor se umpleau de bucurie, auzindu-l pe părintele spunând: „Mânca-v-ar Raiul!" sau „Măi, n-am o traistă mare, să vă bag în ea şi să vă duc pe toţi la Rai! Să nu rămână unul!"

95. Odată m-am dus să-i cer sfaturi Părintelui Cleopa. Iar sfinţia sa mi-a spus: „Părinte Ioanichie, am îmbătrânit în zile rele! Ce sfaturi să mai dau? Întotdeauna mi-am rănit ştiinţa gândului, învăţând pe alţii cele ce eu n-am lucrat. Îmi aduc aminte câteodată de marii nevoitori care au trăit mai demult în această mănăstire, care dormeau în sicrie şi se sileau la plângere şi lacrimi, dar eu stau ca o stâncă cu totul în nesimţire. Orice vorbesc pentru îndreptarea altora, mă mustră mai mult pe mine decât pe ei, că nu fac cele ce zic, şi zilele se scurtează şi vremea sfârşitului nemerniciei mele pe acest pământ se apropie. Nu mai înşir multe, că niciodată nu voi putea spune întunericul răutăţilor mele. Iar sfinţia ta, care ai Sfânta Evanghelie şi izvoarele cele curate ale Sfinţilor Părinţi, nu căuta să te adăpi dintr-un pârâu sec şi glodos. Ai atâtea izvoare dumnezeieşti, care pot să-ţi răcorească setea cea duhovnicească şi să-ţi învioreze sufletul spre a-l face să zboare la cer.

De aceea zic: Fericiţi sunt cei ce tac şi lasă să vorbească mai întâi faptele lor, apoi vorbesc şi ei din trăire proprie şi din prisosinţa inimii lor.

Să ne ajute mila Domnului nostru Iisus Hristos tuturor şi mie păcătosului, ca să nu fim mustraţi în ziua cea mare a Judecăţii pentru cele ce am învăţat pe alţii, dar nu le-am făcut".

96. Părintele Cleopa, având o viaţă sfântă, s-a învrednicit atât de darul sfinţeniei, cât şi de darul înainte vederii, căci aproape tot ce spunea cu cuvântul se împlinea cu fapta, fără ca el să ştie aceasta. De aceea, călugării şi credincioşii erau atenţi la tot ce spunea cuvioşia sa şi ascultau sfaturile lui ca din gura Domnului şi astfel se întorceau mulţumiţi sufleteşte la casele lor.

97. Duminică, 29 noiembrie, Părintele Cleopa nu a mai răspuns întrebărilor ucenicilor săi şi a rămas pe scaunul său de spovedanie nemişcat, ca într-o răpire, cu ochii întredeschişi, timp de mai bine de unsprezece ore.

În seara zilei de 1 decembrie, 1998, fiind foarte slăbit şi obosit, Părintele Cleopa a spus către un preot care îi era foarte apropiat: „Părinte Mihail, iată ultimul meu cuvânt: *Privegheaţi şi vă rugaţi, că nu ştiţi ziua nici ceasul când va veni Fiul Omului!*" Apoi a mai zis: „Rugaţi-vă şi pentru mine! Rugaţi-vă!..."

Miercuri, 2 decembrie, la orele 2.20 dimineaţa, Părintele Cleopa şi-a dat duhul în mâinile Domnului, împăcat cu Hristos, cu lumea şi cu sine, fiind plâns de sute de călugări şi mii de credincioşi.

98. Slujba înmormântării a avut loc într-o frumoasă zi de iarnă, cu soare, deşi în zilele de dinainte fusese frig şi înnorat, vremea încălzindu-se în chip minunat. Au slujit opt arhierei şi numeroşi preoţi, participând peste zece mii de credincioşi. Un ierarh care a participat la înmormântarea părintelui zicea că a venit atât de multă lume, pentru că şi Părintele Cleopa i-a iubit pe oameni, iar ei au simţit dragostea lui. De aceea au venit, ca să-l ajute şi ei acum pe sfinţia sa cu rugăciunea.

99. O credincioasă apropiată Părintelui Cleopa a venit de Sfintele Paşti la Sihăstria, dar n-a mai trecut pe la chilia părintelui, gândindu-se că nu mai are rost să treacă pe acolo, de vreme ce a murit. Dar pe când se odihnea la arhondaric, înainte de slujba Învierii, a avut un vis. Se afla în faţa chiliei Părintelui Cleopa, gândindu-se că el a murit şi deodată părintele a apărut în pragul uşii şi i-a zis:

– Hai înăuntru. De ce nu intri?

– Dar nu sunteţi mort, părinte? a întrebat ea.

– Tu nu vezi că sunt viu? a spus părintele.

A doua zi, de Înviere, femeia a mers la chilia Părintelui Cleopa şi s-a închinat la sfintele icoane, crezând cu tărie că el este viu şi se roagă pentru toţi care îi cer ajutorul.

Totodată şi la mormântul părintelui din cimitirul mănăstirii vin zilnic zeci şi sute de pelerini din toată ţara şi de peste hotare, şi se închină cu evlavie, dobândindu-şi fiecare cele de folos după credinţa şi dragostea fiecăruia, uneori săvârşindu-se adevărate minuni.

100. În timpul vieţii Părintelui Cleopa, mulţi credincioşi români, şi chiar din alte ţări, poposeau la chilia sfinţiei sale, căutându-l ca pe un izvor de apă vie. Iar după moartea părintelui, în scurt timp viaţa şi învăţăturile lui s-au tipărit nu numai în România, ci şi în alte ţări, precum Grecia, Iugoslavia,

Statele Unite etc. În acest fel părintele îşi continuă activitatea misionară şi după plecarea sa la cele cereşti, dovedindu-se a fi un adevărat părinte duhovnicesc şi stâlp al Ortodoxiei.

Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, numără în ceata Sfinţilor pe adormitul robul Tău, Cleopa arhimandritul, care ne-a povăţuit pe toţi pe calea mântuirii!

MONAHUL MARCU DUMITRESCU
Mânăstirea Sihăstria
(1910-1999)

a. Viaţa

Acest mare nevoitor era de loc din comuna Hătcărău, judeţul Prahova, şi s-a născut dintr-o familie binecuvântată cu 11 copii, din botez fiind numit Constantin. Murindu-i tatăl în primul război mondial, mama şi-a crescut singură toţi copiii. Mai târziu, Constantin, renunţând la căsătorie, şi-a terminat şcoala şi şi-a închinat viaţa lui Hristos, slăvindu-L ziua şi noaptea.

Fiind foarte râvnitor pentru dreapta credinţă şi călăuzind mulţi tineri pe calea mântuirii, îndreptându-i spre Hristos, a avut mult de suferit, fiind acuzat şi aruncat în închisori, unde a pătimit mult. Prin răbdarea sa şi mila Domnului a fost călăuzit la viaţa monahală şi a intrat în obştea Mănăstirii Slatina - Suceava, în anul 1951 fiind îmbrăcat rasofor în această mănăstire.

În anul 1968 se închinoviază la Mănăstirea Sihăstria şi este tuns în monahism în anul 1975, primind numele de „Monahul Marcu", găsindu-şi aici liniştea, în ascultare şi în neîncetată rugăciune.

În anul 1999, după 30 de ani de nevoinţă şi ascultare deplină, fericitul monah Marcu, cunoscându-şi dinainte sfârşitul, şi-a dat sufletul cu pace în braţele Domnului, pe care L-a iubit şi L-a purtat toată viaţa în inima sa.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Despre mama sa, pe nume Ana, Părintele Marcu spunea: „A avut o viaţă de călugăriţă. Dormea două ore pe noapte. După ce îşi adormea toţi copiii, mergea şi se ruga într-o cămăruţă alăturată, în linişte. A doua zi se scula prima şi pregătea totul pentru fiecare, pentru că începea o nouă zi".

2. Părintele Marcu a fost un om de mare nobleţe sufletească. Pe când era în închisoare, gardienii îl numeau „fachirul", pentru că niciodată nu plângea, oricât de mari ar fi fost chinurile la care era supus. Harul lui Dumnezeu îl

acoperea, dar temnicerii nu ştiau de astfel de lucruri. Odată însă a izbucnit în plâns. „Gata! L-am biruit pe fachirul!" au strigat bucuroşi anchetatorii. Însă nu era nici pe departe aşa. Părintele Marcu plângea de mila celui ce era bătut lângă dânsul.

3. Ne spunea Părintele Marcu: „Fiind în închisoare, eu mă retrăgeam într-un colţ al celulei şi le ziceam celorlalţi: «Iertaţi-mă, eu am obligaţiile mele de călugăr» şi îmi făceam acolo ale mele".

4. Odată l-au întrebat ucenicii: „Dar noi ce-o să facem, Părinte Marcu, dacă va veni vreo prigoană?" Părintele a răspuns: „Acolo, pentru fiecare, puterea harului şi credinţa lui învinge. Spun Sfinţii Părinţi că numai harul lui Dumnezeu este cel care te poate întări. Nici eu nu puteam să rezist prin toate încercările prin care am trecut în atâţia ani, dacă nu mă ajuta Dumnezeu. Îmi spuneam eu mie: «Şi tu poţi cădea dacă nu te ajută harul»".

5. Spunea odată Părintele Marcu: „Numai harul ne poate salva şi ajuta. Eu am greşit, ca toată lumea; mai mult sau mai puţin. Dar mă mustra conştiinţa foarte tare la un moment dat. Ce-i cu mine, îmi ziceam? Am căzut plângând la Dumnezeu şi la Maica Domnului: «Doamne, ajută-mă ca să mă îndreptez!» Şi-atunci vine harul. Cum spun Sfinţii Părinţi: «Să facem un pas către Dumnezeu, şi El face doi către noi». Abia aşteaptă să ne întoarcem. Şi vine şi ne ajută. Vine harul, să ne trezească conştiinţa, să ne ajute să ne îndreptăm şi aşa mai departe".

6. Iar zicea părintele: „Să fim atenţi la harul lui Dumnezeu, că numai el ne poate îndrepta, ne poate deschide ochii minţii, ca să-nţelegem lucrurile. Şi aici atingem problema ochiului sufletului, sau al minţii. Cu mintea poţi să înţelegi multe lucruri adânc, dar dacă nu se atinge de inimă... Deci când se împreună simţirea inimii cu luminarea minţii, atunci simţi că lucrează harul lui Dumnezeu prin toată fiinţa ta. Deci, să ne rugăm mereu la Mântuitorul să nu ne lase".

7. Tot despre luminarea venită de la Dumnezeu, ne-a spus: „Am început acum să mă lămuresc eu pe mine despre toate rugăciunile pe care le fac. Atât cât pot, căci cuvintele lui Dumnezeu sunt ca diamantul, care, dacă-i arăţi o feţişoară către soare, toate celelalte feţe ale lui se luminează. Deci fiecare cuvânt al lui Dumnezeu are multe înţelesuri. Şi atunci îmi pun întrebarea, de ce zic eu: „Împărate ceresc", „Preasfântă Treime", „Tatăl nostru"... să mă lămuresc cât de cât. Şi-am ajuns tot la concluzia că dacă nu te luminează Duhul Sfânt, nu poţi să înţelegi".

8. Zicea odată Părintele Marcu: „Avva Siluan Atonitul a fost un ales al lui Dumnezeu şi trebuia să spună anumite lucruri. Între altele şi faptul acesta:

«Fii cu mintea în iad şi nu deznădăjdui». Şi asta este în esenţă şi pentru noi, să ştiţi. Într-un fel sau altul am trăit şi eu starea asta. Că este mare lucru să o şi trăieşti". Iar fratele cu care vorbea, l-a întrebat: „Dar noi suntem într-o altă situaţie, în alte împrejurări. Să creăm noi atmosfera aceasta de iad?" „Nu, a spus părintele. Rugându-te, Dumnezeu te înţelege şi ştie şi ce vei face. Dumnezeu ştie despre fiecare din noi mai mult decât ştim noi despre noi. Dumnezeu ştie din veşnicie ce va fi cu noi, şi de când ne-am născut ştie ce vom face cu voia noastră liberă. Dumnezeu ştie de acum încolo ce fac cu voia mea liberă. Şi în raport cu ce ştie că fac eu cu voia mea liberă, îmi dă şi un fel de „viaţă" sau „program de viaţă".

Deci, eu nu ştiu ce va fi cu mine în viitor. Pot să greşesc. Dar dacă Dumnezeu ştie că eu voi lupta pe cât depinde de mine ca om împotriva celor ce ştiu că nu-s bune, vine harul Lui neapărat şi mă ajută să le trec. Chiar dacă uneori te lasă... Căci m-a lăsat Dumnezeu în multe împrejurări în viaţă până în ultima instanţă, când trebuia să mor. Dar în momentul acela, m-a salvat. O dată era să mor din cauza gerului, altă dată din cauza foamei...".

9. Povestea Părintele Marcu că, pe când era la închisoare pentru exterminare, era odată într-o iarnă un ger foarte puternic. Şi erau acolo nişte celule speciale, pentru pedeapsă. Era un turn de zid masiv, cu celulele acestea, înalte de 7–8 metri, jur-împrejurul turnului. Celulele aveau sus nişte ferestre mici, cu zăbrele, fără geamuri, ca să fie şi curent, nu numai ger. Şi l-au dus acolo pe părintele. Când gardianul a deschis uşile masive de fier, care făceau un zgomot asurzitor, şi a văzut bezna completă dinăuntru şi a simţit frigul acela care te îngheţa, a tresărit şi a zis: «Dar aici e ca-n iad!» Altui deţinut, cât fusese în acel loc, îi degeraseră şi nasul, şi obrajii şi urechile, din cauza gerului. Acolo l-au încuiat şi pe Părintele Marcu. Iar el – fiind şi călugăr – a început să facă închinăciuni şi metanii, apoi se mai mişca încoace şi încolo, iar făcea închinăciuni şi metanii... Şi a rezistat aşa trei zile şi trei nopţi.

A treia zi a căzut jos, nemaiputând să facă nici închinăciuni, nici rugăciuni, nimic; aproape nu mai ştia de el. Părintele n-a ştiut cât a stat în această stare; dar când s-a trezit, se simţea odihnit, refăcut fizic, iar în jurul lui era o căldură ca de sobă.

10. Tot din închisoare, ne-a povestit şi următoarea întâmplare: „Era prin anii 1948–1950. Toţi eram foarte slăbiţi din cauza nemâncării şi a hranei foarte proaste. Pe atunci ne mai scotea la lucru la ferme. Luau ei banii, iar tu trebuia să munceşti. Şi pentru că nu aveau nici ei hrană, ne dădeau de mâncare prima zeamă de la fasole – aceea care se aruncă şi este plină de

toxine –, iar de pe la unităţile militare luau murături stricate, pe care nu le puteau mânca nici soldaţii, şi mălai stricat. Aceea era mâncarea noastră. Şi odată, chiar în ajunul Sfintei Mării, după multă vreme petrecută cu astfel de regim, eram atât de slăbit, că nu mă mai puteam ridica nici în picioare, ci numai cu greu mă puteam întoarce pe pat. Nu eram bolnav, n-aveam nimic, numai că eram cu totul slăbit, fiind în pragul morţii. Şi fiind aşa întins pe pat, am zis: «Măi, fraţilor, eu sunt gata să mor». Şi m-am întors cu faţa la perete, plângând. Iar un bun prieten, care era lângă patul meu, a zis: «Înnoi-se-vor ca ale vulturului tinereţile lui nea Costică».

Aceea a fost o proorocie, că aşa s-a întâmplat. A doua zi dimineaţă, fiind ziua de Sfântă Maria, s-a petrecut o minune: Am primit cu toţii la masă fasole, mâncare consistentă; seara la fel. Şi încă câteva zile la rând. Ce se întâmplase? Se primise la închisoare de la direcţia penitenciarelor un vagon plin cu fasole, pentru hrana deţinuţilor, cu specificaţia de a se consuma imediat. Aşa că a început să ne dea fasole, de două ori pe zi, până s-a terminat vagonul. Aceasta a fost o minune a Maicii Domnului. Căci a găsit ea un creştin milostiv, care a cumpărat un vagon cu fasole, a vorbit în taină cu cineva de la închisoarea noastră, şi l-au dat la deţinuţi – ca din partea direcţiei închisorilor –, salvându-le viaţa".

Un ucenic de chilie de-al părintelui spunea că, ori de câte ori îi aducea fasole să mănânce, sfinţia sa se bucura, zicând: „Ce-i la masă? Fasole? O, ce bine!", amintindu-şi de minunea care îl salvase de la moarte.

11. Alt ucenic l-a întrebat odată pe părintele cum fusese viaţa în închisoare. Părintele Marcu i-a arătat mai întâi capul său, pe care se vedeau multe semne şi urme de lovituri. Apoi i-a spus: „Uite, vezi ce făceau ăştia? Mă luau de păr şi mă izbeau cu capul de pereţi. O dată, pe când cel ce mă ancheta mă izbea cât putea cu capul de perete, a strigat alt anchetator din camera vecină, neştiind ce face acesta cu mine: «Ce faci acolo, măi? Cu ce dai în perete? Vrei să-l spargi?»". Şi după toate acestea părintele a rezistat (încât se şi mirau aceia cum de mai e sănătos), şi a ieşit de acolo cu mintea limpede.

12. În închisoare, Părintelui Marcu i-au căzut unghiile şi dinţii. După un timp, unghiile i-au crescut la loc. Un doctor de acolo care l-a consultat, i-a zis: „Dumneata n-ai avut trup de carne, ci de fier".

13. Părintele Marcu a lucrat ca deţinut şi la Bicaz, unde erau puşi în cele mai periculoase locuri. Multora le era frică şi să iasă din lagăr la muncă. Protestau, uneori chiar plângeau de frică. Dar părintelui nu-i era teamă, ci chiar avea curaj; aceasta de când avusese un vis, în care se făcea că stătea pe trompa unui elefant, care îl legăna uşor. Iar unii dintre deţinuţi cereau să

lucreze în echipă cu dânsul, zicând: „Merg cu nea Costică, pentru că unde este el, acolo este şi Dumnezeu!"

14. Mulţi dintre cei închişi în lagăr ziceau că trebuie să-i saboteze pe cei aflaţi la putere, să lucreze cât mai puţin etc. Părintele Marcu nu era de acord cu ei şi le spunea: „Iertaţi-mă, vă rog; voi faceţi ce vreţi, eu însă consider aceasta ca pe un canon pentru păcatele mele".

15. L-a întrebat odată un frate pe Părintele Marcu despre perioada din închisoare. „Voi nu ştiţi ce-a fost acolo, a răspuns părintele. Cărţile care au apărut până acum îţi pot da doar o vagă idee despre ce-a fost. Cred că s-a întâmplat ce au spus Părinţii, şi chiar Mântuitorul. Ştii că în Patericul Egiptean, printre altele, un frate a întrebat pe părintele său: «Părinte, noi trăim aşa cum trăim (era cam pe timpul Sfântului Antonie cel Mare). Dar cei de după noi cum vor fi?» «Vor face şi ei cam jumătate cât noi», a zis bătrânul. «Dar cei de după ei?», a întrebat fratele. «Cei de după ei nu vor face nimic din ce facem noi, dar vor avea încercări aşa de mari şi de grozave, încât dacă vor rezista lor, vor fi mai mari decât noi în Împărăţia lui Dumnezeu». Ei, aşa s-a întâmplat acolo. Au fost nişte încercări nemaipomenite. Şi nu numai chinurile şi încercările, ci şi ispitele; căci ispitele care vin de la vrăjmaşul şi în mintea ta, şi în faptele tale, în vorbele tale, nu sunt o grozăvie?"

16. A zis Părintele Marcu unui ucenic: „Ia spune, ştii care-i diferenţa între smerenie şi umilinţă?" „Nu", a zis ucenicul. „Eu am aflat de la cineva din închisoare, că smerenia este conştiinţa nimicniciei, iar umilinţa este conştiinţa păcătoşeniei".

17. Într-un moment de taină, Părintele Marcu a spus unui ucenic că odată, fiind în timpul persecuţiei, pe când se afla în Munţii Caraiman, a văzut în vedenie pe Preasfânta Treime, iar Duhul Sfânt, în chip de porumbel, a intrat în inima sa.

18. După eliberarea din închisoare, părintele a mers la Mănăstirea Cernica. Odată, fiind cu albinele mănăstirii în Bărăgan, ele mureau din cauza secetei. Şi-atunci a plâns, şi s-a rugat la Dumnezeu: „Doamne, miluieşte-ne cu puţină ploaie, că mor albinele de foame!" Şi în aceeaşi zi a dat Dumnezeu ploaie, şi toţi cei din jur au mulţumit Domnului. În anul acela s-a strâns atâta miere, că s-au mirat toţi cei din mănăstire de mulţimea ei. Se minunau şi stuparii din împrejurimi, că ziceau: „Uite, măi, cum a venit călugărul ăsta în Bărăgan, a început să plouă!"

19. De la Mănăstirea Cernica, Părintele Marcu a fost transferat la Mănăstirea Sihăstria, dându-i-se ascultarea tot la stupină. Odată a venit un frate şi l-a întrebat cum să se roage, fiindu-i ocupată mintea de ascultare.

Părintele Marcu i-a zis: „Frate, aici eu am stupii în grija mea, şi uneori trebuie să-i inspectez. Să văd cum este matca, cum este puietul, cum stau cu mierea... Nu mă mai pot ruga cu cuvinte. Trebuie să fiu atent la aceste lucruri. Dar să nu uităm că suntem în mănăstire şi totul facem din ascultare. Aşa că, în primul rând, să facem totul ca de la Dumnezeu. Apoi trebuie să ştim că ne aflăm în faţa lui Dumnezeu şi că totul facem pentru Dumnezeu. Deci: de la Dumnezeu, în faţa lui Dumnezeu şi pentru Dumnezeu. Aşa trebuie să facem".

20. În jurul anului 1980, fiind cu ascultarea la stupină, s-a urcat odată într-un copac după un roi de albine. Când s-a întins după roi, deodată a venit spre sfinţia sa un vârtej stârnit de diavolul. Părintele s-a retras, apoi a încercat din nou, dar iarăşi a venit vârtejul. Aceasta s-a întâmplat de trei ori. Ultima dată acel vârtej puternic l-a aruncat din copac cu capul în jos. Părintele a căzut chiar în cap, şi din această cauză a rămas gârbov toată viaţa.

Dar deşi în urma acestei ispite diavoleşti se mişca greu, părintele era punctual la biserică, unde mergea zilnic, iarnă şi vară.

21. În timpul vieţii, Părintele Marcu, oricât de târziu ar fi terminat ascultarea, îşi făcea apoi toată pravila rânduită. Mânca foarte puţin, iar vinul îl amesteca cu ceai.

22. Un frate i-a spus: „Părinte, nu mă pot smeri şi nu-mi pot tăia voia. Ce să fac?". Părintele Marcu i-a zis: „Ei, vrând, nevrând, tot trebuie să te smereşti până la urmă!"

23. A zis odată Părintele Marcu către un frate care venise cu păcate grele din lume: „Când Dumnezeu te părăseşte şi tu simţi această părăsire din partea Lui, trăieşti o stare atât de cumplită, încât nu poţi s-o exprimi în cuvinte, dar atunci ţi se iartă cel mai mult păcatele".

24. Un frate i-a spus părintelui că uneori se simte tulburat în biserică. Părintele l-a întrebat: „De ce judeci pe fraţi?" Aceasta l-a pus pe gânduri pe acel frate, pentru că el nici nu-şi închipuia care era de fapt rădăcina acelor ispite.

25. Mulţi fraţi şi părinţi veneau la Părintele Marcu cu necazurile lor, deşi părintele era un simplu călugăr. El le dădea sfaturi şi îi ajuta cu rugăciunea. Câteodată când era vreo problemă mai deosebită, părintele le dădea sfat, dar punea pe respectivul frate să-şi întrebe şi duhovnicul (sau dacă nu se putea, atunci să întrebe alt duhovnic iscusit) dacă e de acord cu sfatul său sau nu. Iar dacă duhovnicul nu aproba ceea ce spusese Părintele Marcu, părintele imediat se smerea şi căuta să-l ajute altfel pe frate, fie şi numai cu rugăciunea.

26. Odată l-a întrebat un ucenic: „Părinte Marcu, de ce nu v-aţi făcut preot?" Părintele a răspuns: „Aşa a fost voia lui Dumnezeu".

27. Părintele Marcu a avut o minte foarte ordonată şi limpede. La vârsta de 88 de ani, observa şi corecta greşeli din cărţile pe care le citea (care erau greşeli de tipar, dar schimbau şi sensul frazei).

Apoi părintele avea şi o ordine desăvârşită în chilie. Fiecare lucru avea locul lui. Chiar şi creionul; dacă ucenicul îl folosea şi îl punea pe masă înapoi, dar nu la locul lui, părintele îl chema şi îi spunea să pună creionul la locul său.

28. Întotdeauna părintele era foarte atent la fiecare cuvânt al rugăciunii şi la înţelesul lui. Odată l-a îndemnat pe un frate începător să spună zilnic „Rugăciunea pentru mântuire". Apoi a tălmăcit înţelesul fiecărui cuvânt în parte.

29. Ne spunea un ucenic că, puţin înainte de moartea părintelui, l-a găsit în chilia lui, cugetând la cuvintele: „Toată dreptatea noastră este în faţa lui Dumnezeu ca o cârpă lepădată a unei femei desfrânate". Şi zicea bătrânul: „Îţi dai seama, frate? Ca o cârpă lepădată. Şi nu numai atât. Ci a unei femei desfrânate!"

30. Cu puţin timp înaintea morţii, părintele a visat că urca pe o scară şi mai avea foarte puţine trepte de urcat.

Tot în acel timp, Părintele Marcu a spus unui ucenic că a avut un vis în care se făcea că era pe o câmpie foarte frumoasă, şi a venit un înger din urmă şi l-a luat de mână, mergând mult împreună. Părintele ar fi dorit să rămână acolo pentru totdeauna, dar îngerul i-a spus că trebuie să mai aştepte puţin. Şi atunci Părintele Marcu s-a trezit. Aceste două vise însemnau apropiatul său sfârşit, la odihna lui Hristos, după o viaţă întreagă de suferinţă.

31. Cu câteva luni înainte de a pleca la cele veşnice, Părintele Marcu, simţindu-şi sfârşitul aproape, i-a chemat pe cei din obşte pentru a-şi cere iertare şi a se împăca cu toţi.

32. Un frate, cu puţin timp înainte de obştescul sfârşit al părintelui, l-a rugat pe bătrân să se roage pentru el, şi aici şi dincolo, dacă dobândeşte îndrăzneală la Dumnezeu. Părintele i-a răspuns: „Frate, eu am acum nevoie de rugăciunile voastre, ale tuturor, pentru că mă pregătesc de plecare. Roagă pe cei pe care îi ştii să se roage şi pentru mine".

33. Vineri, în prima săptămână din Postul Mare a anului 1999, simţindu-şi sfârşitul aproape, Părintele Marcu s-a împărtăşit dimineaţa cu Trupul şi Sângele Domnului, iar la orele 12 şi-a dat duhul în mâinile lui Hristos.

Doamne, odihneşte cu sfinţii pe adormitul robul Tău, monahul Marcu!

IEROSCHIMONAHUL ONUFRIE FRUNZĂ
Mânăstirea Sihăstria
(1911–2001)

a. Viaţa

Fericitul întru nevoinţă, Ieroschimonahul Onufrie, era de loc din comuna Călăraşi – Botoşani. S-a născut la 17 februarie, 1911, din părinţi evlavioşi, Teodor şi Profira, şi a primit numele de Constantin. Dorind să slujească lui Hristos, *s-a închinoviat în Mănăstirea Sihăstria în anul 1936. După doi ani* primeşte tunderea în monahism cu numele de Casian, şi se nevoieşte în mai multe ascultări.

În anul 1946 se învredniceşte de harul preoţiei, iar în anul 1949 se închinoviază în Mănăstirea Slatina, pe care o povăţuia Arhimandritul Cleopa Ilie. Apoi, după ce stă câţiva ani egumen la Schitul Graşi – Târgu Neamţ, în anul 1956 a fost numit egumen la Schitul Tarcău – Neamţ, iar mai târziu a fost numit egumen la Schitul Rarău – Suceava.

Fiind un suflet foarte blând şi nevoitor, la bătrâneţe se reîntoarce la mănăstirea de metanie, şi se retrage la linişte cu binecuvântare, nevoindu-se în pustnicie la Sihla şi la locul numit „Piciorul Crucii", din apropierea mănăstirii. În anul 1996 primeşte marele şi îngerescul chip cu numele de Onufrie, continuându-şi viaţa de sihăstrie.

Sâmbătă, la 6 ianuarie 2001, când se prăznuieşte Botezul Domnului, şi-a dat sufletul în braţele lui Hristos.

b. Fapte şi cuvinte de învăţătură

1. Spunea Părintele Onufrie despre plecarea sa la mănăstire: „Când m-am hotărât să plec la călugărie, i-am spus mamei acest lucru şi s-a bucurat. Când a auzit tata, a vrut să-mi spargă capul cu un ulcior, dar eu, voinic fiind, l-am dovedit şi-am scăpat. Dar aceea a fost o ispită, pentru că după câţiva ani am mers odată pe acasă, iar tata mi-a zis: «Bine că te-ai dus la mănăstire, de-acum tu ai făcut un lucru mare, dar eu nu am făcut nimic în viaţă!»"

2. Fiind frate începător, a avut şi ascultare la vitele mănăstirii. Într-o zi, pe când era cu vacile la păscut, una din ele a răsturnat cu cornul o căpiţă de fân. *Economul a venit mânios la el, mustrându-l şi zicându-i:* „De ce-ai lăsat să strice căpiţa şi n-ai grijă de vaci?" Fratele Constantin s-a smerit şi n-a zis nimic. Atunci economul s-a dus la Părintele stareţ, i-a povestit întâmplarea, apoi i-a spus: „Părinte stareţ, pe fratele Constantin să-l îmbrăcaţi, că merită să fie călugăr".

3. Ne spunea un ucenic: „Părintele era foarte blând. Dacă cineva îl ocăra, îndată îşi cerea iertare: «Iartă-mă, părinte, că am greşit». De multe ori, când greşea ucenicul, se dădea pe sine vinovat, zicând: «Din cauza mea ai stricat cutare lucru»".

4. Acelaşi ucenic ne-a spus: „Părintele era simplu în cuvânt şi se păzea să vorbească de lucruri mai presus de starea sa duhovnicească. Căuta ca lucrurile pe care le vorbea să fie mai mici ca starea lui interioară. De aceea a fost trecut cu vederea. Însă blândeţea, tăcerea şi smerenia lui, puţini o pot dobândi. El căuta mult simplitatea, fugea de vorbă multă şi fără rost şi se îndeletnicea cu rugăciunea minţii".

5. Altădată ne-a povestit acelaşi ucenic: „Părintele Onufrie dădea mare importanţă păzirii minţii. Dar mai înainte de paza minţii era foarte atent la păzirea de pricinile păcatului". Deci nu lupta cu păcatul, ci cu pricinile lui, zicând: «Fugi de pricina ispitei».

6. Un ucenic de chilie al Părintelui Onufrie ne-a spus: „Odată, pe când părintele era retras la linişte, eram împreună în pădure. Şi am avut o discuţie cu sfinţia sa, privitoare la cuvintele Mântuitorului către farisei, care se lăudau că au şi ei ucenici. Iar Mântuitorul le spusese că într-adevăr au şi ei ucenici, dar îi fac îndoit gheenei. Şi-apoi i-am spus: «Părinte Onufrie, părintele stareţ a spus să facem cutare lucru. Dacă a spus să facem asta, trebuie să facem ascultare». Atunci părintele a zis: «Da. Dar ce faci cu pravila? Unde ţi-e pravila? Dacă nu-ţi faci pravila, ce răspuns dai tu? Ce, Părintele stareţ răspunde de tine? El te-a pus să faci, dar dacă tu nu ţi-ai făcut pravila, crezi că răspunde el pentru tine? El zice: „Eu i-am dat de lucru. Treaba lui ce face mai departe". Pe el nu-l mai doare capul. Pe tine te priveşte. Tu vrei să fii lăudat, că ai făcut mare ispravă? Tu cauţi lauda oamenilor, nu cauţi mântuirea!»".

7. Acelaşi ucenic ne spunea: „Fiind în singurătate, de multe ori îi ziceam să mai lucrăm ceva, dar el răspundea: «Uite. Este ora patru. Gata! De la ora patru avem pravilă: Ceasul nouă, Vecernia, Pavecerniţa. Obligatoriu. După aceea, dacă mai este vreme, mai fac». Nu stătea el să lucreze noaptea... Zicea că dacă ar veni cineva să-i ceară socoteală pentru cât a lucrat, ar fi răspuns:

- Atât.
- Cum? Numai atât?
- Atât am putut.

El era hotărât. Zicea: «Întâi să fac pravila, pe urmă dacă mai pot face ceva». Nu lăsa nici o zi fără să-şi facă rânduiala de rugăciune".

8. Mai zicea Părintele Onufrie :„Rugăciunea minţii începe să dea roade abia după 20-30 de ani de mănăstire, dacă monahul a fost lucrător. Dar mintea nu ajută pe fiecare, că nu au toţi aceeaşi putere. După 20 de ani încep să apară roadele, şi atunci poţi spune cuvinte de folos. Să nu te apuci să spui cuvinte de folos, dacă n-ai pus în practică, căci rămâi batjocorit de diavoli". Apoi sfătuia pe ucenici cum trebuie să se facă rugăciunea minţii, pentru că unii, fie din cauză că s-au forţat prea tare la rugăciune, fie că au avut gânduri înalte despre ei înşişi, şi-au ieşit din minţi. De aceea fiecare trebuie să aibă un povăţuitor duhovnicesc.

9. Părintele Onufrie ne sfătuia să răbdăm necazurile. Şi zicea: „Sunt necazuri exterioare şi necazuri interioare. Necazurile din afară sunt: fie că te-a ocărât un frate, te-a nedreptăţit, te-a defăimat sau te-a lovit şi aşa mai departe. Iar necazurile cele dinăuntru sunt: Întâi apare cârtirea; apoi nerăbdarea lăuntrică, ura, duşmănia, invidia, zavistia... Cele interioare sunt mai periculoase ca cele exterioare. Iar dacă pe cele exterioare nu le putem răbda, cum le vom răbda pe cele interioare? Căci dacă nu le răbdăm pe cele exterioare, nu le putem răbda nici pe cele interioare".

10. Părintele nu dădea sfat nimănui să lase rugăciunile dimineţii şi ale serii, şi să se ocupe numai de Psaltire. În plus, spunea să se citească Psaltirea cu molitfe[3], nu numai psalmii; pentru că trebuie să aibă mare lucrare duhovnicească cineva ca să citească numai psalmii, şi totodată are mare luptă. Acele molitfe spunea că sunt ca untdelemnul în mâncare.

11. Un ucenic zicea: „Părintele era omul rugăciunii, al smereniei, al blândeţii, al păcii şi al tăcerii, şi pe toate le învingea prin smerenie şi răbdare".

12. Alt ucenic ne spunea că Părintele Onufrie nu vorbea mult cu oamenii, aceasta fiind o povară pentru el, pentru că îi întrerupea rugăciunea. Numai când avea un îndemn interior vorbea. Scopul lui era să nu fie cunoscut.

13. Alt părinte povestea că Părintele Onufrie îi ştia gândurile, pentru că atunci când venea la sfinţia sa, primea răspunsuri la gândurile lui înainte de a le spune părintelui.

14. Zicea un ucenic: „Părintele tot timpul m-a ajutat cu rugăciunea şi nu se mânia, ci pe toate le primea cu răbdare. Apoi totdeauna mă încuraja, mă îmbărbăta şi niciodată nu m-a respins". Asemenea făcea şi cu alţi fraţi care erau în ispită.

15. Spunea Părintele Onufrie unui frate: „Dacă ai venit să te mântuieşti, atunci trebuie să te smereşti".

---

[3] Rugăciunile dintre catisme

16. Zicea odată Părintele Onufrie: „Eram într-un an la Iaşi de hramul Cuvioasei Paraschiva şi mi s-a întâmplat să văd o minune. Când duceau în biserică racla cu sfintele moaşte, o purtau patru preoţi. Şi fiind şi eu pe lângă raclă, unul dintre acei preoţi mi-a zis: «Ţine, părinte, că o scap! Ţine, părinte!» Însă când am pus eu mâna, mi s-a părut aşa de uşoară, ca o pană! Cine ştie ce păcat făcuse acel preot, de apăsa aşa de greu racla cu sfintele moaşte asupra lui".

17. Odată, Părintele Onufrie l-a visat pe Părintele Ioanichie Moroi, şi l-a întrebat:

– Te-ai mântuit, Părinte Ioanichie?

– Cu mila lui Dumnezeu m-am mântuit, Părinte Onufrie, dar greu!

– Cum, părinte? Sfinţia ta, care ai postit atât de mult şi te-ai nevoit atât, abia te-ai mântuit?

– Da, pentru că eu am fost preot şi duhovnic...

De asemenea, Părintele Onufrie spunea la bătrâneţe că îi pare rău că s-a făcut preot, sfinţia sa primind preoţia la insistenţele Părintelui Cleopa. Apoi zicea bătrânul: „Pe de-o parte, la spovedanie nu ştii pe cine dezlegi şi pe cine legi; unii nu se spovedesc curat şi pe urmă le dai voie să se împărtăşească. Iar pe de altă parte, ca preot, poţi să greşeşti cu păcate de moarte la Sfânta Liturghie, chiar fără să-ţi dai seama. Mult mai liniştit eram acum, dacă aş fi fost doar călugăr!"

18. Altădată ne-a povestit părintele: „Când m-am dus stareţ la Tarcău, am găsit acolo doi fraţi, care căzuseră în unele păcate. Unul dintre ei a venit la mine şi s-a spovedit, dar celălalt nu. Noaptea am avut un vis: Se făcea că eram lângă o fântână plină cu apă curată şi doi băieţi murdari pe obraji şi pe haine se jucau împrejurul acelei fântâni. Privind la ei, văd că unul dintre dânşii a căzut în fântână. Eu l-am apucat repede şi l-am scos. După ce l-am scos din apă, am văzut că acesta era foarte curat, iar celălalt se învârtea murdar împrejurul fântânii".

19. La Schitul Rarău este o icoană a Maicii Domnului, făcătoare de minuni, pe care a readus-o Părintele Onufrie în schit, pe când era egumen.

Odată, fiind hram la Schitul Rarău, nişte hoţi au vrut să prade noaptea mănăstirea. Pe când se sfătuiau ei cum să facă, fiind pe o punte deasupra unei ape, s-a rupt balustrada punţii şi au căzut toţi în apă, lovindu-se şi rănindu-se. Apoi au mers toţi la mănăstire, spunând egumenului, Onufrie, ce voiau să facă şi ce au păţit.

20. Cât a stat egumen la schitul Rarău, Părintele Onufrie n-a vrut să tragă curent electric şi nici maşină n-a vrut să cumpere pentru schit. Aveau o căruţă

şi cu aceea se duceau în sat şi îşi aduceau cele de nevoie pentru schit. Tot în acea perioadă, părintele îşi făcuse un bordei nu departe de schit, iar după Utrenie mergea acolo şi se ruga până dimineaţa.

21. Zicea Părintele Onufrie că, pe când era stareţ la Rarău, era o troiţă pe drumul spre mănăstire. Primarul a spus să scoată crucea de acolo, dar nimeni n-a vrut să facă aşa ceva, decât numai un şofer de pe o maşină. Şi într-o dimineaţă a legat crucea de maşină şi a scos-o din pământ. Seara acel şofer trebuia să vină cu muncitorii. Şi nu departe de locul de unde scosese troiţa, s-a răsturnat maşina. Toţi au scăpat nevătămaţi, numai şoferul a fost prins sub cabină şi a ars de viu acolo. Nimeni nu l-a putut scoate.

22. Fiind egumen, citea Molitfele Sfântului Vasile la bolnavi. Înainte spovedea bolnavul şi ţinea post şi sfinţia sa şi cel suferind. Odată a vindecat un copil de 12 ani, paralizat. În timp ce îi citea molitfele, pe la jumătate, copilul s-a ridicat în picioare şi a început să strige „tată" şi „mamă". Atunci toţi s-au minunat şi au început a plânge.

23. După ce a fost dat afară din mănăstire, odată cu decretul, a stat patru ani pe pământul unui credincios, într-un bordei. Avea opt stupi acolo pe care-i îngrijea; cu jumătate din ce lua de la stupi trăia sfinţia sa, iar cealaltă jumătate o dădea omului pe al cărui pământ stătea.

Preotul din acel sat i-a luat şi Molitfelnicul, epitrahilul şi crucea, ca să nu poată citi la vreun credincios. Dar văzând că Părintele Onufrie se smereşte, vine ca un simplu credincios la biserică, cântă Duminica la strană, nu caută bani şi altele asemenea, pe urmă i-a dat înapoi şi Molitfelnicul, şi epitrahilul şi crucea, şi îl lua peste tot cu el, la înmormântări, la botezuri şi la toate slujbele, dându-i şi cele de nevoie.

24. Deşi a fost mulţi ani preot şi egumen, Părintele Onufrie nu a predicat niciodată, decât numai cu fapta. O singură dată a ieşit să predice, dar, începând să vorbească, îi curgeau lacrimile, neputându-le opri. Plângeau şi oamenii din biserică împreună cu sfinţia sa. Şi din această pricină, de atunci n-a mai ieşit la predică.

25. Odată, pe când era retras la chilia de la „Piciorul Crucii", Părintele Onufrie a venit la Schitul Sihla fără să fie anunţat de cineva, inspirat de Duhul Sfânt, întrebând de unul din fiii săi duhovniceşti, întrucât, de câteva zile acel ucenic se lovise la un ochi, care începuse acum să i se albească şi să nu mai vadă cu el. Părintele Onufrie i-a spus ce să facă şi de a doua zi ochiul a început să se vindece. Apoi părintele a plecat înapoi la chilia sa.

26. Într-o zi, venind ucenicul cu mâncare la chilia bătrânului, l-a văzut pe Părintele Onufrie stând în faţa bordeiului, rugându-se şi făcând închinăciuni.

Bordeiul era înconjurat de copaci, aşa că nu-l vedea nimeni de la distanţă, decât dacă ar fi fost cineva chiar lângă bordei. Părintele nu l-a observat pe ucenic, aşa că acesta a stat mult timp acolo, folosindu-se nu puţin de această minunată privelişte, cum cuviosul său bătrân, fiind la vârsta de 83 de ani, se ruga şi făcea sute de închinăciuni.

27. Părintele Onufrie păstra dreapta credinţă cu mare sfinţenie şi nu vorbea niciodată cu cei de altă credinţă. Căci spunea: „Dacă vine la dreapta credinţă şi se face ortodox, vorbesc şi îi spun. Dacă nu vrea, nu discut cu el".

28. Părintele Onufrie vorbea mult în pilde. Odată l-a întrebat un frate ce să facă, pentru că nu are smerenie şi are o mulţime de gânduri care îl apasă. Părintele i-a zis: „Am văzut un şarpe azi dimineaţă; era lung de o jumătate de metru. Era tânăr, în creştere, dar mâţa îi sare pe cap, dă cu ghearele şi-l omoară. Sunt şi şerpi care au pui. Dacă îi omori cu puii în burtă, nu mai nasc; dacă nu, ei nasc. Tot aşa se întâmplă şi cu gândurile".

29. Acelaşi ucenic l-a întrebat ce să facă, pentru că vin în mănăstiri femei în ţinută indecentă şi el se sminteşte. Părintele a zis ca şi cum s-ar fi referit la sine însuşi: „Nu mai văd, nu mai aud...".

30. L-a întrebat un frate:

– Părinte, ce să fac dacă vine vreo prigoană? Părintele Cleopa a zis să mă las în voia Domnului.

– Ei, te ascunzi până trece. Când mai slăbeşte, vii înapoi. Părintele Cleopa a făcut la fel. Atunci fiecare pe contul lui. Fiecare pentru el: mai vii, mai pleci.

31. Unui frate începător i-a zis: „Un ucenic a întâlnit un bătrân la cimitir şi l-a întrebat ce să facă. Bătrânul i-a răspuns: «Dacă îţi vei păzi limba şi pântecele, vei ajunge sfânt»".

32. Altădată a spus unui frate: „Am avut un bun prieten care unsprezece ani nu a vorbit cu nimeni, pentru ca să vorbească cu Dumnezeu. Un singur lucru spunea: «Mai zi „Doamne Iisuse". Mai roagă-te. Mai taci». Când am fost la chilia lui să-l văd, înnebunise. M-am luptat cu el şi deşi era slab, abia l-am putut birui. L-am dus la spital".

Fratele a întrebat: „Până la urmă s-a făcut bine?" După o scurtă ezitare, părintele i-a răspuns: „Da, s-a făcut bine".

33. Părintele i-a spus unui frate începător: „Frate, tot e mai bine în mănăstire, decât în lume, căci aici măcar ai biserica, chiar dacă mai rar".

34. Un frate i-a spus: „Părinte Onufrie, n-am râvnă, nici răbdare, nici smerenie, nici altă faptă bună". Părintele s-a întors atunci către ucenicul său de chilie şi i-a zis, ca şi când n-ar fi auzit acea întrebare: „Părinte, am auzit

că anul acesta au ieşit cartofii tare mici. Şi ştii de ce? Pentru că nu i-a udat. Trebuie udaţi ca să crească!".

35. Un frate i-a cerut sfat cum să se păzească de gândurile spurcate. Părintele i-a zis să se roage din inimă şi să se pregătească de moarte. Alt ucenic a spus că aproape de fiecare dată când pleca de la Părintele Onufrie, bătrânul îi zicea: „De-acum să ne pregătim de moarte!". Căci părintele avea tot timpul cugetarea la moarte.

36. Dintre sfaturile pe care le dădea călugărilor, părintele punea mare accent pe împlinirea pravilei şi mai ales a canonului călugăresc. Iar dacă vedea că unii se întristau, neîmplinindu-şi canonul, din diferite motive, părintele spunea: „De, măi băiete, măcar să ne păzim de păcatele cele mari şi să avem nădejde la mila lui Dumnezeu".

37. Odată a zis unui frate: „La călugărie să nu chemi pe nimeni din familia ta. Lasă să fii tu singur cu Dumnezeu, ca să te iubească numai El. Să fii numai tu şi Hristos, ca să te iubească numai El". Prin aceasta ne-a arătat lepădarea de sine pe care trebuie să o aibă călugărul.

38. Altădată a spus Părintele Onufrie unor fraţi că în toată viaţa lui de călugăr, cele 7 Laude nu i-au lipsit niciodată. Iar un ucenic de chilie pe care l-a avut când era la pustie, mărturisea că părintele, pe lângă cele 7 Laude, citea zilnic dimineaţa două acatiste, seara Canonul de pocăinţă către Mântuitorul şi Paraclisul Maicii Domnului şi alte rugăciuni. De asemenea citea mult din Psaltire, până la o Psaltire pe zi, iar restul timpului practica rugăciunea inimii. Mânca foarte puţin, de obicei o dată pe zi.

39. În Postul Mare, Părintele Onufrie citea Sfânta Evanghelie şi cugeta la patimile Mântuitorului. Odată au venit în Postul Mare nişte credincioşi la sfinţia sa. Părintele le-a vorbit câteva cuvinte duhovniceşti. Apoi, începând să le vorbească despre patimile Mântuitorului, au pornit a curge din ochii săi lacrimi ca două mici pârâiaşe, neputându-le opri. Toţi cei aflaţi în chilie erau atunci cu lacrimi în ochi.

De asemenea şi alţi ucenici ne-au mărturisit că pe când povestea părintele ceva despre Dumnezeu, sau despre sfinţi, uneori nu se mai putea stăpâni şi plângea cu suspine şi lacrimi. Odată le-a spus fraţilor, pe când era la Sihla: „Măi băieţi, dacă aţi şti voi câţi sfinţi au umblat pe locurile astea!", şi îndată a început a plânge cu lacrimi.

40. L-a întrebat odată un ucenic pe părintele dacă are rugăciunea inimii. El i-a răspuns că n-o are, şi chiar se roagă la Dumnezeu să nu-i dea această rugăciune, că pe urmă trebuie să aibă multă grijă să nu-l cuprindă demonul mândriei. Însă la insistenţele ucenicului, Părintele Onufrie i-a spus: „O

singură dată am avut această rugăciune, dar nu prin rugăciunea lui Iisus, ci rugându-mă cu rugăciunea Maicii Domnului: «Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul!» Mă necăjeam eu să zic rugăciunea şi deodată s-a aprins ca un foc în inimă, ca un jar, şi ardea, şi am început să transpir, şi plângeam continuu şi parcă curgea apă de pe mine. Am dat hainele jos, că nu mai puteam suporta. Aceasta a durat cam jumătate de oră. Apoi niciodată n-am mai avut această rugăciune".

41. Odată ne-a povestit Părintele Onufrie că, pe când era în Sihăstria, avea un bordei în pădure şi se ducea noaptea să se roage acolo, iar dimineaţa venea înapoi la mănăstire. De când era tânăr, era foarte curajos şi nu se temea de nimic. Şi într-o dimineaţă, pe când se întorcea la mănăstire, pe cărare, l-a ajuns o trăsură. Vizitiul i-a zis: „Părinte, urcă să te duc la mănăstire". Părintele s-a urcat şi a mers o bucată de drum. Mergând aşa, şi-a adus aminte că nu şi-a făcut semnul Sfintei Cruci când s-a urcat. Iar când şi-a făcut cruce, s-a trezit într-o râpă, dispărând şi trăsura şi vizitiul. Atunci şi-a dat seama că acel vizitiu era diavolul, care voia să-l piardă. Şi a umblat vreo trei zile, rătăcind prin păduri, până a dat de mănăstire.

42. Altădată l-a trimis stareţul Ioanichie Moroi la o mănăstire, în ascultare. Zăpada era până la genunchi. Când a ajuns, era deja noapte. Maica stareţă i-a zis: „Stai aici, la arhondaric, până dimineaţa, căci este periculos noaptea prin pădure". Părintele i-a răspuns: „Cu ajutorul lui Dumnezeu mă întorc, nu rămân eu la mănăstire de maici noaptea". La întoarcere ningea, era lună; şi deodată i-au apărut în faţă trei lupi. Părintele a rămas nemişcat; apoi şi-a făcut Semnul sfintei Cruci, şi l-a luminat Dumnezeu de şi-a luat traista, a început să o învârtă deasupra capului şi a năvălit el peste ei. Iar lupii s-au speriat şi au fugit. Aşa, cu ajutorul Domnului, părintele a scăpat şi s-a întors nevătămat la Sihăstria.

43. Un ucenic spunea că într-un miez de noapte, pe când Părintele Onufrie îşi făcea obişnuita pravilă, i s-a arătat deodată în chilie o flacără, de culoare roşu aprins, dându-se drept lumină dumnezeiască. Părintele şi-a dat seama că este înşelăciune, şi însemnându-se cu semnul Sfintei Cruci şi rugându-se, acea lumină a dispărut.

44. Ne spunea acelaşi părinte că într-o noapte, a venit diavolul în chip de măgar la gemuleţul chiliei lui şi a început să zbiere şi să lovească în uşă. Părintele nu i-a dat nici o importanţă, citind în continuare la Psaltire şi spunând „Doamne Iisuse". Neputând intra în chilie datorită rugăciunilor părintelui, diavolul a stat afară până aproape de ivirea zorilor, plecând apoi ruşinat.

45. Într-o noapte a venit la chilia părintelui ucenicul său, spunându-i că aude în chilie, pe când se roagă, nişte avioane. Părintele Onufrie a venit în chilia ucenicului, s-a rugat puţin, apoi s-a auzit un zgomot ca de avioane care se prăbuşesc. Atunci Părintele Onufrie l-a întrebat pe ucenic: „Ai auzit ceva? Ce ai auzit?" Acesta a zis: „Un zgomot ca de avioane care se prăbuşesc". Atunci părintele a spus: „Asta am auzit şi eu".

46. Spunea Părintele Onufrie: „În ultimii ani auzeam nişte cântări bisericeşti - prohodul, axioane, heruvice... -, care mă însoţeau când mergeam şi veneam de la biserică, iar uneori le auzeam şi în chilie. Toate erau de la diavoli. Abia am scăpat de ele, după câtva timp. Dar ce era mai rău era că începuseră să-mi şi placă, pentru că erau tare frumoase. De heruvic am scăpat cel mai greu".

Ucenicul său ne-a spus că părintele, pentru a scăpa de aceste ispite, a cerut sfatul bătrânilor, apoi a fost să se închine pe la sfinte icoane făcătoare de minuni, pe la sfinte moaşte şi a ţinut mult timp post fără ulei, mâncând o singură dată în zi puţină pâine muiată în ceai. Iar după câtva timp, cântările de până atunci nu se mai auzeau, în schimb părintele auzea cocoşi cântând şi alte strigăte, care veneau tot de la diavol; însă cu darul lui Hristos, până la urmă toate au dispărut.

47. Odată, părintele mergea prin pădure cu toiagul în mână. Iar doi părinţi de la Mănăstirea Secu, aflaţi prin pădure, i-au cerut binecuvântare. Părintele, necunoscându-i mai dinainte, i-a binecuvântat, zicând unuia dintre dânşii: „Părinte, să ai răbdare la Mănăstirea Secu!"

48. Pe când părintele era retras la „Piciorul Crucii", s-a dus într-o noapte un ucenic la el. După ce a bătut în geam a doua oară, Părintele Onufrie a răspuns, întrebând cine bate. Apoi a deschis uşa, într-o mână ţinând o lanternă, iar în cealaltă având metaniile şi crucea. Mai întâi i-a dat ucenicului să sărute sfânta cruce, l-a binecuvântat pe cap, pe urmă au intrat. Şi a zis părintele: „Ţi-am deschis, pentru că tu ai bătut altfel. Că este o bucată de vreme de când vine un diavol în fiecare noapte, exact la aceeaşi oră, şi mă trezeşte la rugăciune".

49. Părintele Onufrie spunea ucenicului său despre luptele sfinţiei sale cu diavolii, că odată, la bătrâneţe, a vrut vrăjmaşul să-l amăgească prin somn cu ispite trupeşti.

- Te-am dat în ispită! zicea diavolul.
- Nu m-ai dat! spunea părintele.
- Te-am dat în ispită! zicea iar vrăjmaşul.
- Nu, diavole, nu m-ai dat! spunea iar Părintele Onufrie.

50. Odată a stat la spital vreo câteva zile. Şi-a luat acolo o icoană cu Maica Domnului, o candelă, ulei, şi făcea pravilă ca în mănăstire, cele şapte laude, citea la Psaltire şi alte rugăciuni. Iar într-o noapte a venit vrăjmaşul la el, ca un arap, şi a început să-l strângă de gât, zicând: „Nici aici nu-mi dai pace? Şi aici ai venit să mă necăjeşti?"

51. La bătrâneţe, părintele ajunsese la o deosebită curăţie a inimii, căci îi vedea pe toţi oamenii sfinţi. De mireni se folosea pentru răbdarea lor în necazuri, de monahii din obşte se minuna pentru râvna lor la cele duhovniceşti, iar pe cei retraşi în păduri, care locuiau în bordeie, nevăzuţi de oameni, îi vedea desăvârşiţi.

52. Părintele Onufrie avea un pătuţ mic în bordei, încât nici nu se putea întinde pe el. Şi zicea: „N-am venit aici la odihnă. N-ai nici o plată, dacă nu te osteneşti. Pustnicul trebuie să mănânce bureţi, fructe de pădure şi altele asemenea, altfel n-are nici o plată". Şi primea mai bucuros cele ale pustiei decât alte daruri, considerându-le ca o binecuvântare a lui Dumnezeu.

53. Părintele dormea foarte puţin. Somnul lui erau 2-3 ore seara. Noaptea o petrecea în rugăciune şi lacrimi. Ziua, după ce termina pravila, sculpta cruciuliţe pentru blagoslovenie, iar uneori mergea la pădure după bureţi, urzici şi flori de ceai.

54. Pe când era tânăr, dormea într-un sicriu pe care îl ţinea sub pat, pentru ca să nu-i vadă cineva nevoinţa. Un ucenic de chilie ne-a spus că la vârsta de 82 de ani, dormea cu capul pe o bucată de lemn. Iar în ultimii ani ai vieţii, părintele nu se mai întindea nici pe micul pat pe care îl avea în chilie. Locul lui de odihnă era pe acelaşi scaun de lemn în care stătea în timpul rugăciunii.

55. În ajunul Botezului Domnului din anul 2001, Părintele Onufrie s-a împărtăşit cu Trupul şi Sângele Domnului pentru ultima dată, pregătindu-se pentru călătoria cea de veci. Iar în ziua marelui praznic al Sfântului Botez, s-a mutat la cele cereşti, întru slava şi lumina Preasfintei Treimi.

56. Zicea un ucenic al Părintelui Onufrie: „Părintele Cleopa a propovăduit pentru Dumnezeu, iar Părintele Onufrie a tăcut pentru Dumnezeu". Iată două căi care duc la mântuire!

57. Mitropolitul Moldovei Daniel, în cuvântul rostit la înmormântarea Părintelui Onufrie, spunea: „La Praznicul Botezului Domnului, când cerurile erau deschise şi Sfânta Treime S-a pogorât pe pământ, sufletul părintelui s-a înălţat la ceruri. Aşa l-a iubit Dumnezeu pe Părintele Onufrie...".

58. Când s-a săvârşit din viaţă acest mare sihastru al zilelor noastre, un părinte, inspirat de Duhul Sfânt, a spus: „S-a dus un stâlp al monahismului din România". Aşa este, căci era un om de rugăciune, de tăcere şi de smerenie. Un părinte cu viaţă sfântă, care ne-a zidit duhovniceşte pe toţi.

Preamilostivul Dumnezeu să-l odihnească în ceata Sfinţilor, şi să se roage pentru sufletele noastre!

Sfârşit şi lui Dumnezeu laudă!

BIBLIOGRAFIE

Actele martirice, Editura Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, Bucureşti, 1997

Antologie aghiografică românească, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1994

Apetri, ierod. Partenie, *Stareţul Neonil*, mss., biblioteca Mânăstirii Neamţ

Arhivele Statului, Filiala Neamţ şi Iaşi (Fond. Mânăstirea Neamţ)

Arhivele eparhiale Bucureşti, Iaşi, Râmnicu-Vâlcea etc.

Arhivele mânăstireşti din Moldova şi Ţara Românească

Arta creştină în România, vol. I-II, Editura Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, Bucureşti, 1979-1981

Baldovin, arhim. Anastasie, *Viaţa şi nevoinţele D.D. Calinic*, Bucureşti, 1893, în rev. „B.O.R.", 1898, p. 1015-1034

Banul, arhim. Nectarie, *Viaţa unui îmbunătăţit călugăr român - Irinarh Roseti*, în rev. „B.O.R.", nr. 7, 1898

Idem, *Istoricul Mânăstirii Horaiţa*, Bucureşti, 1898

Bălan, ierod. Ioanichie, *Chipuri de călugări îmbunătăţiţi din mânăstirile nemţene*, 1965, mss.

Idem, *Protosinghelul Vichentie Mălău, mare părinte duhovnicesc*, în almanahul „Altarul", Londra, 1971

Idem, *Convorbiri duhovniceşti*, vol. I, ed. a II-a, Editura Episcopiei Romanului şi Huşilor, 1993; vol. II, Editura Romanului şi Huşilor, 1988

Bălan, arhim. Ioanichie, *Părintele Paisie duhovnicul*, Editura Trinitas, Iaşi, 1993

Idem, *Trei mari duhovnici din mânăstirile nemţene*, I, editată de Sfânta Mânăstire Sihăstria, 1994

Idem, *Mari duhovnici din Mânăstirea Sihăstria*, II, editată de Sfânta Mânăstire Sihăstria, 1994

Bănescu, pr. Marcu, *Începuturile Mânăstirii din Valea Godinovei şi viaţa ctitorului ei, protos. Macarie Guşcă*, Caransebeş, 1947

Idem, *Stareţul Neonil - corespondenţa sa cu C. Hurmuzachi şi Andrei Şaguna*, Vălenii de Munte

Bogdan, P. Damian, *Pomelnicul Mânăstirii Bistriţa*, Bucureşti, 1941

Cernicanul, monah Casian, *Istoriile sfintelor monastiri Cernica şi Căldăruşani*, Editura Arhiepiscopiei Bucureştilor, Bucureşti, 1988

Cetfericov, S., *Paisie, Stareţul Mânăstirii Neamţ*, Mânăstirea Neamţ, 1940

Cioruţă, Ierom. Ilie, *Un om al altarului*, Dervent, 1999

Ciucanu, monahia Eustochia, *Mânăstirea Agapia*, f.a.

Ciurea, diac. dr. Alexandru, *Iacob al II-lea Stamati*, Iaşi, 1946

Cocora, pr. Gabriel, *Episcopia Buzăului*, Editura Episcopiei Buzăului, 1986
Coman, pr. prof. I. G., *Scriitori bisericeşti din epoca străromână*, Editura Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, Bucureşti, 1979
Coman, pr. prof. I. G., *Izvoarele Ortodoxiei româneşti*, în rev. „Ortodoxia", nr. 3/1981
Coman, pr. prof. I. G., *Literatura patristică de la Dunărea de Jos*, sec. IV-V, în rev. „B.O.R.", nr. 7-8/1981
Costăchescu, M., *Documente moldoveneşti înainte de Ştefan cel Mare*, vol. I, Iaşi, 1931
Creţulescu, arhier. Narcis, *Cuvânt improvizat la înmormântarea stareţului Timotei Ionescu din Mânăstirea Neamţ*, Mânăstirea Neamţ, 1887
Idem, *Istoria Sfintei Mânăstiri Râşca*, Fălticeni, 1901
Idem, *Inscripţiile Mânăstirii Neamţ*, mss. 171, biblioteca Mânăstirii Neamţ
Idem, *Istoria mânăstirilor Neamţ şi Secu cu a schiturilor...* mss., Mânăstirea Neamţ, 1908
Idem, *Istoricul mânăstirilor Agapia din Vale, Agapia din Deal şi Văratecului*, mss., biblioteca mânăstirilor Neamţ şi Agapia, 1910
Cristea, episcop Gherasim, *Un sfânt printre oameni (Sfântul Calinic de la Cernica)*, Editura Episcopiei Râmnicului, Râmnicu-Vâlcea, 1996
Dan, pr. Dimitrie, *Mânăstirea Suceviţa*, Bucureşti, 1923
David, diacon, Petre, *Din istoria sfinţilor poporului român*, Editura Rompit, Bucureşti, 1992
Dărângă, pr. N., *Istoricul Mânăstirii Agapia*, Tg. Frumos, 1908
De la Dunăre la Mare. Mărturii istorice şi monumente de artă creştină, Editura Arhiepiscopiei Tomisului şi Dunării de Jos, ed. a II-a, Galaţi, 1979
Donat, I., *Fundaţiunile religioase ale Olteniei*, Craiova, 1937
Dosoftei, mitropolitul, *Psaltirea în versuri*, în „Opere", I, ed. critică de N.A. Ursu, Editura Minerva, Bucureşti, 1978
Drăgoi, pr. Eugen, *Despre bazilica şi sfinţii martiri de la Niculiţel, Date bibliografice*, în „Îndrumător bisericesc, misionar şi patriotic", 3, Galaţi, 1987
Idem, *Ierarhi şi preoţi de seamă la Dunărea de Jos*, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galaţi, 1989
Erbiceanu, C., *Viaţa părintelui schimonah Nectarie Protopsaltul, Sf. Munte Athos*, rev. „B.O.R.", 1898, p. 1015-1034
Idem, *Cuvânt la înmormântarea mitropolitului Iosif Naniescu*, în rev. „B.O.R.", 1902
Idem, *Istoria Mânăstirii Cernica*, în rev. „B.O.R.", 1898, p. 1008-1015
Eusebiu de Cezareea, *Istoria bisericească*, în P.S.B., vol. 13, partea 1, Editura Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, Bucureşti, 1987
Fontes historiae Dacoromana, tom. II, Bucureşti, 1975
Furtună, Dumitru, *Chesarie, episcopul Buzăului*, Bucureşti, 1913
Gheorghiţă, pr. prof. Ilie, *Un veac de la moartea mitropolitului Veniamin Costachi*, Mânăstirea Neamţ, 1946
Grigoraş, N. Caproşu I., *Biserici şi mânăstiri vechi din Moldova până la mijlocul secolului al XV-lea*, Bucureşti, 1967
Lupaş, V. I., *Mitropolitul Andrei Şaguna*, ed. a II-a, Sibiu, 1911
Manolache, pr. M., *Mânăstirea Râmeţ*, Bucureşti, 1975
Matasă, pr. C., *Călăuza judeţului Neamţ*, Bucureşti, 1929
Idem, *Palatul Cnejilor*, Bucureşti, 1935

Mânăstirea Văratec, Editura Mitropoliei Moldovei şi Sucevei, 1986
Micle, arhim. Veniamin, *Sfântul Grigorie Decapolitul*, editată de Sfânta Mânăstire Bistriţa, 1992
Idem, *Sfântul Antonie de la Iezerul*, editată de Sfânta Mânăstire Bistriţa, 1994
Mitropolitul Dosoftei, 350 de ani de la naştere, Editura Mitropolia Olteniei, 1974
Monumente istorice bisericeşti din Mitropolia Moldovei, Bucureşti, 1975
Monumente istorice şi izvoare creştine, Editura Arhiepiscopiei Tomisului şi Dunării de Jos, Galaţi, 1987
Nicolau, pr. V., *O călătorie la Constantinopol şi la Sf. Munte*, Ploieşti, 1907
Nicolau, ep. Gherontie, *Melchisedec, episcop de Roman*, Mânăstirea Cernica, 1939
Nicolescu, C., *Părintele Iachint al Putnei*, Bucureşti, 2000
Norocel, episcop Epifanie, *Pagini din istoria veche a creştinismului la români*, Editura Episcopiei Buzăului, 1986
Idem, *Slujitori ai legii strămoşeşti*, Editura Episcopiei Buzăului, 1991
Păcurariu, pr. prof. Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. I-III, Bucureşti, 1992-1994
Idem, *Sfinţi daco-romani şi români*, Editura Trinitas, Iaşi, 1994
Idem, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, ediţia a IV-a, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galaţi, 1996
Idem, *Dicţionarul teologilor români*, Editura Univers enciclopedic, Bucureşti, 1996
Pocitan, arhier. Veniamin, *Sfântul Munte al Athosului. Cu prilejul unei călătorii în Răsărit*, Bucureşti, 1939
Pomelnicul ctitoricesc al Mânăstirii Neamţ, mss.
Popescu, pr. M., *Viaţa şi faptele părintelui Grigorie Dascălul, mitropolitul Ţării Româneşti*, Bucureşti, 1943
Popescu, pr. N., *Viaţa şi activitatea dascălului de cântări, Macarie Ieromonahul*, Bucureşti, 1908
Porcescu, pr. Scarlat, *Episcopia Romanului*, Editura Episcopiei Romanului şi Huşilor, 1984
Porcescu, pr. Scarlat, şi Ivan, diacon, Ioan, *Mânăstirea Neamţ*, Iaşi, 1981
Prefeţele cărţilor bisericeşti tipărite în sec. XIX la Mânăstirea Neamţ, Mitropolia Moldovei, Mitropolia Bucureştilor, Episcopia Râmnicu-Vâlcea
Rămureanu, pr. prof. Ioan, *Sfinţi şi martiri la Tomis - Constanţa*, în rev. „B.O.R.", nr. 7-8, 1974
Idem, *Sfântul Vasile cel Mare şi creştinii din Sciţia Minor şi Dacia nord-dunăreană*, în „Sf. Vasile cel Mare", Bucureşti, 1979
Scrisori personale, însemnări de pe cărţi de cult, mărturii şi comunicări ale celor mai aleşi stareţi, duhovnici şi călugări din mânăstirile româneşti
Sfinţi Români şi apărători ai legii strămoşeşti, Editura Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, Bucureşti, 1987
Sfântul Cuvios Gherman din Dobrogea, Editura Arhiepiscopiei Tomisului, Constanţa, 1993
Simionescu, pr. Al., *Istoricul Mânăstirii Agafton*, Botoşani, 1929
Stan, pr. prof. Liviu, *Sfinţi Români*, Sibiu, 1945
Stăniloae, pr. prof. Dumitru, *Despre Duhul Sfânt*, în rev. „Contacts", Paris, 1974
Idem, *Besii în mânăstirile din Orient*, în rev. „B.O.R.", nr. 3-4/1976

Stoicescu, N., *Bibliografia localităţilor şi monumentelor feudale din România – Ţara Românească*, Bucureşti, 1970

Idem, *Repertoriul bibliografic al localităţilor şi monumentelor medievale din Moldova*, Bucureşti, 1974

Ştrempel, Gabriel, *Antim Ivireanul*, Bucureşti, 1972

Idem, *Catalogul manuscriselor româneşti*, vol. I-IV, Bucureşti, 1978-1992

Ştefan, Ierom., *Viaţa Sfântului Nicodim de la Tismana*, Bucureşti, 1883

Tomescu, prof. Constantin, *Scurtă povestire istorică despre Sfânta Mânăstire Neamţu*, Mânăstirea Neamţ, 1942

Timuş, episcop Gherasim, *Dicţionar aghiografic*, Bucureşti, 1898

Ungureanu, arhim. Evghenie şi Racleş, Zenaida, *Istoria Mânăstirii Văratec*, Mânăstirea Neamţ, 1942

Vasilache, arhim. Vasile, *Iosif Naniescu, strălucit mitropolit al Moldovei*, Mânăstirea Neamţ, 1940

Velicikovski, cuviosul Paisie de la Neamţ, *Autobiografia unui stareţ*, Editura Deisis, Sibiu, 1996

Viaţa şi faptele Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica, Editura Sfântului Sinod, Bucureşti, 1955

Viaţa şi slujba sfinţilor ierarhi şi mărturisitori Iorest şi Sava şi a cuvioşilor Visarion Sarai şi Sofronie de la Cioara cu Sfântul Mucenic Oprea Miclăuş, Editura Sfântului Sinod, Bucureşti, 1957

INDICE ALFABETIC

pag.

ACACHIA Maior, schimonahie, Mânăstirea Eleon, Ierusalim, († 1980). 675

AGAFIA Ilie, monahie, Mânăstirea Agapia Veche († 1968) 635

AGAFTON, sihastru, cuvios, Mânăstirea Agafton – Botoşani (sec. XVIII) 264

AGAPIE, sihastru, Mânăstirea Agapia Veche (sec. XV) 103

AGATON, sihastru, Munţii Buzăului (sec. XIV) 85

AGATON, sihastru, Mânăstirea Tazlău (sec. XVII). 218

AGATONICA Bordacel, monahie, Mânăstirea Dintr-un Lemn († 1956) . . 604

ALEXANDRU, episcop de Tomis (sec. V). 39

AMBROZIE Dogaru, duhovnic, Mânăstirea Sihăstria († 1996) 729

AMFILOHIE, egumen, Mânăstirea Pângăraţi († 1570) 162

ANASTASIE Crimca – mitropolit al Moldovei († 1631) 191

ANASTASIE Dascălu, egumen, Mânăstirea Moldoviţa († 1490) 126

ANDREI Şaguna – mitropolit al Ardealului († 1873) 439

ANDRONIC Popovici, duhovnic, Mânăstirea Noul Neamţ († 1893) 460

ANTIM Găină, protosinghel, Mânăstirea Secu († 1974). 647

pag.

ANTIM Ivireanul, sfânt, mitropolit al Ţării Româneşti († 1716) 242

ANTIPA Atonitul, sfânt, Mânăstirea Valaam († 1882). 447

ANTIPA Dinescu, arhimandrit, Schitul Prodromul - Athos († 1942) 542

ANTONIE, protopsalt, Mânăstirea Putna (sec. XVI) 167

ANTONIE, sihastru, sfânt, Schitul Iezerul – Vâlcea (sec. XVII-XVIII). 259

ASTION, monahul, mucenic în Dobrogea († 290) 16

ATAL, mucenic de la Niculiţel (sec. IV) 19

ATANASIE, sihastru, Valea Secului (sec. XVI) 173

ATANASIE, sihastru, Mânăstirea Sihăstria (sec. XVII) 211

ATANASIE Popescu, schimonah, Mânăstirea Stânişoara – Argeş († 1907) 492

ATANASIE Păvălucă, monah, Mânăstirea Neamţ († 1955) 597

AVERCHIE, sihastru, Mânăstirea Bisericani (sec. XV) 108

AVXENTIE, sihastru, Sfântul Munte Athos († c 1890) 459

BENEDICT Ghiuş, arhimandrit, Mânăstirea Cernica († 1990). 716

CALINIC Caravan, duhovnic, Mânăstirea Lainici († 1991) 719

CALINIC Prisecaru, duhovnic, Mânăstirea Văratec († 1992) 722

CALINIC, pustnic, Mânăstirea Horaiţa (sec. XIX) 385
CALINIC, *sfânt ierarh, Mânăstirea* Cernica († 1868) 411
CALIST Gheorghiu, duhovnic, Mânăstirea Neamţ († 1923) 508
CALISTRAT Bobu, duhovnic, Mânăstirea Vasiova († 1975) 650
CALISTRAT, sihastru, Mânăstirea Suceviţa (sec. XV-XVI) 136
CAMASIE, mucenic de la Niculiţel (sec. IV) 19
CASIAN, caligraf, Mânăstirea Putna (sec. XV) 120
CASIANA, schimonahie, schitul Casiana - Ceahlău (sec. XVII) 226
CHESARIE Păunescu, episcop al Dunării de Jos († 1975) 664
CHESARIE, episcop al Buzăului († 1846) 383
CHIRIAC Nicolau arhimandrit, Mânăstirea Neamţ († 1907) 493
CHIRIAC, caligraf, Mânăstirea Putna (sec. XV) 123
CHIRIAC, sfânt sihastru, Mânăstirea Bisericani († c 1660) 215
CHIRIAC, sfânt sihastru, Mânăstirea Tazlău († c 1660) 216
CHIRIAC, sihastru, Mânăstirea Neamţ (sec. XV-XVI) 141
CHIRIAC, sihastru, Valea Secului (sec. XVI) 173
CIPRIAN, egumen, Mânăstirea Neamţ († 1373) 84
CLEOPA Ilie, arhimandrit, mare duhovnic, Mânăstirea Sihăstria († 1998) 740
COSMA Popa, ieromonah, Mânăstirea Cocoş († 1954) 594
CRISTOFOR, sihastru, ierodiacon, Schitul Sihla († c 1930) 519
CUVIOŞII PĂRINŢI ucişi de turci în Mânăstirea Secu († 1821) 338
DAMASCHIN *Schipor, ieromonah,* Mânăstirea Putna († 1988) 697
DAMIAN Guţea, monah, Mânăstirea Cernica, († 1993) 726
DAMIAN Stog, egumen, Schitul Românesc din Valea Iordanului († 1970) 636
DAMIAN Ţâru, monah, Mânăstirea Secu († 1964) 618
DAMIAN, cuvios, ieromonah, Basarabi - Constanţa (sec. IX-X) 55
DANIIL Pricop, duhovnic, Mânăstirea Slatina - Suceava († 1968) 632
DANIIL Sihastrul, sfânt, Mânăstirea Voroneţ (sec. XV) 110
DANIIL Tudor, ieroschimonah, Schitul Rarău († 1962) 617
DANIIL, sihastru, duhovnic, Mânăstirea Turnu (sec. XVII) 198
DIMITRIE cel Nou, sfânt, Bucureşti (sec. XII-XIII) 65
DIONISIE cel Mic, cuvios († 545). . . 40
DIONISIE, sihastru, Munţii Buzăului (sec. XIV) 86
DOMETIAN, arhimandrit egumen, Mânăstirea Neamţ şi Bistriţa († c 1415) 95
DOMETIAN, arhimandrit, egumen, Mânăstirea Neamţ († 1834) 349
DOMETIE Manolache, duhovnic, Mânăstirea Râmeţ - Alba († 1975). . . 661
DOMETIE Trihenea, duhovnic, Chilia Sf. Ipatie - Muntele Athos († 1986) 693
DOMETIE, monah, Mânăstirea Neamţ († 1905) 491
DOMNICA Dumitrescu, monahie, stareţă, Mânăstirea Nămăeşti - Muscel († 1938) 533
DOSOFTEI Dascălul, ieroschimonahul, Schitul lui Zosima († 1606) . . 187

DOSOFTEI Herescu, episcop al Rădăuţilor († 1789) 288
DOSOFTEI Morariu, arhimandrit, Mânăstirea Slatina, († 1990) 718
DOSOFTEI, mitropolit al Moldovei († 1693) 220
EFREM, episcopul Rădăuţilor († 1626) 190
EFREM, ieroschimonah, egumen, Mânăstirea Voroneţ (sec. XV-XVI) . . 133
EFREM, mucenic, episcop de Tomis (sec. IV) 17
EFTIMIE Tănase, duhovnic, Mânăstirea Agapia Veche († 1970) 637
ELEFTERIE Mihale, duhovnic, Mânăstirea Dervent († 1990) 715
ELEFTERIE Sihastrul, cuvios, Schitul Sihla (sec. XVII-XVIII) 237
ELISABETA Vlahuţă, monahie, Mânăstirea Agapia († 1925) 510
EMILIAN Olaru, duhovnic, Mânăstirea Slatina († 1987) 697
EPICTET Preotul, sfinţit mucenic († 290) 16
EPIFANIE, sfânt, Mânăstirea Voroneţ (sec. XVII) 201
EPIHARIA Moisescu, monahie, Mânăstirea Bistriţa – Vâlcea († 1943). 547
EPRAXIA Demi, monahie, Mânăstirea Agapia († 1926) 513
EPRAXIA Mălău, monahie, Mânăstirea Văratec († 1967) 631
ERMOGHEN Buhuş, stareţ, Mânăstirea Horaiţa († 1872?) 436
EUFROSIN, sihastru, Sihăstria Agapia Veche (sec. XV-XVI) 141
EUFROSINA Lazu, monahie, Mânăstirea Văratec († 1888) 459
EUSTATIE Protopsaltul, monah, Mânăstirea Putna (sec. XV-XVI) 139
EUSTATIE, sfânt, Mânăstirea Probota (sec. XVI) 167
EUSTOHIA Ciucanu, stareţă, Mânăstirea Agapia († 1991) 721
EUTIHIE Preotul, cuvios (sec. IV) . . 26
EVANGHELICUS, episcop de Tomis (sec. IV) 15
EVGHENIE Dumitrescu, monah, Schitul Brazi († 1954) 595
EVLOGHIE, sihastru, Mânăstirea Agapia Veche (sec. XVI-XVII) 186
FEVRONIA Iuraşcu, schimonahie, Mânăstirea Agafton († 1895) 465
FILIP, mucenic de la Niculiţel (sec. IV). 19
FILOTEI, imnograf, monah, Mânăstirea Cozia (sec. XIV-XV) 104
FILOTEI, dascăl, arhimandrit, Mânăstirea Putna (sec. XVI-XVII) 184
FILOTEIA, schimonahie, Mânăstirea Pasărea (sec. XVIII-XIX) 355
FILOTEIA, sfântă muceniţă, Curtea de Argeş (sec. XII-XIII) 68
GALACTION Ilie, monah, Mânăstirea Sihăstria († 1946) 582
GAMALIIL Păvăloiu, monah, Mânăstirea Neamţ († 1998) 733
GAVRIIL Uric, scriitor, Mânăstirea Neamţ, (sec. XV) 104
GAVRIIL, ieromonah, egumen, Mânăstirea Cozia (sec. XIV-XV). . . . 97
GHEDEON Georgescu, duhovnic, egumen, Schitul Prodromul – Athos († 1925) 511
GHEDEON Verenciuc, egumen, Schitul Sihăstria Voronei († 1945) 580
GHEDEON, sihastru, Muntele Ceahlău (sec. XVI-XVII) 188
GHELASIE Maloviceanu, ieroschimonah duhovnic, Mânăstirea Cernica († 1936). 530
GHELASIE, sfânt, ierarh, Mânăstirea Râmeţ (sec. XV-XVI) 158

GHEORGHE I, mitropolit al Moldovei († 1511) 152
GHEORGHE Lazăr, pustnic, Mânăstirea Văratec († 1916) 495
GHEORGHE, cuvios, mare stareţ, Mânăstirea Cernica († 1806) 320
GHERASIM Cârjă, schimonah, Mânăstirea Neamţ († 1957) 607
GHERASIM, „nebun pentru Hristos", Mânăstirea Neamţ (sec. XIX). . . . 408
GHERASIM Greeruş, pustnic, Munţii Caşin († 1925) 509
GHERASIM Ilie, monah, Mânăstirea Sihăstria († 1933) 524
GHERASIM, sihastru, Mânăstirea Sihăstria († 1940) 536
GHERMAN Ionescu, stareţ, Mânăstirea Tazlău († 1885) 453
GHERMAN, primul egumen al Mânăstirii Neamţ († 1362) 83
GHERMAN, schimonah, Munţii Sihlei (sec. XVIII-XIX) 346
GHERMAN, sfânt, daco-roman, Dobrogea (sec. IV-V) 37
GHERMAN, sihastru, Muntele Ceahlău (sec. XVI-XVII) 188
GHERMAN, sihastru, Schitul Bisericani (sec. XV) 108
GHERONTIE (Terentie), episcop de Tomis (sec. IV) 29
GHERONTIE Ghenoiu, arhimandrit, duhovnic, Catedrala Patriarhală, († 1984). 678
GHERONTIE, dascăl, monah, Mânăstirea Neamţ († 1812) 334
GHERONTIE, ieroschimonah, egumen, Mânăstirea Humor (sec. XV) 125
GHERONTIE, sihastru, Munţii Sihlei (sec. XVIII-XIX) 346
GHERVASIE Gaşpar, monah, Mânăstirea Sihăstria († 1948) 586
GHERVASIE Hulubariu, duhovnic, Mânăstirea Agapia Veche († 1973) 640
GORDIAN, sfânt, mucenic, episcop Tomisului (sec. IV) 18
GORDIE Pustnicul, schimonah, Mânăstirea Neamţ († 1870) 438
GRECU (?), sihastru, Sihăstria Bisericani (sec. XV) 108
GRIGORIE Bica, schimonah, Mânăstirea Ciolanu († 1945) 556
GRIGORIE Dascălul, mitropolit al Ţării Româneşti († 1834) 350
GRIGORIE Decapolitul, sfânt, Mânăstirea Bistriţa – Vâlcea (sec. VIII-IX) 49
GRIGORIE Georgescu, duhovnic, Mânăstirea Cheia († 1940) 537
GRIGORIE Roşca, mitropolit al Moldovei († 1570) 164
GRIGORIE, arhimandrit, egumen, Mânăstirea Bistriţa - Neamţ († c 1500) 132
GUDIIL Avăcăriţei, monah, Mânăstirea Neamţ († 1971) 639
GURIE Grosu, mitropolit al Basarabiei († 1943) 545
HRISOSTOM Postolache, stareţ, Schitul Bucium – Iaşi († 1979) 673
IACHINT de Vicina, primul mitropolit al Ţării Româneşti († 1372) 82
IACHINT Unciuleac, duhovnic, Mânăstirea Putna († 1998) 733
IACOB cel Vrednic, primul egumen al Mânăstirii Slatina (sec. XVI) 171
IACOB Putneanul, mitropolit al Moldovei († 1778) 278
IACOB Stamati, mitropolit al Moldovei († 1803) 319
IACOB, caligraf, ieromonah, Mânăstirea Putna (sec. XV) 125
IGNATIE Rădulescu, ieromonah, Mânăstirea Sfântul Sava – Betleem († 1940). 539

ILARIE, arhimandrit, stareţ, Mânăstirea Neamţ († 1823) 339
ILARION Ionică, monah, Mânăstirea Sihăstria († 1934) 527
ILARION Radu, monah, Catedrala mitropolitană - Iaşi († 1938) 534
ILIE Cioruţă, duhovnic, Mânăstirea Cernica († 1997) 731
ILIE Vulpe, duhovnic, Capsala - Muntele Athos († 1928) 517
INOCHENTIE Hăţiş, protosinghel, Mânăstirea Robaia – Argeş († 1997) 732
INOCHENTIE, sfânt, Mânăstirea Probota (sec. XV-XVI) 155
IOACHIM Spătaru, duhovnic, Mânăstirea Neamţ († 1976) 672
IOAN CASIAN, sfânt daco-roman, Dobrogea, († c 435) 33
IOAN cel Nou de la Suceava, sfânt, mucenic († 1330) 75
IOAN Iacob Hozevitul, sfânt, Mânăstirea Neamţ († 1960) 609
IOAN Maxenţiu, cuvios, daco-roman (sec. V-VI) 43
IOAN Pustnicul, Schitul Trestieni, († c 1760) 265
IOAN Valahul (Românul), mucenic († 1662) 203
IOAN, arhimandrit, egumen Mânăstirea Horezu († 1726) 261
IOAN, *episcop de Tomis* (sec. V) . . . 38
IOAN, episcop sfânt Munţii Sihlei († 1951) 589
IOAN, monah, Mânăstirea Voroneţ (sec. XV-XVI) 135
IOAN, sfânt arhiepiscop, Mânăstirea Râşca (sec. XVI – XVII) 181
IOAN, sfânt, sihastru, Mânăstirea *Prislop* (sec. XV-XVI) 151
IOAN, sihastru, Mânăstirea Râşca (sec. XVI-XVII) 183
IOAN, sihastru, Valea Sihăstriei (sec. XVI) 170
IOANICHIE Moroi, duhovnic, Mânăstirea Sihăstria († 1944) 548
IOANICHIE Sturzu, monah, Mânăstirea Secu († 1943) 546
IOANICHIE, episcop de Roman (sec. XVIII) 267
IOANICHIE, sihastru, schimonah, Valea Chiliilor († 1638) 196
IOASAF Apostoliu, duhovnic, Mânăstirea Neamţ († 1883) 450
IOASAF, arhimandrit, primul egumen al Mânăstirii Putna († 1484) 119
IOIL Gheorghiu, stareţ, protosinghel, Mânăstirea Sihăstria, († 1986). . . . 683
IOIL, monah, Schitul Peştera Ialomicioarei († 1940) 538
IONA Bălăşescu, sihastru, Cavsocalivia – Muntele Athos († 1955). . . . 601
IONA, ieroschimonahul, egumen, Schitul Sihla (sec. XIX) 433
IOREST, sfânt, mărturisitor, ierarh, Mitropolia Ardealului († 1657). . . 200
IOSIF cel Nou, sfânt, ierarh de la Partoş, mitropolit al Timişoarei († 1656) 201
IOSIF Crăciun, duhovnic, Mânăstirea Neamţ († 1944) 555
IOSIF Muşat, primul mitropolit al Moldovei († c 1415) 93
IOSIF Naniescu, *mitropolit al Moldovei* († 1902) 474
IOSIF Rusu, duhovnic, Mânăstirea Dintr-un Lemn († 1966) 626
IOSIF, cuvios, ieromonah, Basarabi - Constanţa (sec. IX-X) 55
IOSIF, episcop de Argeş († 1820). . . . 337
IOSIF, protopsalt, ieroschimonah, Mânăstirea Neamţ († 1840?) 360
IOSIF, sfânt de la Bisericani (sec. XV). 107

IOSIF, sihastru, cuvios, Munţii Buzăului (sec. XIV) 87
IOSIF, sihastru, Mânăstirea Sihăstria (1655) 212
IOSIF, sihastru, Mânăstirea Văratec († 1828) 340
IOV Burlacu, monah, Mânăstirea Neamţ († 1941) 540
IOV, sihastru, cuvios, Mânăstirea Râşca (sec. XVI) 174
IOV, sihastru, Mânăstirea Bogdăneşti (sec. XIV-XV) 100
IOV, sihastru, Mânăstirea Tazlău (sec. XVII) 218
IRINARH Roseti, egumen Mânăstirea Horaiţa şi Mânăstirea de pe Tabor († 1859) 397
IRINARH Şişman, schimonah, Schitul Prodromul - Athos († 1920). 505
IRODION Ionescu, egumen, Schitul Lainici - Gorj († 1900) 471
ISAAC Dascălul, schimonah, Mânăstirea Neamţ († 1817). 359
ISACHIE, sihastru, cuvios, Mânăstirea Suceviţa (sec. XVIII) 265
ISAIA Pustnicul, cuvios, Mânăstirea Moldoviţa (sec. XVI-XVII) 183
ISAIA, episcop de Rădăuţi († 1592). . 176
ISIDORA, schimonahie, Schitul Sihla († 1937) 532
IUSTIN, ieroschimonah, primul egumen al Schitului Prodromul - Athos († 1845) 363
IUVENALIE Bârsan, schimonah, Mânăstirea Slatina († 1968) 633
IUVENALIE Străinul, sihastru, la Sfintele Locuri († 1992) 725
LAZĂR Ursu, egumen, Mânăstirea Neamţ (sec. XVIII) 316
LAZĂR, sihastru, Schitul Sihăstria Putnei (sec. XVII) 226
LEONTIE, sfânt de la Rădăuţi, Mânăstirea Bogdana (sec. XIV-XV). . 98
MACARIE Protopsaltul, Mitropolia Ţării Româneşti († 1836) 356
MACARIE de la Vicina, mitropolit († c 1347) 81
MACARIE, duhovnic, Mânăstirea Boiştea - Neamţ (sec. XIV-XV). . . . 99
MACARIE, episcop al Romanului († 1558) 160
MAGDALENA Tofan, monahie, Mânăstirea Agapia († 1947) 584
MARCU Dăncilă, schimonah, Mânăstirea Putna († 1986) 682
MARCU Dumitrescu, monah, Mânăstirea Sihăstria († 1999) 763
MARIA Sturza, monahie, Mânăstirea Agapia († 1920) 506
MATRONA Domnaru, monahie, Mânăstirea Horezu († 1935) 529
MAVRA, sihastră, Muntele Ceahlău (sec. XVII-XVIII) 257
MELANIA Mincu, schimonahie, Schitul Românesc din Valea Iordanului († 1969) 635
MELANIA, egumenă, schimonahie, Sihăstria Durău - Ceahlău (sec. XVII) 228
MELCHISEDEC Ştefănescu,- episcop al Romanului († 1892) 462
MELETIE, sihastru, Sihăstria Stânişoara - Argeş (sec. XVII) 199
MELITINA Beu, monahie, Mânăstirea Văratec († 1938) 535
METODIE, sihastru, Sihăstria Bisericani (sec. XV) 108
MIHAIL Bădilă, egumen, Schitul Peştera Ialomicioarei († 1957) . . . 605
MINA Diaconescu, monah, Mânăstirea Turnu († 1936) 531
MISAIL, ieroschimonah, egumen, Mânăstirea Voroneţ (sec. XV) 118

MISAIL, sihastru, Mânăstirea Agapia Veche (sec. XVI-XVII) 186
MISAIL, sihastru, Mânăstirea Turnu (sec. XVII) 198
MITROFAN, episcop al Buzăului († 1702) 238
MOISE, sihastru, Valea Secului (sec. XVI) 173
NATAN, ieroschimonah, stareţ, Schitul Sihăstria Putnei († 1783) 286
NAZARIA, schimonahie, Mânăstirea Văratec († 1814) 335
NECTARIE Banul, duhovnic Mânăstirea Horaiţa şi Muntele Tabor († 1900) 469
NECTARIE, ieroschimonah al doilea ctitor al Schitului Prodromul – Athos († c 1900) 469
NECTARIE, ieroschimonah, duhovnic, Mânăstirea Almaş – Neamţ († 1912) 493
NECTARIE, protopsalt, Schitul Prodromul – Athos († 1903) 482
NEOFIT Eliade, ieroschimonah, Mânăstirea Neamţ († 1886) 454
NEOFIT, sihastru, Sihăstria Stânişoara – Argeş (sec. XVII) 198
NEONIL Buzilă, stareţ, Mânăstirea Neamţ († 1853) 389
NICANDRU, sihastru, Muntele Ceahlău (sec. XVII-XVIII) 240
NICANOR, schimonah, Mânăstirea Sihăstria († 1844) 362
NICHITA Romanul, sfânt, mare mucenic († c 372). 25
NICODIM Costachi, monah, Mânăstirea Sihăstria († 1998) 739
NICODIM de la Tismana, sfânt († 1406) 90
NICODIM Măndiţă, duhovnic, Mânăstirea Agapia († 1975) 651
NICODIM Sachelarie, duhovnic, Mânăstirea Frăsinei († 1973) 643
NICODIM, caligraf, ieromonah, Mânăstirea Putna (sec. XV) 122
NIFON Ionescu, egumen, ieroschimonah, ctitorul Schitului Prodromul – Athos († 1901) 472
NIFON, sfânt, mitropolit al Ţării Româneşti († 1508) 142
OLIMPIADA Iuraşcu, stareţă, Mânăstirea Agafton († 1902) 465
OLIMPIADA, schimonahie, stareţa Mânăstirii Văratec († 1842) 361
ONUFRIE, sihastru, Mânăstirea Tazlău (sec. XVII) 217
ONUFRIE, sihastru, Schitul Sihăstria Voronei († 1789) 286
ONUFRIE Frunză, ieroschimonah, Mânăstirea Sihăstria († 2001). . . . 770
OREST Baldovin, ieroschimonah, Chilia Sfântul Ipatie – Athos († 1878) . 445
PAHOMIE, episcop al Romanului († 1724). 254
PAHOMIE, exarh patriarhal şi egumen al Mânăstirii Peri (sec. XIV-XV). . 92
PAHOMIE, schimonah, ctitor al Mânăstirii Bistriţa – Vâlcea († c 1520) 156
PAHOMIE, sihastru, cuvios, Schitul Peştera Ialomicioarei (sec. XIX). . 396
PAHOMIE, sihastru, Mânăstirea Slatina (sec. XVI) 169
PAHOMIE, sihastru, Schitul Pocrov – Neamţ (sec. XIX) 409
PAISIE de la Neamţ, sfânt, mare stareţ, († 1794) 290
PAISIE Nichitencu, monah, Mânăstirea Sihăstria († 1970) 638
PAISIE Olaru, duhovnic, Mânăstirea Sihăstria, († 1990) 700
PAISIE, arhimandrit, egumen, Mânăstirea Putna († 1502) 137

PAISIE, egumen, Mânăstirea Humor (sec. XVI) 168
PAISIE, ieroschimonah, stareţ, Schitul Sihăstria Putnei († 1790) 289
PAISIE, sihastru, Mânăstirea Agapia Veche (sec. XVI-XVII) 186
PALADIE, sihastru, Schitul Sihăstria Putnei (sec. XV-XVI) 140
PALADIE, tahigraf, cuvios, Mânăstirea Putna (sec. XV-XVI) 134
PANGRATIE, arhimandrit, egumen, Mânăstirea Sucevița (sec. XVI-XVII). 189
PARASCHEVA, sfântă, cuvioasă de la Iaşi (sec. XI) 56
PARTENIE, sfânt, Mânăstirea Agapia Veche († 1660) 214
PARTENIE, sihastru, duhovnic, Mânăstirea Sihăstria († 1655) 212
PARTENIE, sihastru, Mânăstirea Sihăstria († 1940) 536
PATAPIE, sihastru, Muntele Ceahlău (sec. XVII-XVIII) 240
PATERNUS, mitropolit de Tomis (sec. VI) 44
PAVEL, sihastru, duhovnic, Mânăstirea Sihăstria († 1655) 212
PAVEL, sihastru, duhovnic, Muntele Sihla (sec. XVII) 231
PELAGHIA Amilcar, schimonahie, Mânăstirea Văratec, († 1981) 677
PEON, sihastru, Muntele Ceahlău (sec. XV-XVI) 157
PETRU Movilă, sfânt, mitropolit al Kievului, Galiției şi a toată Rusia († 1646) 193
PETRU, sihastru, Sihăstria Bisericani (sec. XV) 108
PIMEN, duhovnic, Mânăstirea Cernica († 1831) 342
PIMEN, egumen, Mânăstirea Neamţ (sec. XIV-XV) 89
PIMEN, sihastru, Sihăstria Agapia Veche (sec. XVI-XVII) 186
PIR, sihastru, Sihăstria Bisericani (sec. XV) 108
PORFIRIE Bucurescu, stareţ, Mânăstirea Frăsinei († 1927) 514
PROCOPIE (Picu) Pătruţ, monah, Săliştea *Sibiului* († *1872*) 434
PROHOR, sihastru, Valea Secului (sec. XVI) 173
PROTERIE, sihastru, Schitul Trestieni, († c 1750). 263
PUSTNICII din Poiana Trapezei, Valea Sihăstriei (sec. XVII-XVIII) 260
PUSTNICUL sfânt de la Peştera Mică a Ialomicioarei (secolul XIX) 382
RAFAIL, caligraf, Mânăstirea Horezu (sec. XVIII) 276
RAFAIL, sfânt, Mânăstirea Agapia (sec. XVI-XVII) 213
SAFTA Brâncoveanu, schimonahie, Mânăstirea Văratec († 1857) 396
SANSALA, preot (sec. IV) 25
SAVA (Gotul), sfânt mare mucenic († 372) 23
SAVA Cimpoca, egumen, Schitul „Sfântul Ioan Botezătorul" – Alba Iulia († 1955) 602
SAVA Popescu, ieroschimonah, Mânăstirea Stânişoara († 1904) 489
SAVA, sfânt, mărturisitor, mitropolit al Ardealului († 1683) 219
SEBASTIAN, sihastru, Schitul Sihastru – Tecuci (sec. XVIII) 266
SERAFIM Popescu, arhimandrit, Mânăstirea Brâncoveanu, († 1990) . . . 713
SIHAŞTRII de pe Valea Suceviței (sec. XV) 127

SIHAŞTRII din Muntele Scaunelor Sihăstria Agapia Veche (sec. XV–XVI) 166
SILA, egumen, Schitul Sihăstria Putnei († 1781) 284
SILUAN, egumen ieroschimonah, Mânăstirea Neamţ († 1448) 106
SILUAN, egumen, Mânăstirea Neamţ (sec. XIV-XV) 89
SILVAN, egumen, Mânăstirea Râşca († 1579) 175
SILVESTRU Ailincăi, monah, Mânăstirea Durău († 1919) 503
SILVESTRU, cuvios, Mânăstirea Tazlău (sec. XVII) 218
SILVESTRU, sihastru, Schitul Silvestru, Muntele Ceahlău (sec. XV). 101
SIMEON, sihastru, egumen, Mânăstirea Pângăraţi (sec. XV) 131
SIMEON, sihastru, Schitul Sihăstria Ceahlăului († 1704) 239
SIMON, sihastru, Sihăstria Bisericani (sec. XV) 108
SISOE ieromonah, egumen, Schitul Rarău (sec. XVIII-XIX) 334
SOFIA Iuraşcu, schimonahie, Mânăstirea Agafton († 1897) 465
SOFIA, schimonahie egumenă, Schitul Sofia – Ceahlău (sec. XVII) 227
SOFRONIE, egumen, Mânăstirea Neamţ (sec. XIV-XV) 89
SOFRONIE, sfânt, mărturisitor, Mânăstirea Cioara – Sebeş (sec. XVIII). . 277
SPIRIDON, caligraf, monah, Mânăstirea Putna (sec. XV-XVI) 134
SPIRIDON, sihastru, Valea Secului (sec. XVI) 173
STAHIE, arhimandrit, egumen, Mânăstirea Probota (sec. XV) 124
SUZANA Ştefănescu, egumenă, Mânăstirea Războieni († 1925) 511
ŞTEFAN, sihastru, Mânăstirea „Sfântul Sava" – Betleem († 1939) 536
ŞTEFAN, sihastru, Valea Secului (sec. XVI) 173
TAVEFTA Ursache, stareţă, Mânăstirea Agapia († 1883) 452
TEOCTIST I, mitropolit al Moldovei († 1477) 109
TEOCTIST II, mitropolit al Moldovei († 1528) 154
TEODOR, de Vicina, mitropolit (sec. XIII) 71
TEODORA, sfântă, Sihla (sec. XVII-XVIII) 233
TEODOSIE, sfânt mucenic, fost mitropolit al Moldovei († c 1694). . 223
TEODOSIE, mitropolit al Ţării Româneşti († c 1708) 241
TEODUL Varzare, Mânăstirea Agapia († 1981) 676
TEOFAN Cristea, duhovnic, ctitor al Mânăstirii Noul Neamţ († 1883). . 449
TEOFAN I, mitropolit al Moldovei († 1546) 159
TEOFAN II, mitropolit al Moldovei († 1598) 177
TEOTIM I (Scitul), sfânt, episcop de Tomis (sec. IV-V) 29
TEOTIM II, episcop de Tomis (sec. V) 42
TIMOTEI Ionescu, duhovnic, Mânăstirea Neamţ († 1887) 456
TIMOTEI, arhimandritul, stareţ, Mânăstirea Cernica († 1816) 336
TIMOTEI, episcop de Tomis (sec. V) 38
TIT, sfânt sfinţit mucenic, episcop de Tomis (sec. IV) 18
UN episcop necunoscut al Tomisului (sec. IV) 22

UN sfânt român anonim din Mânăstirea Neamţ (sec. XIV) 88
VALENTINA Neacşu, schimonahie, Munţii Sihlei († 1964) 625
VALENTINIAN, mitropolit de Tomis (sec. VI) 46
VALERIAN Ştefănescu, arhiereu, Episcopia Romanului († 1928) . . . 515
VALERIAN, ieroschimonah egumen, Mânăstirea Sihăstria († c 1860) . . . 406
VARLAAM Arghirescu, arhidiacon, Mitropolia Moldovei şi Sucevei († 1942) 543
VARLAAM Vântu, ieroschimonah, Muntele Athos († 1934) 528
VARLAAM, mitropolit al Moldovei († 1653) 204
VARNAVA Lasconi, duhovnic, Mânăstirea Bistriţa – Vâlcea († 1953) 593
VARNAVA, arhimandrit, stareţ, Mânăstirea Pângăraţi – Neamţ († 1872) 437
VARNAVA, sihastru, Sihăstria Bisericani (sec. XV) 108
VARSANUFIE, egumen Mânăstirea Sihăstria (sec. XVII-XVIII) 232
VARTOLOMEU Măzăreanul, duhovnic, Mânăstirea Putna († 1780). . . 282
VASIAN Panaite, egumen, Schitul Pocrov († 1903) 488
VASIAN Scripcă, duhovnic, stareţ, Mânăstirea Secu († 1956) 603
VASILE Ilie, rasofor, Mânăstirea Sihăstria († 1931) 521
VASILE, caligraf, monah, Mânăstirea Putna (sec. XV) 121
VASILE, sfânt, Schitul Poiana Mărului († 1767) 268
VASILE, sfânt, Mânăstirea Moldoviţa (sec. XV) 102
VASILE, sihastru, Sihăstria Agapia Veche (sec. XVI-XVII) 186
VENIAMIN Costachi, mitropolit al Moldovei şi Sucevei († 1846). . . . 364
VENIAMIN Iorga, monah, Mânăstirea Sihăstria († 1976) 668
VENIAMIN, sihastru, Valea Secului (sec. XVI) 173
VERA Preotu, schimonahie, Mânăstirea Eleon – Ierusalim, († 1988) . . 698
VETRANION, (Bretanion), sfânt ierarh, episcop de Tomis (sec. IV) . . 27
VICHENTIE Mălău, duhovnic, Mânăstirea Secu şi Agapia († 1945). . 557
VISARION Făgărăşanul, arhimandrit, stareţ, Mânăstirea Cocoş († 1862). 407
VISARION Ionescu, stareţ, Mânăstirea Cernica († 1921) 507
VISARION, sfânt, mărturisitor, († c 1745) 262
VISARION, sihastru, Valea Secului (sec. XVI) 173
VITALIE, sihastru, Caracalu – Athos († 1945) 581
VITIMION Niţoiu, protosinghel, Mânăstirea Slănic – Argeş († 1990) . . 717
VUCOL, sihastru, Muntele Ceahlău (sec. XVI-XVII) 188
XENIA Velisarie, monahie, Mânăstirea Agafton († 1926) 512
XENIA, schimonahie, Mânăstirea Agapia (sec. XVIII-XIX) 358
ZOSIMA, sihastru, ieroschimonah, Valea Secului (sec. XVI) 172
ZOSIMA, sihastru, Schitul Pocrov – Neamţ (sec. XVIII-XIX) 347
ZOTIC, sfânt, mucenic de la Niculiţel (sec. IV) 19

CUPRINS

Cuvânt înainte de **Prea Sfinţitul dr. Casian Crăciun**, Episcopul Dunării de Jos 5
Prefaţă de Preot doctor academician **Dumitru Stăniloae** 7
Introducere de Arhimandrit **Ioanichie Bălan** 9

SFINŢI ŞI CUVIOŞI DIN SECOLELE III-VI

Episcopul **Evanghelicus** al Tomisului (290–300) 15
Sfinţii Mucenici **Epictet Preotul** şi **Astion Monahul** († 290) 16
Sfântul sfinţitul Mucenic **Efrem** al Tomisului (sec. IV) 17
Sfinţii sfinţiţi Mucenici **Tit** şi **Gordian**, episcopi de Tomis 18
Sfinţii Mucenici **Zotic**, **Atal**, **Camasie** şi **Filip** şi alţi 31 de la Niculiţel (sec. IV) ... 19
Un episcop necunoscut al Tomisului (sec. IV) 22
Sfântul **Mare Mucenic Sava** († 372) 23
Sfântul Mucenic **Nichita** (Romanul) († c.372) 25
Preotul Sansala (sec. IV) 25
Cuviosul **Eutihie Preotul**, (sec. IV) 26
Sfântul Ierarh **Vetranion** (Bretanion), episcop al Tomisului (sec. IV) 27
Sfântul Ierarh **Gherontie** (Terentie) al Tomisului (sec. IV) 29
Sfântul Ierarh **Teotim I** (Scitul), episcop al Tomisului (sec. IV–V) 29
Sfântul **Ioan Casian** (c. 360–435) 33
Sfântul **Gherman** Daco-Romanul (sec. IV–V) 37
Sfântul Ierarh **Timotei** al Tomisului (prima jumătate a secolului al V-lea) 38
Episcopul **Ioan** al Tomisului (sec. V) 38
Sfântul Ierarh **Alexandru** al Tomisului (sec. V) 39
Cuviosul **Dionisie cel Mic** (Scitul) (c. 470–545) 40
Episcopul **Teotim** al II-lea al Tomisului (a doua jumătate a secolului al V-lea) 42
Cuviosul **Ioan Maxenţiu** (sec. V–VI) 43

Mitropolitul **Paternus** al Tomisului (prima jumătate a secolului al VI-lea) 44
Mitropolitul **Valentinian** al Tomisului (sec. VI) 46

SFINŢI ŞI CUVIOŞI DIN SECOLELE VII-XIII

Sfântul **Grigorie Decapolitul** de la Bistriţa – Vâlcea (sec. VIII–IX) 49
a. Viaţa 49
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 50
Cuvioşii **Damian şi Iosif**, Basarabi – Constanţa (sec. IX–X).....55
Sfânta **Parascheva** de la Iaşi (sec. XI) 56
a. Viaţa 56
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 58
Sfântul **Dimitrie cel Nou de la Bucureşti** (sec. XII–XIII).....65
a. Viaţa 65
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 65
Sfânta Muceniţă **Filoteia de la Curtea de Argeş** (sec. XII–XIII) 68
Mitropolitul **Teodor** de la Vicina (din a doua jumătate a sec. XIII) 71

SFINŢI ŞI CUVIOŞI DIN SECOLELE XIV-XV

Sfântul Mucenic **Ioan cel Nou de la Suceava** († 1330) 75
a. Viaţa 75
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 76
Mitropolitul **Macarie** de Vicina (1337–1347).....81
Mitropolitul **Iachint** de Vicina,
primul Mitropolit al Ţării Româneşti (1359–1372) 82
Cuviosul **Gherman Ieroschimonahul**,
primul egumen al Mănăstirii Neamţ (1320-1362).....83
Cuviosul **Ciprian Ieroschimonahul**,
al doilea egumen al Mănăstirii Neamţ († 1373) 84
Cuviosul **Agaton Sihastrul**, Munţii Buzăului (sec. XIV) 85
Cuviosul **Dionisie Sihastrul**, Munţii Buzăului (sec. XIV) 86

Cuviosul **Iosif Sihastrul**, Munţii Buzăului (sec. XIV) 87
Un sfânt român anonim din Mănăstirea Neamţ (sec. XIV) 88
Cuvioşii **Sofronie, Pimen** şi **Siluan**, Mănăstirea Neamţ (sec. XIV–XV) 89
Sfântul **Nicodim de la Tismana** († 1406) 90
a. Viaţa 90
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 91
Cuviosul **Pahomie Ieromonahul**, exarh patriarhal şi egumen
al Mănăstirii Peri din Maramureş (sec. XIV–XV) 92
Mitropolitul **Iosif Muşat**, primul ierarh al Moldovei (1402–1415?) 93
Cuviosul **Dometian Arhimandritul**,
mare egumen al Mănăstirilor Neamţ şi Bistriţa (1407–1415) 95
Cuviosul **Gavriil Ieromonahul**,
primul egumen al Mănăstirii Cozia (sec. XIV–XV) 97
Sfântul **Leontie de la Rădăuţi**, Mănăstirea Bogdana (sec. XIV–XV) 98
Cuviosul **Macarie Ieromonahul**,
ctitorul Mănăstirii Boiştea – Neamţ (sec. XIV–XV) 99
Cuviosul **Iov Sihastrul**, Mănăstirea Bogdăneşti (sec. XIV–XV) 100
Cuviosul **Silvestru Sihastrul**, Schitul Silvestru – Ceahlău (sec. XV) 101
Sfântul **Vasile de la Moldoviţa** (sec. XV) 102
Cuviosul **Agapie Sihastrul**, ctitorul Mănăstirii Agapia Veche (sec. XV) 103
Monahul **Filotei Imnograful**, Mănăstirea Cozia (sec. XIV–XV) 104
Cuviosul **Gavriil Uric** Scriitorul, Mănăstirea Neamţ (sec. XIV–XV) 104
Cuviosul **Siluan Ieroschimonahul**,
mare egumen al Mănăstirii Neamţ (1422–1448) 106
Cuviosul **Iosif de la Bisericani** – Neamţ (sec. XV) 107
Cuvioşii **Simon, Metodie, Varnava, Petru, Averchie, Gherman,**
Pir şi **Grecu** (?), ucenicii cuviosului Iosif de la Bisericani (sec. XV) 108
Mitropolitul **Teoctist I** al Moldovei şi Sucevei (1452–1477) 109
Sfântul **Daniil Sihastrul**, Mănăstirea Voroneţ (sec. XV) 110
a. Viaţa 110
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 111
Cuviosul **Misail Ieroschimonahul**, egumen al Mănăstirii Voroneţ (sec. XV) 118
Cuviosul **Ioasaf Arhimandritul**, primul egumen
al Mănăstirii Putna (1470–1484) 119
Cuviosul **Casian Monahul**, Mănăstirea Putna (sec. XV) 120
Cuviosul **Vasile Monahul**, Mănăstirea Putna (sec. XV) 121

Cuviosul **Nicodim Ieromonahul**, Mănăstirea Putna (sec. XV) 122
Cuviosul **Chiriac Schimonahul**, Mănăstirea Putna (sec.XV) 123
Cuviosul **Stahie Arhimandritul**, egumen al Mănăstirii Probota (sec. XV) 124
Cuviosul **Iacob Ieromonahul**, Mănăstirea Putna (sec. XV) 125
Cuviosul **Gherontie Ieroschimonahul**, egumen al Mănăstirii Humor (sec. XV) .. 125
Cuviosul **Anastasie Dascălul**, Mănăstirea Moldoviţa († 1490) 126
Sihaştrii de pe valea Sucevitei, Mănăstirea Suceviţa (sec. XV) 127

SFINŢI ŞI CUVIOŞI DIN SECOLELE XV-XVI

Cuviosul **Simeon Sihastrul**, întemeietorul Mănăstirii Pângăraţi (sec. XV) 131
Arhimandritul **Grigorie**, Mănăstirea Bistriţa – Neamţ (1490–1500)..... 132
Cuviosul **Efrem Ieroschimonahul**,
egumen al Mănăstirii Voroneţ (sec. XV–XVI) 133
Cuviosul **Paladie Tahigraful**, Mănăstirea Putna (sec. XV–XVI)..... 134
Cuviosul **Spiridon Monahul**, Mănăstirea Putna (sec. XV–XVI) 134
Cuviosul **Ioan Monahul**, Mănăstirea Voroneţ (sec. XV–XVI) 135
Cuviosul **Calistrat Sihastrul**, Mănăstirea Suceviţa (sec. XV–XVI)..... 136
Cuviosul **Paisie Arhimandritul**, al doilea egumen al Mănăstirii Putna († 1502)... 137
Cuviosul **Eustatie Protopsaltul**, Mănăstirea Putna (sec. XV–XVI)..... 139
Cuviosul **Paladie Sihastrul**, Mănăstirea Putna (sec. XV–XVI)..... 140
Cuviosul **Chiriac Sihastrul**, Mănăstirea Neamţ (sec. XV–XVI) 141
Cuviosul **Eufrosin Sihastrul**, Sihăstria Agapia Veche (sec. XV–XVI)..... 141
Sfântul Ierarh **Nifon**, mitropolitul Ţării Româneşti († 1508) 142
a. Viaţa 142
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 143
Cuviosul **Ioan de la Prislop** (sec. XV–XVI)..... 151
Mitropolitul **Gheorghe I** al Moldovei şi Sucevei (1477–1508)..... 152
Mitropolitul **Teoctist II** al Moldovei şi Sucevei (1508–1528) 154
Sfântul **Inochentie** de la Probota (sec. XV–XVI) 155
Cuviosul **Pahomie Schimonahul**, ctitorul Mănăstirii Bistriţa – Vâlcea († 1520)... 156
Cuviosul **Peon Sihastrul**, Muntele Ceahlău (sec. XV–XVI) 157
Sfântul Ierarh **Ghelasie**,
mare egumen al Mănăstirii Râmeţ – Alba (sec. XV–XVI) 158

Mitropolitul **Teofan I** al Moldovei şi Sucevei (1534–1546) 159
Episcopul **Macarie** al Romanului († 1558) 160
Ieromonahul **Amfilohie**, primul egumen al Mănăstirii Pângăraţi († 1570) 162
Mitropolitul **Grigorie Roşca**, al Moldovei si Sucevei († 1570) 164
Sihaştri din Muntele Scaunelor, Sihăstria Agapia Veche (sec. XV–XVI) 166
Sfântul **Eustatie** de la Probota (sec. XVI) 167
Cuviosul **Antonie Protopsaltul**, Mănăstirea Putna (sec. XVI) 167
Cuviosul **Paisie Ieromonahul**, egumen al Mănăstirii Humor (sec. XVI) 168
Cuviosul **Pahomie Sihastrul**, întemeietorul Mănăstirii Slatina (sec. XVI) 169
Cuviosul **Ioan Sihastrul**, Valea Sihăstriei (sec. XVI) 170
Cuviosul **Iacob cel Vrednic**, primul egumen al Mănăstirii Slatina (sec. XVI) 171
Cuviosul **Zosima Ieroschimonahul**, întemeietorul Mănăstirii Secu (sec. XVI) 172
Cuvioşii Sihaştrii **Moise**, **Prohor**, **Veniamin**, **Spiridon**, **Chiriac**, **Visarion**, **Ştefan** şi **Atanasie**, de pe Valea Secului (sec. XVI) 173
Cuviosul **Iov Sihastrul**, Mănăstirea Râşca (sec. XVI) 174
Cuviosul **Silvan Ieromonahul**, primul egumen al Mănăstirii Râşca († 1579) 175
Episcopul **Isaia de Rădăuţi** († 1592) 176
Mitropolitul **Teofan II** al Moldovei şi Sucevei († 1598) 177

SFINŢI ŞI CUVIOŞI DIN SECOLELE XVI–XVII

Sfântul **Ioan Arhiepiscopul**, Mănăstirea Râşca (sec. XVI–XVII) 181
a. Viaţa 181
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 181
Cuviosul **Ioan Sihastrul**, Mănăstirea Râşca (sec. XVI–XVII) 183
Cuviosul **Isaia Pustnicul**, Mănăstirea Moldoviţa (sec. XVI–XVII) 183
Cuviosul **Filotei Dascălul**, Mănăstirea Putna (sec. XVI–XVII) 184
Cuvioşii Părinţi **Evloghie**, **Pimen**, **Misail**, **Vasile** şi **Paisie**, Sihăstria Agapia Veche (sec. XVI–XVII) 186
Cuviosul **Dosoftei Dascălul**, egumen în Schitul lui Zosima – Secu (1582–1606) 187
Cuvioşii **Vucol**, **Ghedeon** şi **Gherman**, sihaştri de pe Muntele Ceahlău (sec. XVI–XVII) 188
Cuviosul **Pangratie Arhimandritul**, Mănăstirea Sucevita (sec. XVI–XVII) 189
Episcopul **Efrem** al Rădăuţilor, Mănăstirea Moldoviţa († 1626) 190

Mitropolitul **Anastasie Crimca** al Moldovei şi Sucevei († 1631) 191
a. Viaţa 191
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 192
Cuviosul **Ioanichie Schimonahul**,
Sihăstria Valea Chiliilor – Muscel († 1638) 196
Sfântul Ierarh **Petru Movilă**,
Mitropolitul Kievului, Galiţiei şi a toată Rusia († 1646) 197
Cuvioşii Sihaştri **Daniil** şi **Misail**,
întemeietorii Mănăstirii Turnu (sec. XVII) 198
Cuviosul **Neofit Sihastrul**, Sihăstria Stânişoara – Argeş (sec. XVII) 198
Cuviosul **Meletie Sihastrul**, Sihăstria Stânişoara – Argeş (sec. XVII) 199
Sfântul Ierarh **Iorest Mărturisitorul**, Mitropolitul Ardealului († 1657) 200
Sfântul **Epifanie** de la Voroneţ (sec. XVII) 201
Sfântul Ierarh **Iosif cel Nou de la Partoş**, Mitropolitul Timişoarei († 1656) 201
Sfântul Mucenic **Ioan Valahul** (Românul) († 1662) 203
Mitropolitul **Varlaam** al Moldovei şi Sucevei (1632–1653) 204
a. Viaţa 204
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 205
Cuviosul **Atanasie Ieroschimonahul**, Mănăstirea Sihăstria (sec. XVII) 211
Sihaştrii **Iosif**, **Partenie** şi **Pavel** cu ucenicii lor,
întemeietorii Mănăstirii Sihăstria (1655) 212
Sfântul **Rafail** de la Agapia (sec. XVI–XVII) 213
Sfântul **Partenie** de la Agapia († 1660) 214
Sfântul **Chiriac** de la Bisericani († 1660) 215
Sfântul **Chiriac** de la Tazlău († 1660) 216
Cuviosul **Onufrie Pustnicul**, Sihăstria Mănăstirii Tazlău (sec. XVII) 217
Cuvioşii **Silvestru**, **Iov** şi **Agaton**,
Sihăstria Mănăstirii Tazlău (sec. XVII) 218
Sfântul Ierarh **Sava Mărturisitorul**, Mitropolit al Ardealului († 1683) 219
Mitropolitul **Dosoftei** al Moldovei şi Sucevei (1624–1693) 220
a. Viaţa 220
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 220
Sfântul Ierarh Mucenic **Teodosie** de la Mănăstirea Brazi († 1694) 223
Cuviosul **Lazăr Sihastrul**, Schitul Sihăstria Putnei (sec. XVII) 226
Cuvioasa **Casiana Schimonahia**, Schitul Casiana – Ceahlău (sec. XVII) 226
Cuvioasa **Sofia Schimonahia**, Schitul Sofia – Ceahlău (sec. XVII) 227
Cuvioasa **Melania Schimonahia**, Sihăstria Durău – Ceahlău (sec. XVII) 228

SFINŢI ŞI CUVIOŞI DIN SECOLELE XVII-XVIII

Cuviosul **Pavel Sihastrul**, duhovnicul Sfintei Teodora de la Sihla (a doua jumătate a sec. XVII) 231
Cuviosul **Varsanufie Sihastrul**, egumen al Schitului Sihăstria (sec. XVII–XVIII) 232
Sfânta **Teodora de la Sihla** (sec. XVII–XVIII) 233
a. Viaţa 233
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 233
Cuviosul **Elefterie Sihastrul**, Schitul Sihla (sec. XVII–XVIII) 237
Episcopul **Mitrofan** de Buzău († 1702) 238
Cuviosul **Simeon Sihastrul** şi ucenicii săi, Schitul Sihăstria Ceahlăului († 1704) .. 239
Cuvioşii **Patapie** şi **Nicandru**, Sihaştrii din Muntele Ceahlău (sec. XVII–XVIII) 240
Mitropolitul **Teodosie**, al Ţării Româneşti (c.1620 – 1708) 241
Sfântul Ierarh **Antim Ivireanul** (c.1650–1716) 242
a. Viaţa 242
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 242
Episcopul **Pahomie** al Romanului (1671–1724) 254
a. Viaţa 254
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 254
Cuvioasa **Mavra** de la Ceahlău (sec. XVII–XVIII) 257
Sfântul **Antonie Sihastrul**, Schitul Iezerul – Vâlcea (sec. XVII–XVIII) 259
Pustnicii din Poiana Trapezei, Valea Sihăstriei (sec. XVII–XVIII) 260
Cuviosul **Ioan Arhimandritul**, primul egumen al Mănăstirii Horezu († 1726) 261
Sfântul **Visarion Mărturisitorul** (1714 – c. 1745) 262
Cuviosul schimonah **Proterie**, Schitul Trestieni – Buzău (c. 1750) 263
Cuviosul **Agafton Sihastrul**, Mănăstirea Agafton – Botoşani (sec. XVIII) 264
Cuviosul **Ioan Pustnicul**, Schitul Trestieni – Buzău (c. 1760) 265
Cuviosul **Isachie Sihastrul**, Mănăstirea Suceviţa (sec. XVIII) 265
Cuviosul **Sebastian Sihastrul**, întemeietorul Schitului Sihastru – Tecuci (sec. XVIII) 266
Episcopul **Ioanichie** al Romanului, ctitorul Schitului Vovidenia – Neamţ (sec. XVIII) 267

Sfântul Cuvios **Vasile Ieroschimonahul**,
stareţul Schitului Poiana Mărului – Buzău († 1767) 268
a. Viaţa 268
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 269
Cuviosul **Rafail Caligraful**, Mănăstirea Horezu (sec. XVIII) 276
Sfântul **Sofronie Mărturisitorul**, Mănăstirea Cioara – Sebeş (sec. XVIII) 277
Mitropolitul **Iacob Putneanul** al Moldovei şi Sucevei (1719–1778) 278
a. Viaţa 278
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 278
Arhimandritul **Vartolomeu Măzăreanul**, Mănăstirea Putna (1710–1780) 282
Cuviosul **Sila** Ieroschimonahul,
egumen al Schitului Sihăstria Putnei (1781) 284
Ieroschimonahul **Natan**, Schitul Sihăstria Putnei († 1783) 286
Cuviosul **Onufrie Pustnicul**, Schitul Sihăstria Voronei († 1789) 286
a. Viaţa 286
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 287
Episcopul **Dosoftei Herescu**, Episcopia Rădăuţilor (1710-1789) 288
Ieroschimonahul **Paisie**, Schitul Sihăstria Putnei († 1790) 289
Sfântul **Paisie de la Neamţ**, mare stareţ al Mănăstirii Neamţ (1722–1794) 290
a. Viaţa 290
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 292
Arhimandritul **Lazăr Ursu**, Mănăstirea Neamţ (sec. XVIII) 316

SFINŢI ŞI CUVIOŞI DIN PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI XIX

Mitropolitul **Iacob Stamati** al Moldovei şi Sucevei (1749–1803) 319
Cuviosul Arhimandrit **Gheorghe**, mare stareţ al Mănăstirii Cernica (1730–1806) . 320
a. Viaţa 320
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 321
Monahul **Gherontie Dascălul**, Mănăstirea Neamţ († 1812) 334
Cuviosul **Sisoe Sihastrul**, ctitor şi egumen
al Schitului Rarău – Suceava (sec. XVIII–XIX) 334
Schimonahia **Nazaria**, Mănăstirea Văratec († 1814) 335
Arhimandritul **Timotei**, stareţ al Mănăstirii Cernica († 1816) 336

Episcopul **Iosif de Argeş** († 1820) 337
Cuvioşii Părinţi din Mănăstirea Secu
(ucişi de turci în septembrie 1821) 338
Arhimandritul **Ilarie**, stareţ al Mănăstirii Neamţ (1818–1823) 339
Cuviosul **Iosif Pustnicul**, mare duhovnic al Mănăstirii Văratec († 1828) 340
a. Viaţa 340
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 341
Cuviosul **Pimen Ieroschimonahul**, duhovnicul
Sfântului Calinic de la Cernica (1762–1831) 342
a. Viaţa 342
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 343
Schimonahii **Gherontie** şi **Gherman**,
pustnici în Munţii Sihlei (sec. XVIII–XIX) 346
Cuviosul **Zosima Pustnicul**,
Schitul Pocrov – Neamţ (sec. XVIII–XIX) 347
Arhimandritul **Dometian**, stareţ al Mănăstirii Neamţ (1823–1834) 349
Mitropolitul **Grigorie Dascălul** al Ţării Româneşti (1765–1834) 350
a. Viaţa 350
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 351
Schimonahia **Filoteia**, mama Sfântului Ierarh Calinic,
Mănăstirea Pasărea – Ilfov (sec. XVIII–XIX) 355
Ieromonahul **Macarie Protopsaltul**,
înnoitorul muzicii psaltice româneşti (1770–1836) 356
Cuvioasa **Xenia Schimonahia**, Mănăstirea Agapia (sec. XVIII–XIX) 358
Schimonahul **Isaac Dascălul**, Mănăstirea Neamţ († 1817) 359
Ieroschimonahul **Iosif Protopsaltul**, Mănăstirea Neamţ († 1840 ?) 360
Schimonahia **Olimpiada**, fondatoarea Mănăstirii Văratec (1757–1842) 361
Schimonahul **Nicanor**, Mănăstirea Sihăstria – Neamţ († 1844) 362
Cuviosul **Iustin Ieroschimonahul**,
primul ctitor al Schitului Prodromul – Athos (1770–1845) 363
Mitropolitul **Veniamin Costachi**, al Moldovei şi Sucevei (1768–1846) 364
a. Viaţa 364
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 366
Pustnicul Sfânt de la Peştera mică a Ialomicioarei (sec. XIX) 382
Episcopul **Chesarie al Buzăului** (1784–1846) 383
Cuviosul **Calinic Pustnicul**, Mănăstirea Horaiţa – Neamţ (sec. XIX) 385

SFINŢI ŞI CUVIOŞI DIN A DOUA JUMĂTATE A SECOLULUI XIX

Arhimandritul **Neonil Buzilă**, mare stareţ al Mănăstirii Neamţ (1789–1853) 389
a. Viaţa 389
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 390
Cuviosul **Pahomie Pustnicul**, Schitul Peştera Ialomicioarei (sec. XIX) 396
Schimonahia **Safta Brâncoveanu**, Mănăstirea Văratec (1776–1857) 396
Arhimandritul **Irinarh Roseti**, Mănăstirea Horaiţa, Muntele Tabor (1771–1859) . 397
a. Viaţa 397
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 398
Ieroschimonahul **Valerian**, Mănăstirea Sihăstria – Neamţ (1790–c. 1860) 406
Arhimandritul **Visarion Făgărăşanul**, ctitorul Mănăstirii Cocoş (1779–1862) 407
Pustnicul **Gherasim cel nebun pentru Hristos**, Mănăstirea Neamţ (sec. XIX) 408
Cuviosul **Pahomie Pustnicul**, Schitul Pocrov – Neamţ (sec. XIX) 409
Sfântul Ierarh **Calinic de la Cernica** (1787–1868) 411
a. Viaţa 411
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 412
Ieroschimonahul **Iona**, egumen al Schitului Sihla – Neamţ (sec. XIX) 433
Cuviosul **Procopie (Picu) Pătruţ**, Sălişte – Sibiu (1818–1872) 434
Arhimandritul **Ermoghen Buhuş**,
al doilea ctitor al Mănăstirii Horaiţa – Neamţ († 1872 ?) 436
Arhimandritul **Varnava**, stareţ al Mănăstirii Pângăraţi – Neamţ († 1872) 437
Schimonahul **Gordie Pustnicul**, Mănăstirea Neamţ († 1870) 438
Mitropolitul Ardealului **Andrei Şaguna** (1808–1873) 439
a. Viaţa 439
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 440
Ieroschimonahul **Orest Baldovin**,
Chilia Sfântul Ipatie-Vatopedu – Muntele Athos († 1878) 445
Sfântul **Antipa Atonitul**, Mănăstirea Valaam (1816–1882) 447
Arhimandritul **Teofan Cristea**, Mănăstirea Noul Neamţ (1810–1883) 449
Duhovnicul **Ioasaf Apostoliu**, Mănăstirea Neamţ (1764–1883) 450
Schimonahia **Tavefta Ursache**, Mănăstirea Agapia († 1883) 452
Arhimandritul **Gherman Ionescu**, Mănăstirea Tazlău – Neamţ († 1885) 453
Ieroschimonahul **Neofit Eliade**, Mănăstirea Neamţ († 1886) 454

Arhimandritul **Timotei Ionescu**, stareţ al Mănăstirii Neamţ (1806–1887) 456
Monahia **Eufrosina Lazu**, Mănăstirea Văratec (1797–1888)..... 459
Cuviosul **Avxentie Sihastrul**, mare nevoitor în Muntele Athos († 1890)..... 459
Arhimandritul **Andronic Popovici**, Mănăstirea Noul Neamţ (1820–1893)..... 460
Episcopul **Melchisedec Ştefănescu**,
Episcopia Dunării de Jos şi Episcopia Romanului (1823–1892) 462
Schimonahiile **Fevronia**, **Sofia** şi **Olimpiada Iuraşcu**,
Mănăstirea Agafton – Botoşani 465

SFINŢI ŞI CUVIOŞI DIN PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI XX

Ieroschimonahul **Nectarie**, al doilea ctitor
al Schitului Românesc Prodromul – Muntele Athos (1800 - c. 1900)..... 469
Arhimandritul **Nectarie Banul**, Mănăstirea Horaiţa,
Muntele Tabor (1818–c.1900) 469
Cuviosul Arhimandrit **Irodion Ionescu**,
duhovnicul Sfântului Calinic, Schitul Lainici – Gorj († 1900) 471
Ieroschimonahul **Nifon Ionescu**, adevăratul ctitor
al Schitului Românesc Prodromul – Muntele Athos (1807-1901) 472
Mitropolitul **Iosif Naniescu**, al Moldovei şi Sucevei (1818–1902) 474
a. Viaţa 474
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 475
Cuviosul **Nectarie Protopsaltul**,
Schitul Românesc Prodromul – Muntele Athos (1808–1903) 482
a. Viaţa 482
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 483
Ieroschimonahul **Vasian Panaite**,
egumen al Schitului Pocrov – Neamţ (1821–1903) 488
Ieroschimonahul **Sava Popescu**,
Mănăstirea Stânişoara – Argeş (1830–1904)..... 489
Cuviosul **Dometie Monahul**, Mănăstirea Neamţ († 1905)..... 491
Schimonahul **Atanasie Popescu**, Mănăstirea Stânişoara – Argeş († 1907)..... 492
Arhimandritul **Chiriac Nicolau**, Mănăstirea Neamţ (1839–1907) 493
Ieroschimonahul **Nectarie**, Mănăstirea Almaş – Neamţ (1835–1912)..... 493

Moşul **Gheorghe Lazăr**, Mănăstirea Văratec (1846–1916) 495
a. Viaţa 495
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 495
Monahul **Silvestru Ailincăi**, Mănăstirea Durău – Neamţ († 1919) 503
Schimonahul **Irinarh Şişman**,
Schitul Prodromul – Muntele Athos (1845–1920) 505
Monahia **Maria Sturza**, Mănăstirea Agapia († 1920) 506
Arhimandritul **Visarion Ionescu**, stareţ al Mănăstirii Cernica (1847–1921) 507
Arhimandritul **Calist Gheorghiu**, Mănăstirea Neamţ (1853–1923) 508
Pustnicul **Gherasim Greeruş**, Munţii Caşin – Bacău († 1925) 509
Monahia **Elisabeta Vlahuţă**, Mănăstirea Agapia (1850–1925) 510
Schimonahia **Suzana Ştefănescu**,
Mănăstirea Războieni – Neamţ (1830–1925) 511
Protosinghelul **Ghedeon Georgescu**,
egumen al Schitului Românesc Prodromul – Athos (1840–1925) 511
Monahia **Xenia Velisarie**, Mănăstirea Agafton (1852–1926) 512
Monahia **Epraxia Demi**, Mănăstirea Agapia (1832–1926) 513
Protosinghelul **Porfirie Bucurescu**,
Mănăstirea Frăsinei – Vâlcea (1862–1927) 514
Arhiereul **Valerian Ştefănescu**, Episcopia Romanului (1825–1928) 515
Ieroschimonahul **Ilie Vulpe**, mare duhovnic al părinţilor atoniţi (1851–1928) 517
Ierodiaconul **Cristofor Sihastrul**, Schitul Sihla (1930) 519
Rasoforul **Vasile Ilie**, Mănăstirea Sihăstria (1902–1931) 521
a. Viaţa 521
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 521
Monahul **Gherasim Ilie**, Mănăstirea Sihăstria (1904–1933) 524
a. Viaţa 524
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 524
Monahul **Ilarion Ionică**, Mănăstirea Sihăstria († 1934) 527
a. Viaţa 527
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 527
Ieroschimonahul **Varlaam Vântu**, Muntele Athos (1833–1934) 528
Monahia **Matrona Domnaru**, Mănăstirea Horezu (1852–1935) 529
Cuviosul **Ghelasie Maloviceanu**, Mănăstirea Cernica (1858–1936) 530
Monahul **Mina Diaconescu**, Mănăstirea Turnu (1856–1936) 531
Schimonahia **Isidora Pustnica**, Schitul Sihla – Neamţ († 1937) 532

Monahia **Domnica Dumitrescu**, Mănăstirea Nămăeşti - Muscel (1858–1938)..... 533
Monahul **Ilarion Radu**, Catedrala Mitropolitană - Iaşi (1871–1938)..... 534
Monahia **Melitina Beu**, Mănăstirea Văratec (1860–1938)..... 535
Monahul **Ştefan Sihastrul**, Mănăstirea Sfântul Sava - Betleem († 1939)..... 536
Pustnicii **Partenie** şi **Gherasim**, Mănăstirea Sihăstria († 1940)..... 536
Arhimandritul **Grigorie Georgescu**,
Mănăstirea Cheia - Prahova (1861–1940)..... 537
Cuviosul **Ioil Monahul**, Schitul Peştera Ialomicioarei († 1940)..... 538
Ieromonahul **Ignatie Rădulescu**, Mănăstirea Sfântul Sava - Betleem († 1940)..... 539
Monahul **Iov Burlacu**, Mănăstirea Neamţ (1874-1941)..... 540
a. Viaţa..... 540
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură..... 540
Arhimandritul **Antipa Dinescu**, Schitul Prodromul - Athos (1859–1942)..... 542
Arhidiaconul **Varlaam Arghirescu**,
Mitropolia Moldovei şi Sucevei (1863–1942)..... 543
a. Viaţa..... 543
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură..... 543
Mitropolitul **Gurie Grosu**, Mitropolia Basarabiei - Chişinău (1877-1943)..... 545
Monahul **Ioanichie Sturzu**, Mănăstirea Secu (1880–1943)..... 546
Monahia **Epiharia Moisescu**, Mănăstirea Bistriţa - Vâlcea (1870–1943)..... 547
Protosinghelul **Ioanichie Moroi**, Mănăstirea Sihăstria (1859–1944)..... 548
a. Viaţa..... 548
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură..... 548
Protosinghelul **Iosif Crăciun**, Mănăstirea Neamţ (1864–1944)..... 555
Schimonahul **Grigorie Bica**, Mănăstirea Ciolanu - Buzău († 1945)..... 556
Protosinghelul **Vichentie Mălău**, Mănăstirea Secu (1887–1945)..... 557
a. Viaţa..... 557
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură..... 558
Protosinghelul **Ghedeon Verenciuc**,
Schitul Sihăstria Voronei - Botoşani (1891–1945)..... 580
Cuviosul **Vitalie Monahul**, Sfântul Munte Athos (1891–1945)..... 581
Monahul **Galaction Ilie**, Mănăstirea Sihăstria (1882–1946)..... 582
a. Viaţa..... 582
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură..... 582
Monahia **Magdalena Tofan**, Mănăstirea Agapia († 1947)..... 584
Monahul **Ghervasie Gaşpar**, Mănăstirea Sihăstria (1925–1948)..... 586

SFINŢI ŞI CUVIOŞI DIN A DOUA JUMĂTATE A SECOLULUI XX

Sfântul **Ioan Episcopul cel minunat**, Schitul Sihla (1918-1951) 589
Ieromonahul **Varnava Lasconi**,
Mănăstirea Bistriţa - Vâlcea (1884 - 1953)..... 593
Ieromonahul **Cosma Popa**, Mănăstirea Cocoş - Tulcea (1868-1954) 594
Monahul **Evghenie Dumitrescu**, Schitul Brazi - Vrancea (1880-1954)..... 595
a. Viaţa 595
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 595
Monahul **Atanasie Păvălucă**, Mănăstirea Neamţ (1877-1955) 597
a. Viaţa 597
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 598
Schimonahul **Iona Bălăşescu**,
Sihăstria Capsocalivia - Muntele Athos (1885-1955)..... 601
Arhimandritul **Sava Cimpoca**,
Schitul Sfântul Ioan Botezătorul - Alba Iulia (1888-1955)..... 602
a. Viaţa 602
b. *Fapte şi cuvinte de învăţătură* *602*
Protosinghelul **Vasian Scripcă**, Mănăstirea Secu, (1887-1956)..... 603
Monahia **Agatonica Bordacel**, Mănăstirea Dintr-un Lemn (1886-1956)..... 604
Protosinghelul **Mihail Bădilă**, Schitul Peştera Ialomicioarei (1880-1957) 605
a. Viaţa 605
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 605
Schimonahul **Gherasim Cârjă**, Mănăstirea Neamţ (1877-1957) 607
a. Viaţa 607
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 607
Sfântul **Ioan Iacob Hozevitul de la Neamţ** (1913-1960)..... 609
a. Viaţa 609
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 610
Ieroschimonahul **Daniil Tudor**, Schitul Rarău - Suceava (1896-1962) 617
Monahul **Damian Ţâru**, Mănăstirea Secu - Neamţ (1892-1964) 618
a. Viaţa 618
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 619
Schimonahia **Valentina Neacşu**, pustnică din Munţii Sihlei (1886-1964)..... 625

Protosinghelul **Iosif Rusu**, Mănăstirea Dintr-un Lemn (1883–1966) 626
a. Viaţa 626
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 626
Monahia **Epraxia Mălău**, Mănăstirea Văratec (1890–1967) 631
Protosinghelul **Daniil Pricop**, Mănăstirea Slatina – Suceava (1878–1968) 632
Schimonahul **Iuvenalie Bârsan**, Mănăstirea Slatina – Suceava (1890–1968) 633
a. Viaţa 633
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 633
Monahia **Agafia Ilie**, Mănăstirea Agapia Veche (1876–1968) 635
Schimonahia **Melania Mincu**, Schitul Românesc
Sfântul Ioan Botezătorul de la Iordan (1893–1969) 635
Ieromonahul **Damian Stog**, Schitul Românesc
Sfântul Ioan Botezătorul – Iordan (1914–1970) 636
Protosinghelul **Eftimie Tănase**, Mănăstirea Agapia Veche (1884–1970) 637
Monahul **Paisie Nichitencu**, Mănăstirea Sihăstria (1892–1970) 638
Monahul **Gudiil Avăcăriţei**, Mănăstirea Neamţ (1892–1971) 639
Protosinghelul **Ghervasie Hulubariu**,
Mănăstirea Agapia Veche (1888-1973) 640
a. Viaţa 640
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 640
Arhimandritul **Nicodim Sachelarie**, Mănăstirea Frăsinei (1902–1973) 643
a. Viaţa 643
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 643
Protosinghelul **Antim Găină**, Mănăstirea Secu (1894–1974) 647
a. Viaţa 647
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 647
Protosinghelul **Calistrat Bobu**, Mănăstirea Vasiova – Banat (1900–1975) 650
Protosinghelul **Nicodim Mândiţă**, Mănăstirea Agapia (1889–1975) 651
a. Viaţa 651
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 651
Arhimandritul **Dometie Manolache**, Mănăstirea Râmeţ – Alba (1924–1975) 661
a. Viaţa 661
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 661
Episcopul **Chesarie Păunescu**, al Dunării de Jos (1888–1975) 664
a. Viaţa 664
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 665

Monahul **Veniamin Iorga**, Mănăstirea Sihăstria (1891–1976) 668
a. Viaţa 668
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 668
Protosinghelul **Ioachim Spătaru**, Mănăstirea Neamţ (1896–1976) 672
Arhimandritul **Hrisostom Postolache**, Schitul Bucium – Iaşi (1884–1979) 673
Schimonahia **Acachia Maior**, Mănăstirea Eleon – Ierusalim (1890–1980) 675
a. Viaţa 675
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 675
Protosinghelul **Teodul Varzare**, Mănăstirea Agapia (1899-1981) 676
Schimonahia **Pelaghia Amilcar**, Mănăstirea Văratec (1885–1981) 677
Arhimandritul **Gherontie Ghenoiu**, Catedrala Patriarhală (1910–1984) 678
a. Viaţa 678
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 679
Schimonahul **Marcu Dăncilă**, Mănăstirea Putna (1900–1986) 682
Protosinghelul **Ioil Gheorghiu**, Mănăstirea Sihăstria (1908-1986) 683
a. Viaţa 683
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 684
Arhimandritul **Dometie Trihenea**,
Chilia Sfântul Ipatie – Muntele Athos (1909-1986) 693
a. Viaţa 693
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 694
Protosinghelul **Emilian Olaru**, Mănăstirea Slatina (1912-1987) 697
Ieromonahul **Damaschin Schipor**, Mănăstirea Putna (1908-1988) 697
Schimonahia **Vera Preotu**, Mănăstirea Eleon – Ierusalim (1876–1988) 698
a. Viaţa 698
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 699
Ieroschimonahul **Paisie Olaru**, Mănăstirea Sihăstria (1897–1990) 700
a. Viaţa 700
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 701
Arhimandritul **Serafim Popescu**, Mănăstirea Brâncoveanu (1912-1990) 713
a. Viaţa 713
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 713
Arhimandritul **Elefterie Mihale**, Mănăstirea Dervent (1900-1990) 715
Arhimandritul **Benedict Ghiuş**, Mănăstirea Cernica (1904-1990) 716
Protosinghelul **Vitimion Niţoiu**, Mănăstirea Slănic – Argeş (1906-1990) 717
Arhimandritul **Dosoftei Morariu**, Mănăstirea Slatina – Suceava (1913-1990) 718

Protosinghelul **Calinic Caravan**, Mănăstirea Lainici (1906-1991) 719
a. Viaţa 719
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 720
Monahia **Eustohia Ciucanu**, Mănăstirea Agapia (1929-1991) 721
Protosinghelul **Calinic Prisecaru**, Mănăstirea Văratec (1906-1992) 722
a. Viaţa 722
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 723
Cuviosul **Iuvenalie Străinul**,
Mănăstirea Sfânta Ecaterina – Sinai (1902-1992) 725
Monahul **Damian Guţea**, Mănăstirea Cernica (1905-1993) 726
a. Viaţa 726
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 726
Protosinghelul **Ambrozie Dogaru**, Mănăstirea Sihăstria (1923-1996) 729
a. Viaţa 729
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 730
Ieromonahul **Ilie Cioruţă**, Mănăstirea Cernica (1909-1997) 731
a. Viaţa 731
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 732
Protosinghelul **Inochentie Hăţiş**, Mănăstirea Robaia – Argeş (1901-1997) 732
Monahul **Gamaliil Păvăloiu**, Mănăstirea Neamţ (1899-1998) 733
Cuviosul arhimandrit **Iachint Unciuleac**, Mănăstirea Putna (1924-1998) 733
a. Viaţa 733
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 734
Monahul **Nicodim Costachi**, Mănăstirea Sihăstria (1912-1998) 739
Cuviosul arhimandrit **Cleopa Ilie**, Mănăstirea Sihăstria (1912-1998) 740
a. Viaţa 740
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 741
Monahul **Marcu Dumitrescu**, Mănăstirea Sihăstria (1910-1999) 763
a. Viaţa 763
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 763
Ieroschimonahul **Onufrie Frunză**, Mănăstirea Sihăstria (1911–2001) 770
a. Viaţa 770
b. Fapte şi cuvinte de învăţătură 770
Bibliografie 781
Indice alfabetic 785